

ЖИЛИЙН ТАЙЛАН | 2016

ДЭЛХИЙГ ТАНТАЙ ХОЛБОХ
САНХҮҮГИЙН ГҮҮР

01

ЕРӨНХИЙ АГУУЛГА

- x4** Ерөнхийлөгчийн мэндчилгээ
- x6** Гүйцэтгэх захирлын илгээлт
- x8** Өв соёлоо эрхэмлэн дээдлэгч үндэсний банк
- x10** Банкны бүтэц, зохион байгуулалт
- x11** Компанийн засаглал
- x12** Компанийн засаглалын бүтэц
- x14** Түүхэн товчоо
- x18** 2016 оны онцлох үйл явдлууд
- x20** Олон улсад үнэлэгдсэн шагналууд
- x21** Инфографик
- x22** Нийгмийн хариуцлага
- x24** Санхүүгийн үзүүлэлтүүд
- x28** Хүний нөөцийн удирдлага

02

БИЗНЕСИЙН ҮЙЛ
АЖИЛЛАГАА

- x31** Иргэдийн зах зээл
- x34** Байгууллагын зах зээл
- x36** Хөрөнгө зохицуулалтын удирдлага
- x38** Гадаад харилцаа, олон улсын банкны үйл ажиллагаа
- x42** Ти Ди Би Капитал ҮЦК ХХК
- x44** Ти Ди Би Лизинг ХХК
- x46** Эрсдэлийн удирдлага
- x48** Мэдээллийн технологи
- x50** Дотоод аудитын үйл ажиллагаа
- x52** Ностро данстай банкууд

03

ХӨНДЛӨНГИЙН
АУДИТЫН ТАЙЛАН

- x57** Санхүүгийн тайлангийн талаарх удирдлагын мэдэгдэл
- x58** Хараат бус аудиторын тайлан
- x62** Нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлан
- x62** Нэгтгэсэн дэлгэрэнгүй орлогын тайлан
- x63** Нэгтгэсэн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан
- x65** Нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан
- x66** Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн тодруулга

*“Худалдаа, хөгжлийн банкны
харилцагчид ямагт зах зээлд
эээлсэн тогтвортой байр суурь,
өөрийн салбартаа манлайлагчид
байдаг.”*

ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН МЭНДЧИЛГЭЭ

Эрхэм хүндэт харилцагчид, түншүүд, хувьцаа эзэмшигчид ээ,

Бид Монгол Улсын тэргүүлэгч, ууган банкны хувьд харилцагчиддаа ямагт шилдэг шийдэл, дэлхийн жишигтэй эн зэрэгцэхүйц банкны дэвшилтэт үйлчилгээг хүргэхийг зарчмаа болгон, эдийн засгийн өсөлттэй, хүндрэлтэй аль ч үед нийт иргэд, байгууллагын харилцагчдынхаа санхүүгийн хэрэгцээг шуурхай бөгөөд найдвартай үйлчилгээгээр тасралтгүй хангаж, тогтвортой санхүүжилтийн бодлогоороо дэмжин хамтран ажилласаар ирсэн билээ.

Худалдаа, хөгжлийн банкны харилцагчид ямагт зах зээлд эзэлсэн тогтвортой байр суурь, өөрийн салбартаа манлайлагчид байдаг. Харилцагчдын ололт, амжилт бүхэн бидний хамтын ажиллагааны үр дүнг илтгэдэг бөгөөд улмаар 2016 онд дэлхийд үнэлэгдсэн шагналуудын эзэн болж чадлаа.

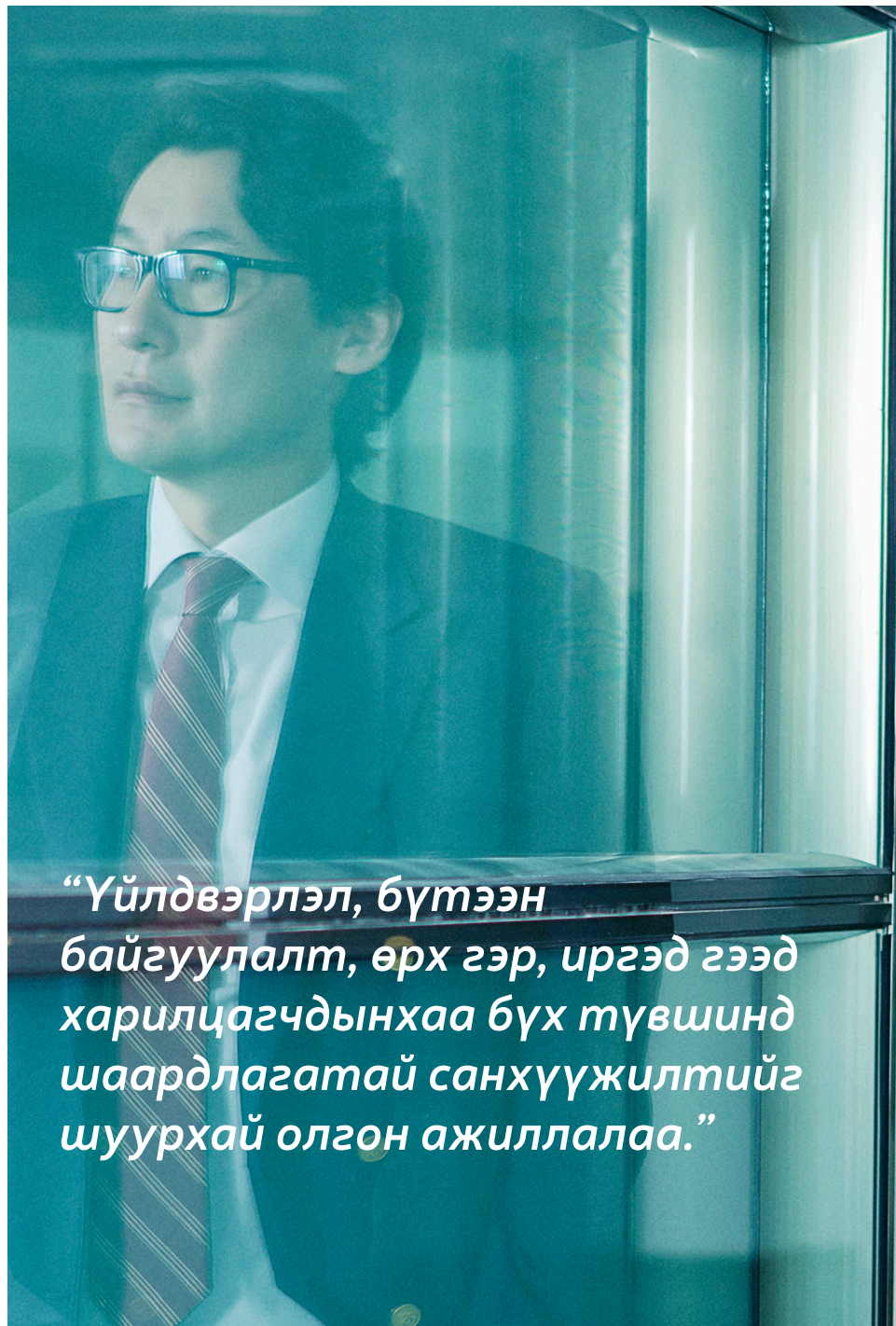
2016 онд бид иргэд, байгууллагын харилцагчиддаа олон дэвшилтэт бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хүргэж, шаардлагатай санхүүжилтийг шуурхай олгон, олон төсөл хөтөлбөрүүдийг амжилттай хэрэгжүүлснээс гадна гадаад харилцаа хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлэх хүрээнд хэд хэдэн томоохон ач холбогдолтой уулзалт, хэлэлцээрүүдийг хийлээ. Тухайлбал, Олон Улсын Иргэний Агаарын Тээврийн Холбоо (IATA)-ны Монгол Улс дахь Клирингийн үйлчилгээ үзүүлэх банкныг сонгон шалгаруулах тендерт оролцон шалгарснаас гадна гадаадын хөрөнгө оруулалттай компаниуд санхүүгээ орон зайнаас үл хамааран, оновчтой удирдах боломжтой SWIFT Score үйлчилгээ, мөн БНХАУ-ын Хөгжлийн Банк, Баошан банктэй зээлийн гэрээг байгуулж, БНХАУ-ын Тариалангийн банктэй үндэсний мөнгөн тэмдэгт Төгрөгийн данс болон Төгрөгийн зээлийн хамтын ажиллагааны санамж бичгүүдэд гарын үсэг зурж, хамтын ажиллагаагаа шинэ шатанд гаргаад байна. Банкны үйлчилгээг харилцагчиддаа илүү ухаалаг байдлаар, амьдралд нь илүү ойр хүргэх үүднээс Монголдоо анх удаа гадаад гуйвуулгын MoneyGram үйлчилгээг цахимаар хүргэдэг болсноос гадна төлбөр тооцоог карт ашиглахгүйгээр зайнаас гүйцэтгэх MostMoney аппликейшны NFC хөгжүүлэлтийг хийж гүйцэтгэлээ.

Ийнхүү, бид цаашдын олон он жилүүдэд харилцагчиддаа үнэ цэнийг мэдрүүлэн, хүлээлтээс давсан үйлчилгээг хүргэхийг зорин ажиллаж, байгууллагын хүчтэй соёл, нийгмийн хариуцлага, чадварлаг боловсон хүчнээрээ үйлчилгээгээ хүргэж, Хөгжил, дэвшилд хамтдаа зүтгэхээ илэрхийлж байна. Та бүгдийн ажил үйлс, хөдөлмөрт тань өндөр амжилт хүсье.

Ерөнхийлөгч

Балбарын МЭДРЭЭ

“Үйлдвэрлэл, бүтээн
байгуулалт, өрх гэр, иргэд гээд
харилцагчдынхаа бүх түвшинд
шаардлагатай санхүүжилтийг
шуурхай олгон ажиллалаа.”

ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРЛЫН ИЛГЭЭЛТ

Худалдаа, хөгжлийн банк (ХХБанк)-ны хувь нийлүүлэгчид, нийт харилцагчид, хамтран ажилладаг түншүүд Та бүхэндээ банкныхаа 2016 оны ололт амжилт, үйл ажиллагааны тайлан болон санхүүгийн гүйцэтгэлээ толилуулж байгаадаа таатай байна.

2016 он Монгол Улсын эдийн засгийн хувьд хүнд хэцүү жил байсан ч ХХБанкны хувьд амжилтаар арвин жил болж, эдийн засгийн ямар ч цаг үед ХХБанк бат тогтвортой гэдгээ харуулж чадлаа. Тухайлбал, Монгол Улсынхаа гадаад төлбөр тооцооны 61.8 хувийг дангаараа гүйцэтгэн, гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагаас татсан эх үүсвэр 865 тэрбум төгрөгт хүрэн, өмнөх оноос 38-н хувиар өсч, үйлдвэрлэл, бүтээн байгуулалт, өрх гэр, иргэд гээд харилцагчдынхаа бүх түвшинд шаардлагатай санхүүжилтийг шуурхай олгон ажиллалаа.

Түүнчлэн, төгрөгийг олон улсын зах зээлд арилжаалах эхлэлийг тавьж, гадаад худалдааны санхүүжилтийн шугамын зээлийн ашиглалтыг нэмэгдүүлэн харилцагчдын үйл ажиллагааг дэмжин ажилласан ба гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагуудаас батлуулсан зээлийн шугамыг нийт 658.4 сая ам.доллар болгон нэмэгдүүллээ. Мөн 956.3 тэрбум төгрөгийн аккредитив, баталгааг нээж, харилцагч байгууллагуудынхаа худалдан авалт, ажил үйлчилгээ, мөнгөн урсгал, санхүүгийн чадамжийг нь дэмжин ажиллалаа.

2007 оноос өнөөдрийг хүртэл ХХБанк олон улсын санхүүгийн зах зээлд нийт 5-н удаагийн 1.14 тэрбум ам.долларын бондыг амжилттай арилжаалсан Монгол Улсын анхны бөгөөд цорын ганц аж ахуйн нэгж төдийгүй 2014 онд гаргасан 700 сая юанийн буюу 115 сая ам.долларын 3 жилийн хугацаатай 4 дэх бондоо

өөрийн эх үүсвэрээрээ хугацаанд нь амжилттай төллөө. Өөрөөр хэлбэл энэхүү бондын эргэн төлөлтийг хийхийн тулд өөр бонд гаргах болон аливаа зээлийн эх үүсвэр ашиглаагүйгээр өөрийн эх үүсвэрээр төлснөөр банкныхаа санхүүгийн чадавхи, найдвартай байдлаа олон улсад бататгаж байгаа юм.

Манай банкны гаргасан бонд, татсан эх үүсвэр Монгол Улсын эдийн засагт жинтэй хувь нэмрээ оруулан, бид Монгол Улсын санхүүгийн секторт томоохон хөдөлгөгч хүч байсаар байна. Тийм ч учраас тайлант онд бид Монгол Улсын Засгийн газрын 500 сая ам.долларын бондыг олон улсын зах зээл дээр гаргах ажилд гадны томоохон хөрөнгө оруулалтын банкуудтай амжилттай хамтран ажиллаж, мэргэжлийн ур чадвар, туршлагадаа суурилан эх орныхоо эдийн засагт хувь нэмрээ орууллаа.

Мөн 2016 онд ХХБанкны иргэдийн харилцах, хадгаламж 39.1 хувиар өсч, нийт банкны салбарын өсөлтөөс даруй 2 дахин өндөр үзүүлэлттэй гарсан нь харилцагчдын маань банкинд итгэх итгэл өндөр байгааг харуулж байна.

Бидний санхүүгийн найдвартай байдал, тогтвортой өсөлт, гадаад харилцааг үнэлэн Finance Asia, Global Banking and Financial Review, Global Trade Review зэрэг дэлхийн нэр хүндтэй сэтгүүлүүдээс "Монгол Улсын Шилдэг банк", Азийн хөгжлийн банкны Худалдааны санхүүжилтийг дэмжих хөтөлбөрийн "Монгол дахь Тэргүүлэх хамтрагч банк", Японы Засгийн газрын Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх JICA төслийн "Шилдэг Санхүүжүүлэгч банк" зэрэг нэр хүндтэй шагналуудыг хүртлээ.

2017 онд ХХБанк шинэ стратеги, шинэ бүтэц, зохион байгуулалттай ажиллан, олон шинэчлэлийг хийхээр төлөвлөж байна. Тухайлбал, харилцагчдын цаг хугацааг хэмнэх цахим банкны, цахим салбарын үйлчилгээг шинэ шатанд гаргах дижитал хувьсалыг эхлүүлэхээр төлөвлөж байна. Байгууллагын харилцагчдын хувьд ХХБанк зөвхөн санхүүжүүлэгч биш, харилцагчид хоорондын харилцаа, хамтын ажиллагааг дэмжих сүлжээг үүсгэх замаар санхүүгийн харилцааных нь гүүр нь болж, манай банкны харилцагч байснаараа илүү олон боломжийг эдлүүлдэг болохыг зорин ажиллаж байна. Бид шинэчлэлийг салбартаа хамгийн түрүүнд авч ирдэг банк хэвээрээ байх болно.

ХХБанк 2017 оныг Монгол Улсын эдийн засгийн хувьд өөдрөгөөр төсөөлж, Та бүхний ажил үйлс амжилттай байж, хөгжил дэвшилд хамтдаа тэмүүлэхийн өлзийтэй ерөөлийг өргөн дэвшүүлэхийн ялдамд ХХБанкны удирдлагын баг, нийт ажилтнуудынхаа нэрийн өмнөөс талархал илэрхийлье.

Та бүхнийг гүнээ хүндэтгэсэн,

Гүйцэтгэх захирал

Ононгийн ОРХОН

ӨВ СОЁЛОО ЭРХЭМЛЭН ДЭЭДЛЭГЧ
ҮНДЭСНИЙ БАНК

Банкны лого

Банкны лого нь мөнгөний нэгж болох зоосны хэлбэрт суурилж зохиогдсон бөгөөд түүнд урлаж шингээсэн агуулга нь зоосны голд дүрслэгдсэн мөнгөний авдарт тасралтгүй эргэлдэх мөнгөний эргэлтээр дөрвөн зүг найман зовхисоос мөнгө, эд баялаг хуримтлагдан арвижиж, эд мөнгөөр элбэг дэлбэг байхын утга бэлэгдлийг агуулдаг.

Уриа

“Хөгжил дэвшилд хамтдаа”

Уриа нь банкны ажилтнууд, харилцагчид, хөрөнгө оруулагчид зэрэг хүн бүхнийг хөгжил дэвшлийн зүгт хамтдаа алхахыг уриалан дуудах, нэгтгэх, зоригжуулсан утга бэлгэдэлтэй юм.

Эрхэм зорилго

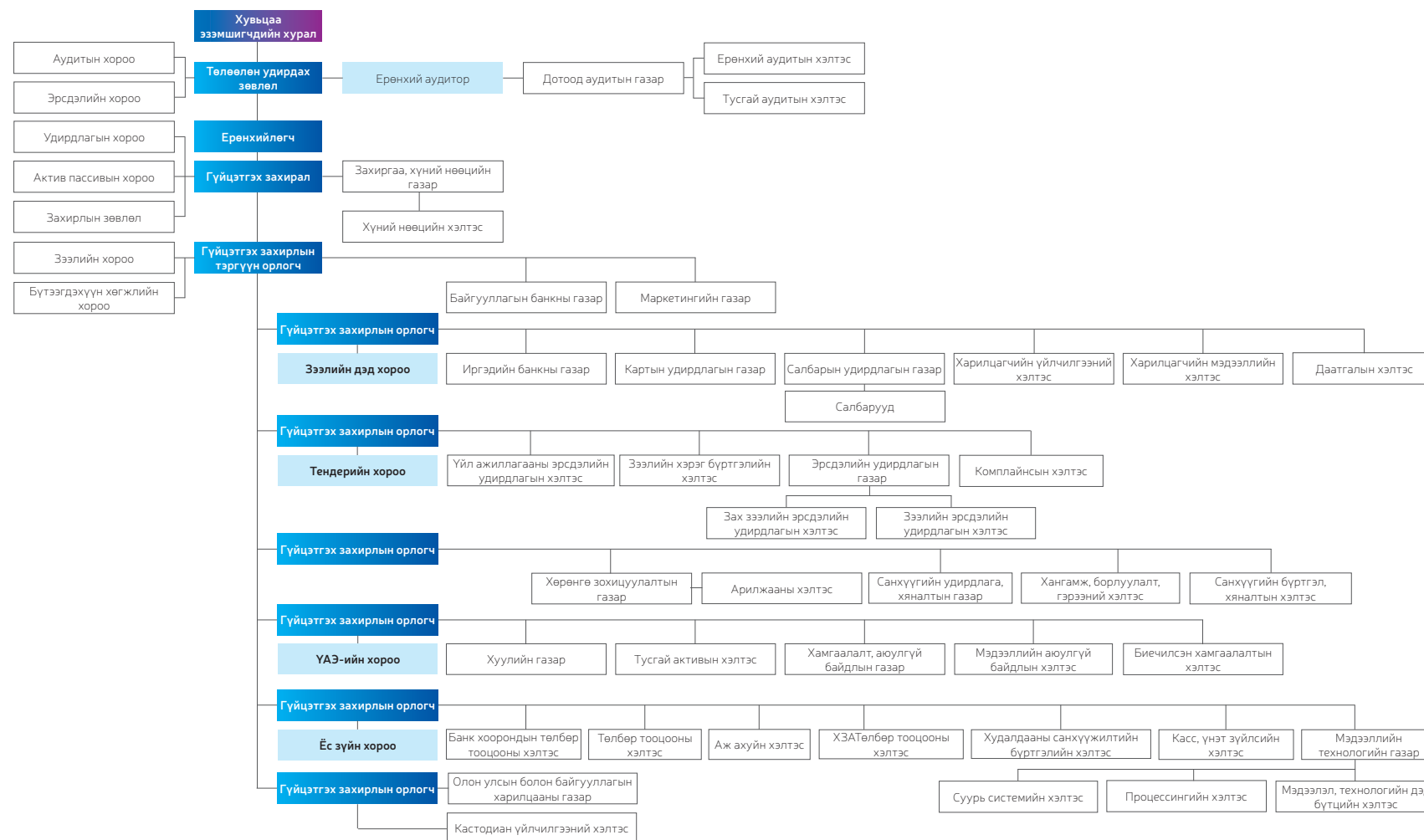
ХХБанк нь Монгол улсын олон талт үйл ажиллагаатай, тэргүүлэх зэргийн банкны хувьд том, дунд, жижиг харилцагчдын зах зээлийн эрэлт хэрэгцээнд үндэслэсэн, үнэ цэнэтэй банкны үйлчилгээг хөгжүүлэн хүргэж, үйлчилгээнээс хүртэх сэтгэл ханамжийг байнга, хамгийн өндөр түвшинд байлгахад зорин ажиллана. Бид бүхний амжилт ололт шилдэг сайн үйлчилгээ, өндөр мэргэжлийн боловсон хүчин, хамтын удирдлагын дээд зэргийн арга барилд үндэслэх болно.

Хэтийн зорилго

ХХБанк нь Монгол улсын банк санхүүгийн зах зээлд тэргүүлэгч, олон улсын шилдэг туршлагуудыг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэгч, олон талын үйл ажиллагаатай банк, харилцагч үйлчлүүлэгч, хамтрагч түншүүдийнхээ санхүүгийн сайн сайхан, тогтвортой байдалд хүрэхэд тууштай, хариуцлагатай туслагч, итгэл найдварыг нь хүлээсэн түнш нь байсаар байх болно.

БАНКНЫ БҮТЭЦ ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

КОМПАНИЙН ЗАСАГЛАЛ

ХХБанк нь олон улсын туршлагаар шалгарсан компанийн засаглалын бүхий л хэм хэмжээг дэмжин ажилладаг бөгөөд дээд түвшний, сайн байгууллагын засаглал нь бидний үйл ажиллагааны гол чиглүүлэгч болдог.

Бид компанийн засаглалын бүтэцдээ Төлөөлөн удирдах зөвлөл (ТУЗ)-ийн болон удирдлагын багийн гишүүд, хувь нийлүүлэгчдийн хамтын ажиллагаа, нягт харилцааг нарийн тодорхойлж, байгууллагынхаа эрхэм зорилго, зорилтдоо хүрэхийн тулд хувь хүн бүр ёс зүйн ямар хэм хэмжээг үйл ажиллагаандаа баримтлахыг нарийвчлан заасан байдаг.

Төлөөлөн удирдах зөвлөл

ХХБанкны ТУЗ нь байгууллагын бүхий л шатанд ил тод, үнэнч шударга байдлыг чухалчлан, нээлттэй засаглалыг бий болгохын зэрэгцээ ямар ч нөхцөлд тохирсон алсын хараа, стратеги бүхий бодлогоор банкны үйл ажиллагааг чиглүүлж, дэмжин ажилладаг.

Удирдлагын баг

ХХБанкны удирдлагын баг нь банк, санхүүгийн чадварлаг менежерүүдээс бүрддэг ба компанийн засаглалын зохистой бүтэц, олон жилийн туршлага нь удирдлагын багийн амжилттай ажиллах суурь нь болдог төдийгүй банкны урт удаан хугацааны ашигт ажиллагааг хангах, улмаар хувь нийлүүлэгчдийн үнэ цэнийг өсгөх боломжийг олгодог.

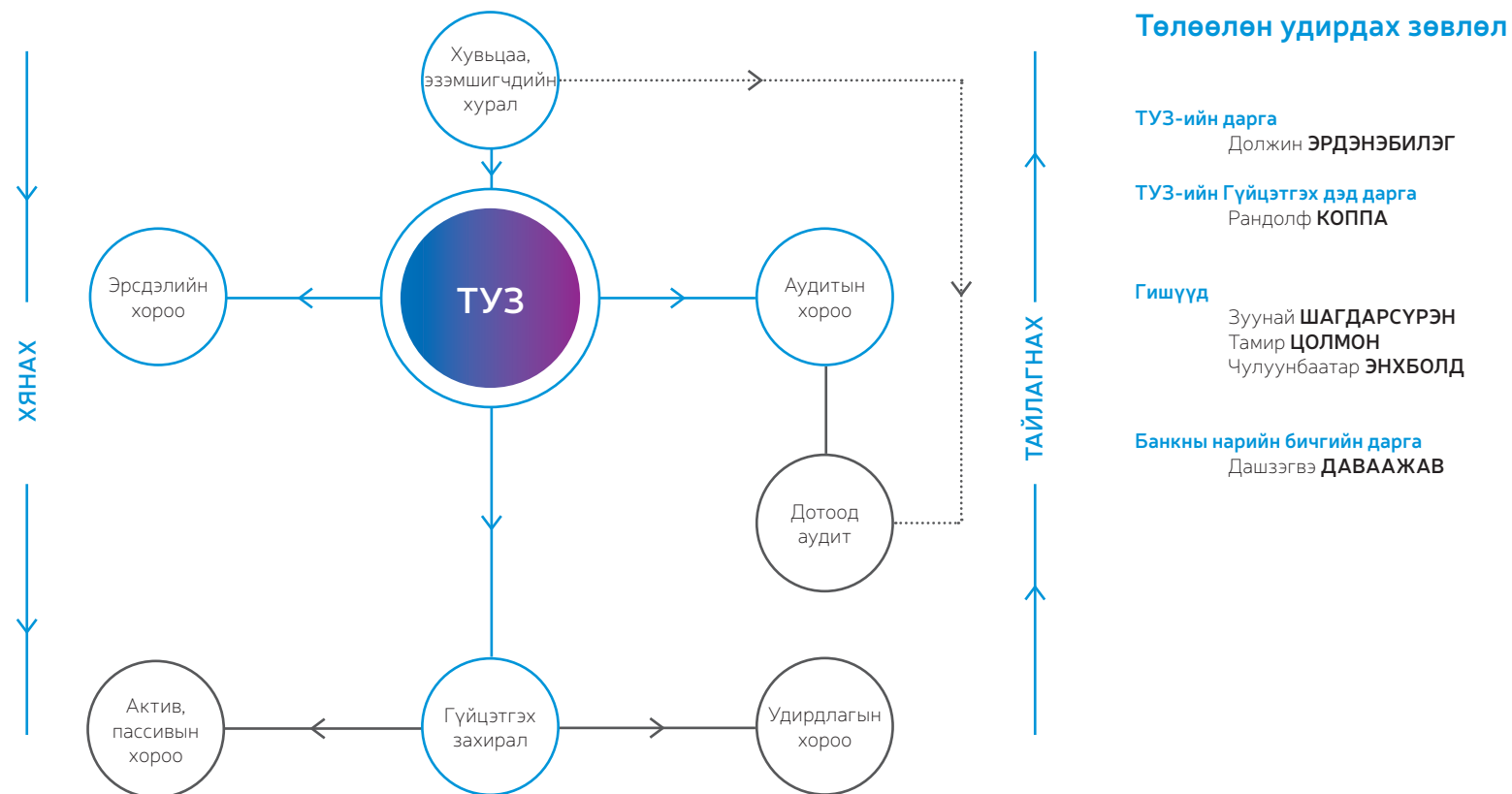
Ажилтнууд

ХХБанкны амжилтын үндэс нь эрч хүчтэй, чадварлаг ажилтнууд бөгөөд тэднийг шударгаар урамшуулж, албан тушаал дэвшүүлэх хөгжлийн тогтолцоог сайжруулснаар харилцагчиддаа банкны шилдэг үйлчилгээг үзүүлж чаддаг.

Бид

ХХБанк нь хууль, ёс зүйн хариуцлагын хүрээнд нийцсэн ажиллах орчинг бүрдүүлэхийг үргэлж эрмэлзсээр ирсэн бөгөөд харилцагч, бизнесийн түншүүд болон нийгэмдээ банкны шилдэг үйлчилгээг үзүүлэн, хувь нийлүүлэгчдийнхээ өмнө хүлээсэн үүргээ биелүүлэхдээ аливаа амжилт нь шударга байх ёстой гэдэгт итгэдэг.

КОМПАНИЙН ЗАСАГЛАЛЫН БҮТЭЦ

УДИРДЛАГЫН ХОРОО

1

Ноён Л.СОРОНЗОНБОЛД
Гүйцэтгэх захирлын орлогч

2

Ноён Д.ХҮРЭЛБААТАР
Гүйцэтгэх захирлын орлогч

3

Хатагтай Д.ОТГОНБИЛЭГ
Гүйцэтгэх захирлын орлогч

4

Ноён О.ОРХОН
Гүйцэтгэх захирал

5

Ноён Б.МЭДРЭЭ
Ерөнхийлөгч

6

Ноён Р.КОППА
ТУЗ-ийн Гүйцэтгэх дэд дарга

7

Хатагтай П.ГАНТУУЛ
Ерөнхий аудитор

8

Ноён С.ОРГОДОЛ
Гүйцэтгэх захирлын орлогч

9

Ноён Л.НЯМСҮРЭН
Захиргаа, хүний нөөцийн газрын захирал

ТҮҮХЭН ТОВЧОО

ТҮҮХЭН ОН ЖИЛҮҮДИЙН ХУРААНГУЙ ЦАГАЛБАР

10 дугаар сарын 19-ний өдөр БНМАУ-ын Засгийн Газрын 71 дүгээр тогтоолоор "Монголын Худалдаа, хөгжлийн банк" үүсгэн байгуулагджээ.

1990

1991

- Монгол Улсад анх удаа American Express кредит картыг төлбөрт хүлээн авч эхэлсэн.
- Худалдааны санхүүжилтийн чухал хэрэгсэл болох "Экспорт, импортын баталгаа" гаргах үйлчилгээ үзүүлж эхэлсэн.
- Валют худалдах, худалдан авах ханшийг анх удаагаа чөлөөтэй тогтоож эхэлсэн байна.

1992

1993

- Олон улсын хэмжээнд тус банкныг төлөөлж байсан "State bank of Mongolia" нэрийг "Trade & Development Bank of Mongolia" болгон өөрчилжээ.
- Банкны анхны үйл ажиллагааны стратеги төлөвлөгөөг баталж, мөрдөн ажиллаж эхэллээ.

1994

1995

- Нийслэлийн өнгө үзэмжийг тодорхойлсон орчин үеийн шийдэл бүхий банкны Төв байрны шинэ барилга үүд хаалгаа нээж, харилцагчаа дээдлэн угтлаа.
- Олон улсын валютын зах зээлийн мэдээллийг цаг тухайд нь авч байх үүднээс Ройтерсын шугам ашиглах гэрээ байгуулан, үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлээ.
- ХБНГУ-ын KfW банкны "Жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих хөтөлбөр"-т дамжуулан зээлдүүлэгч банкаар сонгогдон оролцох боллоо.

- Банкны логог бүтээж, анхлан ашиглаж эхэллээ.

- Банкны нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын бүртгэлийн стандартад шилжиж, Ня-60 1" болон "Лота 1" банкны бүртгэлийн анхны программуудыг ашиглаж эхэлсэн Монголын анхны арилжааны банк боллоо.

- Үйл ажиллагаандаа компьютер ашиглаж эхэлсэн нь харилцагчдад мэдээллийн технологийн давуу талыг ашиглан түргэн, шуурхай үйлчилгээг хүргэх таатай нөхцөлийг бүрдүүлсэн байна.

- Дэлхийн түвшинд хүлээн зөвшөөрөгдсөн Visa, Mastercard кредит картууд, Thomas Cook, Visa, Mastecard, Citicorp, Bank of America-гийн замын чекүүдийг банкны системд анхлан төлбөрт хүлээн авч эхэлсэн.

- Банкны чөлөөт валютын эх үүсвэрийг гадаадын банкинд байршуулж, валютын арилжаанд оролцож эхэлсэн анхны арилжааны банк боллоо.

- Банкны томоохон харилцагчдад зориулан мөнгө хураалтын "Цүнхтэй мөнгө"-ний үйлчилгээг зах зээлд нэвтрүүллээ.

- Олон улсад нэр хүнд бүхий "Arthur Andersen" аудитын компаниар өөрийн үйл ажиллагаагаа шалгуулсан Монголын анхны арилжааны банк боллоо.

- Японы Олон улсын JCB картыг Монгол Улсад анх удаагаа төлбөрт хүлээн авч эхэллээ.

- Монгол Улсад анх удаа дэлхийн нэр хүнд бүхий AMEX corporate картыг гарган, үйл ажиллагаандаа нэвтрүүллээ.

- Эх орноо төлөөлөн анх удаа SWIFT буюу "Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication" олон улсын банк хоорондын санхүүгийн цахилгаан холбооны нийгэмлэгт элссэнээр гадаад төлбөр тооцоог хамгийн шуурхай, найдвартай нэр хүнд бүхий сүлжээгээр гүйцэтгэж эхэлжээ.
- Анхны пос терминал буюу карт уншигч машиныг харилцагч үйлчилгээний байгууллагад сууриллуулаа.

1996

1997

Векселийг төлбөр тооцоондоо ашиглаж эхэлсэн анхны арилжааны банк боллоо.

Монголын банкны системд анх удаа Norwegian Banking Resources Ltd-тэй "Bank Twinning" сургалтын хөтөлбөрийн гэрээ байгууллаа.

1998

1999

- Монголд анх удаа Европын холбооны улсуудын мөнгөн дэвсгэрт Еврогоор үйлчилгээ үзүүлж эхэллээ.
- Дэлхийн банкны "Хувийн хэвшлийг дэмжих төслийн зээл"-ийн хөтөлбөрт дамжуулан зээлдүүлэгч банкаар шалгаран, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж эхэллээ.

- "Хөгжил дэвшилд хамтдаа" уриатай боллоо.
- Харилцагчдаас биет алт худалдан авч эхэлсэн анхны арилжааны банк боллоо.
- Олон улсын шуурхай мөнгөн гуйвуулгын шилдэг үйлчилгээ "MoneyGram"-ийг Монгол Улсад анх удаа зах зээлд нэвтрүүлж, харилцагчиддаа бэлэг барилаа.
- "Хадгаламжийн хайрцаг"-ийн үйлчилгээг шинээр нэвтрүүллээ.

2000

2001

- Монгол Улсын хэмжээнд хамгийн анхны АТМ-ын үйлчилгээ нэвтрүүлж, харилцагчиддаа 24-н цагийн банкны үйлчилгээг хүргэж эхэллээ.
- Олон улсын Visa International-д гишүүнээр элсэж, өөрийн нэрийн 4-н төрлийн Visa картыг зах зээлд гаргалаа.
- Опшин, своп, форвард зэрэг санхүүгийн деривативын үйлчилгээг Монгол Улсад анх удаа нэвтрүүлж, олон улсын санхүүгийн зах зээлд ажиллах чадвартай банк болохоо нотоллоо.
- Гадаадын банкууд харилцах буюу лоро дансаа ХХБанкинд нээж, гадаадын банкуудад дансны үйлчилгээ үзүүлж эхлэв.

- Олон улсын бүртгэлийн стандартад нийцсэн "BANCOS" программ, онлайн сүлжээний горим, Теллерийн системд шилжиж Монгол Улсын аль ч өнцөг булангаас харилцагчдад түргэн шуурхай үйлчилгээ үзүүлэх боломжтой болсон анхны банк боллоо.
- Банкны дэвшилтэт үйлчилгээ болох "Mobile phone banking", Эскроу данс, Маржин арилжаа, биет бус алтны арилжааны үйлчилгээг Монгол Улсын банкны салбарт анх удаа нэвтрүүлээ.
- Монголд анх удаа мэдээллийн баазын нөөц төв байгууллаа.
- БНХАУ-ын Тариалангийн банк (Agricultural Bank of China)-тай харилцаа тогтоосноор Хятадын банкуудтай бэлэн бус юанийн төлбөр тооцоо болон бэлэн юань тээвэрлэх үйл ажиллагааг анх удаа эхлүүлээ.
- Банкны бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний талаарх мэдээллийг 24-н цагийн турш операторуудтай холбогдон авах "Call center"-ийг байгууллаа.

2002

2003

- Дэлхийд алдартай ING банктай менежментийн зөвлөгөө, техникийн туслалцаа авах гэрээг үзэглэлээ.
- Ази, Номхон далайн орнуудын санхүүгийн хөгжлийн байгууллагын 26-р чуулга уулзалтыг зохион байгууллаа.
- "Монголын залуучуудын холбоо"-той хамтран, залуучуудад зориулсан анхны Ко-бренд буюу хамтарсан картны Монгол улсад анх удаа гаргалаа.

- Гадаадын зах зээлд алт экспортолсон Монголын анхны арилжааны банк боллоо.
- Азийн Хөгжлийн банк болон Олон Улсын Санхүүгийн Корпорацийн итгэлийг хүлээн, санхүүжилт авсан Монголын анхны банк боллоо.
- www.tdbm.mn хаяг бүхий вэб хуудастай болсноор харилцагчид орон зай, цаг хугацаанаас үл хамааран банкны талаарх мэдээллийг авах боломжтой боллоо.
- "Факсаар төлбөр тооцоо гүйцэтгэх үйлчилгээ"-г зах зээлд анх удаа нэвтрүүлээ.
- Харилцагчдийн хүсэл сонирхолд нийцүүлэн "Нөхцөлт мөнгөн хадгаламж" болон "Урьдчилсан хүүт хадгаламж"-ийг тус тус Монгол улсад анх удаа нэвтрүүлээ.
- Харилцагчдын санхүүгийн мэдээллийн нууцлал, тав тухыг дээд зэргээр хангасан, банкны нэг цэгийн үйлчилгээ үзүүлэх "Хувийн банкны төв" байгуулагдлаа.
- "Visa Platinum" дээд зэргэлэлийн кредит буюу зээлийн картныг зах зээлд нэвтрүүлээ.

2004

2005

- Дэлхийн хаанаас ч өөрийн дансыг удирдах боломжийг нээсэн "Интернэт банкны үйлчилгээ"-г нэвтрүүлж, харилцагчиддаа бэлэг барилаа.
- "Орон сууцны зээл" болон "Автомашину зээл"-ийн бүтээгдэхүүнийг зах зээлд нэвтрүүлээ.
- Шинэ Зеланд доллароор харилцах дансны үйлчилгээ үзүүлж эхэлснээр хамгийн олон төрлийн валютаар төлбөр тооцоо гүйцэтгэдэг банк боллоо.
- Монголын гэрэлт ирээдүй бяцхан иргэддээ зориулж "Хүүхдийн хадгаламж"-ийн бүтээгдэхүүнийг нэвтрүүлээ.
- Интернэтээр худалдаа эрхлэгч ААН, байгууллагуудын аюулгүй байдлыг хангах "Verified by Visa" шинэ технологийг амжилттай нэвтрүүлээ.
- Томоохон харилцагчдад хамтын санхүүжилтийн зээлийг гадаадын түнш банкуудтай хамтран Монголын банкны салбарт нэвтрүүлсэн анхны банк боллоо.

2006

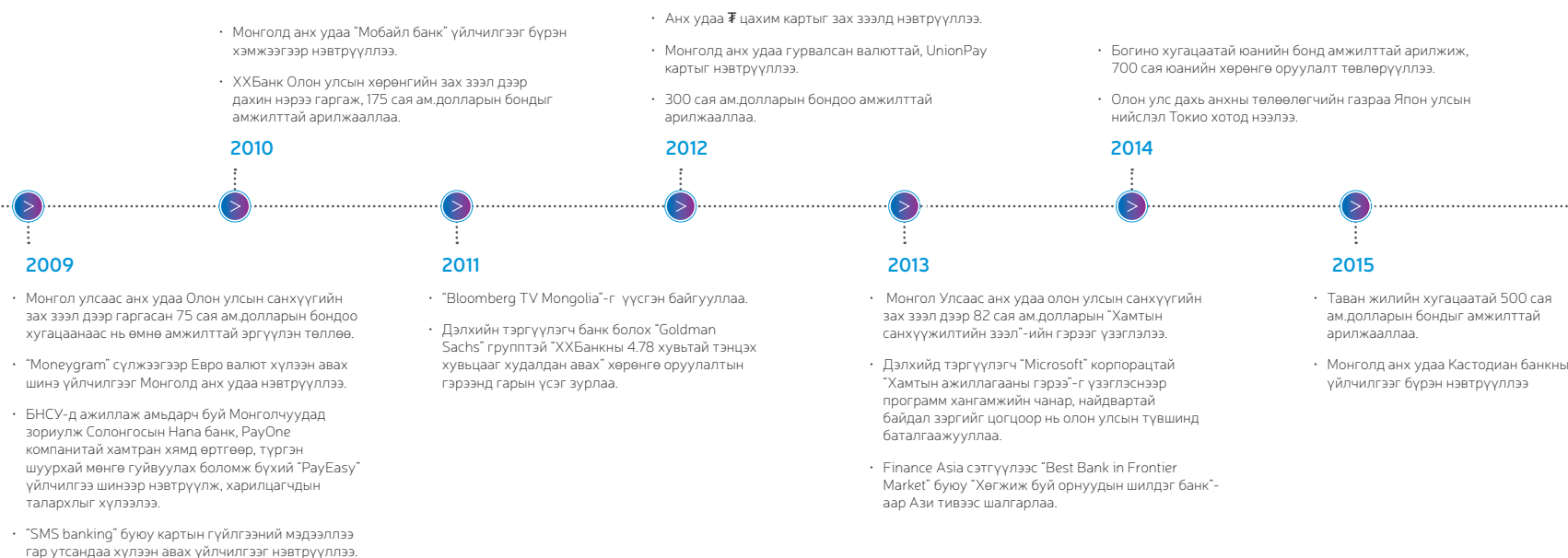
2007

- Монголын арилжааны банкуудаас анх удаа нийт активын хэмжээ нь хагас их наяд төгрөгт хүрлээ.
- Монгол Улсаас анх удаа Олон улсын санхүүгийн зах зээлд 150 сая ам.долларын бонд гаргах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, эхний 75 сая ам.долларын бондыг амжилттай борлууллаа.
- "E-billing" болон "FlyCard"-ийн үйлчилгээг анх удаа нэвтрүүлсэн арилжааны банк боллоо.
- "Урт хугацаат үл хөдлөх хөрөнгийн зээл", "Овердрафтын үйлчилгээ", "Тэтгэвэр барьцаалсан зээл", "Юанийн хадгаламж", "Биет бус мөнгөний үйлчилгээ" зэрэг бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг тус тус шинээр нэвтрүүлээ.
- American Express компанийн "Бэлэглэлийн чек"-ийн үйлчилгээг харилцагчиддаа хүргэсэн анхны бөгөөд цорын ганц банк боллоо.

- "MasterCard Worldwide" байгууллагад үндсэн гишүүнээр элсэж, дебит кредит картууд бүхий Еврогийн картыг Монголын зах зээлд анх удаа гаргалаа.
- Швед кроны гуйвуулга, төлбөр тооцоог гүйцэтгэх боломжийг нээсэн анхны арилжааны банк боллоо.
- Олон улсын жишигт нийцсэн орчин үеийн өндөр нууцлал бүхий "Хадгаламжийн сертификат"-ын бүтээгдэхүүнийг зах зээлд нэвтрүүлээ.

2008

2016 ОНЫ ОНЦЛОХ ҮЙЛ ЯВДЛУУД

Швейцарын Давос хотноо зохион байгуулагддаг Дэлхийн эдийн засгийн форумд Монгол Улсынхаа үндэсний өв уламжлал, соёл урлагаа дэлхийн томоохон удирдагчид, хөрөнгө оруулагчдад таниулан сурталчлах Mongolia Night арга хэмжээг 4-н жил дараалан зохион байгууллаа.

Олон Улсын Иргэний Агаарын Тээврийн Холбоо (IATA)-ны Монгол Улс дахь Клирингийн үйлчилгээ үзүүлэх банкыг сонгон шалгаруулах тендерт оролцон шалгарснаар агаарын тээврийн үйлчилгээ үзүүлэгч компаниуд, тэдний борлуулалтыг гүйцэтгэгч агентуудын хооронд хийгдэх төлбөр тооцоог шуурхай, найдвартай гүйцэтгэх санхүүгийн хамгийн дэвшилтэт, цогц үйлчилгээг үзүүлж эхэллээ.

Эрдэнэс Таван Толгой ХК-ийн Таван Толгойн нүүрсний ордын Баруун, Зүүн цанхийн уурхайн оператор компаниудад санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлсний дүнд уурхайн олборлолт график, төлөвлөгөөний дагуу явагдаж, Монгол Улсын эдийн засагт үр нөлөөгөө үзүүлж байна.

Монос Групп ХХК-ийн орчин үеийн дэвшилтэт техник технологиор тоногдсон, смарт эмийн үйлдвэрийн иж бүрэн цогцолборын төсөл, "Цэнэг-Эрүүл мэндийн ундааны үйлдвэр" байгуулах төсөл, Дарханы төмөрлөгийн үйлдвэр ХК-ийн "Ган бөмбөлөг үйлдвэрлэх" төсөл, МАК ХХК-ийн жилдээ нэг сая тонн цемент үйлдвэрлэх хүчин чадалтай Хөх Цавын цементийн үйлдвэрийн төслийг тус тус санхүүжүүлээ.

БНХАУ-ын Хөгжлийн Банктай 20 сая ам.долларын зээлийн гэрээ, Баошан банкттай 300 сая юанийн зээлийн гэрээг байгуулж, БНХАУ-ын Тариалангийн банкттай "Төгрөгийн дансны хамтын ажиллагааны санамж бичиг" болон "Төгрөгийн зээлийн хамтын ажиллагааны санамж бичиг"-т тус тус гарын үсэг зурлаа.

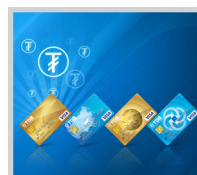
2016 онд ашиглалтанд орсон Хурд Групп ХХК-ийн Нарны хороолол хотхоны 2 дугаар ээлж, Жигүүр Гранд ХХК-ийн 112 айлын тансаг зэрэглэлийн Romana Residence хороолол, Тэлмэн Констракшин ХХК-ийн Шинэ Налайх хороолол зэрэг олон томоохон барилгын төслүүдийг санхүүжүүлээ.

Банкны үйлчилгээний цагаас хамаарахгүйгээр шуурхай гуйвуулга илгээх, хүлээн авах MoneyGram self service үйлчилгээг нэвтрүүлээ. Ингэснээр харилцагч гар утас, компьютер ашиглан ХХБанкны TDB Online үйлчилгээгээр хаанаас ч, хэзээ ч гуйвуулга хийх боломжтой боллоо.

Хадгаламж эзэмшигчид TDB Online үйлчилгээг ашиглан, хадгаламжийн хугацаагаа өөрөө сунгах боломжтой боллоо.

ХХБанкны карт уншигч машин нь MostMoney NFC гүйлгээг дэмждэг болсноор харилцагчид биедээ заавал картаа авч явах шаардлагагүй болж, гар утас, MostMoney үйлчилгээг ашиглан төлбөр тооцоогоо шуурхай гүйцэтгэдэг боллоо.

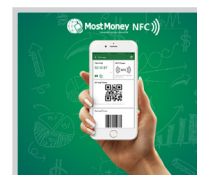
Харилцагчид гадаад, дотоод төлбөр тооцоогоо хялбаршуулан, шуурхай гүйцэтгэх гадаад шилжүүлгийн багц үйлчилгээг шинээр үйл ажиллагаандаа нэвтрүүллээ. Ингэснээр гадаадын хөрөнгө оруулалттай компаниуд гадаадаас дансаа удирдах боломжийг гадаад шилжүүлгийн үйлчилгээндээ амжилттай нэвтрүүллээ.

Тэтгэвэр, тэтгэмж авдаг иргэддээ зориулсан тэтгэврийн нэрийн данс, тэтгэврийн өндөр хүүтэй хадгаламж, тэтгэврийн уян хатан нөхцөл бүхий зээл, зээлийн эрхийн цогц үйлчилгээг зах зээлд нэвтрүүллээ.

Карт эзэмшигчиддээ зориулан заавал өөр төрлийн олон улсын карт авахгүйгээр гадаадад төлбөр тооцоогоо саадгүй хийх боломжтой төгрөгийн олон улсын картыг үйлчилгээнд шинээр гаргалаа.

Байгууллагынхаа мөнгөн хөрөнгийн удирдлагыг сайжруулах, хүүгийн орлогоо нэмэгдүүлэх боломжтой хөрвөх чадвар бүхий байгууллагын хадгаламжийн сертификатын бүтээгдэхүүнийг шинээр зах зээлд нэвтрүүллээ.

ОЛОН УЛСАД ҮНЭЛЭГДСЭН ШАГНАЛУУД

“МОНГОЛ УЛСЫН ШИЛДЭГ АРИЛЖААНЫ БАНК”

5-н жил дараалан
Global banking & finance review
байгууллага

2012, 2013, 2014, 2015, 2016

“МОНГОЛ УЛСЫН ШИЛДЭГ БАНК”

“FinanceAsia” сэтгүүлийн 20-н
жилийн ойн баярын Platinum
Awards ёслолын арга хэмжээ

“НАЙДВАРТАЙ ХАМТРАН АЖИЛЛАГЧ БАНК”

Visa Worldwide байгууллага

1

2

3

4

5

6

“МОНГОЛ ДАХЬ ТЭРГҮҮЛЭХ ХАМТРАГЧ БАНК”

Азийн хөгжлийн банк

2015, 2016

“МОНГОЛ УЛСЫН ХУДАЛДААНЫ САНХҮҮЖИЛТИЙН ШИЛДЭГ БАНК”

5-н жил дараалан Global Trade
Review байгууллага

2011, 2012, 2013, 2014, 2015,
2016

“ШИЛДЭГ САНХҮҮЖҮҮЛЭГЧ БАЙГУУЛЛАГА”

Японы Засгийн газрын
“Жижиг дунд үйлдвэрийг
хөгжүүлэх” JICA төсөл

ИНФОГРАФИК

4,483 ажилтан
сургалтанд хамрагдаж

1 ажилтан дунджаар
3 сургалтанд хамрагдсан

Зээлийн үйлчилгээг автоматжуулснаар

198
ширхэг
мод

392
тонн ус

CO2

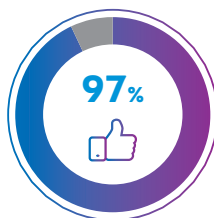
22
тонн
нүүрсхүчлийн хий

16
тонн
хог хаягдал

ХЭМНЭЖ ЧАДЛАА

Харилцагчдын сэтгэл ханамжийн судалгаагаар

Манай банкны салбарын
тохижилт, тав тух болон
үйлчилгээний ажилтны
гадаад төрх, өнгө үзэмжийг
САЙН гэж үзжээ.

Зөвхөн сүүлийн 5-н жилийн
хугацаанд улсынхаа татварт нийт

• **71** 120-н хүүхдийн цэцэрлэг

• **21** 100-н ортой эмнэлэг

• **Ховд** > > **Баян-Өлгий**
189 км

хатуу хучилттай зам тавихтай тэнцэх
мөнгийг улсдаа оруулсан байна.

ХХБанкны санхүүжилтээр
21,573
гэр бүл орон сууцтай
болсон байна.

Монгол улсын хэмжээнд
14,004 гэр бүл батлуулсан
20,163 өрхөд хэрэглээний зээл олголоо

НИЙГМИЙН ХАРИУЦЛАГА

Тогтвортой санхүүжилтийн хөтөлбөр (ТоС)-ийн зарчмуудыг тогтмол хэрэгжүүлсээр байна

“Ногоон ирээдүйн төлөө хамтдаа” мод услах үйл ажиллагааг зохион байгууллаа.

ТоС хөтөлбөрийн хүрээнд “My club” ТББ-тай хамтран “Ногоон ирээдүй” мод услах ажилд ХХБанкны 200 гаруй ажилтнууд 896,000 төгрөг хандивлан, Төв аймгийн Эрдэнэ сумын нутагт 8'500 мод усаллаа.

Зээлийн үйл ажиллагаагаа “ногоон” болголоо

Зээлийн үйл ажиллагааг шат дараатай автоматжуулж, бүрэн шинэчлэгдсэн программыг ашиглалтад орууллаа. Уг программыг нэвтрүүлснээр зээлийн судалгааны олон тооны материалыг хэвлэх шаардлагагүй болсон бөгөөд программын түвшинд зээлийн судалгаатай танилцаж санал өгөх, шийдвэрийг гаргах, улмаар зээлийн гэрээг автоматаар боловсруулдаг болоод байна.

“Шилдэг ТоС банк 2016”-аар шалгарлаа

Монголын Банкны Холбооноос ХХБанкийг 2016 оны “Шилдэг ТоС Банк”-аар шалгарууллаа. Энэ нь ХХБанкны 2016 онд “ТоС хөтөлбөр”-ийн хүрээнд хийсэн ажлууд болон Байгаль орчин, нийгмийн эрсдэлийн менежментийн системийн хэрэгжилтийг өндрөөр үнэлэн олгож буй нэр хүндтэй шагнал билээ.

Туул голын сав газрыг цэвэрлэлээ

Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын яамны дэргэдэх Туул голын сав газрын захиргаатай хамтран ХХБанкны 450 гаруй ажилтан Туул голын дагуу нийт 9 км газрыг 880 гаруй шуудай хог хаягдлаас цэвэрлэлээ.

Спортыг дэмжигч банк

Эв нэгдэл, тэсвэр хатуужил, эрүүл саруул бие гээд нийгэмд болоод хувь хүнд өгөх спортын ач тус хэмжээлшгүй их билээ. Энэ ч үүднээс ХХБанкны удирдлагууд болон ажилтнууд спортыг дэмжиж, аливаа спортын арга хэмжээнд идэвхтэй оролцдог.

Олон нийтэд спорт, биеийн тамирыг түгээн дэлгэрүүлэх, хөгжүүлэх үйлсийг ивээн тэтгэснээр баг тамирчдын амжилтын түүчээ үргэлжилсээр байгаагийн нэг жишээ нь, Ерөнхий боловсролын дунд сургуулиудын дунд зохиогддог хөлбөмбөгийн “Дуулиан-2020” тэмцээнийг 10-н жил ивээн тэтгэж байгаа юм.

Соёл урлагийг дэмжигч үндэсний банк

Бүх цаг үеийн нийгмийн илэрхийлэл, аливаа үндэстний соён гэгээрүүлэх үнэт өв нь урлаг соёл байдаг. Монголын нүүдэлчин соёлоос өдийг хүртэлх түүхийг өгүүлэх ардын, сонгодог бүхий л урлагийг өвлөн авч яваа үе үеийн уран бүтээлчдийг ХХБанк дэмжээр ирсэн юм. Тухайлбал,

Сонгодог урлаг: ХХБанк Монголд анх удаа тоглогдсон УДБЭТеатрийн “Соло концертын үдэш”-ийг ивээн тэтгэж, хөгжмийн хаан хэмээх төгөлдөр хуурын ертөнцөөр үзэгч олныг аялахад хувь нэмрээ оруулсан билээ. Түүнчлэн, ХХБанкны Ерөнхийлөгч Б.Мэдрээ хувиасаа балетчин О.Ганцоож болон олон нэртэй уран бүтээлчдийг Тив дэлхийн тэмцээнд оролцоход нь ивээн тэтгэн, амжилтад хөтөлсөн жишээ олон бий.

Дэлхийд Монгол соёлоо таниулагч: Дэлхийн эдийн засгийн форумын үеэр зохион байгуулагддаг “Mongolia night” арга хэмжээг ХХБанк 4-н жил дараалан ивээн тэтгэж, зохион байгуулан, Монгол Улсаа дэлхийн томоохон удирдагчид, бизнесийн тэргүүнүүдэд сурталчлан таниуллаа. Энэхүү арга хэмжээгээр Монголын үндэсний өв соёл, ардын урлаг, үндэсний хоол, орчин цагийн хөгжлийг илэрхийлэх урлагийн тоглолтыг сонирхуулахаар 100 гаруй уран бүтээлчдийг урин оролцуулсан байна.

Театр 85-н жил: 2016 онд Улсын драмын эрдмийн театр үүсгэн байгуулагдсаны 85-н жилийн ойд зориулан гаргасан “Театр XXI зуунд” гэрэл зургийн цомгийг ивээн тэтгэлээ.

Цаашид ч Монголынхоо соёл урлагийг хөгжүүлэх, дэмжих, өв соёлоо хадгалан үлдэх их үйлсэд ХХБанк хамтран зүтгэсээр байх болно.

Хүүхдэд ээлтэй банк

Монголын ирээдүй болсон хүүхэд багачуудын төлөө бидний зүрх цохилдог. ХХБанк “Сонсголын бэрхшээлтэй хүүхдийн 29-р тусгай сургууль”-ийн сурагчдын хүсэн хүлээдэг шинэ жилийн баяраар нь баярлуулдаг уламжлал тогтож, 12 дахь жилдээ хамтран ажиллаж байна. Жирийн хүүхдүүдтэй мөр зэрэгцэн нэг анги танхимд суралцах

боломжгүй, бусдын онцгой анхаарал, туслалцаа, дэмжлэг хэрэгтэй байдаг сонсголын бэрхшээлтэй хүүхдүүд ХХБанкны бэлдсэн бэлгэнд үргэлж баярлан хөөрч, аз жаргалтай инээд хөөрөөр цалгидаг билээ.

Мөн 2016 оны Дуулиан-2020 тэмцээний оргилсон амжилтын эзэд болсон Нийслэлийн 14-р сургуулийн хөлбөмбөгийн тамирчдаа 10 гаруй жил ивээн тэтгэж байгаагаас гадна Нийслэлийн ЗДТГ-ын дэргэдэх “Хүүхэд-залуучуудын сургалт хүмүүжлийн тусгай цогцолбор”-ын хүүхдүүдийг энэхүү тэмцээнд ивээн тэтгэн оролцуулж байна. Эдгээр бяцхан тамирчдаас ирээдүйн эх орноо төлөөлөх шилдэг хөлбөмбөгчид төрнө гэдэгт итгэл дүүрэн байдаг. Малчдад туслах аяны хүрээнд тус төвийн хүүхдүүдийн оёсон нэмнээг худалдан авч, эдгээр хүүхдүүдэд хадгаламж нээж өглөө.

ХХБанк хүүхдэд ээлтэй аливаа ажлыг нээлттэй дэмждэг бөгөөд харилцагч хүүхдүүддээ зориулж 4-н жил дараалан “Junior Customer” хүндэтгэлийн арга хэмжээг зохион байгуулж байна.

САНХҮҮГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Тэрбум төгрөг

Хөрөнгө	2013	2014	2015	2016
Бэлэн мөнгө ба банк дахь мөнгөн хөрөнгө	1,090.2	1,054.7	695.0	1,188.8
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	885.1	908.7	1,412.5	1,525.4
Охин болон хараат компани дахь хөрөнгө оруулалт	10.4	14.5	46.8	59.5
Зээл ба урьдчилгаа, цэвэр	2,530.6	2,777.2	2,645.0	2,835.2
Буцаан худалдах гэрээгээр авсан үнэт цаас	-	-	99.8	-
Хоёрдогч зээл	7.0	4.0	4.0	4.0
Үндсэн хөрөнгө, цэвэр	153.3	298.0	204.9	333.6
Биет бус хөрөнгө, цэвэр	4.3	4.5	1.4	5.0
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө	33.4	33.7	99.8	88.9
Өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгө (цэвэр)	6.1	1.0	1.4	2.2
Эргэлтийн татварын хөрөнгө	-	5.7	-	-
Бусад хөрөнгө	403.7	311.0	333.5	602.5
Хөрөнгийн дүн	5,124.1	5,413.2	5,544.1	6,645.2

Тэрбум төгрөг

Өр төлбөр	2013	2014	2015	2016
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	2,139.7	2,533.6	2,210.0	2,415.5
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	172.1	120.0	112.8	143.2
Буцаан худалдаж авах гэрээгээр борлуулсан үнэт цаас	372.7	-	99.8	130.0
Санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл	1,157.1	1,107.3	1,012.4	1,392.2
Орлогын албан татварын өглөг	7.6	0.4	4.4	1.5
Гаргасан өрийн үнэт цаас	460.6	741.4	1,175.9	1,569.4
Бусад өр төлбөр	379.2	279.2	231.0	209.4
Хоёрдогч өглөг	66.0	75.4	29.9	24.9
Өр төлбөрийн дүн	4,755.0	4,857.2	4,876.2	5,886.0
Өөрийн хөрөнгө	2013	2014	2015	2016
Хувьцаат капитал	33.2	33.2	69.3	67.7
Дахин үнэлгээний нэмэгдэл	18.6	153.6	135.3	127.0
Борлуулах боломжит санхүүгийн хөрөнгийн хуримтлагдсан хэрэгжээгүй олз (гарз)	14.2	(27.5)	(23.8)	30.2
Мөнгөн гүйлгээний хейджийн үнэлгээний хуримтлагдсан хэрэгжээгүй олз	-	-	39.9	14.9
Хуримтлагдсан ашиг	301.6	395.0	445.2	516.6
Хувьцаа эзэмшигчдэд ногдох өөрийн хөрөнгө	367.5	554.4	665.9	756.4
Цөөнхийн хувь оролцоо	1.6	1.7	2.0	2.8
Нийт өөрийн хөрөнгө	369.1	556.0	667.9	759.2
Өр төлбөр ба өөрийн хөрөнгийн дүн	5,124.1	5,413.2	5,544.1	6,645.2

НЭГТГЭСЭН ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ОРЛОГЫН ТАЙЛАН

Тэрбум төгрөг

	2013	2014	2015	2016
Хүүний орлого	321.4	444.7	532.9	593.2
Хүүний зардал	(200.7)	(296.5)	(358.5)	(400.8)
Цэвэр хүүний орлого	120.7	148.2	174.3	192.4
Шимтгэл хураамжийн цэвэр орлого	21.5	27.4	29.4	30.6
Үйл ажиллагааны бусад орлого (цэвэр)	68.7	30.9	(15.2)	12.0
Цэвэр хүүгийн бус орлого	90.2	58.2	14.2	42.6
Үйл ажиллагааны орлого	211.0	206.4	188.6	235.0
Үйл ажиллагааны зардал	(44.5)	(68.8)	(91.4)	(92.7)
Хараат компаний ашгаас ноогдох хувь	0.2	1.1	12.6	17.3
Эрсдэлийн сангийн зардал	(8.3)	(44.7)	(47.0)	(92.0)
Татварын өмнөх ашиг	158.4	94.0	62.7	67.7
Орлогын татварын зардал	(19.2)	(0.5)	(1.3)	(0.2)
Тайлант жилийн цэвэр ашиг	139.3	93.5	61.5	67.5

Тэрбум төгрөг

Харьцаа үзүүлэлтүүд	2013	2014	2015	2016
Ашигт ажиллагаа				
Зардлын орлогод эзлэх хувь	21.1%	33.3%	48.5%	39.4%
Цэвэр хүүгийн зөрүү	4.4%	3.9%	4.1%	4.3%
Өөрийн хөрөнгийн өгөөж	37.9%	16.9%	9.2%	8.9%
Активын өгөөж	2.7%	1.7%	1.1%	1.0%
Өсөлтийн харьцаанууд				
Активын өсөлт	89.7%	5.6%	2.4%	19.9%
Зээлийн өсөлт	65.0%	9.7%	-4.8%	7.2%
Харилцах, хадгаламжийн өсөлт	52.6%	18.4%	-12.8%	9.3%
Өөрийн хөрөнгийн өсөлт	53.9%	50.7%	20.1%	13.7%
Активын чанар				
Зээл / Харилцах, хадгаламж	119.1%	111.9%	124.1%	123.7%
Нийт зээлийн активт эзлэх хувь	49.7%	52.4%	49.5%	45.0%
Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадвар	42.3%	41.3%	44.4%	47.1%
Өөрийн хөрөнгийн харьцаа				
1-р зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээ	11.6%	13.0%	12.3%	11.2%
Өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээ	15.1%	19.2%	16.7%	14.6%

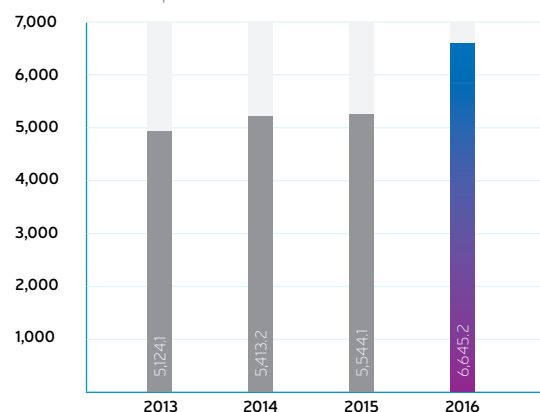
2016 онд нийт хөрөнгийн хэмжээ өмнөх оноос 1,101.1 тэрбум төгрөг буюу 19.9%-иар өсч 6,645.2 тэрбум төгрөгт хүрсэн бол зээл ба урьдчилгаа (цэвэр) 7.2 хувиар өсч 2,835.2 тэрбум төгрөгт, бэлэн мөнгө ба банкин дахь мөнгөн хөрөнгө 71.1%-иар өсч, 1,188.8 тэрбум төгрөгт тус тус хүрчээ.

Нийт өр төлбөрийн дүн өмнөх оноос 20.7 хувиар өсч 5,886.0 тэрбум төгрөгт хүрснээс харилцагчдын харилцах, хадгаламжийн дүн 9.3%-иар өсч 2,415.5 тэрбум төгрөгт, санхүүгийн байгууллагаас авсан зээлийн дүн 37.5%-иар өсч 1,392.2 тэрбум төгрөгт тус тус хүрсэн байна.

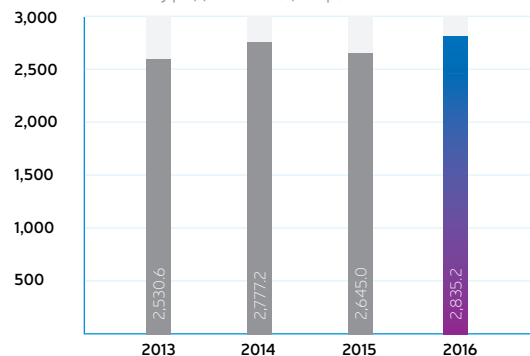
Өөрийн хөрөнгийн хувьд өмнөх онтой харьцуулахад 13.7%-иар өсч 759.2 тэрбум төгрөгт хүрснээс хуримтлагдсан ашиг 16.0%-иар буюу 71.4 тэрбум төгрөгөөр өсч 516.6 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна.

2016 онд хүүгийн орлого 11.3%-иар өсч 593.2 тэрбум төгрөгт, хүүгийн зардал 11.8%-иар өсч 400.8 тэрбум төгрөгт хүрснээр цэвэр хүүний орлого 192.4 тэрбум төгрөгт хүрчээ. Тайлант жилд үйл ажиллагааны орлого 235.0 тэрбум төгрөг, татварын дараах цэвэр ашиг 67.5 тэрбум төгрөгийн дүнтэй гарчээ.

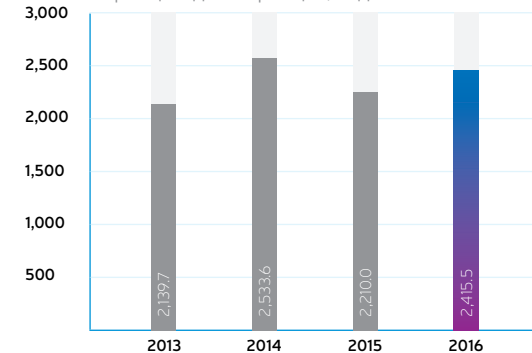
Нийт хөрөнгө

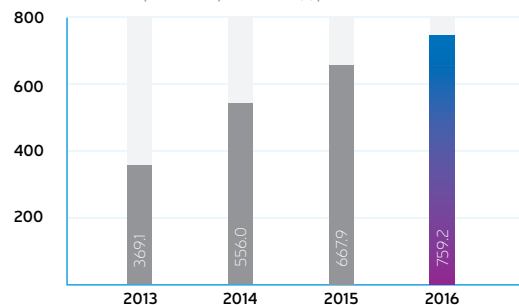
Зээл ба урьдчилгаа (цэвэр)

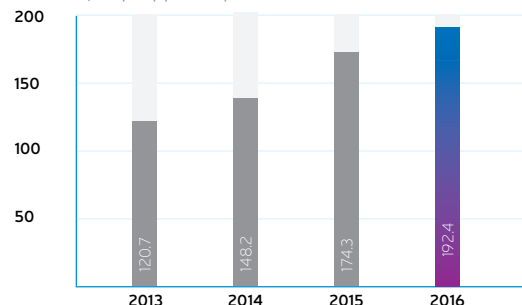
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж

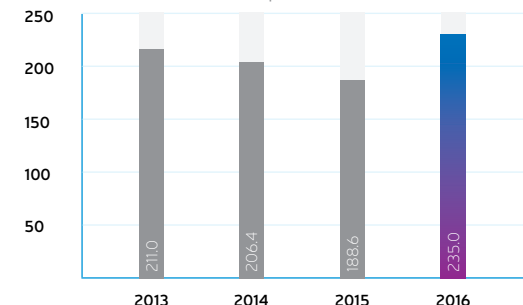
Нийт өөрийн хөрөнгийн дүн

Цэвэр хүүний орлого

Үйл ажиллагааны орлого

ХҮНИЙ НӨӨЦИЙН УДИРДЛАГА

ХХБанк нь 2016 онд нийт 151-н ажилтныг сонгон шалгаруулж шинээр ажлын байраар хангасан бөгөөд хүний нөөцийн удирдлагын үйл ажиллагаагаа системчлэх, ажилтнуудаа тогтвортой үр бүтээлтэй ажиллах, тасралтгүй хөгжих боломжоор хангах зорилго тавьсны дагуу дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэлээ.

Карьер хөгжлийг дэмжих чиглэлээр

Ажилтнуудын карьер хөгжлийг дэмжих үүднээс банканд нээлттэй байгаа ажлын байрны 58%-ийг дотоод эх үүсвэрээс сонгон шалгаруулсан ба дэвшин томилогдсон ажилтны тоо өнгөрсөн оны тайлант үеэс 27%-иар өсч, 10 ажилтан тутмын нэг нь карьераа өсгөсөн үзүүлэлттэй байна. Мөн банкны ажилтнуудыг тогтвортой, үр бүтээлтэй ажиллуулах бодлогыг хэрэгжүүлсний үр дүнд ажилтнуудын ажилласан жилийн дундаж хугацаа 6-н жил болсон ба энэ нь өмнөх оны тайлант үеэс 8-н сараар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Сургалт хөгжлийн чиглэлээр

Ажилтнуудыг сургаж хөгжүүлэх үйл ажиллагааг системчлэн, тодорхой хөтөлбөрүүдээр дамжуулан хэрэгжүүлэв. Тухайлбал:

- Залгамж халаа бэлтгэх хөтөлбөр;
- Карьер хөгжлийн хөтөлбөр;
- Ахлах ажилтан болон захирал бэлтгэх хөтөлбөрүүд;
- Гадаад хэлний мэдлэгийг дээшлүүлэх хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэв.

Нийт 226-н удаагийн сургалтад давхардсан тоогоор нийт 4483-н ажилтныг хамрууллаа.

Цалин урамшуулал, нийгмийн халамжийн чиглэлээр

Цалин урамшууллын системийг сайжруулж, ажлын гүйцэтгэлтэй холбох үр дүнтэй ажлыг нэвтрүүлж, ажилтнуудын идэвхийг өрнүүлэх чухал хэрэгслийн нэг болох материаллаг бус урамшууллын хэлбэрийг өргөн ашигласнаар нийт ажилтнуудын 18.6% нь төрийн болон бусад байгууллагын шагналаар шагнагдсан байна. Мөн залуу ажилтнууддаа чиглэсэн халамж, дэмжлэгийг өргөн хүрээнд хэрэгжүүлж, орон сууцаар хангах хөтөлбөр, ажилтнуудын гэр бүлд чиглэсэн үйл ажиллагаануудыг хэрэгжүүллээ.

Түүнчлэн, ХХБанкны хүний нөөцийн үйл ажиллагааг үнэлж 2016 онд Нийгмийн даатгалын ерөнхий газраас “Үндэсний шилдэг ажил олгогч-нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөгч шилдэг байгууллага” гэсэн нэр хүндтэй шагналыг гардуулсан юм.

Тайлант онд ажилтны эрүүл мэндийн сангийн үйл ажиллагааг өргөжүүлэн, эрүүл мэндийн өдөрлөг зохион байгуулж, үзлэг, оношлогоо хийлгэн, мэргэжлийн эмч нарын зөвлөгөөг ажилтнууддаа хүргэж ажиллаа.

Ажилтны санал санаачлагыг дэмжих чиглэлээр

Банкны ажилтнуудын шинэлэг санал, санаачлагыг дэмжих, нээлттэй сонсох, банкны үйл ажиллагааг сайжруулахад ажилтан бүрийн оролцоог хангах зорилгоор нийт ажилтнуудын дунд **TDB 2020 төслийн уралдааныг** зохион байгуулж, олон дэвшилтэт санал бүхий төслүүд ирснээс шилдгийн шилдэг төслүүдийг шалгаруулж, хэрэгжүүлэх боломжоор хангалаа.

Мөн TDB соёлыг түгээх, ажилтны сэтгэл ханамжийг нэмэгдүүлэх, эерэг хандлагыг дэмжих зорилгоор банкны хэмжээнд “Талархал”-ын аяныг өрнүүлснээс гадна “Сайн үйлсийн аян”-ийг уламжлал ёсоор 3 дахь жилдээ зохион байгуулан, тусламж, дэмжлэг хэрэгцээтэй байгаа нэгэндээ сайхан сэтгэлээр туслалаа.

02

БИЗНЕСИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

ИРГЭДИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ

ХХБанк нь иргэдэд зориулсан санхүүгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний чанар, өгөөжийг сайжруулан, харилцагчдын эрэлт хэрэгцээнд нийцсэн зах зээлд өрсөлдөх өндөр чадвар бүхий банкны сонгодог бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг нэвтрүүлэн банкны салбаруудаараа дамжуулан харилцагчдад хүргэхийг зорин ажилладаг бөгөөд тайлант онд иргэдийн зах зээлд үзүүлсэн амжилт ололтоосоо танилцуулж байна.

Орон сууцны 5%-ийн зээлийг харилцагчиддаа олголоо

2016 оны 3-р сард МонголБанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар “Орон сууцны ипотекийн санхүүжилтийн журам” шинэчлэгдэн батлагдаж, жилийн 5%-ийн хүүтэй орон сууцны ипотекийн зээл хэрэгжиж эхэлсэн бөгөөд ХХБанк 495-н зээлдэгчдэд жилийн 5%-ийн хүүтэй орон сууцны зээл шинээр олгож, 175-н зээлдэгчийнхээ зээлийн хүүг жилийн 5% болгон буурууллаа.

Дорнод аймагт “Харилцагчийн зөвлөгөөн 2016” зохион байгууллаа

ХХБанкны Дорнод салбарын 23-н жилийн ойн хүрээнд “Харилцагчийн зөвлөгөөн-2016” арга хэмжээг зохион байгууллаа. Уг зөвлөгөөнд Дорнод аймгийн 70 гаруй томоохон бизнес эрхлэгч аж ахуйн нэгж, иргэд оролцон, бизнес эрхлэгчдэд хэрэгцээтэй хуримтлалын үйлчилгээ, цахим бүтээгдэхүүн болон бүх төрлийн зээлийн мэдээллийг өгснөөр бизнес эрхлэгч харилцагч хоорондын хамтын ажиллагааг дэмжсэн, тэдэнд тулгарсан санхүүгийн аливаа асуудлыг шийдвэрлэхэд мэргэжлийн зөвлөгөө өгөх чухал ач холбогдолтой арга хэмжээ боллоо.

“MoneyGram self service” үйлчилгээг нэвтрүүлээ

Харилцагчиддаа олон улсын мөнгөн гуйвуулгын MoneyGram үйлчилгээг илүү хүртээмжтэй, шуурхай хүргэх үүднээс банкны үйлчилгээний цагаас хамаарахгүйгээр шуурхай гуйвуулга илгээх, хүлээн авах боломжийг олгох MoneyGram self-service буюу TDB Online үйлчилгээ болон ATM ашиглан мөнгөн гуйвуулга хийх боломжтой төслийг хэрэгжүүлэн 2016 оны 10-р сарын 5-ны өдөр салбартаа анх удаа онлайн хувилбарыг нэвтрүүлсэн билээ. Ингэснээр харилцагч гар утас, компьютер ашиглан ХХБанкны TDB Online үйлчилгээгээр хаанаас ч, хэзээ ч гадаад гуйвуулга хийх боломжтой болсон юм. Цаашид ATM болон бусад технологийн дэвшлийг ашиглан гуйвуулга хийх үйлчилгээг нэвтрүүлэхээр зорин ажиллаж байна.

АНУ-ын Олон улсын хөгжлийн агентлагийн “Reach” төсөлтэй хамтран ажиллах санамж бичигт гарын үсэг зурлаа

АНУ-ын Олон Улсын Хөгжлийн Агентлагийн REACH төслийг хэрэгжүүлэгч Хөгжлийн Шийдэл ТББайгууллагатай хамтын ажиллагаагаа өргөжүүлж, санамж бичигт гарын үсэг зурлаа. Энэхүү санамж бичгийн зорилго нь банкны зээлийн үйлчилгээ, санхүүжилтийн талаарх мэдээ мэдээллийг нээлттэй хуваалцах, жижиг, дунд бизнесийн зээлжих чадавхийг хөгжүүлэх аливаа сургалт, семинар, уулзалтыг харилцан дэмжиж ажиллах, жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийг банкны зээлийн үйлчилгээний шаардлагыг хангахад төслийн зүгээс зөвлөмж өгөх, дэмжлэг үзүүлэх зэрэг чиглэлээр хамтран ажиллах ач холбогдолтой билээ.

“Сайн хувьцаа” хөтөлбөрийг дэмжин ажиллав

“Эрдэнэс таван толгой” хувьцаат компанийн 1072 ширхэг хувьцааны 30% буюу 322 ширхэг хувьцааг нэг бүрийг нь 933 төгрөгөөр, нийт 300'426 төгрөгөөр нэг багц болгон Засгийн газарт худалдах хүсэлтэй иргэдийн хүсэлтийг хүлээн авч, шийдвэрлэн хувьцаа худалдсан мөнгийг харилцагчийн дансанд шуурхай олгон, салбараа тэргүүлэн ажиллалаа.

Тэтгэврийн цогц үйлчилгээг зах зээлд нэвтрүүлээ

ХХБанк тэтгэвэр, тэтгэмжийн мөнгөө авах хүсэлт гаргасан иргэдэд зориулсан тэтгэврийн нэрийн данс, тэтгэврийн өндөр хүүтэй хадгаламж, тэтгэврийн уян хатан нөхцөл бүхий зээл, зээлийн эрхийн цогц үйлчилгээг зах зээлд нэвтрүүлээ.

Дэлхийн хадгаламжийн өдрийг хилийн чанадад оршин суугаа Монголчуудтайгаа тэмдэглэн өнгөрүүлэв

“Дэлхийн хадгаламжийн өдөр” буюу 10-р сарын 31-ний өдрийг ХХБанк 3 дахь жилдээ тэмдэглэн өнгөрүүлж, энэ удаад хилийн чанадад амьдарч, сурч, ажиллаж байгаа Монгол Улсын иргэдтэйгээ “Онлайнаар данс нээх болон олон улсын мөнгөн гуйвуулгын үйлчилгээ” сэдвийн хүрээнд “Facebook Live”-аар холбогдон санал бодлоо солилцлоо. Тус онлайн хэлэлцүүлгийг Өмнөд Солонгос, Лос Анжелес, Чикаго, Вашингтон, Денвер, Нью Йорк, Сидней, Европт суугаа нийт 10'000 мянга гаруй Монголчуудаа хамруулан өөрийн нэр дээрээ, өндөр хүүтэй хуримтлалтай болох боломжийг таниулж, хуримтлал хийх аргуудыг хуваалцсан үр дүнтэй хэлэлцүүлэг болсон юм.

Даатгалын зуучлалын үйлчилгээг амжилттай хүргэж байна

Харилцагчиддаа 2016 онд даатгалын зуучлалын үйлчилгээг амжилттай хүргэж, даатгалын компанид очих шаардлагагүйгээр банкаар үйлчлүүлэнгээ хэрэгцээтэй даатгалдаа хамрагдах таатай нөхцөлүүдийг бүрдүүлж ажилласнаар ХХБанк нь даатгалын зуучлалын орлогын 23,3%-ийг дангаараа гүйцэтгэж, зах зээлээ тэргүүлэн ажиллаж байна.

Иргэдийн хэрэгцээнд илүү тохируулан, бүтээгдэхүүний хөгжүүлэлтийг хийлээ

- TDB Online үйлчилгээг ашиглан хадгаламжийн хугацаагаа өөрөө сунгадаг боллоо.
- “13 сар”-ын хугацаатай энгийн болон урьдчилсан хүүт ам.доллар, юанийн хадгаламжийг зах зээлд нэвтрүүлээ.
- ХХБанкны карт уншигч машин нь MostMoney NFC гүйлгээг дэмждэг болсноор харилцагчид биедээ заавал картаа авч явах шаардлагагүй болж, ухаалаг гар утас, MostMoney ашиглан төлбөр тооцоогоо шуурхай гүйцэтгэдэг боллоо.
- Харааны бэрхшээлтэй иргэддээ зориулсан АТМ-ын пин падыг АТМ-дээ суурилуулснаар АТМ-ын үйлчилгээг хүндрэл бэрхшээлгүй авах боломжтой боллоо.

Салбар, тооцооны төвүүдийн үйлчилгээг сайжруулахад анхааран ажиллаа

Харилцагчдынхаа онцлогт нийцүүлэн орчин үеийн тохижилт, үйлчилгээний шинэ зохион байгуулалт бүхий олон улсын стандартад нийцсэн 2 салбарыг шинээр байгуулж, 5-н салбарыг засч тохижуулан, тав тухтай орчинг бүрдүүллээ.

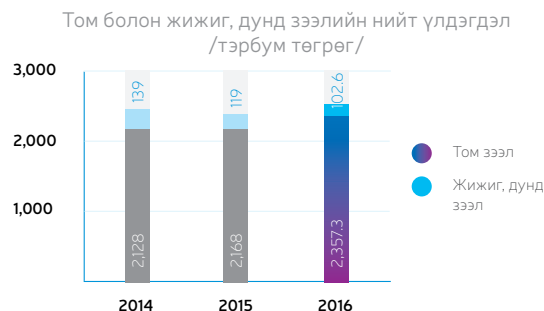

БАЙГУУЛЛАГЫН ЗАХ ЗЭЭЛ

Байгууллагын бизнесийн зах зээлд тэргүүлэгч ХХБанк нь эдийн засгийн голлох салбарууд болох үйлдвэрлэл, худалдаа, харилцаа холбоо, уул уурхай, барилга, боловсруулах үйлдвэрлэл, эрүүл мэнд, боловсрол, эрчим хүч, аялал жуулчлал, хөдөө аж ахуй гэх мэт Монгол Улсын хөгжлийг тодорхойлогч бүхий л салбаруудыг түргэн шуурхай, найдвартай, дэвшилтэт бүтээгдэхүүн үйлчилгээгээр дэмжиж, улс орныхоо хөгжилд хувь нэмрээ оруулсаар ирсэн.

Тайлант онд эдийн засгийн идэвхжил саарч, гадаадын хөрөнгө оруулалт, дотоодын хэрэглээ болон импортын тоо хэмжээний бууралт, төгрөгийн бусад валюттай харьцах ханшийн сулрал зэргээс шалтгаалан аж ахуй нэгжүүдийн борлуулалт, ашигт ажиллагааны түвшин буурсан хүндхэн жил тохиосон хэдий ч банк зах зээл дээрх тэргүүлэгч байр сууриа хадгалж амжилттай ажиллаа. Тайлант онд ХХБанкны том болон жижиг, дунд зээлийн багц 2.4 их наяд төгрөгт хүрч өмнөх оны эцэстэй харьцуулахад 7.6%-иар өссөн үзүүлэлттэй байна.

2016 онд эдийн засгийн эрсдэлтэй нөхцөл байдлаас шалтгаалж зээлдэгчид бизнестээ шинээр хөрөнгө оруулалт хийх, барилга, байгууламж барих, худалдан авах зэрэг хэрэгцээнээс татгалзах, түр хугацаагаар хойшлуулах хандлагатай байсан бөгөөд банкны зүгээс ч өндөр дүнтэй, эрсдэл бүхий хөрөнгө оруулалт, санхүүжилтийн хүсэлтийг нөхцөл, байдал сайжрах хүртэл хойшлуулахыг харилцагчиддаа зөвлөж ажилласнаар эдийн засгийн хүндрэлтэй жилийг амжилттай давж чадсан. Мөн бид дээрх нөхцөл байдалтай холбоотойгоор харилцагчдад олгох санхүүжилтийг бага хүүтэй, урт хугацаатай зээлийн эх үүсвэрээр санхүүжүүлж, тэдгээрийг дэмжин ажилласан.

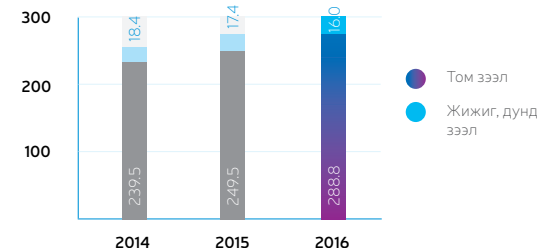
Энэхүү дэмжлэг нь бизнес эрхлэгчдэд санхүүгийн зардлаа бууруулж, төлбөрийн чадвараа нэмэгдүүлэх боломжийг олгосноор зээлийн эргэн төлөлттэй холбоотой эрсдэлийг бууруулах чухал ач холбогдолтой ажил байлаа.

Дээрх зорилгын хүрээнд ХХБанк нь Монгол Улсын Хөгжлийн банк, Японы олон улсын хамтын ажиллагааны байгууллага (JICA), Олон улсын хамтын ажиллагааны Япон банк (JBIC), Азийн хөгжлийн банк (ADB), Солонгос (KEXIM) болон Тайвань (TEXIM)-ийн экспорт, импортын банк зэрэг гадаад, дотоодын 30 гаруй банк, санхүүгийн байгууллагын 44-н хөтөлбөрийг амжилттай хэрэгжүүлж, оны эцсийн байдлаар дээрх банк, санхүүгийн байгууллагуудаас зээлийн эх үүсвэр хэлбэрээр татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ 1,391.3 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна.

Улс орны хөгжил дэвшилд өндөр ач холбогдол бүхий Төр засгийн бодлогыг амжилттай хамтран хэрэгжүүлэгч банкны хувьд 2016 онд Монгол Улсын Хөгжлийн банкны хэрэгжүүлсэн төсөл, хөтөлбөрүүдэд дэд зээлдэгчээр оролцож, "Мах хөтөлбөр"-ийн хүрээнд 11.8 тэрбум төгрөг, "Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг тогтворжуулах" хөтөлбөрийн хүрээнд 2.3 тэрбум төгрөг, 2016 оны ургац хураалтаас гурилын үйлдвэрүүдэд нийлүүлэх хүнсний улаан буудайн борлуулалтыг дэмжих хөтөлбөрийн хүрээнд 6.0 тэрбум төгрөгийн зээлийг тус тус хүнсний салбарын харилцагчдад олгосон бол, АСЕМ-ын зочид төлөөлөгчдөд зориулсан барилга байгууламжийн санхүүжилтэд зориулагдсан АСЕМ 150.0 тэрбум төгрөгийн хөтөлбөрийн хүрээнд 28.6 тэрбум төгрөг, АСЕМ Вилла хөтөлбөрийн хүрээнд 65.0 тэрбум төгрөгийн зээл тус тус олгож, уулзалт чуулганыг амжилттай зохион байгуулахад дэд зээлдэгчийн үүргээ амжилттай биелүүллээ.

ЖДҮСангийн 70.0 тэрбум төгрөгийн зээлийн хүрээнд 600.0 сая төгрөг, Монгол Улсын Хөгжлийн банкны эх үүсвэртэй Үйлдвэржилт 300.0 тэрбум хөтөлбөрийн хүрээнд 9.7 тэрбум төгрөг, Азийн Хөгжлийн Банкны ХАА, Хөдөөгийн хөгжлийг дэмжих төслийн хүрээнд 6.0 тэрбум төгрөг, JICA төслийн хүрээнд 1.3 тэрбум төгрөгийн зээлийг үйлдвэрлэгч, харилцагч нартаа дамжуулан зээлдүүлсэн байна.

Том болон жижиг, дунд зээлийн хүүгийн орлого /тэрбум төгрөг/

Түүнчлэн Монгол Улсын гадаад худалдааны төлбөр тооцооны дийлэнхийг дангаар гүйцэтгэж ирсэн туршлагатай банкны хувьд бид Монголын шилдэг худалдааны санхүүжилтийн үйлчилгээг үзүүлэгч банкаар дахин шалгарсан бөгөөд тайлант онд 956.3 тэрбум төгрөгийн аккредитив, баталгааг нээж, харилцагч байгууллагуудын худалдан авалт, ажил үйлчилгээ, мөнгөн урсгал, санхүүгийн чадамжийг нь дэмжиж ажиллалаа.

Банкны олон улсын болон дотоодын зах зээл дээрх нэр хүнд, харилцагч иргэд, аж ахуйн нэгжийн хамтын ажиллагаа, зөв зохистой удирдлага, багийн амжилттай ажиллагааны үр дүнд 2016 онд том болон жижиг, дунд харилцагчдаас олсон зээлийн хүүний орлого 304.8 тэрбум төгрөгт хүрч, өмнөх онтой харьцуулахад 14.2% буюу 37.8 тэрбум төгрөгөөр өссөн үзүүлэлттэй байна.

Байгууллагын хадгаламжийн сертификатыг зах зээлд нэвтрүүлээ

Харилцагч байгууллагуудын мөнгөн хөрөнгийн удирдлагыг сайжруулах, хөрвөх чадвартай хадгаламжийн бүтээгдэхүүн санал болгох, харилцагчдад хүүгийн орлогоо нэмэгдүүлэх боломжийг олгох зорилгоор KDB Daewoo Securities компанитай хамтран Байгууллагын Хадгаламжийн Сертификатын бүтээгдэхүүнийг шинээр зах зээлд нэвтрүүлээ.

ХӨРӨНГӨ ЗОХИЦУУЛАЛТЫН УДИРДЛАГА

Валютын зах зээл

ХХБанк нь тайлант онд дотоодын валютын зах зээл дээрх нийт арилжааны 25.7 хувийг дангаар гүйцэтгэн, хамгийн том оролцогч гэсэн байр сууриа хадгалсны зэрэгцээ банкны гадаад валютын арилжааны нийт эргэлтийг өмнөх оноос 5 хувиар нэмэгдүүллээ. Хэдийгээр Монгол Улсын эдийн засгийн нөхцөл байдал хүндэрсэн, гадаад худалдааны эргэлт жил ирэх тусам буурсан нь банкны харилцагч нарын бизнесийн үйл ажиллагаанд сөргөөр нөлөөлсөн ч харилцагч нартаа валютын арилжааны уян хатан нөхцөл санал болгон, тогтвортой хамтын ажиллагаагаа бэхжүүлсний хүрээнд валютын арилжааны эргэлтийн зорилтот түвшинг хадгалж чадсан. ХХБанк нь дэлхийн өнцөг, булан бүрд ажиллаж, амьдарч буй харилцагч нартаа банкны бүх төрлийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг тасралтгүй, шуурхай, жигд хүргэх бодлого баримтлан цахим банкны үйлчилгээгээ хөгжүүлсээр ирсэн бөгөөд тус үйлчилгээний нэг хэсэг болох цахим арилжааны системийг улам сайжруулснаар цахим банкаар дамжуулан валютын арилжаа хийж буй харилцагчдын тоог өмнөх оноос 71%-иар өсгөсөн амжилтыг үзүүлээ.

Биет алтны зах зээл

Тайлант онд ХХБанкны худалдан авсан нийт биет алтны хэмжээ өмнөх оноос 29%-иар өсч, 5.2 тонн хүрсэн нь арилжааны банкуудаас анхлан биет алтны бизнесийг эхлүүлсэн банкны хувьд түүхэн дээд амжилт боллоо. Энэхүү үзүүлэлтээр МонголБанкинд тушаагдсан нийт биет алтны 30.1 хувийг эзэлж байгаа нь дотоодын биет алтны зах зээл дээрх тэргүүлэх байр сууриа хадгалсан үзүүлэлт болсон байна. Худалдан авалтын хэмжээ ийнхүү нэмэгдэхэд биет алтны зах зээл дээрх оролцогчдын дийлэнх хувийг эзэлж буй иргэдэд үйлчилгээний уян хатан нөхцөлийг санал болгосон нь түлхэц үзүүлснээс гадна биет алт худалдан авах үнийг уян хатан болгох, урьдчилгаат зээлийн нөхцөлийг тодорхой болгох зэрэг өөрчлөлтүүдийг хийсэн нь зэрэг нөлөө үзүүлсэн юм. Мөн тайлант онд биет болон биет бус алтны арилжааг хослуулан, арилжааны үр ашгийг нэмэгдүүлэх зорилт тавин ажилласны үр дүнд төлөвлөгөөт түвшинд хүрч ажиллалаа.

Мөнгөний зах зээл

ХХБанк МонголБанкнаас тавигддаг зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтийг хангах замаар хөрвөх чадвар сайтай, эрсдэл багатай, хүү өгдөг активууд болох Монгол Банк, Засгийн газрын үнэт цаасны арилжаанд өмнөх онуудын адил идэвхтэй оролцож, дотоодын мөнгөний зах зээл дэх тэргүүлэх байр сууриа хадгалан ажиллалаа. Түүнчлэн, дотоодын болон гадаадын банк хоорондын зах зээлд үйл ажиллагаагаа явуулан, богино хугацаанд илүүдэл нөөцийг зохистойгоор байршуулан ажилласны хүрээнд дотоодын мөнгөний зах зээлийн арилжааны 31.2 хувийг дангаар гүйцэтгэсэн байна. Хэдийгээр дэлхийн томоохон улс орнуудын төв банкуудын бодлого, зах зээлийн тогтворгүй байдал нь гадаадын мөнгөний зах зээл дээр эрсдэлийг улам нэмэгдүүлсэн амаргүй жил байсан ч олон улсын нэр хүнд бүхий банк, санхүүгийн байгууллагуудтай хамтран ажиллаж, үнэт цаасны хоёрдогч зах зээлээс бонд худалдан авах, худалдах үйл ажиллагааг явуулан, гадаад харилцаагаа тэлсэн онцгой жил боллоо.

Актив пассивын удирдлага

Монгол Улсын эдийн засгийн өсөлт удааширсан тайлант хугацаанд ХХБанк нь дунд болон урт хугацааны хөрвөх чадвар, хүүгийн болон балансын удирдлагыг сайжруулах чиглэлд ажилласны зэрэгцээ олон улсын зах зээлээс урт хугацаатай, бага хүүтэй эх үүсвэр татах замаар тогтвортой эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх, валютын урт хугацааны хөрвөх чадварыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр түлхүү ажиллалаа. Хэдийгээр банкны салбарын нийт чанаргүй зээлийн хэмжээ нэмэгдсэн, зээлийн үйл ажиллагаа хумигдсан, валютын эх үүсвэр багассан жил болж өнгөрсөн ч ХХБанк нь актив, пассивын удирдлагыг амжилттай хэрэгжүүлсний үр дүнд банкны нийт активыг 19.9%-иар, нийт харилцагчдаас татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийг 9.3%-иар өсөхөд нөлөөлсөн байна. Энэхүү өсөлтийн үр дүнд банкны системд эзлэх тус банкны нийт актив нь тайлант онд өмнөх оноос 0.44%-иар нэмэгдэн 26.2% болсон ба банкны зах зээлд эзлэх байр сууриа улам бататгасан амжилт болсон юм.

Кастодиан үйлчилгээ

Монгол Улсад кастодиан банкны үйлчилгээг анхлан нэвтрүүлэгчдийн нэг тус банк нь тайлант хугацаанд үнэт цаасны төлбөр тооцоо, үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн байгууллагууд болон олон улсын кастодиан банкуудтай хамтран ажиллаж, кастодиан банкны үйлчилгээнд зориулсан үнэт цаасны хадгаламжийн дансуудыг нээн ажиллалаа. Үүний хүрээнд ХХБанкны харилцагчдаас гадаад, дотоодын болон олон улсын зах зээл дээрх хөрөнгө оруулагчид, мэргэжлийн оролцогчид, хөрөнгө оруулалтын сангууд нь дотоодын болон олон улсын зах зээл дээрээс худалдан авсан үнэт цаасаа найдвартай хадгалуулах, кастодиан банкны цогц үйлчилгээг цаг алдалгүй авах боломжтой болсон.

ГАДААД ХАРИЛЦАА, ОЛОН УЛСЫН БАНКНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

ХХБанк олон улсад үйл ажиллагааны цар хүрээгээ тэлэх, гадаад дотоодын нэр хүнд бүхий томоохон банк санхүү, бизнесийн байгууллагуудтай хийж буй хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх, олон улсад Монгол Улсыг төлөөлөх санхүүгийн гүүр болон ажиллаж байна..

Гадаадаас дансаа удирдах үйлчилгээг нэвтрүүллээ

ХХБанк 2016 онд гадаадын хөрөнгө оруулалттай компаниудад зориулж, Direct Debit буюу харилцагч байгууллагуудаасаа авлага цуглуулах гүйлгээ, шаардлагатай төлбөр тооцоогоо шуурхайгаар дэлхийн хаанаас ч цаг хугацааг үл хамааран гүйцэтгэх боломж бүхий SWIFT Score гадаадаас дансаа удирдах үйлчилгээг амжилттай нэвтрүүлснээр гадаад төлбөр тооцооны хөгжлийг шинэ шатанд гаргалаа.

2016 оны байдлаар ХХБанк олон улсад нэр хүнд бүхий 32 банкан дахь 56 ностро данс болон гадаадын 11 банк, санхүүгийн байгууллагын 17 лоро дансаар дамжуулан харилцагчдынхаа гадаад төлбөр тооцоог хамгийн олон төрлийн валютаар дэлхийн 100 гаруй орны 150 гаруй банк, санхүүгийн байгууллагад түргэн шуурхай, чанарын өндөр түвшинд хүргэж үйлчиллээ.

Монгол Улсаас олон улсын төлбөр тооцооны SWIFT сүлжээнд элссэн анхдагч банкны хувьд гадаад төлбөр тооцооны үйлчилгээний 27-н жилийн арвин туршлага дээрээ үндэслэн гадаад төлбөр тооцооны хамгийн сүүлийн үеийн цогц программ хангамж бүхий шинэлэг бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг харилцагчиддаа хүргэхийг зорьж ажилладаг.

Олон улсын агаарын тээврийн холбоо (IATA)-ны төлбөр тооцоог дамжуулагч банкаар сонгогдлоо

Олон улсын агаарын тээврийн холбоо (IATA)-ноос зарласан Төлбөр тооцоо дамжуулагч банкийг сонгон шалгаруулах тендерт ХХБанк шалгарснаар агаарын тээврийн үйлчилгээ үзүүлэгч аж ахуйн нэгжүүдийн билетийн борлуулалтын орлогыг 2016 оны 12-р сараас эхлэн ХХБанкаар дамжуулж эхэллээ. IATA-гийн төлбөр тооцоог дамжуулж эхэлснээр агаарын тээврийн үйлчилгээ үзүүлэгч компаниуд, тэдний нислэгийн тийзийн борлуулалтыг гүйцэтгэгч агентуудын хооронд хийгдэх төлбөр тооцоог шуурхай, найдвартай гүйцэтгэх санхүүгийн хамгийн дэвшилтэт, цогц үйлчилгээг үзүүлж, бизнес харилцаа өргөжиж, шинэ шатанд хүрэх нөхцөл бүрдэж, агаарын тээврийн бизнес эрхлэгчдийн орлого хүлээн авах хугацаа богиносох ач холбогдолтой үйл явдал боллоо.

“Олон улсын банкуудын 21 дүгээр бага хурал”-д оролцлоо

Тайлант хугацаанд Солонгос, Монголын бизнес форум, ОХУ-ын Промсвязь банк, МонголБанктай хамтран “Олон улсын банкуудын 21-р бага хурал”-д оролцож, Монгол Улсын эдийг засаг, санхүүгийн салбарыг таниулахад зориулсан илтгэлүүд тавьсан ба банкаа төлөөлөн Худалдааны санхүүжилт, импортын зээлийн боломжийн талаар илтгэл тавьж амжилттай оролцон, ОХУ, БНХАУ, БНСУ-тай гадаад харилцаагаа бэхжүүлсэн үр өгөөжтэй жил байлаа.

Түүнчлэн, БНХАУ-ын Хөгжлийн банктэй байгуулсан Хамтран ажиллах санамж бичгийн хүрээнд 20 сая ам.долларын зээлийн гэрээг үзэглэн, эх үүсвэр татан төвлөрүүлж ажиллаа.

Мөн 2016 оны 5-р сард БНХАУ-ын China Construction Bank-ны АНУ-ын New York хот дахь салбарт ам.долларын, БНСУ-ын Kookmin банкинд ам.долларын, солонгос воны дансдыг 6-р сард тус тус нээснээр харилцагчийн төлбөр тооцоог түргэн шуурхай дамжуулах чадварыг нэмэгдүүллээ.

Худалдааны санхүүжилтийн зээлийн шугамын ашиглалт сайжирлаа

ХХБанк харилцагч байгууллагуудынхаа худалдааны санхүүжилтийн хэрэгцээг мэргэжлийн өндөр түвшинд ханган, олон улсын 49-н банк санхүүгийн байгууллагуудтай худалдааны санхүүжилтийн 658.4 сая ам.долларын шугам батлуулан, хамтран ажиллаж байгаа бөгөөд тус хэмжээ нь өмнөх оноос 16.7 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна. Олон улсын банк

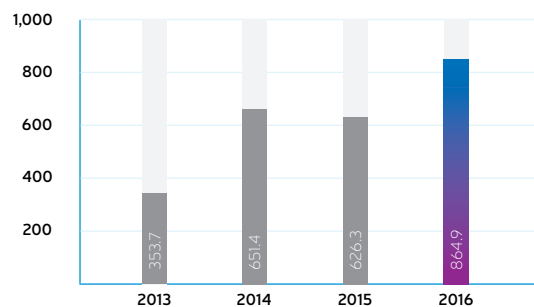
санхүүгийн байгууллагуудад батлуулсан худалдааны санхүүжилтийн шугамыг импортын аккредитив, баталгааг гуравдагч банкаар баталгаажуулах, харилцагчдын гадаад худалдааг санхүүжүүлэх, импортын зээл зэрэгт голлон ашиглаж байна.

ХХБанк нь Монгол Улсын нийт гадаад худалдааны төлбөр тооцооны 61.8 хувийг дангаар гүйцэтгэж, зах зээлд эзлэх байр сууриа бэхжүүлэн ажилласан байна.

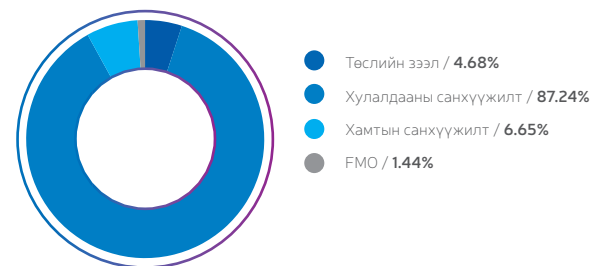
Олон улсын санхүүгийн байгууллагаас нийт татан төвлөрүүлсэн эх үүсвэрийн үлдэгдэл тайлант хугацаанд 864.88 тэрбум төгрөг байсан бөгөөд өмнөх оноос 38-н хувь өссөн ба үүнээс 87.2%-ийг импортын худалдааны санхүүжилтийн зээл эзэлж, өмнөх онтой харьцуулахад зээлийн эзлэх хэмжээ 19.3% өссөн байна. Энэ нь өнөө үеийн эдийн засгийн нөхцөл байдалд харилцагчдынхаа үйл ажиллагааг дэмжин, худалдааны санхүүжилтийн хэрэгцээнд тохируулан олон улсын байгууллагуудтай идэвхтэй хамтран ажилласантай холбоотой юм.

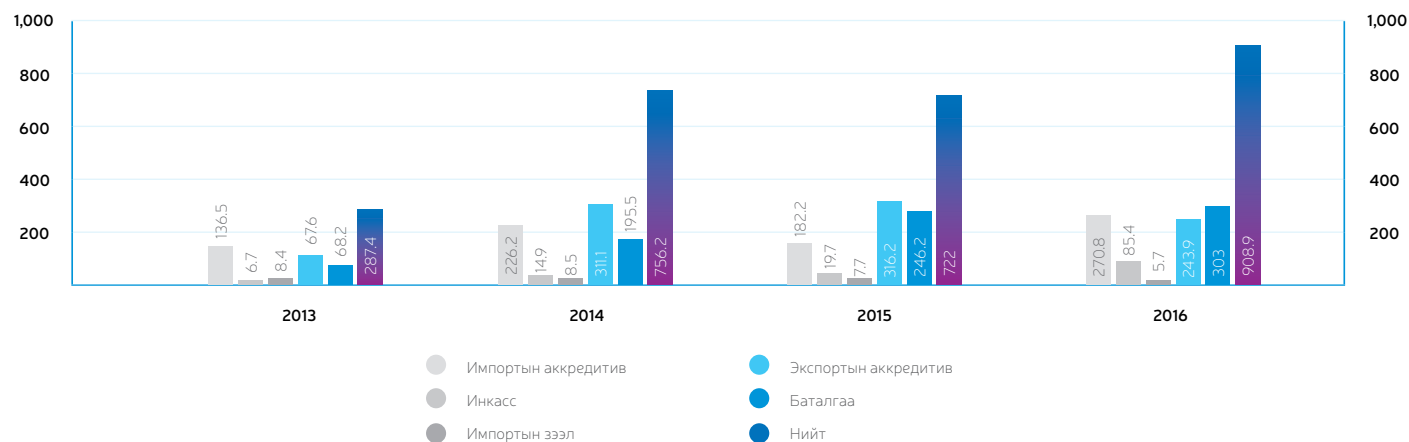
Гадаадын банкнаас татсан нийт зээлийн эх үүсвэр
/сая ам.доллар/

Гадаадын банкнаас татсан зээлийн эх үүсвэрийн бүтэц

Худалдааны санхүүжилтийн хэмжээ
/сая ам.доллар/

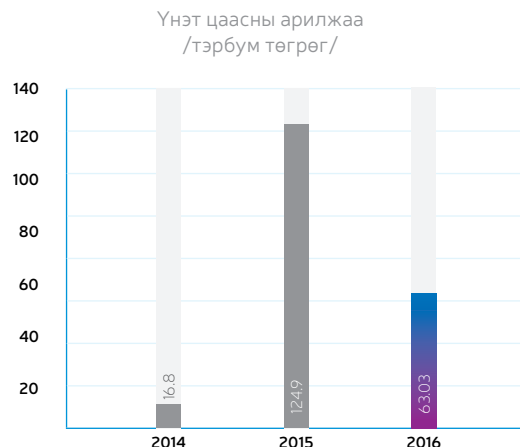
ТИ ДИ БИ КАПИТАЛ ҮЦК ХХК

ХХБанкны 100 хувийн хөрөнгө оруулалттай охин компани болох "Ти Ди Би Капитал ҮЦК" ХХК нь харилцагчдынхаа бизнесийн өсөлт болон санхүүгийн зах зээлд оролцох идэвхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор корпорацийн санхүүжилт, үнэт цаасны зуучлал, мэргэжлийн мэдээлэл судалгаа, хөрөнгийн удирдлага зэрэг олон улсын жишигт нийцсэн хөрөнгө оруулалтын банкны цогц үйлчилгээг харилцагчиддаа хүргэн ажиллаж байна.

Үнэт цаасны зуучлалын үйл ажиллагаа

Тус компани нь Монгол улсад анх удаа хувьцааны онлайн арилжааны системийг нэвтрүүлэн хөрөнгийн зах зээлийн хөгжилд томоохон хувь нэмрээ оруулж байсан билээ. Тайлант онд компани нь системээ улам сайжруулан, харилцагчдад хялбар, цаг хугацааны хувьд хоцрогдолгүй арилжаанд оролцох давуу талыг бий болгох чиглэлд идэвхийлэн ажилласан ба арилжаанд оролцдог харилцагчдаа энэхүү үйлчилгээнд 100 хувь хамрууллаа. Мөн цахим хуудсаа дэлхийн жишигт хүрсэн, хүртээмжтэй байлгах үүднээс цогцоор нь шинэчлэлээ.

Тус компани нь дотоодын хөрөнгийн зах зээлийн тэргүүлэх оролцогчдын нэгийн хувьд Монголын хөрөнгийн бирж дээр нийт 63.0 тэрбум төгрөгийн арилжааг 2016 онд хийж, нийт дотоодын хөрөнгийн зах зээлийн арилжааны 15.1 хувийг дангаар гүйцэтгэсэн, хувьцааны арилжаагаар тэргүүлэгч үнэт цаасны компаниар шалгарлаа.

Корпорацийн санхүүжилтийн үйл ажиллагаа

Тус компани нь тайлант онд Монгол Улсын Засгийн газрын 500 сая ам.долларын бондыг олон улсын нэр хүнд бүхий хөрөнгө оруулалтын банкуудтай хамтран олон улсын зах зээлд амжилттай гаргасан. Мөн төрийн болон хувийн өмчийн оролцоотой зарим томоохон аж ахуйн нэгжүүдийн нэмэлт хувьцаа гаргах төсөлд андеррайтер-зөвлөх компаниар сонгогдон ажиллалаа.

Үүнээс гадна компани нь тайлант онд компанийн зарим харилцагчиддаа хаалттай санхүүжилт, төслийн өмнөх санхүүжилтийн зөвлөх үйлчилгээ, хөрөнгө оруулалтын судалгаа, шинжилгээг нь хийж гүйцэтгэлээ.

SOVEREIGN BOND OF MONGOLIA
US\$ 500.0 MILLION
within US\$5000.0 million GMTN program

Joint lead managers:

CREDIT SUISSE, Deutsche Bank, ING, J.P.Morgan, TDB CAPITAL, GOLOMT BANK

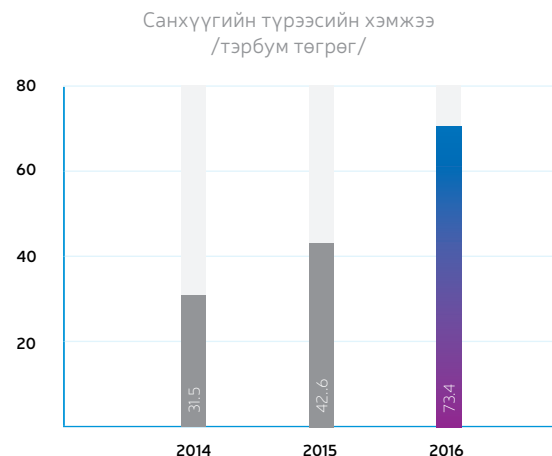
ТИ ДИ БИ ЛИЗИНГ ХХК

"Ти Ди Би Лизинг" ХХК нь харилцагчдынхаа эрэлт хэрэгцээнд тулгуурласан, бизнесийн таатай нөхцөлийг хангах санхүүгийн түрээсийн үйлчилгээ үзүүлэх зорилгоор ХХБанк, Ти Ди Би Капитал ҮЦК ХХК болон Япон улсын Эм Жи Лизинг Корпорацийн хамтарсан хөрөнгө оруулалттайгаар байгуулагдаж, 2013 оноос эхлэн үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

Санхүүгийн түрээсийн үйлчилгээ

Ти Ди Би Лизинг ХХК нь үйлдвэрлэл үйлчилгээ, уул уурхай, барилга угсралт, зам тээвэр, хөдөө аж ахуйн зориулалттай тоног төхөөрөмж болон машин механизмын санхүүгийн түрээсийн үйлчилгээг үзүүлэн, аж ахуйн нэгж байгууллагуудыг бизнесийн үйл ажиллагаагаа өргөжүүлэх, шинэ техник, технологи нэвтрүүлэхэд нь дэмжлэг үзүүлэн ажиллаж байна.

2016 онд шинээр 38.5 тэрбум төгрөгийн санхүүгийн түрээсийг харилцагчиддаа олгосноор нийт санхүүгийн түрээсийн хэмжээг 73.4 тэрбум төгрөгт хүргэн, Монгол Улсын тэргүүлэх Лизингийн үйлчилгээ үзүүлэгч компаниудын нэг болж чадлаа.

Хамтран ажиллагч, нийлүүлэгч байгууллагууд

Ти Ди Би Лизинг ХХК нь Монгол Улсын нийгэм, эдийн засгийн хөгжилд чухал хувь нэмэр оруулж буй дэд бүтэц, барилга угсралт, зам тээвэр, уул уурхай, хөдөө аж ахуй, үйлдвэрлэл зэрэг бүхий л салбаруудад тоног төхөөрөмж нийлүүлж буй салбартаа тэргүүлэгч нийлүүлэгч байгууллагуудтай хамтын ажиллагааны гэрээг байгуулан нягт хамтран ажиллаж байна.

Shima Seiki	
Хэт Моторс	
Za Mine	
Transwest Mongolia LLC	
Niseech Co.,LTD	

Wagner	
Ammac MGL	
Sandvik	
Хера Холдинг	
Everdigm	
Hyundai	
AODE	
MSM	
Infinite Solutions	

ЭРСДЭЛИЙН УДИРДЛАГА

ХХБанкны бүтээгдэхүүн үйлчилгээ, үйл ажиллагаанд учирч болзошгүй эрсдэлийг олон улсын стандартын дагуу тодорхойлж үнэлэн, эрсдэлийн уршигт байдал, эрсдэл гарах магадлал, хяналтын үр дүнтэй байдалд дүн шинжилгээ хийж эрсдэлийн түвшинг тодорхойлсны үндсэн дээр эрсдэлийг бууруулах арга хувилбарыг боловсруулах замаар үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Зээлийн эрсдэлийн удирдлагын оновчтой бодлогыг хэрэгжүүлж ажиллалаа

2016 онд зээлийн багцын эрсдэлийг зохистой түвшинд барих, активын чанарт тавих хяналтыг сайжруулах, активын эрсдэлийн сангийн хүрэлцээг сайжруулж улмаар банкны эрсдэл даах чадварыг нэмэгдүүлэх үндсэн чиглэлийг баримталж ажилласны үр дүнд зээлийн эрсдэлийн сангийн хүрэлцээний үзүүлэлтийг 70%-д хүргэж, "Активыг ангилах, активын эрсдэлийн сан байгуулж, зарцуулах шинэчилсэн журам"-д нийцүүлэн активын ангилал, эрсдэлийн сан байгуулах арга, аргачлал, эрсдэлийн тайлагналыг сайжруулж ажиллалаа.

Зээлийн үйл ажиллагаанд баримталж буй бодлого, журмыг шинэчлэн сайжрууллаа

Эдийн засгийн өнөөгийн нөхцөл байдалтай уялдуулан зээлийн үйл ажиллагаанд баримталж буй бодлого, заавар, журмуудыг шинэчлэн сайжруулж, зээл шийдвэрлэх үйл ажиллагааны бүхий л түвшинд программын автоматжуулалт, сайжруулалтыг хийж цахим шийдвэр гаргалттай болсноор харилцагчид үзүүлэх үйлчилгээ шуурхай болж, цаасгүй хэрэглээг бий болгоод байна.

Зах зээлийн эрсдэлийн удирдлагын аргачлалаа сайжрууллаа

ХХБанк нь гадаад валютаар татсан эх үүсвэр болон бусдад зээлдүүлсэн хөрөнгийн хувьд ханшийн эрсдэлээс үүсч болох алдагдлыг Value at Risk (VaR) аргачлалаар тооцох эрхийг МонголБанкнаас авсан анхны банк юм. EGARCH, EWMA техникүүдийн туслалцаатайгаар 99%-ийн итгэх түвшинтэйгээр өдөр бүрийн ханшийн өөрчлөлтөд тулгуурлан VaR-ийн дүнг тооцож байна. Мөн тайлант хугацаанд зохицуулагч байгууллагаас тавигдсан нэг валютын позиц нь өөрийн хөрөнгийн 15%, нийт позиц нь өөрийн хөрөнгийн 40%-иас хэтрэхгүй байх шаардлагыг бүрэн биелүүлж ажиллалаа.

Хөрвөх чадварын эрсдэлийн удирдлага

ХХБанк нь Базель III*-ийн шалгуур үзүүлэлтүүд болох богино хугацааны хөрвөх чадварын шалгуур болон урт хугацааны хөрвөх чадварын шалгуур үзүүлэлтийг 100% бүрэн хангаж ажилласан бөгөөд банкны орох, гарах мөнгөн урсгалын зөрүүг тооцон мэдээлж, стресс тест, сценарий шинжилгээг тухай бүр хийн ажиллаж байна.

2016 онд ХХБанк холбогдох бүх үүргийг цаг тухайд нь гүйцэтгэж, хөрвөх чадварын аливаа хүндрэлд оролгүй, амжилттай ажиллалаа.

* "Базелийн банкны хяналт шалгалтын хороо"-ноос гаргасан олон улсын стандарт

Үйл ажиллагааны эрсдэлийн удирдлага

ХХБанк үйл ажиллагааны эрсдэлийг үнэлэх арга аргачлал, эрсдэлийг мэдээлж, тайлагнах, хянах арга ажиллагааг улам боловсронгуй болгож сайжруулах зорилгоор банкны нийт бүтээгдэхүүн үйлчилгээ, үйл ажиллагааг эрсдэлээр эрэмбэлэх, улмаар эрсдэл өндөртэй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнд эрсдэл тогтоох загварыг нэвтрүүлэн ажиллаж байна.

2016 онд төлбөрийн картын мэдээллийн аюулгүй байдлын олон улсын стандарт (PCI-DSS)-ыг банкинд нэвтрүүлэх ажлын хүрээнд карт эзэмшигчийн мэдээллийг хамгаалах үндсэн шаардлагуудын нэг мэдээллийн технологи, мэдээллийн аюулгүй байдлын үнэлгээг анх удаа бие даан гүйцэтгэлээ.

Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үйл ажиллагааны талаар

ХХБанк нь харилцагчиддаа санхүүгийн олон талт үйлчилгээ үзүүлэх, олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагуудтай хамтран ажиллахдаа мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль, олон улсын дүрэм журам, стандартыг дагаж мөрдөж ажилладаг.

Монгол улсын арилжааны банкуудаас ХХБанк анх удаа үйл ажиллагаандаа харилцагчаа таньж үйлчлэх зарчимд тулгуурласан мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх хяналтын хөтөлбөрийг олон улсын стандартад нийцүүлэн нэвтрүүлсэн банк юм.

2016 онд Олон улсын санхүүгийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх байгууллага (FATF)-ын Ази Номхон далайн бүсээс (APG) анх удаа Монгол Улсын мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоонд хийсэн үндэсний эрсдэлийн үнэлгээнд ХХБанк өөрийн мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх дотоод хяналтын хөтөлбөр, хэрэгжилтийг танилцуулж, өндөр үнэлгээ авлаа.

Мөн нийт харилцагчдынхаа эрсдэлийн үнэлгээг олон улсын стандартад нийцүүлэн анх удаа амжилттай хийсэн дотоодын анхны банк болж чадлаа.

МЭДЭЭЛЛИЙН ТЕХНОЛОГИ

ХХБанк нь тайлант онд олон улсын стандарт шаардлагад нийцсэн мэдээллийн технологи, техник хэрэгслүүдийг ашиглан банкны үйлчилгээг харилцагчдад чанартай, түргэн шуурхай эрсдэлгүй хүргэх, дотоод үйл ажиллагааг автоматжуулж, ажилтнуудынхаа хөдөлмөрийн бүтээмжийг дээшлүүлэхэд онцгойлон анхаарч, мэдээллийн технологийн хэд хэдэн ажил, төслүүдийг хэрэгжүүлж ажиллалаа.

Банкны үйлчилгээ харилцагчдад улам ойртсоор байна

- Өндөр нууцлал бүхий Олон улсын чиптэй төлбөрийн карт хүлээн авах, гаргах брэндийн тоогоо нэмж, ПОС төхөөрөмжийн зайнаас карт, гар утас уншиж, гүйлгээ хийх дэд бүтцийг бүрдүүлэв.
- Банк харгалзахгүй интернет худалдан авалт, төлбөр тооцоо хийх боломжийг нэвтрүүлснээр Монгол Улс дахь банкуудын картыг интернет худалдаанд хүлээн авч, гүйлгээ хийх боломжтой боллоо.

Банкны мэдээллийн технологийн найдвартай байдлыг сайжрууллаа

Банкны үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа программ хангамжийг тогтмол сайжруулан, мэдээллийн сан, сервер, тоног төхөөрөмжид сүүлийн үеийн өндөр хүчин чадалтай тоног төхөөрөмжүүдийг ашиглаж байна.

Тухайлбал, банкинд ашиглаж байгаа бүх хэрэглээний компьютер болон АТМ-ын үйлдлийн системийг Windows 7, Windows 10 хувилбар болгон шинэчилж, мэдээллийн сан системийн Oracle 12c, Windows server 12 R2 x 64 хувилбар, Dell Storage SC 4020 Compellent системийг ашиглаж эхлээд байна.

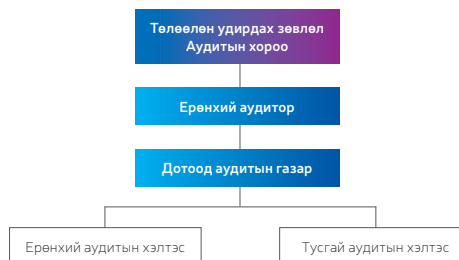
ДОТООД АУДИТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Дотоод аудит нь байгууллагын өөрийгөө сайжруулагч хөдөлгөгч хүч юм.

Дотоод аудит гэдэг нь байгууллагын үйл ажиллагааны үнэ цэнийг нэмэгдүүлэх, сайжруулахын тулд хийдэг, бие даасан, бодитойгоор баталгаажуулах, зөвлөх үйл ажиллагаа юм. Дотоод аудит нь байгууллагын Эрсдэлийн удирдлага, Хяналт, Засаглалын аливаа үйл ажиллагааны үр өгөөжийг дотоод аудитын мэргэжлийн үүднээс системтэйгээр үнэлж дүгнэн, өмнөө тавьсан зорилгодоо хүрэхэд тусалдаг.

ХХБанкны Дотоод аудитын үйл ажиллагаа нь Банкны Төлөөлөн удирдах зөвлөл, Аудитын хороонд ажлаа тайлагнаж, аудитын үр дүнг Гүйцэтгэх удирдлагад мэдээлэх зарчимтай бөгөөд банкны бүхий л үйл ажиллагааны хүрээнд аудит хийх, зөвлөгөө өгөх чиглэлээр ажилладаг.

Тайлант онд Дотоод аудитын үйл ажиллагааны хүрээнд:

- Аудитын төрлүүдийг нэмэгдүүлэн гүйцэтгэж, аудитын зөвлөх үйлчилгээг шинэ шатанд гаргасан.
- Дотоод аудиторчуудын олон улсын институтын гишүүнээр элсэж, Монгол дахь салбар байгууллагын үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцон, олон улсын шилдэг туршлага, шинэ мэдээ, мэдээллийг цаг тухайд нь шуурхай авч, улмаар дотоод аудитын олон улсын стандартыг баримталж ажиллалаа.

Мөн аудитын ажлын чанарыг дээшлүүлэх, мэдээллийн технологийн аудитын үйл ажиллагаанд дэвшил гаргах, ажлын бүтээмжийг дээшлүүлэх талаар үргэлжлүүлэн үр бүтээлтэй ажиллаж, мэдээллийн технологийн аудитыг хөгжүүлэхээр дотоодын болон олон улсын түвшний судалгаануудыг хийсэн ба судалгааныхаа үр дүнд үндэслэн аудитын аргачлалыг тодорхойлон үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлээ.

Сүүлийн жилүүдэд аудитчуудыг тогтмолжуулснаар банкны газар, хэлтэс, нэгжүүдийн үйл ажиллагаа улам сайжирч байгаа ба тайлант 2016 онд газар, хэлтэс, нэгжүүд хангалттай сайн үнэлгээ авсан билээ.

ХХБанк харилцагчдын эрх ашгийг хамгаалах, байгууллагын хувь нийлүүлэгч, удирдлагуудад олон улсын стандартад нийцсэн аудитын олон төрлийн үйлчилгээг чанарын өндөр түвшинд үзүүлэх, мэдээллийн технологийн аудитын гүйцэтгэл, хөгжилдөө ахиц дэвшил гаргах, банкны өөрчлөлт шинэчлэлтийн үйл ажиллагаанд аудитыг чиглүүлж, нэмэлт үнэ цэнийг бий болгох зорилт тавин ажиллаж байна.

НОСТРО ДАНСТАЙ БАНКУУД

Мөнгөн тэмдэгт	No	Банкны нэр	Свифт код
USD	1	STANDARD CHARTERED BANK	SCBLUS33
	2	CHINA CONSTRUCTION BANK	PCBCUS33
	3	COMMERZBANK AG	COBADEFF
	4	AO UNICREDIT BANK	IMBKRUUM
	5	OJSC SBERBANK, BAIKALSKY OFFICE	SABRRU66
	6	JSC RUSSIAN AGRICULTURAL BANK	RUAGRUMM
	7	JSC VTB Bank	VTBRRUMM
	8	Russian Export Import Bank (ROSEXIM Bank)	EXIRRUUM
	9	OCBC BANK	OCBCSGSG
	10	KEB HANA Bank	KOEXKRSE
	11	Kookmin Bank, Seoul	CZNBKRSE
	12	CHINA CONSTRUCTION BANK, NEIMENGGU BRANCH	PCBCCNBJNME
	13	INDUSTRIAL AND COMMERCIAL BANK OF CHINA	ICBKCNBJNMA
	14	BANK OF CHINA (HONG KONG) LIMITED	BKCHHKHH
	16	AGRICULTURAL BANK OF CHINA, NEIMENGGU BRANCH	ABOCCNBJ050
EUR	17	COMMERZBANK AG	COBADEFF
	18	ING BELGIUM NV/SA	BBRUBEBB010
	19	Russian Export Import Bank (ROSEXIM Bank)	EXIRRUUM
JPY	20	BANK OF TOKYO-MITSUBISHI UFJ LTD	BOTKJPJT
	21	SUMITOMO MITSUI BANKING CORPORATION	SMBCJPJT
	22	MIZUHO CORPORATE BANK LTD	MHCBJPJT
GBP	23	STANDARD CHARTERED BANK PLC	SCBLGB2L
	24	BANK OF TOKYO-MITSUBISHI UFJ LTD	BOTKGB2L

CHF	25	COMMERZBANK AG	COBADEFF
AUD	26	AUSTRALIA AND NEW ZEALAND BANKING GROUP LIMITED	ANZBAU3M
KRW	27	KEB HANA Bank	KOEXKRSE
	28	Kookmin Bank, Seoul	CZNBKRSE
CNY	29	AGRICULTURAL BANK OF CHINA, NEIMENGGU BRANCH	ABOCCNB050
	30	CHINA CONSTRUCTION BANK, ERLIANHAOTE SUB BRANCH	PCBCCNB050
	31	BAO SHANG BANK	BTCBCNB050
	32	Pudong Development Bank of Shanghai	SPDBCNSH
	33	BANK OF CHINA (HONG KONG) LIMITED	BKCHHKHH
	34	BANK OF CHINA, ERLIAN BRANCH	BKCHCNBJ89N
	35	INDUSTRIAL AND COMMERCIAL BANK OF CHINA	ICBKCNBJNMA
	36	BANK OF INNER MONGOLIA	HSSYCNBH
CAD	37	COMMERZBANK AG	COBADEFF
RUB	38	ZAO UNICREDIT BANK	IMBKRUUM
	39	OJSC SBERBANK, BAIKALSKY OFFICE	SABRRU66
	40	JSC VTB Bank	VTBRRUUM
	41	JSC RUSSIAN AGRICULTURAL BANK	RUAGRUMM
	42	Russian Export Import Bank (ROSEXIM Bank)	EXIRRUUM
NZD	43	ANZ Bank New Zealand Limited	ANZBNZ22
HKD	44	BTHE BANK OF TOKYO-MITSUBISHI UFJ	BOTKHKHH
SGD	45	OCBC BANK	OCBCSGSG
SEK	46	NORDEA BANK AB	NDEASESS
TRY	47	TURKIYE IS BANKASI A.S.	ISBKTRIS

03

ХӨНДЛӨНГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХХК БОЛОН ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИ

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн
Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан

(Хараат бус аудиторын дүгнэлтийн хамт)

Худалдаа Хөгжлийн Банк ХХК Группийн мэдээлэл

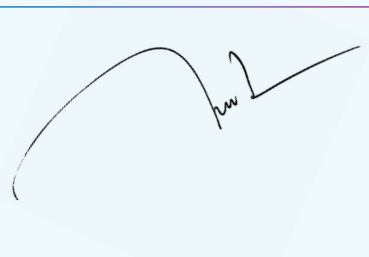
Албан ёсны хаяг:	Монгол Улс, Улаабаатар хот 14210, Сүхбаатар дүүрэг, 1 дүгээр хороо, Энхтайваны өргөн чөлөө 19
Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл:	Д. Эрдэнэбилэг (Дарга) Р. Коппа З. Шагдарсүрэн Т. Цолмон Ч. Энхболд
Нарийн бичгийн дарга:	Д. Даваажав
Хараат бус аудитор:	Кэй Пи Эм Жи Аудит ХХК, Монгол Улс, Улаанбаатар хот

Санхүүгийн тайлангийн талаарх удирдлагын мэдэгдэл

Худалдаа, Хөгжлийн Банк ХХК-ийн Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн дарга Д.Эрдэнэбилэг, Төлөөлөн Удирдэх Зөвлөлийн Гүйцэтгэх дэд дарга Р.Колпа, Гүйцэтгэх захирал О.Орхон, Санхүүгийн удирдлага, хяналтын газрын захирал Д.Янжмаа бид энд хавсаргасан нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан нь Группийн 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилүүдийн санхүүгийн үр дүн болон мөнгөн гүйлгээг Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандартад тулгуурлан Монголбанкнаас баталсан заавар, журмын дагуу үнэн зөв, бодитой илэрхийлсэн болохыг батламжилж байна.

ТУЗ-ийн дарга

Д.Эрдэнэбилэг

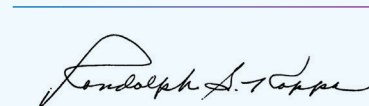
Гүйцэтгэх захирал

О.Орхон

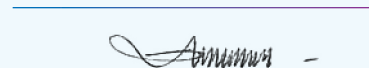
ТУЗ-ийн Гүйцэтгэх дэд дарга

Р.Колпа

Санхүүгийн удирдлага, хяналтын газрын захирал

Д.Янжмаа

Хараат бус аудиторын тайлан

Дүгнэлт

Бид Худалдаа Хөгжлийн Банк ХХК ("Банк") болон түүнийн охин компаниудын (хамтдаа "Групп")-ийн 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайлан, тухайн өдрөөр дуусгавар болсон жилийн нэгтгэсэн ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайлан болон бусад тайлбар тодруулгаас бүрдсэн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд аудит хийлээ.

Бидний дүгнэлтээр, нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан нь Группийн 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, тухайн өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн санхүүгийн үр дүн болон мөнгөн гүйлгээг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт ("СТОУС")-д тулгуурлан Монголбанкнаас баталсан заавар, журмын дагуу үнэн зөв, бодитой илэрхийлсэн байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Бид аудитаа Аудитын Олон Улсын Стандарт ("АОУС")-ын дагуу гүйцэтгэсэн. Уг стандартын дагуу хүлээх үүрэг хариуцлагыг энэхүү тайлангийн Нэгтгэсэн Санхүүгийн Тайлангийн Аудитад Аудиторын Хүлээх Үүрэг Хариуцлага хэсэгт харуулсан. Бид Нягтлан Бодогчдын Ёс Зүйн Олон Улсын Стандартын Зөвлөл ("НБЕЗОУСЗ")-ийн Мэргэжлийн Нягтлан Бодогчдын Ёс Зүйн Дүрэм болон нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудиттай холбоотой Монгол Улс дахь ёс зүйн зохих шаардлагуудын дагуу Группээс хараат бус байж, НБЕЗОУСЗ-ийн Ёс Зүйн Дүрэм болон эдгээр ёс зүйн шаардлагуудад нийцүүлэн бусад ёс зүйн үүрэг хариуцлагаа бүрэн биелүүлсэн болно. Бидний олж авсан аудитын нотолгоо нь аудитын дүгнэлт гаргах хангалттай, зохих үндэслэл болно гэдэгт бид итгэж байна.

Асуудлыг онцлон тэмдэглэх нь

Бид нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн Тодруулга 39-ийг онцолж байна. 2017 оны 02 дугаар сард Олон Улсын Валютын Сан ("ОУВС") болон Монгол Улсын Засгийн Газар гурван жилийн санхүүжилтийн хөтөлбөр хэрэгжүүлэхээр тохиролцсон ба уг хэлэлцээр нь Улсын Их Хурал болон ОУВС-ийн Захирлуудын Зөвлөлөөр батлагдах юм. Уг хөтөлбөрийн бүрэн хэмжээний нөлөөлөл, түүнтэй холбоотой авах арга хэмжээ, Монгол Улсын санхүүгийн салбарт хэрхэн нөлөөлөх зэрэг нь тодорхой бус байна. Энэхүү асуудал нь нилээд тодорхойгүй нөхцөл байдлыг үүсгэж байгаа ба цаашид хэрхэн нөлөөлөх нь цаг хугацаагаар хэмжигдэхээр байна. Энэхүү санхүүжилтийн хөтөлбөрөөс үүсэн бий болох санхүүгийн нөлөөллүүдийг үндэслэлтэй тооцоолох боломжгүй тул Группийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд үүнтэй холбоотой ямар нэгэн залруулга хийгдээгүй. Энэхүү асуудлаас хамаарч манай дүгнэлт хязгаарлагдаагүй болно.

Бид нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн Тодруулга 42-ыг мөн онцолж байна. Эрдэнэт Үйлдвэр ХХК-ийн 49%-ийн худалдан авалттай холбоотойгоор Монгол Улсын Их Хурлын дэргэдэх Байнгын Хорооноос тайлан гаргасан ба уг тайланд Группийн зүгээс худалдан авалтанд зохисгүй байдлаар зээл олгосон байж болох талаар дурдагдсан. Уг асуудал нь Группт хэрхэн сөргөөр нөлөөлөх талаар тодорхойгүй нөхцөл байдал үүсч байгаа ба энэхүү асуудлаас хамаарч манай дүгнэлт хязгаарлагдаагүй болно.

Аудитын гол онцлох зүйлс

Аудитын гол онцлох зүйлс гэдэг нь бидний мэргэжлийн үнэлэмжээр тайлант жилийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн чухал ач холбогдол бүхий зүйлс юм. Эдгээр онцлох зүйлс нь бидний нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд аудит хийх болон дүгнэлт өгөх явцад шийдвэрлэгдсэн бөгөөд бид эдгээр асуудлуудад тусдаа дүгнэлт өгөхгүй юм.

Зээлийн болзошгүй эрсдэлийн сан

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн Тодруулга 7-д хамаарна.

Аудитын гол онцлох зүйлс	Аудитын гол онцлох зүйлсийг хэрхэн шийдвэрлэсэн талаар
СТОУС-д тулгуурлан Монголбанкнаас баталсан заавар, журмын дагуу Групп нь зээлийн ангилал болон шаардлагатай болзошгүй эрсдэлийн сангийн хэмжээг тодорхойлохдоо чанарын болон цаг хугацааны хүчин зүйлсийг харгалзан үзэх шаардлагатай байдаг. 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх зээлийн болзошгүй эрсдэлийн сан 153,566.637 мянган төгрөг байсан ба энэ нь нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд материаллаг тул аудитад нилээд ач холбогдолтой байсан. Түүнчлэн, зээлийн эрсдэлийн сан байгуулах удирдлагын үнэлгээний үйл явц нь нарийн төвөгтэй, үнэлэмж их шаарддаг бөгөөд эргэн төлөлтийн хуваарийн зөрчил гэх мэт цаг хугацааны хүчин зүйлс, зээлдэгчийн санхүүгийн болон эдийн засгийн нөхцөл байдал гэх мэт чанарын хүчин зүйлсээс хамаарсан байдаг.	Зээлийн ангилалын зохистой байдлыг шалгахдаа бид зээлийн хувийн хэргүүдээс түүвэрлэн шалгаж аудитын горимыг гүйцэтгэсэн. Зээлийн эргэн төлөлтийн хуваарийн зөрчлийн талаарх мэдээллийн найдвартай байдлыг холбогдох мэдээллийн технологийн хяналтуудыг шалгах байдлаар, зээлийн чанарын хүчин зүйлсийн талаар хийсэн Группийн үнэлгээг шалгахдаа удирдлагын гаргасан таамаглал, үндэслэлийг холбогдох салбар болон бизнесийн орчны талаарх өөрсдийн ойлголт, Монголбанкны эрсдэлийн сан байгуулах журмын шаардлагуудтай харьцуулах байдлаар шалган үзсэн.

Дуусаагүй барилга

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн Тодруулга 10-д хамаарна.

Аудитын гол онцлох зүйлс	Аудитын гол онцлох зүйлсийг хэрхэн шийдвэрлэсэн талаар
2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх дуусаагүй барилга дансны үлдэгдэл 142,199,641 мянган төгрөг байсан ба өмнөх тайлант жилээс материаллаг хэмжээгээр нэмэгдсэн.	Бид Групп болон барилгын ажлын гүйцэтгэгч компанийн удирдлагуудтай тухайн барилгын ажлын явцын талаар ойлголт авах зорилгоор ярилцлага хийж, барилгын гэрээ хэлцлүүд, төлбөр төлсөн нотлох баримтуудыг шалгаж, барилгын гэрээний дагуу хийгдсэн төлбөрүүдийг хараат бус байдлаар тулган баталгаажуулсан.

Бусад мэдээлэл

Удирдлага нь бусад мэдээллийн хувьд үүрэг, хариуцлага хүлээх юм. Бусад мэдээлэл гэдэгт жилийн тайланд орсон мэдээллийг хамруулж ойлгох ба нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан болон манай аудиторын тайлан үүнд хамаарахгүй болно. Жилийн тайлан нь энэхүү аудиторын тайлангийн өдрөөс хойш бидэнд танилцуулагдахаар хүлээгдэж байна.

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан дахь бидний дүгнэлт нь бусад мэдээллийг хамрахгүй бөгөөд үүнд бид ямар нэгэн баталгаажуулалт илэрхийлэхгүй юм.

Бусад мэдээлэлтэй уншиж танилцан, уг мэдээлэл нь нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан эсвэл аудитын явцад олж авсан бидний ойлголттой материаллаг хэмжээгээр нийцэхгүй эсвэл материалаагаар буруу илэрхийлэгдсэн зүйлс байгаа эсэхийг шалгах нь нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудиттай холбоотой бидний хүлээх үүрэг, хариуцлага юм.

Жилийн тайлантай танилцах үед бусад мэдээлэлд материаллаг алдаа байна гэж үзвэл энэ талаар бид засаглах эрх бүхий этгээдүүдэд мэдэгдэх үүрэгтэй.

Удирдлага болон засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүдийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд хүлээх үүрэг хариуцлага

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг СТОУС-ын дагуу үнэн зөв бэлтгэж, тайлагнах нь Группийн удирдлагын үүрэг хариуцлага юм. Залилан эсвэл алдааны улмаас материалаагаар буруу илэрхийлэгдээгүй нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэж, үнэн зөв толилуулахтай холбоотой удирдлагын шаардлагатай гэж тодорхойлсон дотоод хяналтууд нь мөн энэхүү хариуцлагад хамаарна.

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ удирдлагын зүгээс Группийн тасралтгүй үйл ажиллагаа эрхлэх чадамжийг үнэлэн, шаардлагатай гэж үзвэл тасралтгүй үйл ажиллагаатай холбоотой асуудлуудыг нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд тодруулж, Группийг татан буулгах юм уу үйл ажиллагааг нь зогсоох эсвэл ингэхээс өөр бодит сонголт байхгүй байхаас бусад тохиолдолд нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй үйл ажиллагааны зарчимд суурилан нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэх үүргийг Группийн удирдлага хүлээнэ.

Засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүд нь Группийн санхүүгийн тайлагналын үйл явцад хяналт тавих үүрэг хүлээнэ.

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудитад аудиторын хүлээх үүрэг хариуцлага

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан нь залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй нотолгоог олж авах, бидний дүгнэлтийг агуулж буй аудиторын тайланг танилцуулах нь бидний зорилго юм. Ул үндэслэлтэй нотолгоо гэдэг нь өндөр түвшний баталгаажуулалт хэдий ч АОУС-ын дагуу гүйцэтгэсэн аудит нь бүхий л материаллаг буруу илэрхийллийг байнга илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдааны улмаас үүсч болох ба дангаараа эсвэл нэгдсэн дүнгээрээ уг нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах мэдээлэл хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөхөөр хүлээгдэж байвал материаллаг гэж үзнэ.

АОУС-ын дагуу аудит хийх үед мэргэжлийн үнэлэмж болон мэргэжлийн үл итгэх үзлээр хандахыг аудитын ажлын явцад шаарддаг. Бид мөн:

- Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг тодорхойлж, түүнийг үнэлэн уг эрсдэлд тохирохуйц аудитын горимыг боловсруулан хэрэгжүүлж, өөрсдийн дүгнэлтийн үндэслэл болохуйц хангалттай, зохистой аудитын нотолгоог олж авдаг. Залилан нь хуйвалдаан, бичиг баримт хуурамчаар үйлдэх, санаатайгаар орхигдуулах, буруу илэрхийлэх болон дотоод хяналтыг орхигдуулах зэрэг явдлуудыг агуулсан байдаг тул залилангаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдэл нь алдааны улмаас үүсэх буруу илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдэлээс харьцангуй их байдаг.

- Группийн дотоод хяналтын үр ашигтай байдалд дүгнэлт өгөх зорилгоор бус харин тухайн нөхцөл байдалд тохирохуйц аудитын горимыг боловсруулахын тулд аудитын ажилтай холбоотой дотоод хяналтын талаар ойлголт олж авдаг. Удирдлагын ашигласан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудын зохистой байдал, нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын үндэслэл болон холбогдох тодруулгуудыг үнэлдэг.
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх суурийг удирдлага зохистой хэрэглэсэн эсэх, мөн бид олж авсан нотолгоондоо тулгуурлан Группийн тасралтгүй үйл ажиллагаагаа эрхлэх чадамжид мэдэгдэхүйц эргэлзээ үүсгэхүйц үйл явдал, нөхцөл байдалтай холбоотой материаллаг тодорхой бус байдал оршин байгаа эсэхийг тодорхойлдог. Материаллаг тодорхой бус байдал оршин байна гэж үзвэл бид аудиторын тайланд нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн холбогдох тодруулгад анхаарал хандуулах эсвэл энэхүү тодруулга нь хангалтгүй бол дүгнэлтээ хязгаарлах шаардлагатай болдог. Бид дүгнэлтээ аудиторын тайлан гаргах өдөр хүртэлх олж авсан аудитын нотолгоонд үндэслэн гэргадаг. Гэхдээ ирээдүйн үйл явдал, эсвэл нөхцөл байдал нь Группийг тасралтгүй байх зарчмын дагуу үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулах боломжгүй болгоход хургэж болно.
- Нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн ерөнхий толилуулга, бүтэц болон агуулгыг тодруулгуудын хамт үнэлж, нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан нь холбогдох ажил гүйлгээнүүд болон үйл явдлуудыг үнэн зөв илэрхийлсэн эсэхийг тодорхойлдог.

Бид бусад асуудлуудын дундаас аудитын ажлын төлөвлөсөн цар хүрээ, хугацаа болон аудитын явцад илрүүлсэн томоохон асуудлууд, тодорхойлсон дотоод хяналтын аливаа мэдэгдэхүйц доголдлыг засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүдтэй харилцдаг.

Мөн бид засаглах эрх бүхий этгээдүүдэд хараат бус байдлын талаарх холбогдох ёс зүйн шаардлагыг биелүүлсэн тухай мэдэгдэл хийдэг бөгөөд бидний хараат бус байдалд нөлөөлж болохуйц бүхий л харилцаа болон бусад асуудал, зарим тохиолдолд түүний эсрэг үзүүлсэн хариу үйлдлийн талаар мэдэгдэл хийдэг.

Засаглах эрх бүхий этгээдүүдтэй харилцсан асуудлуудаас бид тайлант жилийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн өндөр ач холбогдолтой гэж үзсэн зүйлсийг аудитын гол онцлох зүйлс хэмээн тодотгосон болно. Бид аудитын гол онцлох зүйлсийг

хууль тогтоомжоор нийтэд ил болгохыг хориглоогүй үед эсвэл маш ховор тохиолдолд тайланд тодруулахгүй байх нь тодруулснаас илүүтэйгээр нийтийн эрх ашигт нийцнэ гэж үзсэнээс уг онцлох зүйлсийг тайланд оруулахгүй хэмээн шийдвэр гаргаснаас бусад тохиолдолд эдгээр зүйлсийг тайландаа оруулдаг.

Энэхүү хараат бус аудиторын тайлангийн аудитын гэрээт ажлын партнер нь Гунгаанямбуугийн Соёлмаа болно.

Кэй Пи Эм Жи Аудит ХХК
Монгол Улс, Улаанбаатар хот
2017 оны 3 дугаар сарын 21-ний өдөр

Энэхүү тайлан нь аудитын тайлангийн өдөр буюу 2017 оны 3 дугаар сарын 31-ний өдрөөр хүчин төгөлдөр үйлчилнэ. Аудитын тайлангийн өдөр болон энэхүү тайланг хэрэглэх хугацааны хооронд тохиолдож болох аливаа тайлагналын үеийн дараах үйл явдал, нөхцөл байдал нь уг нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан болон тодруулгад материаллаг нөлөө үзүүлж болох юм. Тиймээс аудитын тайланг хэрэглэгчид нь уг тайлагналын үеийн дараах үйл явдал, нөхцөл байдлын нөлөөллийг дээрх аудитын тайланд тусгаагүйг анхаарна уу. Энэхүү тайлан нь зөвхөн Группийн хувьцаа эзэмшигчдэд зориулагдсан болно. Бид энэхүү тайлангийн агуулгын хүрээнд өөр аливаа нэг гуравдагч талын өмнө үүрэг, хариуцлага хүлээхгүй болно.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХХК БОЛОН ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД

Нэгтгэсэн Санхүүгийн Байдлын Тайлан

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх

	Тодруулга	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Хөрөнгө			
Бэлэн мөнгө ба банк дахь мөнгөн хөрөнгө	4	1,188,822,410	694,959,701
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	5	1,525,435,217	1,412,539,922
Хараат компани болон хамтарсан үйлдвэрүүдэд оруулсан хөрөнгө оруулалт	6	59,490,789	46,763,866
Зээл ба урьдчилгаа, цэвэр	7	2,835,167,306	2,644,979,616
Буцаан худалдах гэрээгээр авсан үнэт цаас	8	-	99,799,000
Хоёрдогч зээл	9	4,000,000	4,000,000
Үндсэн хөрөнгө, цэвэр	10	333,559,483	204,884,777
Биет бус хөрөнгө, цэвэр	11	5,048,116	1,449,739
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө	12	88,923,950	99,789,000
Өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгө, цэвэр	13	2,194,609	1,370,810
Бусад хөрөнгө	14	602,543,026	333,547,874
Нийт хөрөнгө		6,645,184,906	5,544,084,305
Өр төлбөр ба өөрийн хөрөнгө			
Өр төлбөр			
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	15	2,415,529,106	2,209,953,463
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	16	143,207,671	112,754,972
Буцаан худалдаж авах гэрээгээр борлуулсан үнэт цаас	17	129,960,388	99,799,000
Санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл	18	1,392,176,891	1,012,394,089
Орлогын албан татварын өглөг		1,524,308	4,385,983
Гаргасан өрийн үнэт цаас	19	1,569,366,930	1,175,921,345
Хоёрдогч өглөг	20	24,895,300	29,939,700
Бусад өр төлбөр	21	209,373,587	231,003,212
Нийт өр төлбөр		5,886,034,181	4,876,151,764
Өөрийн хөрөнгө			
Хувьцаат капитал	22	50,000,011	50,000,011
Нэмж төлөгдсөн капитал		19,272,456	19,272,456
Капитал тохируулга	24	(1,583,600)	-
Дахин үнэлгээний нөөц	10, 25	126,992,124	135,298,874
Борлуулах боломжит санхүүгийн хөрөнгийн хуримтлагдсан хэрэгжээгүй олз (гарз)	25	30,219,254	(23,831,129)
Мөнгөн гүйлгээний хейджийн үнэлгээний хуримтлагдсан хэрэгжээгүй олз	25	14,905,402	39,938,362
Хуримтлагдсан ашиг		516,572,740	445,209,993
Группын хувьцаа эзэмшигчдэд хамаарах нийт өөрийн хөрөнгө		756,378,387	665,888,567
Хяналтын эрхгүй хувь оролцоо		2,772,338	2,043,974
Нийт өөрийн хөрөнгө		759,150,725	667,932,541
Нийт өр төлбөр ба өөрийн хөрөнгө		6,645,184,906	5,544,084,305

Хавсаргасан тодруулга нь энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХХК БОЛОН ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД

Нэгтгэсэн Ашиг, Алдагдал болон Бусад Дэлгэрэнгүй Орлогын Тайлан

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жил

	Тодруулга	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Хүүгийн орлого	26	593,217,355	532,856,753
Хүүгийн зардал	27	(400,832,691)	(358,520,676)
Хүүгийн цэвэр орлого		192,384,664	174,336,077
Шимтгэл, хураамжийн цэвэр орлого	28	30,618,600	29,419,494
Үйл ажиллагааны бусад орлого (алдагдал), цэвэр	29	12,021,005	(15,192,458)
Хүүгийн бус цэвэр орлого		42,639,605	14,227,036
Үйл ажиллагааны орлого		235,024,269	188,563,113
Үйл ажиллагааны зардал	30	(92,650,037)	(91,417,672)
Хараат компани, хамтарсан үйлдвэрийн ашгийн эзлэх хувь	6	17,296,485	12,569,455
Үнэ цэнийн бууралтын нөөцийн алдагдал	31	(91,997,632)	(46,976,039)
Татварын өмнөх ашиг		67,673,085	62,738,857
Орлогын татварын зардал	33	(212,876)	(1,263,569)
Тайлант жилийн цэвэр ашиг		67,460,209	61,475,288
Тайлант жилийн бусад дэлгэрэнгүй орлого:			
Ашиг, алдагдлаар дахин ангилагдахгүй зүйлс			
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөөцийн цэвэр өөрчлөлт	10, 25	(7,317,887)	7,943,000
Ашиг, алдагдлаар дахин ангилсан эсвэл ангилж болох зүйлс			
Борлуулах боломжит санхүүгийн хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн хэрэгжээгүй цэвэр өөрчлөлт	25	54,050,383	3,656,568
Мөнгөн гүйлгээний хейджийн үнэлгээний хэрэгжээгүй цэвэр олз	25	(25,032,960)	39,938,362
Бусад дэлгэрэнгүй орлого		21,699,536	51,537,930
Тайлант жилийн нийт дэлгэрэнгүй орлого		89,159,745	113,013,218
Ашигийн хамаарал:			
Группын хувьцаа эзэмшигчид		67,965,541	61,094,198
Хяналтын эрхгүй эзэмшигчид		(505,332)	381,090
Тайлант жилийн цэвэр ашиг		67,460,209	61,475,288
Нийт дэлгэрэнгүй орлогын хамаарал:			
Группын хувьцаа эзэмшигчид		89,665,077	112,632,128
Хяналтын эрхгүй эзэмшигчид		(505,332)	381,090
Тайлант жилийн нийт нэгтгэсэн орлого		89,159,745	113,013,218

Хавсаргасан тодруулга нь энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

	Группын хувьцаа эзэмшигчдэд хамаарах										(Мян.төг)
					Борлуулах боломжит санхүүгийн хөрөнгийн	Хуримтлагдсан хэрэгжээгүй олз (гарз)	Мөнгөн гүйлгээний хейджийн үнэлгээний олз	Хуримт- лагдсан ашиг	Нийт Дүн	Хяналтын эрхгүй хувь оролцоо	Нийт өөрийн хөрөнгө
Тод.	Хувьцаат капитал	Нэмж төлөгдсөн капитал	Капитал тохируулга	Дахин үнэлгээний нөөц							
2015 оны 01 дүгээр сарын 01-ний үлдэгдэл	16,525,280	19,272,456	(2,620,626)	153,645,983	(27,487,697)	-	395,019,832	554,355,228	1,662,884	556,018,112	
Нийт дэлгэрэнгүй орлого											
Тайлант жилийн цэвэр ашиг	-	-	-	-	-	-	61,094,198	61,094,198	381,090	61,475,288	
Бусад дэлгэрэнгүй орлого											
Борлуулах боломжит санхүүгийн хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн хэрэгжээгүй цэвэр өөрчлөлт	25	-	-	-	3,656,568	-	-	3,656,568	-	3,656,568	
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөөцийн цэвэр өөрчлөлт	10, 25	-	-	(18,347,109)	-	-	26,290,109	7,943,000	-	7,943,000	
Мөнгөн гүйлгээний хейджийн үнэлгээний хэрэгжээгүй цэвэр олз	25	-	-	-	-	39,938,362	-	39,938,362	-	39,938,362	
Нийт бусад дэлгэрэнгүйорлого	-	-	-	(18,347,109)	3,656,568	39,938,362	26,290,109	51,537,930	-	51,537,930	
Хувьцаа эзэмшигчидтэй хийсэн ажил гүйлгээ											
Хуримтлагдсан ашгийн капиталжуулалт	33,474,731	-	-	-	-	-	(33,474,731)	-	-	-	
Ногдол ашгийн суутган татвар	-	-	-	-	-	-	(3,719,415)	(3,719,415)	-	(3,719,415)	
Халаасны хувьцааны борлуулалт	-	-	2,620,626	-	-	-	-	2,620,626	-	2,620,626	
2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	50,000,011	19,272,456	-	135,298,874	(23,831,129)	39,938,362	445,209,993	665,888,567	2,043,974	667,932,541	

Хавсаргасан тодруулга нь энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХХК БОЛОН ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД

Нэгтгэсэн Өмчийн Өөрчлөлтийн Тайлан (үргэлжлэл)

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жил

	Группын хувьцаа эзэмшигчдэд хамаарах										(Мян.төг)
	Тод.	Хувьцаат капитал	Нэмж төлөгдсөн капитал	Капитал тохируулга	Дахин үнэлгээний нөөц	Борлуулах боломжит санхүүгийн хөрөнгийн хуримтлагдсан хэрэгжээгүй олз (гарз)	Мөнгөн гүйлгээний хейджийн үнэлгээний олз	Хуримтлагдсан ашиг	Нийт дүн	Хяналтын эрхгүй хувь оролцоо	Нийт өөрийн хөрөнгө
2016 оны 01 дүгээр сарын 01-ний үлдэгдэл		50,000,011	19,272,456	-	135,298,874	(23,831,129)	39,938,362	445,209,993	665,888,567	2,043,974	667,932,541
Нийт дэлгэрэнгүй орлого											
Тайлант жилийн цэвэр ашиг		-	-	-	-	-	-	67,965,541	67,965,541	(505,332)	67,460,209
Бусад дэлгэрэнгүй орлого											
Борлуулах боломжит санхүүгийн хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн хэрэгжээгүй цэвэр өөрчлөлт	25	-	-	-	-	54,050,383	-	-	54,050,383	-	54,050,383
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний нөөцийн цэвэр өөрчлөлт	10, 25	-	-	-	(8,306,750)	-	-	988,863	(7,317,887)	-	(7,317,887)
Мөнгөн гүйлгээний хейджийн үнэлгээний хэрэгжээгүй цэвэр олз	25	-	-	-	-	-	(25,032,960)	-	(25,032,960)	-	(25,032,960)
Нийт бусад дэлгэрэнгүйорлого		-	-	-	(8,306,750)	54,050,383	(25,032,960)	988,863	20,115,936	-	21,699,536
Хувьцаа эзэмшигчидтэй хийгдсэн гүйлгээ											
Бизнесийн нэгдлээс гарсан өөрчлөлт		-	-	-	-	-	-	586,060	586,060	2,814,643	3,400,703
Охин компанийн худалдаж авсан халаасны хувьцаа	24	-	-	(1,583,600)	-	-	-	-	(1,583,600)	-	(1,583,600)
Бусад өөрчлөлт		-	-	-	-	-	-	1,822,283	1,822,283	(1,580,947)	241,336
2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл		50,000,011	19,272,456	(1,583,600)	126,992,124	30,219,254	14,905,402	516,572,740	756,378,387	2,772,338	759,150,725

Хавсаргасан тодруулга нь энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

	Тодруулга	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Үндсэн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ:			
Тайлант жилийн цэвэр ашиг			
Тохируулга:		67,460,209	61,475,288
Элэгдэл, хорогдуулга	10, 11, 30	12,310,763	11,379,427
Хараат болон хамтарсан компанийн ашгаас ногдох хувь	6	(17,296,485)	(12,569,456)
Үнэт цаас борлуулсаны олз	29	(21,827,163)	(411,065)
Хараат болон хамтарсан компанид оруулсан хөрөнгө оруулалтыг борлуулсаны олз	29	(8,907,904)	-
Хүүгийн цэвэр орлого	26, 27	(192,384,664)	(174,336,077)
Орлогын албан татварын зардал	33	212,876	1,263,569
Үндсэн хөрөнгө борлуулсаны гарз	29	9,348	1,777,788
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө борлуулсаны гарз	29	1,252,400	-
Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны гарз	30	9,380	10,376,532
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө хассаны гарз	30	1,151,774	-
Үнэ цэнийн бууралтын эрсдэлийн сан	31	91,997,632	46,976,039
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийн үнэлгээний гарз (олз)	12, 29	7,792,650	(4,654,281)
Гүүдвиллийн үнэ цэнийн бууралтын гарз	11, 30	-	2,803,205
Цалингийн зардал	30	404,458	-
Үйл ажиллагааны хөрөнгө, өр төлбөрийн өөрчлөлтийн өмнөх үйл ажиллагааны ашиг:			
		(57,814,726)	(55,919,031)
Монголбанкинд заавал байлгах нөөцийн бууралт (өсөлт)	4, 35	(746,435)	24,245,240
Эзэл ба урьдчилгааны бууралт (өсөлт)		(343,124,012)	84,864,873
Буцаан худалдах гэрээгээр авсан үнэт цаасны бууралт (өсөлт)	8	99,799,000	(99,799,000)
Бусад хөрөнгийн бууралт (өсөлт) (*)	14	(194,115,525)	52,800,779
Харилцагчийн харилцах, хадгаламжийн өсөлт (бууралт)	15	205,575,643	(323,653,538)
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламжийн өсөлт (бууралт)	16	30,452,699	(7,252,364)
Бусад өр төлбөрийн бууралт (*)	21	(42,727,799)	(43,326,037)
Тайлант жилийн орлогын албан татварын өсөлт (бууралт)		-	5,676,348
Хүлээн авсан хүү		548,122,973	497,315,781
Төлсөн хүү		(379,865,380)	(363,342,585)
Төлсөн орлогын албан татвар		(3,074,551)	(958,332)
Үндсэн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		(137,518,113)	(229,347,866)
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ:			
Худалдан авсан хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	5	(373,254,578)	(1,291,419,591)
Худалдсан хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	5	344,557,792	791,847,245
Хараат болон хамтарсан компанид оруулсан хөрөнгө	6	(292,383)	(19,664,333)
Худалдсан хараат болон хамтарсан компанид оруулсан хөрөнгө	6	13,769,849	-
Худалдсан хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө	12	161,600	-
Худалдан авсан үндсэн хөрөнгө	10	(146,672,015)	(9,501,274)
Худалдсан үндсэн хөрөнгө	10	420,866	26,591,946
Худалдан авсан биет бус хөрөнгө	11	(5,436,596)	(680,125)
Худалдсан өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгө	13	618,077	-
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		(166,127,388)	(502,826,132)

Хавсаргасан тодруулга нь энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

	Тодруулга	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ:			
Буцаан худалдан авах гэрээгээр борлуулсан үнэт цаасны цэвэр өсөлт	17	30,161,388	99,799,000
Санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл	18	1,040,459,826	826,022,999
Санхүүгийн байгууллагаас авсан зээлийн эргэн төлөлт	18	(660,677,024)	(920,957,874)
Гаргасан өрийн бичиг	19	482,023,478	962,349,391
Гаргасан өрийн бичгийн эргэн төлөлт	19	(88,577,893)	(527,782,891)
Хоёрдогч өглөгийн бууралт	20	(5,044,400)	(45,411,869)
Халаасны хувьцааны борлуулалт	23	-	2,620,626
Охин компанийн худалдаж авсан халаасны хувьцаа	24	(1,583,600)	-
Санхүүгийн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ		796,761,775	396,639,382
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн цэвэр өсөлт (бууралт)			
		493,116,274	(335,534,616)
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл			
		398,172,183	733,706,799
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл			
	35	891,288,457	398,172,183

(*) Хуримтлагдсан хүүгийн авлага, хуримтлагдсан хүүгийн өглөгийн өөрчлөлтөөс өөр бусад хөрөнгө, өр төлбөрийн хэлбэлзлийг тус тус илэрхийлнэ.

Хавсаргасан тодруулга нь энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

1 Үйл ажиллагаа ба зохион байгуулалт

Толгой компани болох Худалдаа Хөгжлийн Банк ХХК (“Банк”) болон нэгтгэлд хамрагдсан түүний охин компаниуд (хамтад нь “Групп” гэх)-ийн талаар мэдээллийг дор хураангуйлан харуулав.

Толгой Компани

Банк нь Монгол Улсын Компанийн тухай хуулийн дагуу хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани хэлбэрээр зохион байгуулагдсан Монгол Улсын хуулийн этгээд юм. Банк нь Монгол Улсын Банкны тухай хуулийн дагуу Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 1993 оны 5 дугаар сарын 29-ний өдрийн No.3/149 тоот тушаалаар банкны үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авсан бөгөөд Монголбанкнаас 2002 оны 02 дугаар сарын 27-ны өдөр No.8 тоот тусгай зөвшөөрлийг шинэчилж олгосон.

Дээрх шийдвэр, банкны тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээ болон банкны дүрмийн дагуу Банк нь мөнгөн хадгаламж, зээл, төлбөр тооцоо, гадаад валют худалдан авах, худалдах болон банкны бусад үйл ажиллагааг өөрийн 23 салбар, 28 тооцооны төвөөр дамжуулан эрхэлж байна.

Нэгтгэлд хамрагдсан охин компаниуд

(i) Ти Ди Би Капитал ХХК

Групп өөрийн 100%-ийн хөрөнгө оруулалттай Ти Ди Би Капитал ХХК-ийг 2008 оны 8 дугаар сарын 14-ний өдөр байгуулсан. Ти Ди Би Капитал ХХК нь Монгол Улсын Компанийн тухай хуулийн дагуу хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани хэлбэрээр зохион байгуулагдсан Монгол Улсын хуулийн этгээд бөгөөд Компанийн тухай хууль, Иргэний хууль, Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль болон бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд брокер диллер, андеррайтер болон хуулиар зөвшөөрөгдсөн бусад үйл ажиллагаа эрхэлдэг.

(ii) Нэйшнл Ньюс Корпорэйшн ХХК

Нэйшнл Ньюс Корпорэйшн ХХК (“ННК”, өмнө нь Ти Ди Би Медиа ХХК байсан) нь 2011 онд үүсгэн байгуулагдсан. Групп нь 2011 оноос хойш Улаанбаатар хотод Bloomberg TV Mongolia телевизийн үйл ажиллагаа явуулах тусгай эрхийг Монголын Харилцаа Холбооны Зохицуулах Хорооноос авсан хэвлэл мэдээллийн компани болох ННК-аар дамжуулан олон улсын санхүүгийн мэдээ, мэдээллийг цацах зорилгоор Bloomberg L.P.-тэй хамтран ажиллаж байна. 2013 оны 11 дүгээр сарын 19-ний өдөр Групп нь Ти Ди Би Медиа ХХК-ийн хяналтыг авсан. Ти Ди Би Медиа ХХК нь 2016 оны 3 дугаар сард 340,400 ширхэг энгийн хувьцаа шинээр гаргаж ННК-тай нэгдсэн. Бизнесийн нэгдлийн үр дүнд Ти Ди Би Медиа ХХК нь нэрээ ННК болгон өөрчилсөн ба Группын ННК дах эзэмшлийн хувь 84.4 хувиас 69.8 хувь болж буурсан. Бизнесийн нэгдлийн дараа ННК нь Улаанбаатар хотын банкнаас 10,000 халаасны хувьцааг худалдан авснаар Группын эзэмших хувь 69,8 хувиас 75.9 хувь болж өссөн.

1 Үйл ажиллагаа ба зохион байгуулалт (үргэлжлэл)

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх болон тухайн өдрөөр дуусгавар болсон жилийн охин компаниудын хураангуй санхүүгийн тайлан дараах байдалтай байна:

	2016 Мян.төг		2015 Мян.төг	
	Хөрөнгө	Өр төлбөр	Хөрөнгө	Өр талбөр
Охин компаниуд				
Ти Ди Би Капитал ХХК	39,188,526	6,095,058	32,208,496	44,162
Нэйшнл Ньюс Корпорэйшн ХХК	19,870,788	7,911,428	14,397,058	1,732,424

	2016 Мян.төг		2015 Мян.төг	
	Үндсэн үйл ажиллагаа-ны орлого	Цэвэр орлого	Үндсэн үйл ажиллагаа-ны орлого	Цэвэр орлого
Охин компаниуд				
Ти Ди Би Капитал ХХК	1,403,632	618,589	1,825,636	945,101
Нэйшнл Ньюс Корпорэйшн ХХК	4,114,361	(2,766,693)	3,727,957	819,426

Хараат болон хамтарсан компаниуд

(i) Монгол Женерал Лизинг ХХК

Монгол Женерал Лизинг ХХК (“Эм Жи Эл Эл”) нь Банк, Ти Ди Би Капитал ХХК болон Японы Эм Жи Лизинг Корпорацийн хамтын эзэмшлийн компани бөгөөд Ти Ди Би Лизинг ХХК-ийн цорын ганц хувьцаа эзэмшигч юм. Эм Жи Эл Эл нь 2013 оны 6 дугаар сарын 11-ний өдөр хувьцаа эзэмшигчдийн хооронд байгуулагдсан Хувьцаа Эзэмшигчдийн Гэрээний дагуу ашгийн төлөө үйл ажиллагаа эрхлэхээр байгуулагдсан ба Монгол Улсын Иргэний хууль, Монгол Улсын Компанийн тухай хууль болон бусад Монгол Улсын хууль, тогтоомжийн дагуу үйл ажиллагаагаа эрхэлдэг.

Холбогдох хуулийн дагуу компанийн явуулдаг үйл ажиллагаа нь санхүүгийн түрээс үйлчилгээ, бизнесийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх юм.

(ii) МИК Холдинг ХК

Монголын Ипотекийн Корпораци ОССК ХХК нь 2008 онд “Тусгай Зориулалтын Компани А” хэлбэрээр үүсгэн байгуулагдсан. МИК Холдинг ХК нь “Монголын Ипотекийн Корпораци ОССК” ХХК-ийн толгой компани юм.

Компанийн үндсэн зорилго нь дотоодын болон олон улсын зах зээл дээр орон сууцаар баталгаажсан үнэт цаас гаргах, ипотекийн анхдагч болон хоёрдогч зах зээлийг хөгжүүлэх, Монгол Улсын ард иргэдийг орон сууцаар хангах болон орчин үеийн хотуудыг бий болгох зорилго бүхий урт хугацааны санхүүжилтийн тогтолцоог бий болгоход оршино.

1 Үйл ажиллагаа ба зохион байгуулалт (үргэлжлэл)

(iii) JCDesaux ХХК

JCDesaux ХХК нь голчлон гадна зар сурталчилгааны үйл ажиллагаа явуулдаг. JCDesaux ХХК нь 2014 оны 4 дүгээр сарын 28-ны өдөр JCDesaux Asia Pte. Ltd болон ННХ-ийн хамтарсан хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани хэлбэрээр зохион байгуулагдсан Монгол Улсын хуулийн этгээд юм. Гадна зар сурталчилгааны үйлчилгээ нь голдуу гудамжны тавилга, тоног төхөөрөмж дээрх зар сурталчилгааны орон зайны борлуулалтаас бүрддэг. JCDesaux ХХК Улаанбаатар хотын бүх гол замуудыг хамрах автобус, таксины зогсоол болон хотын мэдээллийн самбаруудыг бие даан ажиллуулах тусгай эрх бүхий оператор юм. Үүнээс гадна, компани нь хэвлэл мэдээллийн салбарын өдөр тутмын үйл ажиллагаанд хяналт тавьж ажилладаг.

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх Группын охин компани, хараат компани болон хамтарсан компаниуд дараах байдалтай байна:

Толгой компани	Нэр	Ангилал	Группын эзэмшлийн хувь (%)		Байршил	Тайлант өдөр	Үйл ажиллагааны чиглэл
			2016	2015			
Банк	Ти Ди Би Капитал	Охин компани	100.00	100.00	Монгол Улс	12 дугаар сарын 31	Санхүү
	ННХ (*1)	Охин компани	75.89	84.36	Монгол Улс	12 дугаар сарын 31	Хэвлэл, мэдээлэл
	Эм Жи Эл Эл (*2)	Хараат компани	55.00	55.00	Монгол Улс	12 дугаар сарын 31	Санхүү
	МИК Холдинг ХК (*3)	Хамтарсан компани	31.27	33.18	Монгол Улс	12 дугаар сарын 31	Ипотек
	JCDesaux ХХК (*4)	Охин компаниарх хараат компани	49.00	49.00	Монгол Улс	12 дугаар сарын 31	Маркетинг
	Таймс Медиа Корпораци ХХК (*5)	Охин компани	100.00	100.00	Монгол Улс	12 дугаар сарын 31	Хэвлэл, мэдээлэл
	ННХ УБ Омнимедиа ХХК (*5)	Охин компани	51.00	-	Монгол Улс	12 дугаар сарын 31	Хэвлэл, мэдээлэл
	ЗГММэдээлэл ХХК (*5)	Охин компани	100.00	-	Монгол Улс	12 дугаар сарын 31	Хэвлэл, нийтлэл
	Гранд Степ ХХК (*6)	-	-	70.00	Монгол Улс	12 дугаар сарын 31	Хэвлэл, нийтлэл

1 Үйл ажиллагаа ба зохион байгуулалт (үргэлжлэл)

(*1) Ти Ди Би Медиа ХХК-ийн хувьцааны 10%-ийг Групп, 74.36%-ийг Ти Ди Би Капитал ХХК тус тус худалдан авсан. 2016 оны 3 дугаар сард Ти Ди Би Медиа ХХК нь ННХ ХХК-тай нэгдсэн ба Групп 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар хувьцааны 9%-ийг, Ти Ди Би Капитал ХХК 66.89%-ийг тус тус худалдан авсан.

(*2) Групп хувьцааны 10%-ийг, Ти Ди Би Капитал ХХК 45%-ийг тус тус худалдан авсан.

(*3) 2016 онд хувь тэнцүүлээгүй хөрөнгө оруулалтын үр дүнд МИК Холдинг ХК дахь Группын эзэмшлийн хувь хэмжээ 22.95% болж буурсан ба Ти Ди Би Капитал ХХК хувьцааны 8.32%-ийг худалдан авсан.

(*4) ННХ ХХК нь JCDesaux ХХК-ийн хувьцааны 49%-ийг худалдан авсан.

(*5) Таймс Медиа Корпораци ХХК, ННХ УБ Омнимедиа ХХК болон ЗГММэдээ Мэдээлэл ХХК нь ННХ ХХК-ийн охин компаниуд юм.

(*6) Групп 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилд Гранд Степ ХХК-ийн бүх хувьцааг худалдсан.

2 Санхүүгийн тайлан бэлтгэсэн сүүр

Санхүүгийн тайлан бэлтгэх үндсэн зарчим

Хавсаргасан нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан нь Санхүүгийн Тайлангийн Олон Улсын Стандарт (СТОУС)-д нийцүүлэн Монголбанкнаас баталсан заавар, журмын дагуу бэлтгэгдсэн.

СТОУС-д нийцэхгүй, Монголбанкны журмаар зохицуулсан дараах зүйлс байгаа бөгөөд холбогдох тодруулгуудад дэлгэрэнгүй тайлбарласан болно. Үүнд:

- Зээлийн болзошгүй эрсдэлийн сан, авлага, аккредитив, ашиглаагүй зээлийн үүрэг болон өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгийн хасагдуулга
- Хойшлогдсон татварын нягтлан бодох бүртгэл

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг 2017 оны 3 дугаар сарын 31-ний өдөр Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлөөс гаргахаар батламжилсан.

Хэмжилтийн сүүр

Дараахаас бусад зүйлсийн хувьд нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг түүхэн өртгийн зарчмаар бэлтгэсэн:

- Бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх үүсмэл санхүүгийн хэрэгслүүд
- Бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх борлуулах боломжтой санхүүгийн хөрөнгө
- Худалдан авсны дараа бодит үнэ цэнээрээ хэмжигдэх зарим үндсэн хөрөнгө
- Бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө
- Бодит үнэ цэнээр хэмжигдэх үнэт металл

Үйл ажиллагааны болон толилуулгын валют

Энэхүү нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг нэгжийн оронг мянгачилан төгрөгөөр бэлтгэсэн. Группын үйл ажиллагааны валют нь Монгол Улсын үндэсний мөнгөн тэмдэгт Төгрөг юм.

Тооцоолол ба үнэлэмжийн хэрэглээ

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэх үйл явц нь таамаглал тооцоолол, үнэлгээ хэрэглэхийг удирдлагаас шаарддаг ба энэхүү таамаглал, тооцоолол, үнэлгээ нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын хэрэглээ болон бүртгэсэн хөрөнгө, өр төлбөр, орлого, зардлын зүйлсийн дүнд нөлөөлдөг. Гүйцэтгэлээр үр дүн нь эдгээр тооцоололос зөрүүтэй байж болно. Тооцоолол, түүнийг хийхэд хэрэглэсэн таамаглал, төсөөллийг байнга хянадаг. Нягтлан бодох бүртгэлийн тооцоололд хийсэн өөрчлөлтийн нөлөөллийг өөрчлөлт хийгдсэн тухайн жилд болон ирээдүйн тайлант жилүүдэд тусгадаг.

Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд хүлээн зөвшөөрөгдсөн дүнд нөлөөлөхүйц нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг хэрэгжүүлэх Группын ашигласан чухал үнэлэмж болон тооцооллын тодорхойгүй байдлын чухал хэсэг нь зээлийн эрсдэлийн сан, санхүүгийн хэрэгслүүдийн үнэлгээ, үндсэн хөрөнгө болон хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийн үнэлгээ зэрэгтэй холбоотой байна.

2 Санхүүгийн тайлан бэлтгэсэн сүүр (үргэлжлэл)

Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт

Групп дараах шинэ стандартууд болон стандартад орсон нэмэлт өөрчлөлтүүдээс бусдаар 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ ашигласан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудыг түүштэйгаар дагаж мөрдсөн. 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилийн Группын нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд нөлөөлсөн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлтүүд дараах байдалтай байна.

(i) НББОУС 16 “Үндсэн хөрөнгө” болон НББОУС 38 “Биет бус хөрөнгө”-д орсон нэмэлт өөрчлөлт

Энэхүү нэмэлт өөрчлөлт нь үндсэн хөрөнгийг орлого дээр суурилсан аргаар элэгдүүлж болохгүйг тодотгосон ба зөвхөн биет бус хөрөнгийг хорогдуулах зорилгоор хязгаарлагдмал нөхцөл байдалд ашиглаж болно. Нэмэлт өөрчлөлт нь 2016 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдөр буюу түүнээс хойших хугацаанд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхэлнэ.

Групп нэмэлт өөрчлөлтийг буцаан мөрдөх зарчмаар хэрэглэсэн ба нэмэлт өөрчлөлт нь Группын нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөө үзүүлэхээргүй байна.

(ii) СТОУС 11 “Хамтын хэлэлцээр”-д орсон нэмэлт өөрчлөлт

Энэхүү нэмэлт өөрчлөлтөөр хамтарсан үйл ажиллагааны нягтлан бодох бүртгэлд хувьцааны худалдан авалт хийсэн ба хамтарсан үйл ажиллагаа нь бизнесийн хүрээнд хамрах бол СТОУС 3-ын бизнесийн нэгдлийн нягтлан бодох бүртгэлийн холбогдох зарчмыг баримтлана. Энэхүү нэмэлт өөрчлөлтүүдэд өмнө нь хамтарсан үйл ажиллагаанд эзэмшиж байсан хувьцаан дээр хяналт тогтоогдоогүй үед нэмэлт хувьцаа авсан тохиолдолд дахин хэмжилтэд орохгүйг тодотгосон. Энэхүү нэмэлт өөрчлөлт нь 2016 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдөр болон түүнээс хойших хугацаанд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөнө.

Групп нэмэлт өөрчлөлтийг буцаан мөрдөх зарчмаар хэрэгжүүлсэн ба нэмэлт өөрчлөлт нь Группын нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд нөлөөлөөгүй болно.

(iii) Монголбанкны эрсдэлийн сангийн журамд орсон нэмэлт өөрчлөлт

Энэхүү нэмэлт өөрчлөлтөөр зээлийн ангилалыг цаг хугацааны тоон хүчин зүйл болон чанарын хүчин зүйлд үндэслэн тодорхойлохыг шаардсан. Цаг хугацааны тоон хүчин зүйл болон чанарын хүчин зүйлийн үнэлгээнд үндэслэн Групп зээлийн ангилал бүрийн хувьд тохирох эрсдэлийн сангийн хувь хэмжээг өгөгдсөн хязгаарын хүрээнд тодорхойлох ба энэ нь өмнөх журмын дагуу зээлийн ангилал бүрт тогтмол хувь хэмжээгээр тодорхойлохоор байсан. Мөн энэхүү нэмэлт өөрчлөлтөөр тэнцлийн гадуур бүртгэлтэй хөрөнгөд эрсдэлийн сан байгуулах хувь хэмжээг тогтоож, өмчлөх эрхтэй хөрөнгийн эрсдэлийн сан байгуулах хувь хэмжээгээр шинэчилсэн. Энэхүү нэмэлт өөрчлөлт нь 2016 оны 12 дугаар сарын 20-ний өдөр болон түүнээс хойших хугацаанд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөнө.

Групп нэмэлт өөрчлөлтийг Монголбанкны эрсдэлийн сангийн журмын дагуу 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилд мөрдсөн болно.

3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд

Групп тайлант жилд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлтөөр хэрэгжүүлж эхэлсэн бодлогоос бусдаар доор хураангуйлсан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудыг энд үзүүлсэн бүх тайлант жилүүдэд түүштайгаар мөрдсөн болно. (Тодруулга 2-оос харна уу)

Нэгтгэлийн үндэслэл**(i) Охин компаниуд**

Охин компаниуд гэж Группын хяналтан дор байдаг аж ахуйн нэгжүүдийг хэлнэ. Групп бусад аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагаанаас өгөөж хүртэх зорилгоор санхүүгийн болон үйл ажиллагааны бодлогод нөлөөлөх эрх мэдэлтэй болсон үед хяналт бий болно. Группын өөр компани дахь хяналтыг үнэлэхэд одоогийн байдлаар хэрэгжүүлж эсвэл хөрвүүлж болохуйц боломжит саналын эрх болон түүний нөлөөллийг харгалзан үздэг. Охин компаниудын санхүүгийн тайлангууд нь Группын охин компаниуд дахь хяналт эхэлснээс дуусгавар болох өдөр хүртэл нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд толилуулагдсан байна.

(ii) Хяналтаа алдах

Групп нь охин компани дахь хяналтыг алдах үед, охин компанийн хөрөнгө болон өр төлбөрийг, мөн бусад холбогдох хяналтын эрхгүй хувь оролцоо болон бусад өмчийн бүрэлдэхүүн хэсгийг үл хүлээн зөвшөөрнө. Үр дүнд үүссэн олз болон гарзыг ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрнө. Хяналт алдагдах үед өмнөх охин компанийн авч үлдсэн хувийг бодит үнэ цэнээр хэмжинэ.

(iii) Групп хоорондын ажил гүйлгээ

Группын компаниудын дотоодоо буюу өөр хоорондоо хийсэн ажил гүйлгээ, дансны үлдэгдэл болон түүнээс үүссэн хүлээн зөвшөөрөөгүй аливаа орлого, зардлыг нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэх явцад устгах бичилт хийн цэвэрлэж тайлагнадаг. Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд групп хоорондын алдагдлаар хүлээн зөвшөөрөгдөх үнэ цэнийн бууралт үүссэн тохиолдолд уг алдагдлыг зардлаар хүлээн зөвшөөрнө.

(iv) Хяналтын эрхгүй хувь оролцоо

Охин компани дахь хяналтын эрхгүй хувь оролцоог түүний толгой компанийн эзэмшлийн хувь оролцооноос тусад нь авч үзнэ. Цэвэр ашиг, алдагдал болон бусад дэлгэрэнгүй орлогын бусад хэсгийн бүрэлдэхүүн бүр нь толгой компанийн эзэмшигчид болон тухайн хяналтын эрхгүй хувь оролцоонд хамааралтай байдаг. Үүнд хяналтын эрхгүй хувь оролцоог тэгээс бага болтол бууруулсан нөхцөл мөн адил хамаарна.

3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)**Бизнесийн нэгдэл****(i) Бизнес нэгдэл**

Нэгдмэл хяналтанд байдаг аж ахуйн нэгж болон бизнесийн шинж агуулаагүй нэгдлээс бусад бизнесийн нэгдлийг худалдан авалтын аргаар бүртгэлд тусгана.

Тодорхойлогдох хөрөнгө, өр төлбөрийг худалдан авалтын өдрөөрх бодит үнэ цэнээр нь хэмжинэ.

Худалдан авалтын өдрөөр, нэгдэгчийн хяналтын эрхгүй хувь оролцоог нэгдэгчийн цэвэр хөрөнгөд ногдох хяналтын эрхгүй хувьцаа эзэмшигчийн хувь тэнцүүлсэн хэмжээгээр тодорхойлно.

Бизнесийн нэгдэл дэх шилжүүлсэн зүйлсийг бодит үнэ цэнээр хэмжих ба энэ нь нэгтгэгчээс шилжүүлсэн зүйлсийн худалдан авалтын өдрөөрх бодит үнэ цэнэ, нэгтгэгчээс нэгдэгч талын өмнөх эзэмшигчдэд олгох өр төлбөр болон нэгтгэгчийн гаргасан өмчийн хувь оролцооны нийлбэр байдаг.

Аливаа болзошгүй төлбөрийг худалдан авалтын өдрөөрх бодит үнэ цэнээр хэмжинэ. Санхүүгийн хэрэглүүрийн тодорхойлолтонд хамрагдах болзошгүй өр төлбөрийг төлөх үүрэг үүссэн ба энэ нь эздийн өмчөөр ангилагдсан бол дахин хэмжихгүй бөгөөд төлбөр төлсөн тохиолдолд өмчийн бууралтаар бүртгэнэ. Өөрөөр хэлбэл, болзошгүй өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийн дараа үеийн өөрчлөлтийг ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрнө.

(ii) Гүүдвилл

Групп нь худалдан авалтын өдрөөрх гүүдвиллийг хэмжихдээ:

- Шилжүүлсэн зүйлсийн бодит үнэ цэнэ; нэмэх нь
- Нэгдэгч талын хяналтын эрхгүй хувь оролцооны хүлээн зөвшөөрсөн дүн; нэмэх нь
- Үе шаттайгаар байгуулсан бизнесийн нэгдлийн хувьд, нэгдэгч талд өмнө эзэмшиж байсан хөрөнгийн хувь оролцооны бодит үнэ цэнэ; хасах нь
- Худалдан авч эзэмшсэн тодорхойлогдох хөрөнгө болон өр төлбөрийн хүлээн зөвшөөрөгдсөн цэвэр дүн (ихэнхдээ бодит үнэ цэнэ) –г оруулан тооцоолно.

Сөрөг гүүдвиллийн үед, тохиролцоот худалдан авалтаас үүссэн олзыг ашиг, алдагдалд хүлээн зөвшөөрнө.

Групп нь нэмэлт хяналтын эрхгүй хувь оролцоо худалдан авсан тохиолдолд тухайн гүйлгээг өмчийн гүйлгээ гэж үзэх тул гүүдвилл хүлээн зөвшөөрөхгүй.

3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)

Хараат болон хамтарсан компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт

Хараат компани гэж хөрөнгө оруулагчийн охин компани эсвэл хамтарсан үйлдвэрийн аль нь ч биш бөгөөд хөрөнгө оруулагч мэдэгдэхүйц нөлөөтэй байдаг аж ахуйн нэгжийг хэлнэ. Мэдэгдэхүйц нөлөөлөл гэж санхүүжигчийн санхүүгийн болон үндсэн үйл ажиллагааны бодлогын талаар шийдвэр гаргахад оролцох эрхтэй бөгөөд өмчийн 20%-иас 50%-ийг эзэмшихийг хэлнэ.

Хамтарсан компани гэдэг нь хэлцэлд талууд харилцан ижил эрхтэй бөгөөд цэвэр хөрөнгийн хувьд тэнцүү хариуцлага хүлээхийг хэлнэ. Хамтын хяналт гэж эдийн засгийн үйл ажиллагаанд тавих хяналтыг гэрээгээр тохиролцон хуваалцдаг бөгөөд зөвхөн санхүүгийн болон үндсэн үйл ажиллагааны талаар стратегийн шийдвэр гаргахад хяналтыг хуваалцдаг бүх талуудаас нэгдсэн саналтай байхыг шаарддаг тохиолдолд биелдэг.

Хараат болон хамтарсан компанид оруулсан хөрөнгө оруулалтыг анх өртгөөр нь хүлээн зөвшөөрөх ба худалдан авалтын дараа өдрөөс эхлэн хараат болон хамтарсан компанийн ашиг, алдагдал болон өмчийн өөрчлөлтөөс Группт ногдох хувь хэмжээгээр дансны үнийг нэмэгдүүлж, бууруулна. Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэх үед групп хоорондын үлдэгдэл, гүйлгээ болон групп хоорондын ажил гүйлгээнээс үүссэн хэрэгжээгүй орлого ба зарлагыг санхүүгийн тайланд цэвэрлэдэг. Нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд групп хоорондын алдагдлаар хүлээн зөвшөөрөх шаардлагатай үнэ цэнийн бууралт үүссэн тохиолдолд энэхүү групп хоорондын алдагдлыг зардлаар хүлээн зөвшөөрнө.

Хэрэв группын гишүүн компани нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд толилуулагдсан ижил нөхцөл байдал бүхий ажил гүйлгээ болон үйл явдлуудыг тухайн нэгтгэсэн тайланд толилуулагдсанаас өөр нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг баримтлан тайлагнадаг бол нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэх явцад өөрийн санхүүгийн тайланд зохих залруулгыг хийнэ.

Өмчийн аргаар бүртгэсэн хараат компанийн алдагдлаас Группт ногдох хэсэг нь оруулсан хөрөнгө оруулалтын дүнгээс хэтэрсэн тохиолдолд урт хугацаат хөрөнгө оруулалт гэх мэт хөрөнгө оруулалтын дансны үнийг тэг болтол бууруулах ба үлдсэн алдагдлыг Групп санхүүжүүлсэн эсвэл санхүүжүүлэх үүрэг хүлээнснээс бусад тохиолдолд хүлээн зөвшөөрөхгүй.

Гадаад валютын ажил гүйлгээ

Гадаад валютаар гарсан ажил гүйлгээг тухайн өдрийн албан ханшаар холбогдох Группын компаниудын бүртгэлийн валют руу хөрвүүлэн бүртгэдэг.

Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн мөнгөн хөрөнгө болон өр төлбөрийг тайлагналын өдрийн хаалтын ханшаар төгрөг рүү хөрвүүлэн илэрхийлдэг. Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн ба бодит үнэ цэнээрээ хэмжигдсэн мөнгөн бус хөрөнгө, өр төлбөрийг уг бодит үнэ цэнийг тодорхойлсон өдрийн албан ханшаар бүртгэлтийн валют руу хөрвүүлэн илэрхийлдэг. Гадаад валютын ханшийн зөрүүг ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрдөг. Гадаад валютаарх түүхэн өртгөөрөө хэмжигдсэн мөнгөн бус зүйлсийг ажил гүйлгээ гарсан өдрийн валютын ханшаар тайлагнадаг.

Харин борлуулах боломжтой өмчийн хөрөнгө оруулалтын хөрвүүлэлтээс үүссэн гадаад валютын ханшийн зөрүү (үнэ цэнийн бууралтаас бусад тохиолдолд, хэрэв үнэ цэнийн бууралтаас үүссэн бол бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрсөн гадаад валютын ханшийн зөрүүг ашиг, алдагдлын тайлан руу дахин ангилна)-г бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрдөг.

3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)

Санхүүгийн хэрэгслүүд

(i) Ангилал

Арилжаалах зориулалтын санхүүгийн хөрөнгө ба өр төлбөр нь Группын богино хугацааны дотор худалдах зорилгоор худалдан авч, эзэмшиж байгаа өрийн бичиг, өмчийн үнэт цаас болон бусад үнэт цааснуудаас бүрддэг. Эдгээрийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрдөг.

Ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэн үүсмэл хэрэглүүрүүдэд үр ашигт хейджийн хэрэгсэл гэж ангилагдаагүй тодорхой үүсмэл хэрэглүүрийн гэрээ хэлцлүүд хамаарч байдаг. Цэвэр авлага (эерэг бодит үнэ цэнэтэй) байдалтай бүхий л арилжааны үүсмэл хэрэглүүрүүд, мөн худалдан авсан опционуудыг арилжааны хөрөнгөөр бүртгэдэг. Харин цэвэр өглөг (сөрөг бодит үнэ цэнэтэй)-ийн байдалтай арилжааны үүсмэл хэрэглүүрүүд болон гаргасан/худалдсан опционуудыг арилжааны өр төлбөрөөр бүртгэдэг.

Ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр илэрхийлсэн санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрт анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн үед уг ангилалаар ангилагдсан санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрүүд багтдаг. Учир нь 1) энэхүү ангилал нь нягтлан бодох бүртгэлийн үл нийцэх байдлыг үлэмж хэмжээгээр бууруулах буюу цаашлаад арилгадаг, 2) холбогдох санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөр нь ямар нэгэн бүлэг санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн эсвэл хоёулангийн бүлэгт багтдаг, тэдгээрийн гүйцэтгэл нь баримтжуулсан эрсдэлийн менежментийн эсвэл хөрөнгө оруулалтын стратегийн дагуу бодит үнэ цэнийн сууриар үнэлэгддэг, 3) агуулагдсан үүсмэл хэрэглүүр нь нэгтгэсэн байх шалгуурыг хангаагүй байдаг. Ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр илэрхийлсэн санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийг бодит үнэ цэнээр нь бүртгэж, бодит үнэ цэнэд орсон өөрчлөлтийг тухайн тайлант жилийн үр дүнгээр тусгадаг.

Богино хугацаанд арилжаалах зорилгоор бус харилцагчдад олгосон мөнгийг эзэл ба авлага гэж үздэг. Эзэл ба авлага нь харилцагчдад олгосон эзэл ба урьдчилгаанаас бүрдэх ба буцаан цуглуулах боломжтой дүнгээр буюу эрсдэлийн санг хассан дүнгээр тайлагнадаг. Эрсдэлийн санг Сангийн Яам болон Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн хамтран баталсан “Активыг ангилах, активын эрсдэлийн сан байгуулж, зарцуулах журам”-ын дагуу тооцдог. (цаашид “Монголбанкны Эрсдэлийн сан байгуулах журам” гэх)

Дуусах хугацаа хүртэл нь эзэмших хөрөнгүүд нь тогтмол буюу тодорхой төлбөртэй, тодорхой хугацаатай, Групп нь хугацааг нь дуустал эзэмших зорилготой бөгөөд эзэмшиж боломжтой ба анхнаасаа борлуулах боломжтой эсвэл ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдээгүй үүсмэл бус санхүүгийн хөрөнгүүд юм. Үүнд Группын эзэмшиж буй зарим хөрөнгө оруулалтын үнэт цааснууд багтана.

Борлуулах боломжит санхүүгийн хөрөнгө гэж санхүүгийн хөрөнгийн бусад ангилалаар ангилагдаагүй, борлуулах боломжтой гэж үзсэн үүсмэл бус санхүүгийн хөрөнгө юм.

3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)

Санхүүгийн хэрэгслүүд (үргэлжлэл)

(ii) Анхдагч хүлээн зөвшөөрөлт

Санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийг анхлан түүний бодит үнэ цэнэ дээр санхүүгийн хөрөнгийг худалдан авах болон санхүүгийн өр төлбөр гаргахтай шууд холбоотой ажил гүйлгээний зардлыг нэмж бүртгэдэг. Энэ тохиолдолд санхүүгийн хөрөнгө нь дараагийн тайлант үед ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр бүртгэгдэхгүй байх ёстой. Ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр илэрхийлсэн санхүүгийн хөрөнгийн хувьд шууд холбоотой гарах ажил гүйлгээний зардлыг гарсан үед нь ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрдөг.

(iii) Дараах үеийн хүлээн зөвшөөрөлт

Анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараа үед арилжааны зориулалтаар эзэмшиж буй бүхий л санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөр, ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр бүртгэгдсэн деривативууд, ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэн санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрүүд, мөн борлуулах боломжит хөрөнгүүдийг үнэ цэнийн бууралтын гарзыг хассан бодит үнэ цэнээр нь үнэлж бүртгэдэг. Харин идэвхитэй зах зээл дээр зарлагдсан үнэ ханшгүй ба бодит үнэ цэнийг нь найдвартай хэмжих боломжгүй хэрэгслүүдийг өртгөөр нь бүртгэдэг. Арилжааны хэрэгслүүд болон борлуулах боломжит хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтөөс үүсэх олз, гарзыг ашиг, алдагдал болон шууд өмчид тус тус хүлээн зөвшөөрдөг.

Арилжааны бүс бүхий л санхүүгийн өр төлбөрүүд, зээл ба авлага, дуусгавар хугацаа дуусах хүртэл эзэмших хөрөнгүүдийг үнэ цэнийн бууралтын гарзыг хассан хорогдуулсан өртгөөр бүртгэдэг. Хорогдуулсан өртгийг үр ашигт хүүгийн аргаар тооцоолдог. Анхны ажил гүйлгээний зардлыг хамруулаад урамшуулал ба хөнгөлөлтийг холбогдох санхүүгийн хэрэгслийн дансны үнэд оруулдаг ба үр ашигт хүүгийн түвшинд үндэслэн хорогдуулдаг.

3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)

Санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн үл хүлээн зөвшөөрөлт

(i) Санхүүгийн хөрөнгө

Групп тухайн санхүүгийн хөрөнгөөс орж ирэх мөнгөн гүйлгээг авах гэрээний эрхийн хугацаа дууссан, эсвэл тухайн хөрөнгөөс орж ирэх мөнгөн гүйлгээг эзэмших гэрээний эрхээ бүсдэд шилжүүлсэн, эсвэл үг мөнгөн гүйлгээг нэг ба түүнээс дээш этгээдэд тодорхой шалгуур хангасан тохиолдолд төлөх үүрэг хүлээх болсон, эсвэл хөрөнгийг эзэмшихтэй холбоотой эрсдэл ба өгөөжийг бүсдэд бодитойгоор шилжүүлсэн бол санхүүгийн хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрдөг.

Группын хувьд өмнө нь бүртгэлдээ тусгасан байсан санхүүгийн хөрөнгийг бүсдэд шилжүүлэх боловч тэдгээр санхүүгийн хөрөнгийн бараг бүх өгөөж болон эрсдэлийг хадгалсан хэвээр үлдэх хэлцэл хийх тохиолдол байдаг. Харин санхүүгийн хөрөнгийг эзэмшихтэй холбоотой өгөөж болон эрсдэлийг шилжүүлээгүй ч бас өөртөө хадгалж үлдээхгүйгээр тохирсон хэлцлийн хувьд тухайн хөрөнгөнд хяналт тавьж чадахгүй, тухайлбал тухайн шилжүүлсэн хөрөнгийг гуравдагч этгээдэд худалдаж чадахгүй болсон бол шилжүүлсэн хөрөнгийг бүртгэлээс хасдаг. Харин хөрөнгөд хяналт тавих эрхийг хадгалж үлдсэн бол Групп үг хөрөнгийг өөрийн оролцооны хувь хэмжээгээр, өөрөөр хэлбэл шилжүүлсэн хөрөнгийн үнэ цэнийн өөрчлөлтөнд хэдий хэмжээгээр өртсөн хувь хэмжээгээр нь бүртгэлдээ хэвээр үлдэнэ.

Дээрх бүртгэлээс хасах шалгуурыг заавал тухайн хөрөнгийн хувьд бүхэлд нь эсвэл бүлэг ижил төстэй санхүүгийн хөрөнгийн хувьд хэрэглэнэ гэхээс илүү хэрвээ тохиромжтой бол хөрөнгийн зарим хэсгийг хэсэгчлэн шилжүүлэх үед ч баримтална. Хөрөнгийн хэсгийг шилжүүлэхэд тэрхүү хэсэг нь тусгайлан тогтоосон мөнгөн урсгал, тухайн хөрөнгийн тодорхой хувь хэсэг эсвэл тусгайлан тогтоосон мөнгөн урсгалын тодорхой хувь хэсэг байх ёстой.

(ii) Санхүүгийн өр төлбөр

Санхүүгийн өр төлбөрийг гэрээний үүрэг биелэгдсэн, цуцлагдсан эсвэл гэрээний хугацаа дууссан тохиолдолд үл хүлээн зөвшөөрнө. Хэрэв одоогийн санхүүгийн өр төлбөрийг ижил зээлдүүлэгчтэй нилээд өөр нөхцөл бүхий өөр санхүүгийн өрийн хэрэгслээр солих, эсвэл одоогийн өр төлбөрийн нөхцлийг нилээд өөрчлөх үед анхны өр төлбөрийг үл хүлээн зөвшөөрч, шинэ өр төлбөр хүлээн зөвшөөрөх ба үүссэн дансны үнийн зөрүүг нэгтгэсэн дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрдөг.

Мөнгөн гүйлгээний хейдж

Хүлээн зөвшөөрсөн хөрөнгө, өр төлбөртэй, ашиг, алдагдалд нөлөөлөх өндөр магадлалтай төлөвлөгөөт ажил гүйлгээтэй холбоотой тодорхой эрсдэлд хамаарч болзошгүй мөнгөн гүйлгээний хувьсах чанарт хамаарах үүсмэл хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийн үр нөлөөтэй хэсгийг бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрнө. Үүсмэл хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнэ дэх өөрчлөлтийн үр ашиггүй хэсгийг шууд ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрнө. Хэрэв хейджийн хэрэглүүрийн хугацаа дууссан, худалдсан, дуусгавар болсон эсвэл хэрэгжүүлсэн, мөнгөн гүйлгээний хейджийн шалгуурыг цаашид хангахгүй болсон, мөн хейджийн ангилал хүчингүй болсон тохиолдолд хейджийн нягтлан бодох бүртгэлийг цаашид зогсоодог. Төлөвлөгөөт ажил гүйлгээний хейджийг зогсоох тохиолдолд хейдж үр ашигтай байхад бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрсөн хуримтлагдсан дүнг төлөвлөгөөт ажил гүйлгээ хэрэгжих үед өмчөөс ашиг, алдагдлын тайланд дахин ангилалаар залруулна. Хэрэв төлөвлөгөөт ажил гүйлгээ цаашид хэрэгжихгүй болсон бол бусад дэлгэрэнгүй орлогын үлдэгдлийг шууд дахин ангиллын залруулгаар ашиг, алдагдлын тайлан руу залруулна.

3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)

Мөнгө ба түүнтэй адилтгах зүйлс

Мөнгө ба түүнтэй адилтгах зүйлс нь касс дахь бэлэн мөнгө болон анхны гэрээний хугацаа нь гурван сараас богино хугацаатай, бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтөнд бага өртдөг, богино хугацаат үүргүүдийг төлж барагдуулахад ашигладаг, хязгаарлагдаагүй, банк болон бусад санхүүгийн байгууллагуудад байршуулсан харилцах, хадгаламжаас бүрдэж байна.

Үндсэн хөрөнгө

(i) Хүлээн зөвшөөрөлт ба дараа үеийн хэмжилт

Үндсэн хөрөнгийн анхны өртөг нь худалдан авалтын үнэ, импортын татвар, нөхөн олгогдохгүй худалдан авалтын татварууд болон хөрөнгийг байршуулах газар болон зориулалтаар нь ашиглахад бэлэн болгохтой шууд холбоотой гарах зардлуудаас бүрддэг. Анх бүртгэлд тусгаснаас хойш бодит үнэ цэнийг нь найдвартай тодорхойлох боломжтой хөрөнгүүдийг дахин үнэлгээний дүнгээр буюу дахин үнэлгээ хийсэн өдрийн бодит үнэ цэнээс хуримтлагдсан элэгдэл болон хуримтлагдсан үнэ цэнийн бууралтыг хассан дүнгээр бүртгэдэг. Үндсэн хөрөнгийг ашиглалтанд оруулснаас хойш гарсан зардлуудыг, тухайлбал засвар үйлчилгээний зардлыг, тухайн зардал гарсан жилийн үр дүнгийн тайланд тусгадаг. Харин тухайн зардал гарснаар хөрөнгийг анх авах үеийн тооцоолсон бүтээмж нэмэгдэж, хөрөнгөөс олох эдийн засгийн ирээдүйн үр өгөөж нэмэгдсэн байвал гарсан зардлыг хөрөнгийн өртөг дээр нэмж капиталжуулна.

Групп дахин үнэлэгдсэн үндсэн хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг дансны үнээс нь материаллаг зөрүүтэй болгохгүйн тулд дахин үнэлдэг. Дахин үнэлгээний нэмэгдлийг эздийн өмчийн дахин үнэлгээний нөөц дансанд тусгадаг. Харин дахин үнэлгээний бууралтыг тухайн хөрөнгийн хувьд үүссэн өмнөх жилийн нэмэгдлийн дүнг тэг болтол дахин үнэлгээний нөөц дансыг бууруулна. Бусад бүх тохиолдолд дансны үнийн бууралтыг үнэ цэнийн бууралтаар ашиг, алдагдалд бүртгэдэг.

(ii) Элэгдэл

Үндсэн хөрөнгийг түүний ашиглагдахаар хүлээгдэж буй ирээдүйд авч ирэх эдийн засгийн үр өгөөжийг нь харгалзсан тооцсон ашиглалтын жилийн хугацаанд нь шулуун шугамын аргаар элэгдүүлдэг.

Үндсэн хөрөнгийн тооцсон ашиглалтын хугацаа нь дараах байдалтай байна:

• Барилга	40 жил
• Оффисын тоног төхөөрөмж ба тээврийн хэрэгсэл	10 жил
• Компьютер	3-5 жил

Тайлант үе бүрийн эцэст элэгдэл тооцох арга, ашиглахаар тооцсон жил болон үлдэх өртгийг хянаж, шаардлагатай тохиолдолд тохируулга хийдэг. Өөрчлөлтийг нь нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын өөрчлөлт гэж бүртгэдэг.

Дуусаагүй барилга

Дуусаагүй барилга нь шинээр барьж эхэлсэн боловч ашиглалтанд ороогүй байгаа барилгын өртгийг илэрхийлдэг. Дуусаагүй барилгад элэгдэл тооцдоггүй.

3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)

Биет бус хөрөнгө

(i) Худалдан авсан биет бус хөрөнгө

Худалдан авсан биет бус хөрөнгийг түүний анхны өртгөөс хуримтлагдсан хорогдуулга болон үнэ цэнийн бууралтыг хассан дүнгээр тайлагнадаг.

(ii) Хорогдуулга

Ашиглалтын хугацаа нь тодорхой биет бус хөрөнгийг тэдгээрийн тооцоолсон ашиглалтын хугацаанд нь шулуун шугамын аргаар хорогдуулж нэгтгэсэн дэлгэрэнгүй орлогын тайланд тусгадаг. Биет бус хөрөнгийн тооцсон ашиглалтын хугацаа нь дараах байдалтай байна:

• Программ хангамж	3 жил
• Патент	10 жил

Тайлант үе бүрийн эцэст хорогдуулга тооцох арга болон хугацааг хянаж, шаардлагатай тохиолдолд тохируулга хийдэг. Өөрчлөлтийг нь нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын өөрчлөлт гэж бүртгэдэг.

Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө

Түрээсийн орлого болон капиталын үнийн өсөлтөөс ашиг хүртэх зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгийг хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө гэж үзнэ. Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийг анх өртгөөр нь бүртгэнэ. Ажил гүйлгээтэй холбоотой гарсан зардал нь анхны өртөгт багтана. Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийг дараа үед бодит үнэ цэнээр нь хэмжих бөгөөд бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийг ашиг, алдагдлаар хүлээн зөвшөөрнө.

Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө нь эзэмшигчийн өөрийн ашиглах үндсэн хөрөнгө рүү эсвэл бараа материал руу шилжихэд бодит үнэ цэнээр тооцогдох өртөг нь тухайн хөрөнгийн ашиглалтын өөрчлөлт гарсан өдрөөрх бодит үнэ цэнэ байна.

Хэрвээ эзэмшигчийн өөрийн ашиглаж буй үндсэн хөрөнгө нь бодит үнэ цэнээр бүртгэгдэх хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө рүү шилжих тохиолдолд Групп тухайн хөрөнгийг ашиглалтын өөрчлөлт гарсан өдрөөрх бодит үнэ цэнээр дахин үнэлгээ хийж хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө рүү ангилна.

Өмчлөх бусад хөрөнгө

Барьцааны зүйлийг худалдан авах эрх үүссэнээр худалдан авсан хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрөхдөө бодит үнэ цэнээр нь хүлээн зөвшөөрч, өмчлөх бусад хөрөнгөөр бүртгэнэ. Эрсдэлийн санг анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараа үед Монголбанкны Ерөнхийлөгч болон Сангийн Яамны хамтарсан тушаалаар батлагдсан Монголбанкны эрсдэлийн сан байгуулах журмын дагуу тооцоолно. Энэхүү загвар нь Группын өмчлөх бусад хөрөнгийг цаг хугацааны хүчин зүйлд үндэслэн хэвийн, анхаарал хандуулах, хэвийн бус, эргэлзээтэй болон муу гэж ангилан 0%, 25%, 50%, 75% болон 100%-ийн болзошгүй эрсдэлийн санг байгуулдаг.

3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)

Үнэ цэнийн бууралт

Группын активын дансад үнэ цэнийн бууралт үүссэн шинж тэмдэг байгаа эсэхийг тодорхойлохын тулд тайлант хугацааны эцэст хөрөнгийн дансдын бүртгэлийн дүнг үнэлж, хянадаг. Хэрвээ үнэ цэнийн бууралтын шинж тэмдэг илэрвэл тухайн хөрөнгийн нөхөн төлөгдөх үнэ цэнийг тооцоолдог.

(i) Зээл ба авлага

Зээл ба авлагыг зээлийн болзошгүй эрсдэлийн санг хассан дүнгээр тайлагнадаг. Зээл ба авлагын үлдэгдэлд хийх байнгын хяналт шалгалтын үр дүнд зээл ба авлагын үнэ цэнэ буурсан гэж үзвэл Монголбанкны активыг ангилах, активын эрсдэлийн сан байгуулж, зарцуулах журмын дагуу болзошгүй эрсдэлийн сан байгуулж, зээл ба авлагын дансны үнийг нөхөгдөх дүн хүртэл нь бууруулдаг. Болзошгүй эрсдэлийн санг нэмэгдүүлэх бичилтийг ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрдөг. Зээл төлөгдөхгүй нь тодорхой болсон ба шүүх, эрх зүйн арга хэмжээнүүд дуусгавар болсон үед эцсийн алдагдлын хэмжээг тогтоосон тохиолдолд зээлийг данснаас хасдаг.

Монголбанкны активыг ангилах, активын эрсдэлийн сан байгуулж, зарцуулах журам нь 2016 оны 12 дугаар сарын 09-ний өдөр шинэчлэгдсэн бөгөөд уг журмын дагуу Групп нь хугацааны ба чанарын үзүүлэлтүүд дээр үндэслэн зээл ба авлагын чанарыг тодорхойлох ба түүнд үндэслэн нөөц байгуулдаг. Энэхүү аргачлалын дагуу зээлийг ангилах ба хэвийн зээлд 0.5%, хугацаа хэтэрсэн зээлд 1%-5%, хэвийн бус зээлд 5%-25%, эргэлзээтэй зээлд 15%-50%, мүү зээлд 50%-100%-аар түс түс эрсдэлийн санг байгуулдаг. Энэ хувь хэмжээ өмнө нь хэвийн зээлд 1%, хугацаа хэтэрсэн зээлд 5%, хэвийн бус зээлд 25%, эргэлзээтэй зээлд 50%, мүү зээлд 100% байсан. Өмнөх Монголбанкны Эрсдэлийн сан байгуулах журмын дагуу Групп нь 2014 оны 8 дугаар сарын 27 болон түүнээс хойш олгогдсон хэвийн зээлд 1%-аар (өмнө нь 0% байсан) эрсдэлийн сан байгуулах шаардлагатай ба хадгаламж барьцаалсан зээл болон овернайт зээлийн хувьд 1%-ийн эрсдэлийн сан байгуулдаггүй.

Зээлийг чанарын үзүүлэлтээр ангилахад зээлийн баримтын бүрдүүлэлт, зээлдэгчийн санхүүгийн үзүүлэлтүүд, барьцаа хөрөнгийн үнэлгээ болон зээлийн эргэн төлөлтийн хуваарийг өөрчилсөн эсэх зэргийг харгалзан үздэг.

2016 оны 12 дугаар сарын 09-ний өдөр шинэчлэгдсэн Монголбанкны эрсдэлийн сан байгуулах журмын дагуу Групп нь тэнцлийн гадуур бүртгэлтэй хөрөнгө болон болзошгүй өр төлбөрийн ангилалыг хариуцагчийн чанарын хүчин зүйлд үндэслэн тодорхойлж, эрсдэлийн сан байгуулах үүрэгтэй. Монголбанкны эрсдэлийн сан байгуулах журам нь тухайн гэрээг хэрэгжүүлэх үлдсэн хугацаанаас хамааран эрсдэлийн хувь хэмжээг тодорхойлох загварыг тогтоосон. Энэхүү загварын дагуу Групп нь 1 жил хүртэлх хугацаанд хэрэгжих тэнцлийн гадуур бүртгэлтэй хөрөнгө болон болзошгүй өр төлбөрийн алдагдалд эрсдэлийн ангилалын хэвийн, анхаарал хандуулах, хэвийн бус, эргэлзээтэй болон мүү ангилалд тохирох 0%, 25%, 50%, 75% болон 100%-ийн болзошгүй эрсдэлийн санг, 1 жилээс дээш хугацаанд хэрэгжих тэнцлийн гадуур бүртгэлтэй хөрөнгө болон болзошгүй өр төлбөрийн алдагдалд эрсдэлийн ангилалын хэвийн, анхаарал хандуулах, хэвийн бус, эргэлзээтэй болон мүү ангилалд тохирох 0%, 1%, 15%, 35% болон 75%-ийн болзошгүй эрсдэлийн санг байгуулдаг.

Хэрвээ тайлант хугацааны дараагийн үеүүдэд үнэ цэнийн бууралтын алдагдал буурсан тохиолдолд ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэсэн үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг буцаах байдлаар тусгадаг.

3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)

Үнэ цэнийн бууралт (үргэлжлэл)

(ii) Борлуулах боломжтой санхүүгийн хөрөнгө

Борлуулах боломжтой санхүүгийн хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн бууралтыг бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрсөн ба үнэ цэнийн бууралтыг нотлох баримт байгаа тохиолдолд бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрсөн хуримтлагдсан алдагдлыг санхүүгийн хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрөөгүй байсан ч өөрийн хөрөнгөөс ашиг, алдагдлын тайланд дахин ангилалын залруулгаар ангилна. Ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэгдсэн борлуулах боломжтой гэж ангилагдсан өмчийн хэрэгсэлд оруулсан хөрөнгө оруулалтын үнэ цэнийн бууралтын гарзыг ашиг, алдагдлын тайлангаар дамжуулан буцаахгүй. Хэрэв дараагийн тайлант хугацаанд борлуулах боломжтой гэж ангилагдсан өрийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнэ өсөх бөгөөд уг өсөлт нь үнэ цэнийн бууралтын гарзыг ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрсний дараах үед гарсан тохиолдолд үнэ цэнийн бууралтын гарзыг буцаах ба буцаалтын дүнг ашиг, алдагдлын тайланд бүртгэнэ. Мөн түүнчлэн, өмчийн үнэт цаасанд оруулсан хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэнэ нь өртөөсөө мэдэгдэхүйц хэмжээгээр буурах нь үнэ цэнийн бууралтын үндэслэлтэй нотолгоо болно.

(iii) Дуусах хугацаа хүртэл нь эзэмших санхүүгийн хөрөнгө

Хорогдуулсан өртгөөр хэмжсэн дуусах хугацаа хүртэл эзэмших санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын гарзыг дансны үнэ ба хөрөнгийн анхны үр ашигт хүүгийн хувиар бууруулсан ирээдүйд тооцогдох мөнгөн урсгалын өнөөгийн үнэ цэнэ хоёрын зөрүүгээр тооцох бөгөөд ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрнө. Үнэ цэнийн бууралттай хөрөнгийн хүү нь хөнгөлөлтийн буцаалтаар дамжуулан хүлээн зөвшөөрөгдсөөр байна. Дараа үед үнэ цэнийн бууралтын гарзын хэмжээ буурах үед үнэ цэнийн бууралтын гарзын бууралтыг ашиг, алдагдлаар буцаана.

(iv) Санхүүгийн хэрэгслүүдээс бусад хөрөнгө

Групп тухайн хөрөнгөнд үнэ цэнийн бууралт үүссэн гэдэг шинж тэмдэг байгаа эсэхийг тайлант хугацааны эцэст үнэлж тодорхойлдог. Хэрэв үнэ цэнийн бууралтын шинэ тэмдэг илэрвэл эсвэл тухайн хөрөнгийн хувьд жил бүр үнэ цэнийн бууралтыг үнэлэх зайлшгүй шаардлагатай тохиолдолд тухайн хөрөнгийн ирээдүйд нөхөгдөх дүнг тооцоолдог. Нөхөгдөх дүн нь тухайн хөрөнгийн буюу мөнгө үүсгэгч нэгжийн бодит үнэ цэнээс борлуулахад гарах зардлыг хассан дүн ба ашиглагдах үеийн үнэ цэнийн аль ихээр тодорхойлогдоно. Ашиглагдах үеийн үнэ цэнийг тодорхойлохдоо тооцоолсон ирээдүйн мөнгөн урсгалын дүнг татварын өмнөх дискаунтын хувиар дискаунтлан өнөөгийн үнэ цэнээр тогтооно. Дискаунтын хувь нь мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнэ болон тухайн хөрөнгөтэй холбоотой үүсэх эрсдэлийн одоогийн зах зээлийн үнэлэмжийг тусгасан байх ёстой. Бусад хөрөнгүүдээс хамааралгүйгээр бие даасан мөнгөн урсгалыг бий болгодоггүй хөрөнгийн хувьд тухайн хөрөнгийн харьяалагдах мөнгө үүсгэгч нэгжийн хувьд нөхөгдөх дүнг тодорхойлно. Мөнгө үүсгэгч нэгж буюу хөрөнгийн дансны үнэ нь нөхөгдөх дүнгээс их байвал үнэ цэнийн бууралтын гарз үүснэ. Үнэ цэнийн бууралтын гарзыг нэгтгэсэн дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

Нөхөгдөх дүнг тооцоход ашигласан үнэлгээ, тооцоололд өөрчлөлт гарсан тохиолдолд үнэ цэнийн бууралтын гарзыг буцаадаг. Ингэхдээ хөрөнгийн байх байсан дансны үнэ буюу өмнөх үнэ цэнийн бууралтыг оруулахгүйгээр тооцвол байх байсан хөрөнгийн дансны үнийг нэмэгдүүлэхгүй байхаар тооцоолж буцаана. Үнэ цэнийн бууралтын гарзын буцаалтын бичилтийг нэгтгэсэн дэлгэрэнгүй орлогын тайланд тусгадаг.

3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)

Буцаан худалдан авах нөхцөлтэй гэрээнүүд

Групп нь хоорондоо ижил төстэй хөрөнгө оруулалтыг ирээдүйд тогтмол үнээр, тогтоосон хугацаанд дахин худалдах (худалдан авах) зорилгоор хөрөнгө оруулалтыг худалдан авах (борлуулах) гэрээ хийдэг. Ирээдүйд буцаан худалдах үүрэг амлалттайгаар худалдан авсан хөрөнгө оруулалтыг нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд хүлээн зөвшөөрдөггүй. Харин тэдгээрийг худалдан авахад төлсөн дүнгээр банк болон харилцагчдад олгосон зээл гэж бүртгэдэг. Зээлийн авлагыг худалдан авсан үнэт цаасаар баталгаажсан гэж үзнэ. Репо гэрээний дагуу худалдсан хөрөнгө оруулалтыг нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд хүлээн зөвшөөрсөөр байх ба борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө эсвэл борлуулах боломжтой хөрөнгийн аль тохирохоор нь бүртгэж, тайлагнана. Хөрөнгө оруулалтыг худалдсанаар хүлээн авсан мөнгийг бусад банк эсвэл харилцагчдад төлөх өр гэж бүртгэнэ. Хөрөнгө оруулалтыг худалдах, буцаан худалдан авснаас үүсэх зөрүүг хүүгийн орлого эсвэл зардал гэж бүртгэх ба гэрээний хугацааны туршид үр ашигт хүүгийн аргаар хуримтлуулан бүртгэдэг.

Хувьцаат капитал

(i) Энгийн хувьцаа

Энгийн хувьцааг өөрийн хөрөнгөөр ангилна. Энгийн хувьцаа, энгийн хувьцааны опцион гаргахтай шууд холбоотой гарсан зардлуудыг татварыг нь суутгасан цэвэр дүнгээр өөрийн хөрөнгийг бүүруулан бүртгэдэг.

(ii) Халаасны хувьцаа

Өөрийн хөрөнгөөр бүртгэсэн энгийн хувьцааг эргүүлэн худалдан авахдаа төлсөн, ийнхүү худалдан авахтай холбоотой гарсан бүх зардлуудыг, татварыг нь хассан цэвэр дүнгээр өөрийн хөрөнгийг бүүруулан бүртгэдэг. Эргүүлэн худалдан авсан хувьцааг халаасны хувьцаагаар ангилах ба нийт өөрийн хөрөнгийн бүүралт байдлаар харуулдаг. Харин халаасны хувьцааг дахин гаргасан, худалдсан бол хүлээн авсан мөнгөн дүнгээр өөрийн хөрөнгийг нэмэгдүүлэх ба тухайн гүйлгээнээс бий болсон илүү ба дутуугийн зөрүүг хуримтлагдсан ашгаас нөхөх эсвэл хуримтлагдсан ашгийг нэмэгдүүлэх байдлаар бүртгэдэг.

(iii) Хяналтын эрхгүй хувь оролцоо

Охин компани дахь өмчийн хөрөнгийг илэрхийлэх, хяналтын эрхгүй хувь оролцоо нь шууд эсвэл шууд бусаар үл хамаарах, толгой компанийн өмчлөх хувьд, СТОУС 3-ийн дагуу анхны нэгдлийн өдөр тооцоолсноор эдгээр хяналтын эрхгүй хувь, анхны нэгдлийн өдрөөс хойш өөрчлөлтүүд "Бизнес нэгдэл" болон хяналтын эрхгүй хувиас бүрдэнэ.

Нөөц

Групп нь өнгөрсөн үйл явдлын үр дүнд өнөөгийн хуулиар хүлээсэн эсвэл үүсмэл үүрэг хариуцлага хүлэсэн, уг үүрэг хариуцлагын төлбөрийг барагдуулахад эдийн засгийн өгөөж бүхий нөөцийн үрсгал гадагшлах магадлалтай болсон, үүрэг хариуцлагын дүнг найдвартай тооцоолох боломжтой болсон үед нөөцийг нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд хүлээн зөвшөөрдөг. Мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнэ нь материаллаг нөлөөтэй бол ирээдүйн мөнгөн зарлагын дүнг татварын өмнөх дискаунтын хувиар дискаунтлан нөөцийн дүнг тодорхойлдог. Дискаунтын хувь нь мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнэ болон тухайн өр төлбөртэй холбоотой эрсдэлийн өнөөгийн зах зээлийн үнэлэмжийг тусгасан байх ёстой.

3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)

Сегментийн тайлагнал

Үйл ажиллагааны сегмент гэж орлого олж, зардал гаргадаг Группын бүрэлдэхүүн хэсгийг хэлэх бөгөөд Группын доторхи бусад бүрэлдэхүүн хэсгүүдтэй хийсэн орлого, зардлын ажил гүйлгээ мөн хамаарна. Сегментэд нөөц хуваарилах, гүйцэтгэлийг үнэлэхтэй холбоотой шийдвэр гаргах зорилгоор Группын үйл ажиллагааны шийдвэр гаргагч ахлах ажилтны зүгээс үйл ажиллагааг нь тогтмол хянаж байдаг ба үйл ажиллагааны сегментийн талаар нэгтгэсэн санхүүгийн мэдээлэл бэлтгэх боломжтой байдаг.

Орлого

(i) Хүүгийн орлого

Хүүгийн орлого, зардлыг нэгтгэсэн дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хуримтлуулан хүлээн зөвшөөрдөг ба хөрөнгө эсвэл өр төлбөрийн үр ашигт өгөөжийг харгалзан үздэг. Хүүгийн орлого, зардал нь хөнгөлөлт ба урамшууллын хорогдол буюу хүүтэй зээлийн хэрэгслийн дансны үнэ ба үр ашигт хүүгийн аргаар хорогдуулснаар төлөгдөх хугацааны эцэст гарах дүн хоорондын зөрүүгээс бүрдэнэ. Гэхдээ Групп зээл олгохтой холбоотой зардлууд болон үйлчилгээний шимтгэлийг үр ашигт хүүгийн аргаар хорогдуулдаггүй, харин төлөгдсөн үед нь ашиг, алдагдлын тайланд хүлээн зөвшөөрдөг.

(ii) Хураамж, шимтгэлийн орлого

Хураамж, шимтгэлийн орлого нь харилцагчдад санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлснээр авч байгаа төлбөр юм. Хураамж, шимтгэлийн орлогыг тухайн үйлчилгээг үзүүлсэн үед хүлээн зөвшөөрдөг.

(iii) Түрээсийн орлого

Түрээсийн орлогыг түрээсийн гэрээний хугацааны туршид нэгтгэсэн дэлгэрэнгүй орлогын тайланд шулуун шугамын аргаар бүртгэдэг. Түрээсийн урамшууллыг нийт түрээсийн орлогын бүрдэл хэсэг гэж үздэг.

(iv) Ногдол ашиг

Ногдол ашгийн орлогыг ногдол ашиг хүртэх эрх нь үүссэн үед бүртгэдэг.

Үйл ажиллагааны түрээсийн төлбөр

Үйл ажиллагааны түрээсийн төлбөрийг түрээсийн гэрээний хугацааны туршид нэгтгэсэн дэлгэрэнгүй орлогын тайланд шулуун шугамын аргаар бүртгэдэг. Хүлээн авсан түрээсийн урамшууллыг нийт түрээсийн зардлын бүрдэл хэсэг гэж үзэх ба түрээсийн гэрээний хугацааны туршид хорогдуулан бүртгэнэ.

3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)**Орлогын албан татвар**

Орлогын албан татвар нь зөвхөн тайлант жилд ногдуулсан орлогын албан татвараас бүрдэнэ.

Тайлант жилийн татвар гэдэг нь тухайн жилийн татвар ногдуулах орлогод балансын өдрөөр хүчин төгөлдөр эсвэл хүчин төгөлдөр болох нь тодорхой татварын хувь хэмжээг ашиглан ногдуулсан татварын хүлээгдэж буй өр эсвэл авлага болон өмнөх жилүүдийн татварын өртэй холбоотой залруулгаас бүрдэнэ.

2010 оны 5 дугаар сард Сангийн Яамнаас хойшлогдсон татварын зөрүүг зохицуулах тухай журам гаргасан. Гэвч Монгол Улсын татварын алба үг журмыг хэрэгжүүлж эхлээгүй, Татварын хууль тогтоомжид оруулж тусгаагүй. Энэ нь аж ахуйн нэгжүүд, арилжааны банкууд болон татварын байгууллагууд хойшлогдсон татварын талаарх мэдлэг дутмаг байдлаас үүдэлтэй. Энэ журмыг хэрэгжүүлж эхлэхийн тулд тооцооллын аргачлал гаргах, татварын зөвлөхүүдтэй ярилцлага хийх, сургалт зохион байгуулах шаардлагатай. Монголбанк нь хойшлогдсон татварын хөрөнгө, өр төлбөрийг тооцоолох журам аргачлал боловсруулахаар төлөвлөж байгаа ба арилжааны банкуудын хойшлогдсон татварын хөрөнгө, өр төлбөрийн бүртгэл СТОУС-д нийцэхгүй байгаа гэдгийг хүлээн зөвшөөрсөн.

Монгол Улсын Засгийн Газраас зах зээлийн эдийн засаг руу шилжих явцад бизнес болон худалдааны дэд бүтцийн шинэчлэлийн ажлыг үргэлжлүүлэн хийсээр байна. Үүний үр дүнд, бизнесийн үйл ажиллагаанд нөлөөлөх хууль, дүрмүүд маш хурдацтай өөрчлөгдсөөр байна. Эдгээр хууль, дүрмийн өөрчлөлтүүд заримдаа төслийн хувьд муу хийгдсэн, өөр өөрөөр тайлбарлаж болохуйц эсвэл татварын албаны үйл ажиллагаатай нийцэхгүй байх тохиолдол байдаг. Ялангуяа, татварууд нь хуулийн дагуу хяналт шалгалт хийх эрх бүхий татварын байгууллагуудын торгууль, шийтгэл ногдуулах үйл ажиллагаатай холбоотой байдаг. Группын удирдлага нь татварын хууль эрх зүйн орчны талаар өөрсдийн мэдлэг, ойлголтон дээр үндэслэн тайлант жилийн эцсээр татвартай холбоотой бүхий л үүрэг хариуцлагаа тооцоолсон гэж үзэж байна. Гэхдээ дээр дурьдсан нөхцлүүдээс шалтгаалан Группт ямар нэг татварын эрсдэл учирч болох ч тэдгээрийг одоогоор тоогоор илэрхийлэх боломжгүй юм.

Ажилчдын тэтгэмж

Групп нь улсын нийгмийн даатгалын санд ажил олгогчоос төлдөг нийгмийн даатгалын шимтгэлийн төлбөрөөс өөр бусад тэтгэмжийг олгодоггүй. Группээс төлөх шимтгэлийг төлөгдсөн үед нь нэгтгэсэн дэлгэрэнгүй орлогын тайланд зардлаар хүлээн зөвшөөрч, бүртгэдэг.

3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)**Мөрдөж эхлээгүй байгаа шинээр гарсан стандартууд ба тэдгээрийн тайлбарууд**

2017 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хойш хүчин төгөлдөр үйлчилж эхлэх хэд хэдэн шинэ стандарт, нэмэлт өөрчлөлт болон тайлбарууд нь эдгээр санхүүгийн тайланг бэлтгэхэд мөрдөгдөөгүй болно. Группын үйл ажиллагаатай холбогдох стандарт, түүний өөрчлөлтийг доор тусгасан ба эдгээрийг Групп эрт хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөгүй байна.

(i) СТОУС 9 Санхүүгийн хэрэглүүр

2015 оны 12 дугаар сард хэвлэгдсэн СТОУС 9 нь одоо мөрдөгдөж байгаа НББОУС 39 Санхүүгийн хэрэглүүр: Хүлээн зөвшөөрөлт ба Хэмжилт-ийг орлох болсон. СТОУС 9 нь санхүүгийн хөрөнгийн ангилал, хэмжилтийн талаарх шинэчилсэн удирдамж, санхүүгийн хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтыг тооцоход хүлээгдэж буй зээлийн алдагдлын загварыг ашиглах талаар болон хейджийн нягтлан бодох бүртгэлийн ерөнхий шинэ шаардлагуудыг агуулсан. Мөн санхүүгийн хөрөнгийн хүлээн зөвшөөрөлт болон үл хүлээн зөвшөөрөлтийн талаарх СТОУС 9-ийн удирдамжийг агуулсан. СТОУС 9 нь 2018 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдөр буюу түүнээс хойших хугацаанд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхлэх ба заасан хугацаанаас өмнө хэрэглэхийг зөвшөөрсөн.

Групп үг өөрчлөлтийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангуудад үзүүлэх боломжит нөлөөллийг үнэлж байна.

(ii) СТОУС 15: Харилцагчтай байгуулсан гэрээний орлого

2016 оны 01 дүгээр сард хэвлэгдсэн СТОУС 15 нь хүлээн зөвшөөрөх орлогын хэмжээ болон хугацааг тодорхойлсон иж бүрэн тогтолцоог бий болгосон. Энэхүү стандарт нь НББОУС 18 Орлого, НББОУС 11 Барилгын Гэрээ болон СТОУТХ 13 Хэрэглэгчийн урамшууллын хөтөлбөр зэрэг орлого хүлээн зөвшөөрөх удирдамжуудыг орлох болно. СТОУС 15 нь 2018 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдөр буюу түүнээс хойших хугацаанд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхлэх ба заасан хугацаанаас өмнө хэрэглэхийг зөвшөөрсөн.

Групп үг өөрчлөлтийг нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангуудад үзүүлэх боломжит нөлөөллийг үнэлж байна.

(iii) СТОУС 16 Түрээс

2016 оны 01 дүгээр сард хэвлэгдсэн гарсан СТОУС 16 нь НББОУС 17 стандартыг орлоно. СТОУС 16 нь түрээслүүлэгч санхүүгийн болон үйл ажиллагааны түрээсийн аль нэгээр ангилан бүртгэх стандартыг хассан. Оронд нь, бүх түрээсийг НББОУС 17-ын дагуу санхүүгийн түрээстэй адилтган үзэхээр заасан. Өмнө нь үйл ажиллагааны түрээс гэж ангилагдаж байсан түрээсийн хувьд гарсан томоохон өөрчлөлт нь санхүүгийн хөрөнгө болон санхүүгийн өр төлбөрийг өсгөж, зардлын шинж чанар өөрчлөгдөнө. СТОУС 16 нь түрээслэгчийг богино хугацаат түрээс болон бага дүнтэй хөрөнгийн түрээсийн хувьд хөрөнгө, өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрөхийг шаардаагүй. СТОУС 16 нь 2019 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдөр эсвэл түүнээс хойших хугацаанд хүчин төгөлдөр мөрдөж эхлэх ба заасан хугацаанаас өмнө хэрэглэхийг зөвшөөрсөн.

Групп үг өөрчлөлтийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангуудад үзүүлэх боломжит нөлөөллийг үнэлж байна.

3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогууд (үргэлжлэл)

Мөрдөж эхлээгүй байгаа шинээр гарсан стандартууд ба тэдгээрийн тайлбарууд (үргэлжлэл)

(iv) Монголбанк болон Сангийн Яамнаас гаргасан шинэчилсэн нягтлан бодох бүртгэлийн заавар

Монголбанк болон Сангийн Яамнаас 2015 оны 02 дугаар сарын 06-ны өдөр Монгол Улсын арилжааны банкуудын шинэчилсэн нягтлан бодох бүртгэлийн заавар ("Шинэчилсэн нягтлан бодох бүртгэлийн заавар")-ыг гаргасан. Шинэчилсэн нягтлан бодох бүртгэлийн заавар нь банкны хөрөнгө, өр төлбөр, эздийн өмч, орлого болон балансын гадуурх зүйлсийн бүртгэлийг илүү дэлгэрэнгүй, тодорхой байдлаар харуулсан. Энэхүү зааварт олон төрлийн санхүүгийн хэрэглүүрийн бүртгэл болон зээлийн үнэ цэнийн бууралтыг НББОУС 39-ийн дагуу үнэлэх боломж болон үүнтэй холбоотой бүртгэлийн заавар багтсан. Мөн түүнчлэн, энэхүү заавар нь банкуудыг орлогын татварын бүртгэлдээ хойшлогдсон татварыг бүртгэхийг шаардсан.

Нягтлан бодох бүртгэлийн шинэчилсэн заавар нь 2017 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдөр буюу түүнээс хойших хугацаанд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхэлнэ.

4 Бэлэн мөнгө ба банк дахь мөнгөн хөрөнгө

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Касс дахь бэлэн мөнгө	73,377,054	62,391,611
Бусад банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан мөнгө	658,425,089	287,224,533
Монголбанк дахь харилцах (*)	457,020,267	345,343,557
	<u>1,188,822,410</u>	<u>694,959,701</u>

(*) 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Монголбанкны шаардлагын дагуу харилцагчаас татан төвлөрүүлсэн харилцах, хадгаламжийн хоёр долоо хоногийн дундаж үлдэгдлийн 12 хувиас багагүй нөөцийг Монголбанкинд байршуулах ёстой. Өдрийн дундаж үлдэгдлийн хувьд Групп нь өдөр бүрийн эцэст заавал байлгах нөөцийн 50 хувиас багагүй дүнг байлгах ёстой. 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар заавал байх нөөцийн дүн 297,533,953 мянган төгрөг, 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 296,787,518 мянган төгрөг тус тус байна.

5 Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Борлуулах боломжтой хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас		
Хаалттай компанийн өмчийн үнэт цаас, өртгөөр (*1)	443,430	443,430
Өмчлөх эрхтэй хөрөнгө, өртгөөр (*2)	92,257,890	-
Өмчийн үнэт цаас, бодит үнэ цэнээр (*3)	103,732,318	94,006,770
Засгийн Газрын бонд (*4)	55,462,606	9,336,383
Монголбанкны үнэт цаас (*5)	99,891,902	194,649,861
Орон сууцны зээлээр баталгаажсан үнэт цаас (*6)	57,919,000	51,814,600
Өрийн бичиг (*7)	-	74,193,728
	<u>409,707,146</u>	<u>424,444,772</u>
Дуустал хугацаа хүртэл нь эзэмших хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас		
Засгийн Газрын бонд	992,594,073	988,095,150
Монгол Улсын Хөгжлийн Банкны бонд (*8)	123,133,998	-
	<u>1,115,728,071</u>	<u>988,095,150</u>
	<u>1,525,435,217</u>	<u>1,412,539,922</u>

(*1) Хаалттай компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт нь хөрөнгийн биржид бүртгэлгүй компаниудад оруулсан хөрөнгө оруулалтууд бөгөөд өртгөөр нь бүртгэгсэн. Тэдгээрийг нийтэд арилжаалдаггүй, зах зээлийн идэвхтэй үнэ байхгүй тул бодит үнэ цэнийг найдвартай тооцоолох боломжгүй юм.

(*2) Групп нь Монголиан Нэйшнл Рийр Ийрт Корпораци ХХК ("МНРИК")-ийн хувьцааг Групп болон МНРИК-ийн хувьцаа эзэмшигчийн хооронд байгуулсан гэрээнд МНРИК нь зээлийг эргэн төлөөгүй тохиолдолд хувьцааг Групп руу шилжүүлнэ гэсэн нөхцлийн дагуу худалдан авсан. Групп МНРИК-ийн хувьцааг 2016 оны 12 дугаар сарын 26-ны өдрөөр 100% эзэмшсэн бөгөөд Монголбанкны журмын дагуу борлуулах боломжтой хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас гэж ангилсан. Өмчлөх эрхтэй хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлох боломжгүй байсан тул өртгөөр нь бүртгэгсэн.

(*3) Групп 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилд Turquoise Hill Resources Ltd ("TRQ")-ийн 1,266,799 ширхэг өмчийн үнэт цаасыг худалдсан. 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилд энэхүү хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтөөс үүссэн 38,872,036 мянган төгрөгийн хэрэгжээгүй гарзыг өмчийн хэсэгт бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрсөн.

(*4) 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилд эдгээр хөрөнгө оруулалтын бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтөөс 2,325,918 мянган төгрөгийн болон (442,003) мянган төгрөгийн хэрэгжээгүй олз (гарз), өмчийн хэсэгт бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрөгдсөн.

(*5) Монголбанкны үнэт цаас нь 1-3 долоо хоног хүртэлх богино хугацаатай. Дансны үнэ нь бодит үнэ цэнэтэй ойролцоо байдаг.

5 **Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас (үргэлжлэл)**

- (*6) Орон сууцны зээлээр баталгаажсан үнэт цаас нь МИК ТЗК Актив Нэгээс Долоо хүртэлх ТЗК ("МИК ТЗК")-аас гаргасан арилжааны банкуудын МИК ТЗК руу шилжүүлсэн 8 хувийн хүүтэй орон сууцны зээл дээр үндэслэн тооцсон 10.5 хувийн хүүтэй Давуу эрхтэй болон Энгийн үнэт цаасыг илэрхийлнэ. Дансны үнэ нь бодит үнэ цэнэтэй ойролцоо байдаг.
- (*7) Өрийн бичгүүд нь 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар бүрэн эргэлтээс гарсан.
- (*8) Групп нь 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилд Монгол Улсын Хөгжлийн Банкны бонд ("МУХБ"-ны бонд)-ыг худалдан авсан ба бондын дуусах хугацаа 2018 оны 12 дугаар сарын 21-нээс 2022 оны 3 дугаар сарын 14-ны өдөр хүртэл байна.

6 **Хараат компани болон хамтарсан үйлдвэрүүдэд оруулсан хөрөнгө оруулалт**

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
МИК Холдинг ХК-д оруулсан хөрөнгө оруулалт (*1)	52,912,775	43,438,826
Эм Жи Лизинг ХХК-д оруулсан хөрөнгө оруулалт (*2)	3,562,516	871,839
JCDecaux Mongolia ХХК-д оруулсан хөрөнгө оруулалт (*3)	3,015,498	2,453,201
	59,490,789	46,763,866

- (*1) 2016 онд МИК Холдинг ХК нь төлөгдсөн капиталыг бууруулснаар, дансны үнэ 3,206,430 мянган төгрөгөөр буурсан. Группын МИК Холдинг ХК дахь өмчлөх хувь буурсан капитал тэнцүү бүс байснаас болж барагцаагаар 31.27 хувиар буурсан. 2016 онд ногдол ашиг авснаар 1,655,516 мянган төгрөгөөр буурсан. Өмчийн аргыг хэрэглэхэд, МИК Холдинг ХК-ийн 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн санхүүгийн мэдээллийг ашигласан. Групп нь МИК Холдинг ХК-ийн олзны хувийн 14,335,894 мянган төгрөг болон 9,206,541 мянган төгрөгийг 2016 болон 2015 онд тус тус хүлээн зөвшөөрсөн.
- (*2) 2013 онд, Групп нь Групп болон Эм Жи Эл ХХК-ийн тогтоосон хамтарсан үйлдвэрт 1,773,610 мянган төгрөгийн хөрөнгө оруулалтад орж Эм Жи Лизинг ХХК-д 55 хувийн өмчийн хувийг авсан. Гэсэн хэдий ч, холбогдох үйл ажиллагааны талаар хяналт хуваагч талуудын нэгтгэсэн санал гаргах хэрэгтэй учир, Групп нь Эм Жи Эл ХХК-ийг охин компани бүс хамтарсан үйлдвэр гэж үздэг. Өмчийн аргыг хэрэглэхэд, Эм Жи Эл ХХК-ийн 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн санхүүгийн мэдээллийг ашигласан. Групп нь Эм Жи Эл ХХК-ийн олз (гарз)-ны хувийн 2,690,677 мянган төгрөг болон (823,728) мянган төгрөгийг 2016 болон 2015 онд тус тус хүлээн зөвшөөрсөн.
- (*3) 2014 он, Групп нь Групп болон JCDecaux Mongolia ХХК-ийн тогтоосон хамтарсан үйлдвэрт 1,316,003 мянган төгрөгийн хөрөнгө оруулалтад орж JCDecaux Mongolia ХХК-д 49 хувийн өмчийн хувийг авсан. Холбогдох үйл ажиллагааны талаар хяналт хуваагч талуудын нэгтгэсэн санал гаргах хэрэгтэй учир, Групп нь JCDecaux Mongolia -ийг хамтарсан үйлдвэр гэж үздэг. 2016 оны 6 дугаар сард JCDecaux Mongolia төлөгдсөн капиталыг ихэсгэж, Групп нь 292,383 мянган төгрөгийн хөрөнгө оруулалтанд орсон. Өмчийн аргыг хэрэглэхэд, JCDecaux Mongolia -ийн 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн санхүүгийн мэдээллийг ашиглаж, олзны хувийн 269,914 мянган төгрөг болон 148,271 мянган төгрөгийг 2016 болон 2015 онд тус тус хүлээн зөвшөөрсөн.

6 **Хараат компани болон хамтарсан үйлдвэрүүдэд оруулсан хөрөнгө оруулалт (үргэлжлэл)**

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх болон тухайн өдрөөр дуусгавар болсон жилүүдийн хараат компаниудын хураангуй санхүүгийн үзүүлэлтүүд дараах байдалтай байна:

	2016		2015	
	Мян.төг		Мян.төг	
Санхүүжигч	Хөрөнгө	Өр төлбөр	Хөрөнгө	Өр төлбөр
МИК Холдинг ХК	2,322,484,358	2,187,354,486	2,167,353,263	2,053,908,760
Эм Жи Лизинг ХХК	79,795,265	73,317,964	44,533,672	42,948,511
JCDecaux Mongolia ХХК	6,622,820	468,741	5,237,585	231,054

	2016 Мян.төг		2015 Мян.төг	
Санхүүжигч	Үйл ажиллагааны орлого	Цэвэр орлого	Үйл ажиллагааны орлого	Цэвэр орлого
МИК Холдинг ХК	192,685,281	50,737,893	125,520,407	30,374,884
Эм Жи Лизинг ХХК	6,768,049	2,268,114	3,417,093	(1,649,657)
JCDecaux Mongolia ХХК	2,072,096	560,361	1,448,209	296,503

7 **Зээл ба урьдчилгаа**

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Харилцагчдад олгосон зээл ба урьдчилгаа	2,953,228,405	2,713,765,929
Гүйцэтгэх удирдлага, захирлууд болон ажилчдад олгосон зээл	35,505,538	29,354,297
	2,988,733,943	2,743,120,226
Зээлийн болзошгүй эрсдэлийн сан	(153,566,637)	(98,140,610)
	2,835,167,306	2,644,979,616

7 Зээл ба урьдчилгаа (үргэлжлэл)

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилүүдийн зээлийн болзошгүй эрсдэлийн сангийн хөдөлгөөн дараах байдалтай байна:

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
01 дүгээр сарын 01-ний үлдэгдэл	98,140,610	58,742,342
Нэмж байгуулсан	91,794,836	44,573,901
Эрсдэлийн сангаас хаасан	(36,368,809)	(5,175,633)
12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	153,566,637	98,140,610

Групп 2016 онд 61,044,000 мянган төгрөг, 2015 онд 234,396,500 мянган төгрөгийн дансны үнэ бүхий ипотекийн зээлийн багцыг МИК ТЗК-д шилжүүлсэн ба энэ ажил гүйлгээ нь бүртгэлээс хасах шалгуурыг хангасан.

Групп 2016 онд 613,153 мянган төгрөгийн дансны үнэтэй орон сууцны зээлийг МИК руу шилжүүлсэн. Зээлүүдийн холбогдох эрсдэл, өгөөжийг МИК руу шилжүүлээгүй тул санхүүгийн хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрөх шалгуурыг хангаагүй. Тиймээс Групп энэхүү ажил гүйлгээг барьцаат санхүүжилтээр бүртгэсэн ба 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлийн үлдэгдэл 504,930 мянган төгрөг байна. (Тодруулга 18)

Групп 2016 оны 6 дугаар сард Монголбанктэй “Дотоодын актив чанаргүйдэх эрсдэлийг бүүруулах арга хэмжээ” (“ДАЧЭБАХ”) хөтөлбөрийн гэрээг байгуулсан. ДАЧЭБАХ хөтөлбөрийн зорилго нь нэрлэсэн эдийн засгийн салбарт үйл ажиллагаа эрхлэдэг, дүнд хугацаанд зээлийн үндсэн болон хүүгийн төлбөрийг бүрэн эргэн төлөх чадвартай хоёр зээлдэгчид тусламж үзүүлэх явдал юм. Энэ гэрээний дагуу Монголбанк нь Группын гаргасан өрийн үнэт цаасыг худалдан авсан ба Групп нь зарим зээлийн эргэн төлөгдөх хугацааг сунгасан. Түүнчлэн, Групп нь холбогдох зээлдэгчийн активын ангилал, холбогдох эрсдэлийн санг Монголбанкнаас тусгайлан заасан хувь хэмжээгээр байгуулах шаардлагатай ба энэ нь 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар жилийн болсон Группын нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд тодруулсан Монголбанкны эрсдэлийн сан байгуулах журамд заасан хувь хэмжээнээс өндөр байна.

Монголбанк уул уурхайн салбарын өнөөгийн эдийн засгийн нөхцөл байдлыг харгалзан үзэж Группын уул уурхайн салбарт олгосон стратегийн ач холбогдол бүхий томоохон төсөл хэрэгжүүлж буй зээлүүдийг зээл, хүүгийн эргэн төлөлтийн зөрчлийг 2017 оны нэгдүгээр улиралд багтаан арилгах үүрэг өгсөн. Мөн Монголбанк 8 хувийн орон сууцны зээлийн эх үүсвэр түр зогссонтой холбоотойгоор Группын барилгын салбарт олгосон зээлүүд дээр ангилах хийхгүй, цаашид тухайн зээлдэгч нарын эргэн төлөлт, бизнесийн үйл ажиллагаа, борлуулалт, санхүүгийн үзүүлэлт, зээлийн төлөлт зэргийг байнга хянаж сар бүр Монголбанкинд тайлагнаж байх үүрэг өгсөн.

8 Буцаан худалдах нөхцөлтэй гэрээгээр авсан үнэт цаас

Харилцагч	Худалдсан огноо	Дуусах огноо	Хүүгийн түвшин	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Монгол Улсын Хөгжлийн Банк	2015.10.16	2016.04.14	6.1%	-	99,799,000

9 Хоёрдогч зээл

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Улаанбаатар Хотын Банк	4,000,000	4,000,000

Улаанбаатар Хотын Банкинд олгосон зээл нь жилийн 8 хувийн тогтмол хүүтэй, 2017 оны 9 дүгээр сарын 25-ны өдөр бүрэн төлөгдөж дуусгах нөхцөлтэй.

10 Үндсэн хөрөнгө

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн үндсэн хөрөнгийн хөдөлгөөн дараах байдалтай байна:

2016 оны 12 дугаар сарын 31
(Мянган төгрөгөөр)

	Барилга	Машин, тоног техөөрөмж	Компьютер, дагалдах хэрэгсэл	Дуусаагүй барилга (*1)	Нийт
Өртөг/дахин үнэлгээ					
Өртгөөр	44,604,382	14,056,929	20,184,676	6,258,473	85,104,460
Дахин үнэлгээгээр	135,298,874	-	-	-	135,298,874
2016 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөр	179,903,256	14,056,929	20,184,676	6,258,473	220,403,334
Нэмэгдсэн	3,861,831	1,090,960	4,535,493	137,183,731	146,672,015
Хасагдсан	(736,446)	(413,526)	(121,958)	-	(1,271,930)
Данснаас хассан	-	(88,582)	(768,549)	-	(857,131)
Дахин ангилсан (*2)	2,574,949	-	-	(1,242,563)	1,332,386
Дахин үнэлгээний нэмэгдэл	(11,434,808)	-	-	-	(11,434,808)
2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр	174,168,782	14,645,781	23,829,662	142,199,641	354,843,866
Үүнээс:					
Өртөг	50,304,716	14,645,781	23,829,662	142,199,641	230,979,800
Дахин үнэлгээ	123,864,066	-	-	-	123,864,066
	174,168,782	14,645,781	23,829,662	142,199,641	354,843,866
Хуримтлагдсан элэгдэл					
2016 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөр	305,392	3,778,341	11,434,824	-	15,518,557
Нэмэгдсэн	4,717,407	1,260,513	4,494,624	-	10,472,544
Хасагдсан	(528,158)	(106,207)	(96,670)	-	(731,035)
Данснаас хассан	-	(80,544)	(767,081)	-	(847,625)
Дахин үнэлгээний нэмэгдэл	(3,128,058)	-	-	-	(3,128,058)
2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр	1,366,583	4,852,103	15,065,697	-	21,284,383
Үлдэгдэл өртөг					
2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр	172,802,199	9,793,678	8,763,965	142,199,641	333,559,483

(*1) Дуусаагүй барилга данс нь Группын шинэ оффисын болон салбарын барилгуудаас бүрдэнэ. 2016 оны 6 дугаар сард Групп шинэ оффисын барилгын гэрээг Риверстоун Проперти ХХК-тай байгуулж 70 сая ам.доллар (136,973 мянган төгрөг) төлсөн. Риверстоун Проперти ХХК нь одоогоор туслан гүйцэтгэгчдийг томилох үйл ажиллагааг хийж байгаа бөгөөд барилгын үндсэн ажлыг 2017 онд эхлүүлж, 2019 онд дуусгах төлөвлөгөөтэй байна.

10 Үндсэн хөрөнгө (үргэлжлэл)

(*2) Групп оффисын барилгын зарим хэсгийг хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгөөс дахин ангилсан. Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгөөс дахин ангилсан барилгын нийт дүн 1,332,386 мянган төгрөг байна.

2015 оны 12 дугаар сарын 31
(Мянган төгрөгөөр)

	Барилга	Машин, тоног техөөрөмж	Компьютер, дагалдах хэрэгсэл	Дуусаагүй барилга	Нийт
Өртөг/дахин үнэлгээ					
Өртгөөр	121,641,188	11,122,186	19,206,522	4,572,154	156,542,050
Дахин үнэлгээгээр	153,645,983	-	-	-	153,645,983
2015 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөр	275,287,171	11,122,186	19,206,522	4,572,154	310,188,033
Нэмэгдсэн	2,925,186	2,760,692	2,129,077	1,686,319	9,501,274
Хасагдсан	(11,382,083)	(720,827)	(1,069,865)	-	(13,172,775)
Данснаас хассан	(6,199,587)	(25,038)	(81,058)	-	(6,305,683)
Дахин ангилсан (*)	(61,460,406)	-	-	-	(61,460,406)
Дахин үнэлгээний нэмэгдэл	(19,267,025)	919,916	-	-	(18,347,109)
2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр	179,903,256	14,056,929	20,184,676	6,258,473	220,403,334
Үүнээс:					
Өртөг	44,604,382	14,056,929	20,184,676	6,258,473	85,104,460
Дахин үнэлгээ	135,298,874	-	-	-	135,298,874
	179,903,256	14,056,929	20,184,676	6,258,473	220,403,334
Хуримтлагдсан элэгдэл					
2015 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөр	610,285	3,258,548	8,276,932	-	12,145,765
Нэмэгдсэн	5,107,018	1,075,920	4,226,842	-	10,409,780
Хасагдсан	(157,638)	(556,127)	(1,068,851)	-	(1,782,616)
Данснаас хассан	(4,926,183)	-	(99)	-	(4,926,282)
Дахин үнэлгээний нэмэгдэл	(328,090)	-	-	-	(328,090)
2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр	305,392	3,778,341	11,434,824	-	15,518,557
Үлдэгдэл өртөг					
2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр	179,597,864	10,278,588	8,749,852	6,258,473	204,884,777

(*) Группын барилгын зарим хэсгийг хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө рүү дахин ангилсан бөгөөд энэхүү дахин ангилсан хөрөнгийн нийт дүн нь 61,132,316 мянган төгрөг байна.

10 Үндсэн хөрөнгө (үргэлжлэл)

Хараат бүс, мэргэжлийн үнэлгээний байгууллагаар гүйцэтгүүлсэн барилгын хамгийн сүүлийн үеийн үнэлгээний дэлгэрэнгүйг дор үзүүлэв:

Үнэлгээний огноо	Хөрөнгийн нэр	Үнэлгээний суурь
2008 оны 10 дугаар сарын 31	Барилга	Зах зээлийн үнэ
2011 оны 12 дугаар сарын 31	Барилга	Зах зээлийн үнэ
2014 оны 6 дугаар сарын 30	Барилга	Зах зээлийн үнэ
2014 оны 12 дугаар сарын 31	Барилга	Зах зээлийн үнэ
2015 оны 12 дугаар сарын 31	Барилга	Зах зээлийн үнэ
2016 оны 12 дугаар сарын 31	Барилга	Зах зээлийн үнэ

Барилгын зах зээлийн үнийг тооцоолсон үнэлгээний арга болон тооцоолол хийхэд ашиглагдсан ажиглах боломжгүй нөлөө бүхий үзүүлэлтийг дараах хүснэгтээр харуулав.

Үнэлгээний арга	Ажиглах боломжгүй нөлөө бүхий үзүүлэлт	Ажиглах боломжгүй нөлөө бүхий үзүүлэлт болон бодит үнэ цэнийн хэмжилтийн хоорондын хамаарал
Зах зээлийн үнийн арга	Жишиг борлуулалтын дундаж үнэ (нэгж: мянган төгрөгөөр 1 м ²); Барилга: 300 ~ 7,500 Орон сууц: 1,573 ~ 2,648	Тооцоолсон бодит үнэ цэнэ өснө (бүүрнэ) хэрэв: Газар эзэмших эрх, барилга, орон сууцны жишиг зах зээлийн үнэ илүү өндөр (бага) байх

11 Биет бүс хөрөнгө болон гүүдвилл

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Өртөг		
01 дүгээр сарын 01-ний үлдэгдэл	8,949,905	8,269,780
Нэмэгдсэн		
Программ хангамж	4,634,105	680,125
Патент	802,491	-
12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	14,386,501	8,949,905
Хорогдуулга		
01 дүгээр сарын 01-ний үлдэгдэл	7,500,166	3,727,314
Тайлант жилийн хорогдуулалт(*1)	1,838,219	969,647
Үнэ цэнийн бууралтын алдагдал(*2)	-	2,803,205
12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	9,338,385	7,500,166
Үлдэгдэл өртөг		
12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	5,048,116	1,449,739

(*1) Программ хангамж болон патентад хорогдуулга тооцсон.

(*2) Үнэ цэнийн бууралтын алдагдал нь зөвхөн гүүдвилл. (Тодруулга 30)

12 Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
01 дүгээр сарын 01-ний үлдэгдэл	99,789,000	33,689,000
Худалдсан	(588,240)	-
Данснаас хассан	(1,151,774)	-
Дахин ангилсан (*)	(1,332,386)	61,132,316
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	(7,792,650)	4,967,684
12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	88,923,950	99,789,000

(*) Группын оффисын барилгын зарим хэсэг нь 2016 онд үндсэн хөрөнгөөс хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үндсэн хөрөнгө рүү, 2015 онд хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үндсэн хөрөнгөөс үндсэн хөрөнгө рүү тус тус дахин ангилагдсан.

Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг хараат бүс мэргэжлийн үнэлгээний компани үнэлсэн. Хараат бүс, мэргэжлийн үнэлгээчин Группын хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг жил бүр тогтоодог.

Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн шатлал нь үнэлгээ хийхэд ашиглагдсан мэдээллээс хамаарч гуравдугаар шатлалд ангилагдсан.

2016 болон 2015 оны түршид гуравдугаар шатлалаас эсвэл гуравдугаар шатлал руу шилжсэн хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө байгаагүй.

Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийн бодит үнэ цэнийг тооцоолсон үнэлгээний арга болон тооцоолол хийхэд ашиглагдсан ажиглах боломжгүй нөлөө бүхий үзүүлэлтийг дараах хүснэгтээр харуулав.

Үнэлгээний арга	Ажиглах боломжгүй нөлөө бүхий үзүүлэлт	Ажиглах боломжгүй нөлөө бүхий үзүүлэлт болон бодит үнэ цэнийн тооцооллын хоорондын хамаарал
Зах зээлийн үнийн арга	Жишиг борлуулалтын дундаж үнэ (нэгж: мянган төгрөгөөр 1 м ²); Барилга: 5,500 ~ 7,500	Тооцоолсон бодит үнэ цэнэ өснө (бүүрнэ) хэрэв: Барилгуудын жишиг зах зээлийн үнэ өндөр (бага) байх

13 Өмчлөх бусад хөрөнгө

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зориулалттай барилга	10,960,459	10,983,950
Амины болон нийтийн орон сууц	1,069,616	425,920
Хасах нь: Үнэлгээний хасагдуулга	(9,835,466)	(10,039,060)
	2,194,609	1,370,810

2016 болон 2015 оны тайлант жилд 504,653 мянган төгрөг болон 135,000 мянган төгрөгийн эрсдэлийн санг холбогдох өмчлөх бусад үл хөдлөх хөрөнгө нь төлөгдсөн тул буцаасан ба өмчлөх бусад хөрөнгийн болзошгүй эрсдэлийн сангаас хаагдсан хөрөнгө байхгүй.

14 Бусад хөрөнгө

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Үнэт металл	31,334	23,678
Хуримтлагдсан хүүгийн авлага	141,186,879	99,680,366
Урьдчилгаа	23,378,378	19,028,986
Хангамжийн материал	1,954,431	1,498,486
Спот арилжааны авлага	9,146,782	104,719,018
Арилжаалах үүсмэл санхүүгийн хөрөнгө	70,898,721	34,642,718
Хейджийн хэрэглүүр (*1) (*2) (*3)	288,075,402	66,333,362
Дотоод арилжааны тооцооны авлага	13,974,953	3,781,011
Бусад авлага, цэвэр (*4)	53,896,146	3,840,249
	602,543,026	333,547,874

(*1) Хейджийн хэрэглүүрийн анхны хүлээн зөвшөөрөлт дэх хойшлогдсон олзын өөрчлөлт дараах байдалтай байна:

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Эхний үлдэгдэл	79,843,677	-
Хойшлуулсан	-	91,459,139
Хорогдуулга (*)	(30,099,198)	(11,615,462)
Эцсийн үлдэгдэл	49,744,479	79,843,677

(*) 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилд хойшлогдсон олзын хорогдуулгыг мөнгөн гүйлгээний хейджтэй холбоотойгоор үүсмэл санхүүгийн хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн өөрчлөлтийн үр ашигтай хэсэг гэж үзэн бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрч, бүртгэсэн.

14 Бусад хөрөнгө (үргэлжлэл)

(*2) Групп 2015 оны 5 дугаар сарын 15-ны өдрөөс эхлэн ам.долларын өрийн бичгээс үүдэлтэй гадаад валютын ханшийн эрсдэлээс хамгаалахын тулд 500,000 ам.доллаарн үүсмэл хэрэглүүр (Гадаад валютын своп) ашиглан мөнгөн гүйлгээний хейджийг хэрэглэсэн.

(*3) 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилүүдийн мөнгөн гүйлгээний хейджийн үр ашигтай хэсэг гэж хүлээн зөвшөөрсөн бусад дэлгэрэнгүй орлогын өөрчлөлт дараах байдалтай байна.

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Эхний үлдэгдэл	39,938,362	-
Өссөн	221,742,040	66,333,362
Дахин ангилсан (*)	(246,775,000)	(26,395,000)
Эцсийн үлдэгдэл	14,905,402	39,938,362

(*) 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилүүдэд ашиг, алдагдал руу дахин ангилагдсан үнэлгээний олз. Хейджийн хэрэглүүрийн олз, гарзын үр ашиггүй хэсгийн хүлээн зөвшөөрсөн дүн нь тэг байна. Групп 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар мөнгөн гүйлгээ өөрчлөгдөх эрсдэлтэй мөнгөн гүйлгээний хейджээр тодорхойлогдсон дериватив хэлцлүүдийн хугацаа нь 2020 оны 4 дүгээр сарын 29-ний өдөр хүртэл байна гэж таамаглаж байна.

(*4) Бусад авлага нь 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 443,131 мянган төгрөг болон 36,741 мянган төгрөгийн үнэ цэнийн бууралтын гарзыг тус тус хассан цэвэр дүнгээр илэрхийлэгдсэн.

15 Харилцагчдын харилцах, хадгаламж

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Харилцах данс	857,112,725	705,643,603
Хугацаагүй хадгаламж	272,206,435	293,612,096
Хугацаатай хадгаламж	1,181,790,112	1,173,232,888
Бусад хадгаламж	104,419,834	37,464,876
	2,415,529,106	2,209,953,463

Групп харилцах данс болон бусад хадгаламжид хүү тооцдоггүй боловч тогтоосон хязгаараас дээш үлдэгдэл байршуулсан харилцагчийн гадаад валют болон төгрөгийн харилцахад дунджаар жилийн 1.97% болон 3.35% (2015 онд 1.51% ба 3.18%) хувийн хүүг тус тус тооцож олгодог.

Гадаад валютын болон төгрөгийн хугацаагүй хадгаламжийн жилийн хүү ойролцоогоор 1.95% ба 6.42% (2015 онд 1.95% ба 6.59%) байна.

Гадаад валютын болон төгрөгийн хугацаатай хадгаламжийн жилийн хүү ойролцоогоор 6.69% ба 14.70% (2015 онд 6.50% ба 13.78%) байна.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХХК БОЛОН ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД

Нэгтгэсэн Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жил

16 Бусад банк, санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Харилцах данс:		
Гадаад валютын харилцах	46,329,176	11,812,893
Төгрөгийн харилцах	985,892	815,763
Борлуулах гадаад валютын чек	8,307	3,689
Банкны хадгаламж	95,884,296	100,122,627
	143,207,671	112,754,972

17 Буцаан худалдаж авах гэрээгээр борлуулсан үнэт цаас

Харилцагч	Худалдсан огноо	Дуусах огноо	Хүүгийн түвшин	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Монголбанк	2015.10.16	2016.04.14	5.0%	-	99,799,000
МУХБ	2016.02.08	2018.09.21	7.5%	64,960,388	-
МУХБ	2016.02.08	2021.10.14	7.5%	15,000,000	-
МУХБ	2016.02.25	2021.11.23	7.5%	20,000,000	-
МУХБ	2016.03.03	2021.11.29	7.5%	20,000,000	-
МУХБ	2016.03.23	2021.12.14	7.5%	10,000,000	-
				129,960,388	99,799,000

Групп Монгол Улсын Хөгжлийн Банк ("МУХБ")-тай байгуулсан буцаан худалдах нөхцөлтэй гэрээний дагуу 129,960,388 мянган төгрөгийн МУХБ үнэт цаасыг 2016 оны 4 дүгээр сарын 14-ний өдөр буцаан худалдаж авах нөхцөлтэйгээр худалдсан.

18 Санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Kreditanstalt fuer Wiederaufbau (KfW)	6,007,564	6,212,256
Дэлхийн Банк	1,158,663	1,541,910
Азийн Хөгжлийн Банк	4,200,842	1,217,820
Олон Улсын Хөгжлийн Ассоциаци	1,189,341	977,505
БНСУ-ын Экспорт, Импортын Банк	1,665,936	14,155,757
БНХУ (Тайвань)-ын Экспорт, Импортын Банк	4,537,157	4,739,314
Японы Олон Улсын Хамтын Ажиллагааны Агентлаг	26,997,352	24,122,817
Атлантик Forfaitierungs AG	13,697,560	7,789,578
ЖДҮХС, Аж үйлдвэрийн яам	9,605,783	39,798,757
Commerzbank AG	103,966,539	62,009,771
ING Bank	1,866,397	6,640,160
Baoshang Bank	35,796,000	-
Sumitomo Mitsui Banking Corporation	61,483,128	45,077,031
Нидерландын Хөгжлийн Санхүүгийн Компани	12,447,650	16,633,167
Монголбанк	1,081,325	45,946,900
Монгол Улсын Хөгжлийн Банк	293,811,162	168,211,079
МБ-ны Ипотекийн Зээлийг Санхүүжүүлэх Хөтөлбөр	217,607,766	132,030,609
Эм Жи Лизинг Корпорэйшн	12,352,880	9,831,718
ОХУ-ын Хөдөө Аж Ахуйн Банк	-	23,951,760
ХХБ-ны Хамтын Санхүүжилтийн Зээл	57,482,926	78,693,375
Cargill TSF Asia Pte.Ltd	60,164,529	49,546,647
Cargill Financial Services International, Inc	252,189,389	170,232,486
Tokyo-Mitsubishi UFJ bank	46,006,219	5,821,172
China Trade Solutions	-	648,208
Exim Bank of Russia	944,196	6,960,142
Erste Group Bank	5,866,635	9,980,723
Banca Popolare Di Sondrio	55,189,158	13,447,660
Banco Popular Espanol	28,106,740	757,543
UBI Banca	212,398	141,693
OPEC Fund for International Development	61,637,113	49,174,766
Японы Олон Улсын Хамтын Ажиллагааны Банк	4,249,666	5,541,940
БНХАУ-ын Худалдаа, Аж үйлдвэрлэлийн Банк	1,727,515	10,058,476
БНХАУ-ын Хөдөө Аж Ахуйн Банк	835,338	461,312
Монголын Ипотекийн Корпораци ХХК	504,930	-
Natixis Банк	1,003,229	-
Чайлизинг Олон Улсын Санхүүгийн Үйлчилгээ	5,713,521	-
Бусад	870,344	40,037
	1,392,176,891	1,012,394,089

18 Санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл (үргэлжлэл)

Kreditanstalt fuer Wiederaufbau ("KfW")

- (а) Групп нь Жижиг, дунд үйлдвэрийн хөрөнгө оруулалт болон эргэлтийн хөрөнгийг санхүүжүүлэх зорилготойгоор ХБНГУ-ын KfW банктai Санхүүжилтийн Гэрээг Монголбанкаар дамжуулан 1997 онд байгуулсан бөгөөд 4,345,981 евро хүртэлх эх үүсвэртэй зээлийн хүрээнд, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэгч буюу Монголбанкаар дамжуулан жижиг, дунд бизнес эрхлэгч харилцагчдад хөнгөлөлттэй нөхцөл, хүүтэйгээр үг төслийн зээлийг олгодог. KfW банкны зээлийн эх үүсвэрийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр 1,522,388 евро (3,967,025 мянган төгрөг), 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр 2,456,461 евро (5,361,717 мянган төгрөг) тус тус байсан. Уг зээлийн эх үүсвэрийн жилийн тогтмол хүү 1.25%. Үндсэн зээлийн эргэн төлөлт хагас жил тутамд байдаг бөгөөд үндсэн зээлийн эргэн төлөлтийн огноо харилцагчдад олгосон зээлийн огнооноос хамааран харилцан адилгүй байдаг.
- (б) Дээрх (а) хэсэгт дурьдсан Санхүүжилтийн гэрээний зээлийн эх үүсвэрийн төгрөгөөрх үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр 2,040,539 мянган төгрөг, 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр 850,539 мянган төгрөг байна. Уг төгрөгийн зээлийн эх үүсвэрийн хүү нь Монголбанкны бодлогын хүүтэй тэнцүү байна. Үндсэн зээлийн эргэн төлөлтийн огноо харилцагчдад олгосон зээлийн огнооноос хамааран харилцан адилгүй байна.

Дэлхийн Банк

- (а) Групп нь Сангийн Ямаар дамжуулан хувийн хэвшлийг хөгжүүлэх хоёр дахь төслийн хүрээнд харилцагчдын зээлийг эргэлтийн сангийн хөрөнгөөс 4,000,000 ам.доллар хүртэлх хэмжээгээр санхүүжүүлэх зорилгоор Дэлхийн Банктai дамжуулан эзэлдэх гэрээг 2006 онд байгуулсан. Дэлхийн Банкны ам.долларын зээлийн эх үүсвэрийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр 180,000 ам.доллар (448,115 мянган төгрөг), 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр 320,000 ам.доллар (638,713 мянган төгрөг) тус тус байна. Тус зээлийн хүү Лондонгийн банк хоорондын захын 6 сарын хугацаатай ам.долларын (LIBOR) зээлийн хүү дээр жилийн 1 хувийг нэмсэнтэй тэнцүү байх ба үндсэн зээлийн эргэн төлөлтийн огноо харилцагчдад олгосон зээлийн огнооноос хамааран харилцан адилгүй байна.
- (б) Групп дээрх (а) хэсэгт дурьдсан дамжуулан эзэлдүүлэх гэрээний дагуу Сангийн Ямаар дамжуулан тодорхой хөрөнгө оруулалтын төслүүдийг санхүүжүүлэх зорилгоор төгрөг болон гадаад валютаар нийт 6,250,000 эзэлжих тусгай эрхээс хэтрэхгүй дүнгээр буюу нэмж хуваарилагдах эх үүсвэрээс эзэлдэх эрхтэй. Дэлхийн Банкны төгрөгийн зээлийн эх үүсвэрийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр 300,000 мянган төгрөг, 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр 534,000 мянган төгрөг тус тус байна. Энэхүү зээлийн хүү нь Монголбанкаас зарласан төгрөгийн хугацаагүй хадгаламжийн өмнөх 12 сарын хугацааны дундаж хүүгээр тодорхойлогдох ба үндсэн зээлийн эргэн төлөлтийн огноо харилцагчдад олгосон зээлийн огнооноос хамааран харилцан адилгүй байна.
- (в) Групп Сангийн Ямаар дамжуулан Дэлхийн Банкны сургалтын хөтөлбөрийн зээлийн хүрээнд байгууллагын хөгжлийн хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг санхүүжүүлэх, үүн дотороо зээлийн шинжилгээ, судалгаа, эрсдэлийн үнэлгээ, эрсдэлд суурилсан дотоод аудитын чиглэлээр хүний нөөцийг бэлтгэн сургах зорилготойгоор Дэлхийн Банкаас 300,000 ам.долларын зээлийг авсан. Тус хөтөлбөрийн хүрээнд авсан Дэлхийн Банкны зээлийн эх үүсвэрийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр 164,909 ам.доллар (410,548 мянган төгрөг), 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр 184,970 ам.доллар (369,197 мянган төгрөг) тус тус байна. Зээлийн эх үүсвэрийн жилийн тогтмол хүү 2% бөгөөд үндсэн зээлийн эргэн төлөлт хагас жил тутам төлөгдөж, 2025 оны 5 дугаар сард дуусгавар болно.

18 Санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл (үргэлжлэл)

Азийн Хөгжлийн Банк

- (а) Группын нягтлан бодох бүртгэлийн мэдээллийн системийг шинэчлэх зорилгоор Монголбанкаар дамжуулан Азийн Хөгжлийн Банкаас 134,164 ам.долларын зээлийг 1999 онд авсан. Зээлийн эх үүсвэрийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 67,081 ам.доллар (143,355 мянган төгрөг), 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 71,554 ам.доллар (142,820 мянган төгрөг) тус тус байна. Тус зээлийн эх үүсвэрийн жилийн тогтмол хүү 1% ба үндсэн зээлийн эргэн төлөлт 2002 онд эхэлж, 30 жилийн туршид жилд нэг удаа төлөгдсөнөөр 2031 онд дуусгавар болно.
- (б) Групп хөдөө аж ахуй, хөдөөг хөгжүүлэх зорилготой оролцогч аж ахуйн нэгжүүдийн нэмүү өртгийн сүлжээг хөгжүүлэх дэд төслийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай бараа, ажил, зөвлөх үйлчилгээний зардлыг санхүүжүүлэх зорилгоор Сангийн Ямаар дамжуулан олгох Азийн Хөгжлийн Банкны эх үүсвэрээс 11,000,000 ам.доллар хүртэлх дүнтэй эх үүсвэр татан төвлөрүүлэхээр Азийн Хөгжлийн Банктai 2011 онд Санхүүжилтийн гэрээг байгуулсан. Зээл 2018 оны 6 дугаар сард эргэн төлөгдөж дуусах ба жилийн хүү нь 12% хүртэл байна. Групп мөн төгрөгийн зээл авч болно. Зээлийн эх үүсвэрийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 675,000 мянган төгрөг, 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 1,075,000 мянган төгрөг тус тус байна. Үндсэн зээлийн эргэн төлөлтийн огноо харилцагчдад олгосон зээлийн огнооноос хамааран харилцан адилгүй байна.
- (в) 2016 онд өөр эх үүсвэрийн хөрөнгөөс зээл олгох нэмэлт санхүүжилтийн гэрээг Худалдаа Хөгжлийн Банк болон Сангийн Яам хооронд байгуулсан. Нэмэлт гэрээний дагуу Групп нь 41,187,500 ам.доллар хүртэл зээлийг Азийн Хөгжлийн Банкаас хөдөө аж ахуй, хөдөөгийн хөгжлийн дэмжих зорилгоор Сангийн Ямаар дамжуулан авах боломжтой. Дэд зээлийн хугацаа 2024 оны 01 дүгээр сард дуусах ба жилийн тогтмол хүү нь төгрөгийн 8% ба ам.доллар-ийн 7% хүртэл байна. 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлийн үлдэгдэл 3,358,840 мянган төгрөг байна.

Олон Улсын Хөгжлийн Ассоциаци ("ОУХА")

Групп Norwegian Banking Resources Ltd. ("NBR")-тэй байгуулсан Твининг гэрээг санхүүжүүлэхээр ОУХА-аас 600,000 ам.долларын зээлийг 1998 онд авсан. ОУХА-ын зээлийн эх үүсвэрийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 477,737 ам.доллар (1,189,341 мянган төгрөг), 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 489,737 ам.доллар (977,505 мянган төгрөг) тус тус байна. Зээлийн эх үүсвэрийн жилийн тогтмол хүү 1% бөгөөд үндсэн зээлийн эргэн төлөлт 2007 оны 8 дугаар сард эхэлж, 2037 оны 2 дугаар сард дуусгавар болно.

БНСУ-ын Экспорт-Импортын Банк

Групп 2004 онд БНСУ-ын Экспорт-Импортын Банктai Банк Хоорондын Экспортын Зээлийн Гэрээг байгуулсан ба уг гэрээний хүрээнд 2,000,000 ам.долларыг БНСУ-ын экспортлогчдоос бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах харилцагчдыг санхүүжүүлэх зорилготой. Зээлийн дээд хэмжээ 2012 оны 12 дугаар сараас 30,000,000 ам.доллар болж өссөн. Шугамын зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 669,177 ам.доллар (1,665,936 мянган төгрөг) болон 7,092,134 ам.доллар (14,155,757 мянган төгрөг) тус тус байна. Зээлийн хүүгийн хэмжээг зээл авах бүрт Экспорт-Импортын Банк харилцан адилгүй тогтоодог. Үндсэн зээлийн эргэн төлөлтийн огноо харилцагчдад олгосон зээлийн огнооноос хамааран харилцан адилгүй байна.

18 Санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл (үргэлжлэл)

БНХАУ (Тайвань)-ын Экспорт-Импортын Банк

Групп 2004 онд БНХАУ-ын Экспорт-Импортын Банктай Дамжуулан Зээлдүүлэх Гэрээ байгуулсан ба үг гэрээний хүрээнд 5,000,000 ам.долларыг Тайвань улсын экспортлогчдоос тоног төхөөрөмж болон бусад бараа материал худалдан авсан харилцагчдыг санхүүжүүлэх боломжтой юм. 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 1,822,495 ам.доллар (4,537,157 мянган төгрөг) болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 2,374,430 ам.доллар (4,739,314 мянган төгрөг)-ын зээлийн үлдэгдэлтэй байна. Тус зээлийн хүү нь Лондонгийн банк хоорондын захын 6 сарын хугацаатай ам.долларын (LIBOR) зээлийн суурь хүү дээр жилийн 1.25 хувийг нэмсэнтэй тэнцүү байна. Үндсэн зээлийн эргэн төлөлтийн огноо харилцагчдад олгосон зээлийн хугацаанаас хамааран харилцан адилгүй байна.

Японы Олон Улсын Хамтын Ажиллагааны Агентлаг ("ЖАЙКА")

(а) Групп жижиг, дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг дэмжих, байгаль орчныг хамгаалах зээлийн төслийг санхүүжүүлэх зорилгоор Сангийн Яамаар дамжуулан 2,981,000,000 иентэй тэнцэх хэмжээний төгрөгийн болон ам.долларын зээл авах эрхтэйгээр дамжуулан зээлдүүлэх гэрээг 2006 онд ЖАЙКА-тай байгуулсан. ЖАЙКА-ийн ам.долларын зээлийн эх үүсвэрийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 83,500 ам.доллар (207,876 мянган төгрөг), 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 155,500 ам.доллар (310,375 мянган төгрөг) тус тус байна. Тус зээлийн хүү Лондонгийн банк хоорондын захын 6 сарын хугацаатай ам.долларын (LIBOR) зээлийн хүү дээр жилийн 1 хувийг нэмсэнтэй тэнцүү байх ба үндсэн зээлийн дуусгавар огноо харилцагчдад олгосон зээлийн огнооноос хамааран харилцан адилгүй байна.

(б) Дээрх зээлийн гэрээний дагуу авсан төгрөгийн зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 1,951,120 мянган төгрөг болон 2,343,580 мянган төгрөг тус тус байна. Төгрөгийн зээлийн хүү нь Монголбанкнаас зарласан төгрөгийн хугацаатай хадгаламжийн өмнөх 12 сарын хүүгийн дундаж хүүтэй тэнцүү байна. Үндсэн зээлийн дуусгавар огноо харилцагчдад олгосон зээлийн огнооноос хамааран харилцан адилгүй байна.

(в) Групп жижиг, дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг дэмжих, байгаль орчныг хамгаалах зээлийн төслийн хоёрдугаар үе шатыг санхүүжүүлэх зорилгоор Сангийн Яамаар дамжуулан 5,000,000,000 иентэй тэнцэх хэмжээний төгрөгийн болон ам.долларын зээл авах эрхтэйгээр дамжуулан зээлдүүлэх гэрээг 2011 онд ЖАЙКА-тай байгуулсан. ЖАЙКА-ийн ам.доллар болон төгрөгийн зээлийн эх үүсвэрийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 1,076,500 ам.доллар (2,679,979 мянган төгрөг) болон 22,158,377 мянган төгрөг байсан ба 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 1,238,500 ам.доллар (2,472,021 мянган төгрөг) болон 18,996,841 мянган төгрөг тус тус байсан. Зээлийн хүү нь Монголбанкнаас зарласан төгрөгийн хугацаатай хадгаламжийн өмнөх 12 сарын хүүгийн дундаж хүүтэй тэнцүү байх ба үндсэн зээлийн дуусгавар огноо харилцагчдад олгосон зээлийн огнооноос хамааран харилцан адилгүй байна.

Атлантик Forfaitierungs AG ("AF")

Групп 2009 онд тариалан эрхлэлтийг дэмжих сангийн хэрэглэгчдийн зээлийг санхүүжүүлэх зорилгоор AF-тэй зээлийн гэрээ байгуулсан. Энэхүү зээлийн эх үүсвэрийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 5,502,067 ам.доллар (13,697,560 мянган төгрөг) болон 3,902,633 ам.доллар (7,789,578 мянган төгрөг) тус тус байна. Зээлийн хүүгийн хэмжээг зээл авах бүрт AF харилцан адилгүй тогтоодог. Үндсэн зээлийн дуусгавар огноо харилцагчдад олгосон зээлийн огнооноос хамааран харилцан адилгүй байна.

18 Санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл (үргэлжлэл)

Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сан, Аж үйлдвэрийн яам

(а) Групп 2009 онд жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих зорилгоор Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам (ХХААХҮЯ)-тай дамжуулан зээлдүүлэх гэрээ байгуулсан. ХХААХҮЯ нь энэхүү хөтөлбөрт зориулж 30 тэрбум төгрөг төсөвлөсөн ба батлагдсан санхүүжилтийн дүн нь Монгол Улсын бүх арилжааны банкуудад хамааралтай буюу арилжааны банк тус бүрт санхүүжилтийн эрх тусгайлан батлаагүй. 2010 болон 2011 онд Групп уг хөтөлбөрт үргэлжлүүлэн оролцож хамтран ажилласан бөгөөд хөтөлбөрийн нийт төсөв 2010 онд 60 тэрбум төгрөг, 2011 онд 150 тэрбум төгрөг болж нэмэгдсэн. Энэ зээл нь жилийн 1.2 хувийн тогтмол хүүтэй. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацаа нь дэд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна. Зээлийн үлдэгдэл нь 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 1,619,017 мянган төгрөг болон 6,994,653 мянган төгрөг тус тус байна. Зээлийн эх үүсвэрийн жилийн тогтмол хүү 7% байна. Үндсэн зээлийн дуусгавар огноо харилцагчдад олгосон зээлийн огнооноос хамааран харилцан адилгүй байна.

Энэхүү хөтөлбөрийн хүрээнд Групп 2013 онд Аж Үйлдвэрийн Яамтай шинээр дамжуулан зээлдүүлэх гэрээ байгуулсан. Зээлийн хугацаа 2017 оны 12 дугаар сард дуусах ба Монгол Улсын Хөгжлийн Банкны санхүүжилтээс хамааран жилийн 1.8 хувийн тогтмол хүүтэй олгогдсон. 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар уг хөтөлбөрийн зээлийн үлдэгдэл 1,548,930 мянган төгрөг, 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 2,908,808 мянган төгрөг тус тус байна.

(б) 2011 оны 10 дугаар сард Групп ХХААХҮЯ-тай ноос, ноолуурын салбарыг хөгжүүлэх зорилгоор дамжуулан зээлдүүлэх гэрээ байгуулсан. ХХААХҮЯ нь энэ хөтөлбөрт зориулж 150 тэрбум төгрөгийг төсөвлөсөн. Зээл нь жилийн 0.6 хувийн тогтмол хүүтэй бөгөөд зээлийн эргэн төлөгдөх хугацааны хувьд дэд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна. Зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 3,186,100 мянган төгрөг болон 25,670,596 мянган төгрөг тус тус байна. Үндсэн зээл эргэн төлөгдөх хугацаа нь дэд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна.

(в) Групп 2014 оны 8 дугаар сард Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих зорилгоор экспортыг дэмжих, импортыг орлох хөтөлбөр (888 төсөл)-ийн хүрээнд Аж Үйлдвэрийн Яамтай дамжуулан зээлдүүлэх гэрээ байгуулсан. Уг хөтөлбөрийн 2.0 тэрбум төгрөг хүртэлх дүнтэй төслүүдийг Аж Үйлдвэрийн Яамны Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сангаар дамжуулан хэрэгжүүлсэн ба Монгол Улсын Хөгжлийн Банк санхүүжүүлсэн. Зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 3,251,736 мянган төгрөг ба 4,224,700 мянган төгрөг тус тус байна. Тус зээлийн жилийн хүү тогтмол 3.0% ба үндсэн зээл эргэн төлөгдөх хугацаа нь дэд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна.

Commerzbank AG

Групп 2011 онд Commerzbank AG банктai импорт, экспортын ажил гүйлгээг санхүүжүүлэхээр харилцагчдад дамжуулан зээлдүүлэх зорилгоор Худалдааны Санхүүжилтийн Мастер Гэрээг байгуулсан. Зээлийн хэмжээ, зээл авах валют, хүүгийн түвшин, олгох огноо, эргэн төлөгдөх огноо болон бусад нөхцлүүдийг Групп тухайн зээлдэгчийн нөхцлийг харгалзан тохиролцоно. Зээлийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 34,209,760 ам.доллар (85,166,223 мянган төгрөг) болон 7,214,824 евро (18,800,316 мянган төгрөг) байна. Зээлийн үлдэгдэл 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 27,640,512 ам.доллар (55,169,909 мянган төгрөг) болон 3,133,670 евро (6,839,862 мянган төгрөг) байна. Үндсэн зээлийн эргэн төлөлтийн огноо харилцагчдад олгосон зээлийн огнооноос хамааран харилцан адилгүй байна.

18 Санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл (үргэлжлэл)

ING Банк

Групп 2011 онд ING Банкнаас 15,000,000 евро хүртэлх зээл авах эрхтэй худалдааны санхүүжилтийн шугамын гэрээ байгуулсан ба дамжуулан зээлдүүлэх эсвэл аккредитив гаргах зорилготой. Зээлийн хэмжээ, зээл авах валют, хүүгийн түвшин, олгох огноо, эргэн төлөгдөх огноо болон бусад нөхцлүүдийг Групп тухайн зээлдэгчийн нөхцлийг харгалзан тохиролцоно. Энэхүү гэрээний дагуу 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 716,250 евро (1,866,397 мянган төгрөг)-ийн зээлийн үлдэгдэлтэй байна. 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх зээлийн үлдэгдэл 1,538,576 ам.доллар (3,070,966 мянган төгрөг) болон 1,635,220 евро (3,569,194 мянган төгрөг) байсан. Үндсэн зээлийн эргэн төлөлтийн огноо харилцагчдад олгосон зээлийн огнооноос хамааран харилцан адилгүй байна.

Baoshang Банк

Групп Baoshang Банктай олон төрлийн санхүүжилтийн гэрээг байгуулсан ба үг зээлийг бусад зээлдэгчдэд дамжуулан зээлдүүлнэ.

Групп 2016 оны 8 дугаар сард CNY Интербанкны Ерөнхий Нөхцөлтэй Мастер Гэрээг байгуулсан ба Baoshang Банкнаас юанийн санхүүжилт авах боломжтой болсон.

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлийн үлдэгдэл 100,000,000 юань (35,796,000 мянган төгрөг) байна.

Sumitomo Mitsui Banking Corporation ("SMBC")

Групп 2012 оны 3 дугаар сард SMBC-тай Аккредитивын санхүүжилтийн гэрээг байгуулсан ба харилцагчдад дамжуулан зээлдүүлэх зорилгоор 55,000,000 ам.доллар хүртэлх зээлийн санхүүжилтийг авах боломжтой. Эргэн төлөлтийн хугацаа болон хүүгийн түвшин нь 12-оос 18 хүртэлх сарын зээлийн хугацаанаас хамааран харилцан адилгүй байна. Зээлийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 18,654,494 ам.доллар (46,440,923 мянган төгрөг), 174,982 евро (455,966 мянган төгрөг) болон 688,354,815 иен (14,586,239 мянган төгрөг) байсан ба 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 8,590,079 ам.доллар (17,145,627 мянган төгрөг), 12,316 евро (26,882 мянган төгрөг) болон 1,683,023,031 иен (27,904,522 мянган төгрөг) байна. Үндсэн зээлийн эргэн төлөлтийн огноо харилцагчдад олгосон зээлийн огнооноос хамааран харилцан адилгүй байна.

Нидерландын Хөгжлийн Санхүүгийн Компани ("НХСК")

Групп 2012 оны 6 дугаар сард НХСК-тэй жижиг, дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдэд дамжуулан зээлдүүлэх зорилгоор 10,000,000 ам.доллар хүртэлх зээл авах гэрээ байгуулсан. Ам.долларын зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 5,000,000 ам.доллар (12,447,650 мянган төгрөг) болон 8,333,333 ам.доллар (16,633,167 мянган төгрөг) тус тус байна. Групп нь тогтмол болон хувьсах хүүгийн түвшинг сонгох боломжтой. Эргэн төлөлтийг хагас жил тутам хийх ба эргэн төлөлтийн сүүлийн хугацаа нь 2018 оны 4 дүгээр сар байна.

18 Санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл (үргэлжлэл)

Монголбанк

"Өргөн хэрэглээний бараа бүтээгдэхүүний үнийг тогтворжуулах" дунд хугацааны хөтөлбөрийн хүрээнд Групп Монголбанктай дамжуулан зээлдүүлэх гэрээ байгуулсан ба 2012 оноос хойш уг хөтөлбөрт оролцогч банкаар хамтран ажиллаж байгаа. Уг хөтөлбөр нь дараах дөрвөн дэд хөтөлбөрөөс бүрдэнэ: i) Хүнсний болон өргөн хэрэглээний бараа бүтээгдэхүүний үнийг тогтворжуулах; ii) Шатахууны жижиглэнгийн үнийг тогтворжуулах; iii) Импортын өргөн хэрэглээний бараа бүтээгдэхүүний өртгийг бууруулах; iv) Барилгын салбарыг дэмжих, улмаар орон сууцны үнийг тогтворжуулах. Групп ноолуурын салбарыг дэмжих зорилгоор 2014 онд Монголбанкт шинээр дамжуулан зээлдүүлэх гэрээ байгуулсан. Энэхүү зээл нь жилийн 6.0-аас 9.5 хувийн тогтмол хүүтэй. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацааны хувьд дэд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна. Групп Монголбанкны "Үнэ тогтворжуулах хөтөлбөр"-ийн хүрээнд 51 дэд зээлдэгчид уян хатан нөхцөл бүхий дэд хөтөлбөрийн зээлийг амжилттай дамжуулан зээлдүүлсэн. Дэд хөтөлбөрийн хүрээнд Монголбанкнаас авсан зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 1,081,325 мянган төгрөг болон 45,946,900 мянган төгрөг тус тус байна. Үндсэн зээлийн эргэн төлөлтийн хугацаа нь дэд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна.

Монгол Улсын Хөгжлийн Банк

(а) Групп арьс, ширийг дотооддоо гүн боловсруулах үйлдвэрүүдийн түүхий эд худалдан авалт, бараа, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжих зорилгоор 2014 оны 7 дугаар сард Монгол Улсын Хөгжлийн Банктай дамжуулан зээлдүүлэх гэрээ байгуулсан. Энэ зээл нь жилийн 5.0 хувийн тогтмол хүүтэй. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацааны хувьд дэд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна. Групп энэ хөтөлбөрийн хүрээнд 2014 болон 2015 онд 9 дэд зээлдэгчид санхүүжилтийг амжилттай дамжуулан зээлдүүлсэн. Энэ хөтөлбөрийн хүрээнд Монгол Улсын Хөгжлийн Банкнаас авсан зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 2,874,994 мянган төгрөг болон 3,650,250 мянган төгрөг тус тус байна. Үндсэн зээлийн эргэн төлөлтийн хугацаа нь дэд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна.

(б) Групп экспортыг дэмжих, импортыг орлох үйлдвэрлэлийн төсөл (888 төсөл)-ийн хүрээнд өндөр дүнтэй төслүүдийг санхүүжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Хөгжлийн Банктай 2014 оны 7 дугаар сард дамжуулан зээлдүүлэх гэрээ байгуулсан. Монгол Улсын Хөгжлийн Банк нь 2.0 тэрбум төгрөгөөс дээш дүнтэй төслийг санхүүжүүлсэн. Энэ зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 56,573,000 мянган төгрөг болон 60,523,800 мянган төгрөг тус тус байна. Энэ зээл нь жилийн 5.0 хувийн тогтмол хүүтэй. Үндсэн зээлийн эргэн төлөлтийн хугацаа нь дэд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна.

(в) Групп экспортыг дэмжиж, импортыг орлох болон ажлын байр бий болгох хөтөлбөрийн хүрээнд 2015 оны 6 дугаар сард Монгол Улсын Хөгжлийн Банк, Аж Үйлдвэрийн Яамны Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сантай дамжуулан зээлдүүлэх гэрээ байгуулсан. Энэхүү хөтөлбөрийг Монгол Улсын Хөгжлийн Банк санхүүжүүлж, Аж Үйлдвэрийн Яамны Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сан хэрэгжүүлсэн. Энэ зээл нь жилийн 6.0 хувийн тогтмол хүүтэй. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацааны хувьд дэд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй ба эргэн төлөлт хийх эцсийн хугацаа нь 2019 оны 3 дугаар сарын 05-ны өдөр байна. Зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 13,331,652 мянган төгрөг болон 9,500,066 мянган төгрөг тус тус байна.

18 Санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл (үргэлжлэл)

Монгол Улсын Хөгжлийн Банк (үргэлжлэл)

- (г) Групп ноолуур боловсруулах үйлдвэрүүдийн түүхий эд бэлтгэл, үйлдвэрлэлийг дэмжих зорилгоор Монгол Улсын Хөгжлийн Банктай 2015 оны 6 дугаар сард дамжуулан зээлдүүлэх гэрээ байгуулсан. Монгол Улсын Хөгжлийн Банк энэхүү хөтөлбөрт зориулж 100 тэрбум төгрөг төсөвлөсөн. Энэ зээл нь жилийн 6.0 хувийн тогтмол хүүтэй. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацааны хувьд дэд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна. Зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 12,600,000 мянган төгрөг болон 6,000,000 мянган төгрөг тус тус байна.
- (д) Групп экспортыг дэмжих, импортыг орлох үйлдвэрлэлийг дэмжих чиглэлийн хүрээнд Монгол Улсын Хөгжлийн Банктай 2015 оны 9 дүгээр сард дамжуулан зээлдүүлэх гэрээ байгуулсан. Монгол Улсын Хөгжлийн Банк энэ хөтөлбөрт зориулж 300 тэрбум төгрөг төсөвлөсөн. Энэ зээл нь жилийн 6.0 хувийн тогтмол хүүтэй. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацааны хувьд дэд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна. Зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 11,745,000 мянган төгрөг болон 2,000,000 мянган төгрөг тус тус байна.
- (е) Групп Ази, Европын дээд түвшний үүлзалтанд зориулан барьж буй АСЕМ Вилла төсөл болон төлөөлөгчдийг байрлуулах зочид буудлуудыг санхүүжүүлэх ажлыг хамтран хэрэгжүүлэх зорилгоор 2015 оны 9 болон 12 дугаар саруудад Монгол Улсын Хөгжлийн Банктай дамжуулан зээлдүүлэх гэрээ байгуулсан. Монгол Улсын Хөгжлийн Банк энэ хөтөлбөрт зориулж нийт 275 тэрбум төгрөг төсөвлөсөн. Энэ зээл нь жилийн 4.5 хувийн тогтмол хүүтэй. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацааны хувьд дэд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна. Зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 182,836,816 мянган төгрөг болон 86,536,963 мянган төгрөг тус тус байна.
- (ё) Групп 2016 оны 4 дүгээр сард шинэ зээлийн санхүүжилтийн гэрээг Монгол Улсын Хөгжлийн Банктай “Мах” хөтөлбөрийг санхүүжүүлэх зорилгоор байгуулсан. Энэхүү санхүүжилтийн гэрээг Монгол Улсын Хөгжлийн Банк 25 тэрбум төгрөгөөр санхүүжүүлэхээр төсөвлөсөн. Зээл нь жилийн 9.5 хувийн тогтмол хүүтэй ба зээлийн эргэн төлөгдөх хугацаа нь зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна. Зээлийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 11,681,400 мянган төгрөг байна.
- (ж) Групп 2016 оны 4 дүгээр сард шинэ зээлийн санхүүжилтийн гэрээг Монгол Улсын Хөгжлийн Банктай “Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг тогтворжуулах” хөтөлбөрийг санхүүжүүлэх зорилгоор байгуулсан. Энэхүү санхүүжилтийн гэрээг Монгол Улсын Хөгжлийн Банк 25 тэрбум төгрөгөөр санхүүжүүлэхээр төсөвлөсөн. Зээл нь жилийн 9.0 хувийн тогтмол хүүтэй ба зээлийн эргэн төлөгдөх хугацаа нь зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна. Зээлийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 2,168,300 мянган төгрөг байна.

Монголбанкны Ипотекийн Зээлийг Санхүүжүүлэх Хөтөлбөр

Групп 2013 онд Монголбанктай “Монголбанкнаас арилжааны банкуудад олгох ипотекийн зээлийн санхүүжилт”-ийн гэрээг байгуулсан. Энэхүү хөтөлбөрийн зорилго нь амьжиргааны дундаж түвшний амьдралтай иргэдийг дэмжих болон эдгээр иргэдийн хадгаламжийг нэмэгдүүлснээр эдийн засгийн урт хугацааны тогтвортой хөгжилд хүрэх явдал юм. Үг зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 217,607,766 мянган төгрөг болон 132,030,609 мянган төгрөг тус тус байна. Зээлийн хүү нь жилийн тогтмол 4.0 хувь байна. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацааны хувьд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна.

18 Санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл (үргэлжлэл)

Эм Жи Лизинг Корпорэйшн

Групп Shima Seiki MFG Ltd компаниас машин механизм худалдан авч буй Монгол Улсын нэхмэлийн компаниудыг санхүүжүүлэх зорилгоор Эм Жи Лизинг Корпорэйшн-тай 2013 оны 9 дүгээр сард 1,000,000 ам.долларын зээлийн гэрээг байгуулсан. Энэхүү зээл нь 2015 оны 9 дүгээр сард бүрэн төлөгдөж дууссан. Групп мөн 2015 оны 12 дугаар сард 5,000,000 ам.долларын зээлийн гэрээ байгуулсан. Зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 4,961,932 ам.доллар (12,352,880 мянган төгрөг) болон 4,925,760 ам.доллар (9,831,718 мянган төгрөг) тус тус байна. Зээлийн хүүгийн хэмжээг зээл олгох бүрт Эм Жи Лизинг Корпорэйшн харилцан адилгүй тогтоодог. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацааны хувьд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна.

ОХУ-ын Хөдөө Аж Ахуйн Банк

ОХУ-ын Хөдөө Аж Ахуйн Банк 2009 онд дамжуулан зээлдүүлэх зорилгоор худалдааны зээлийн санхүүжилтийн шугамыг баталсан. Групп дамжуулан зээлдүүлэх зорилгоор 9,000,000 ам.доллар болон 12,000,000 ам.долларын зээлийн гэрээг 2014 оны 01 дүгээр сар болон 2015 оны 10 дугаар саруудад тус тус байгуулсан. Эдгээр зээлүүдийн эргэн төлөгдөх сүүлийн хугацаа нь 2015 оны 01 дүгээр сар болон 2016 оны 4 дүгээр сарууд байна. Зээлийн үлдэгдэл 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 12,000,000 ам.доллар (23,951,760 мянган төгрөг) байна. 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээл бүрэн эргэн төлөгдсөн ба зээлийн үлдэгдэлгүй байна.

Худалдаа Хөгжлийн Банкны Хамтын Санхүүжилтийн Зээл

Групп 2013 оны 9 дүгээр сард Нидерландын Хөгжлийн Санхүүгийн Компани (“НХСК”)–тай А/Б хамтын санхүүжилтийн нөхцөлтэй зээлийн гэрээ байгуулсан. Нийт 82,000,000 ам.долларын хамтын санхүүжилтийн нөхцөлтэй зээл нь 2 хэсгээс бүрдэнэ: НХСК-ийн зохион байгуулж, Олон Улсын Хөрөнгө Оруулалтын Банк хамтарсан 35,000,000 ам.долларын хөгжлийн зээлийн хэсэг (“А” зээл); ING Bank N.V болон Ти Ди Би Капитал ХХК-ийн зохион байгуулсан 47,000,000 ам.долларын арилжааны зээлийн хэсэг (“Б” зээл). “Б” зээлийн оролцогчид нь АКА Ausfuhrkredit, Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ, Ltd., VTB Moscow, Commerzbank, Атлантик Forfaitierungs, Эм Жи Лизинг Корпорэйшн болон Чайлизинг Групп зэрэг байна. Энэхүү зээлийг Группын харилцагчдад олгодог зээлийг оролцуулан ерөнхий санхүүжилтийн хэрэгцээг санхүүжүүлэхэд ашиглана. Зээлийн үндсэн төлбөр нь гэрээний дагуу төлөгдөх ба зээлийн хүүг 2018 оны 9 дүгээр сар хүртэл хагас жил тутам төлнө. Зээл бүрийн хүүгийн түвшин нь нэг жилд ногдох хувиар илэрхийлэгдэх ба LIBOR болон ахиу хүүгээс бүрдэнэ. Зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 23,089,871 ам.доллар (57,482,926 мянган төгрөг) болон 39,425,933 ам.доллар (78,693,375 мянган төгрөг) байна.

Cargill TSF Asia Pte.Ltd

Групп 2014 оны 5 дугаар сараас хойш импортын бараа материалын худалдан авалтыг санхүүжүүлэх зорилгоор худалдааны зээлийн санхүүжилтийн гэрээ байгуулсан. Зээлийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 24,167,023 ам.доллар (60,164,529 мянган төгрөг), 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 24,823,218 ам.доллар (49,546,647 мянган төгрөг) тус тус байна. Зээлийн хүүгийн хэмжээг зээл олгох бүрт Cargill TSF Asia Pte.Ltd харилцан адилгүй тогтоодог. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацааны хувьд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна.

18 Санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл (үргэлжлэл)**Cargill Financial Services International, Inc**

Групп 2014 оны 12 дугаар сар, 2015 оны 5 дугаар сар болон 2015 оны 11 дүгээр саруудад импортын бараа материалын худалдан авалтыг санхүүжүүлэх зорилгоор худалдааны зээлийн санхүүжилтийн гэрээ байгуулсан. Энэхүү гэрээнүүд нь 2 жилийн хугацаатай тус бүр 25,000,000 ам.доллар, 8,800,000 ам.доллар болон 51,500,000 ам.долларын санхүүжилт байна. Зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 101,300,000 ам.доллар (252,189,389 мянган төгрөг) болон 85,287,671 ам.доллар (170,232,486 мянган төгрөг) тус тус байна. Зээлийн хүүгийн хэмжээг зээл олгох бүрт Cargill Financial Services International, Inc харилцан адилгүй тогтоодог.

Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ

Групп 2014 оны 3 дугаар сард зээлийн аккредитив, баталгаажуулалтын болон санхүүжилтийн зорилгоор 25,000,000 ам.долларын худалдааны санхүүжилтийн зээлийн шугам батлуулсан. Зээлийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 17,316,743 ам.доллар (43,110,552 мянган төгрөг) болон 136,652,500 иен (2,895,667 мянган төгрөг), 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 2,916,448 ам.доллар (5,821,172 мянган төгрөг) тус тус байна. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацааны хувьд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна.

China Trade Solutions

Групп нь China Trade Solutions-тай Богино Хугацааны Худалдааны Санхүүжилтийн гэрээг байгуулсан. Зээлийн хэмжээ, зээл олгох валютын төрөл, хүүгийн түвшин, олгох огноо, эргэн төлөлтийн огноо болон бусад нөхцлүүдийг Групп тухайн зээлдэгчийн нөхцлийг харгалзан тохиролцдог. Зээлийн үлдэгдэл 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 324,757 ам.доллар (648,208 мянган төгрөг) байсан бөгөөд 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээл бүрэн эргэн төлөгдсөн ба зээлийн үлдэгдэлгүй байна.

Exim Bank of Russia ("Rosexim Bank")

Групп ОХУ-ын Rosexim Bank-тай харилцагчдад дамжуулан зээлдүүлэх зорилгоор Банк Хоорондын Зээлийн гэрээг байгуулсан. Зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 379,267 ам.доллар (944,196 мянган төгрөг) болон 3,487,080 ам.доллар (6,960,142 мянган төгрөг) тус тус байсан.

Erste Групп Банк

Групп 2015 оны 2 дугаар сард нийт 5.0 сая еврогийн үнийн дүнтэй "Өр шилжүүлэх мастер гэрээ"-г Erste Групп Банк-тай байгуулсан ба тус гэрээгээр зүүн Европын 13 оронтой хамтран ажилладаг харилцагчдын импортыг санхүүжүүлэх боломжтой болсон. Энэхүү гэрээний дагуу зээлийн эх үүсвэрийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 1,900,119 евро (4,951,310 мянган төгрөг) болон 367,670 ам.доллар (915,325 мянган төгрөг), 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 4,572,650 евро (9,980,723 мянган төгрөг) тус тус байна. Зээлийн хүүгийн хэмжээг зээл авах бүрт Erste Групп Банк-аас харилцан адилгүй тогтоодог. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацааны хувьд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна.

18 Санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл (үргэлжлэл)**Banca Popolare Di Sondrio**

2015 оны 10 дугаар сараас хойш Итали Улсын Banca Popolare Di Sondrio банк Итали Улстай хийсэн болон бусад хэлцлүүд дээр импортын дараах санхүүжилтийг санал болгосор ирсэн. Зээлийн хэмжээ, зээл олгох валютын төрөл, хүүгийн түвшин, олгох огноо, эргэн төлөлтийн огноо болон бусад нөхцлүүдийг Групп тухайн зээлдэгчийн нөхцлийг харгалзан харилцагч тус бүртэй тохиролцдог. Зээлийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 20,697,683 ам.доллар (51,527,502 мянган төгрөг) болон 1,405,200 евро (3,661,656 мянган төгрөг), 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 6,573,272 ам.доллар (13,120,119 мянган төгрөг) болон 150,062.44 евро (327,541 мянган төгрөг) тус тус байна. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацааны хувьд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна.

Banco Popular Espanol

Banco Popular Espanol нь 2015 оны 9 дүгээр сараас эхлэн Испани Улстай хийж буй гадаад оролцогч талуудтай худалдааны хэлцлүүдийг санхүүжүүлэх тал дээр хамтран ажиллаж эхэлсэн. Зээлийн хэмжээ, зээл олгох валютын төрөл, хүүгийн түвшин, олгох огноо, эргэн төлөлтийн огноо болон бусад нөхцлүүдийг Групп тухайн зээлдэгчийн нөхцлийг харгалзан харилцагч тус бүртэй тохиролцдог. Зээлийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 1,512,622 евро (3,941,574 мянган төгрөг) болон 9,706,718 ам.доллар (24,165,166 мянган төгрөг), 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 347,067 евро (757,543 мянган төгрөг) тус тус байна. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацааны хувьд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна.

UBI Banca

2015 оны 11 дүгээр сараас эхлэн Итали Улсын UBI Banca нь Итали Улсаас эх үүсвэртэй импортуудыг санхүүжүүлэхээр импортын дараах санхүүжилтийг санал болгосон. Зээлийн хэмжээ, зээл олгох валютын төрөл, хүүгийн түвшин, олгох огноо, эргэн төлөлтийн огноо болон бусад нөхцлүүдийг Групп нь тухайн зээлдэгчийн нөхцлийг харгалзан харилцагч тус бүртэй тохиролцдог. Зээлийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 43,993 ам.доллар (109,522 мянган төгрөг) болон 39,480 евро (102,876 мянган төгрөг), 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 43,562 ам.доллар (86,948 мянган төгрөг) болон 25,081 евро (54,745 мянган төгрөг) тус тус байна. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацааны хувьд зээлдэгчдэд зээл олгосон өдрөөс хамааран харилцан адилгүй байна.

Олон Улсын Хөгжлийн ОПЕК-ийн Сан ("ОУХОС")

Групп 2015 оны 8 дугаар сард ОУХОС-тай худалдааны санхүүжилтийн зээлийн гэрээг байгуулсан ба тус гэрээгээр дотоод компаниуд болон жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчдийн гадаад худалдааны санхүүжилтийг дэмжих зорилгоор 25,000,000 ам.долларын зээл авсан. Зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 24,758,534 ам.доллар (61,637,113 мянган төгрөг) болон 24,636,903 ам.доллар (49,174,766 мянган төгрөг) тус тус байна. Зээлийн хүүг эргэн төлөгдөх сүүлийн хугацаа буюу 2018 оны 10 дугаар сар хүртэл хагас жил тутам төлөх бөгөөд зээлийн үндсэн төлбөр нь хугацааны эцэст төлөгдөнө.

18 Санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл (үргэлжлэл)

Японы Олон Улсын Хамтын Ажиллагааны Банк

Групп Японы экспортлогчдын үйлдвэрлэсэн бараа, ажил үйлчилгээ, машин, механизм болон тоног төхөөрөмжийг авч буй зээлдэгчдийг санхүүжүүлэх зорилгоор Японы Олон улсын хамтын ажиллагааны банк болон Монгол Улсын Засгийн Газар хооронд 2013 онд байгуулагдсан Экспортын Шугамын Зээлийн гэрээн дээр үндэслэн Сангийн Яамтай 2013 онд дамжуулан зээлдүүдэх гэрээ байгуулсан. Групп нийт санхүүжилтийн дүн болох 8 тэрбум хүртэлх иенийн зээлийг иен болон ам.доллараар авч болно. Зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 200,550,552 иен (4,249,666 мянган төгрөг) болон 334,254,552 иен (5,541,940 мянган төгрөг) тус тус байна. Зээлийн эргэн төлөгдөх сүүлийн хугацаа нь 2018 оны 5 дугаар сар бөгөөд зээлийн үндсэн хүүгийн түвшин 3.35 хувь байна.

БНХАУ-ын Худалдаа, Аж үйлдвэрлэлийн банк

Групп 2010 онд БНХАУ-ын Худалдаа, Аж үйлдвэрлэлийн банктai харилцагчдад санхүүжилтийг дамжуулан олгохоор Дамжуулан Зээлдүүлэх Гэрээг байгуулсан. Зээлийн үлдэгдэл 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 4,826,000 юань (1,727,515 мянган төгрөг), 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 245,454 ам.доллар (489,921 мянган төгрөг) болон 31,113,205 юань (9,568,555 мянган төгрөг) тус тус байна. Зээлийн хүүгийн түвшин, олгох огноо болон эргэн төлөлтийн огноонуудыг ICBC банк хүлээн зөвшөөрсний үндсэн дээр тохирдог. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацааны хувьд зээлдэгчдэд зээлийн хугацаанаас хамааран харилцан адилгүй байна.

БНХАУ-ын Хөдөө Аж Ахуйн Банк

Групп 2011 онд БНХАУ-ын Хөдөө Аж Ахуйн Банктai импортыг санхүүжүүлэх гэрээ байгуулсан ба тус гэрээгээр бараа материал импортлож буй харилцагчдад санхүүжилт олгох юм. Зээлийн үлдэгдэл 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 2,333,600 юань (835,338 мянган төгрөг) болон 1,500,000 юань (461,312 мянган төгрөг) тус тус байна. Энэхүү зээл нь жилийн 6.96 хувийн тогтмол хүүтэй байна. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацааны хувьд зээлийн хугацаанаас хамааран харилцан адилгүй байна.

Монголын Ипотекийн Корпораци ХХК ("МИК ОССК ХХК")

Групп 2016 оны 3 дугаар сард 367,314 мянган төгрөг, 6 дугаар сард 245,839 мянган төгрөгийн дансны үнэтэй орон сууцны зээлийг МИК ОССК ХХК-руу шилжүүлсэн. Зээлүүдийг эх үүсвэрт нь үндэслэн шилжүүлсэн ба зээлтэй холбогдох эрсдэл, өгөөж нь МИК ОССК ХХК руу шилжүүлээгүй тул санхүүгийн хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрөх шалгуурыг хангаагүй. Тиймээс Групп энэхүү ажил гүйлгээг барьцаат санхүүжилтээр бүртгэсэн ба 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлийн үлдэгдэл 504,930 мянган төгрөг байна.

Natixis Банк

2016 оны 11 дүгээр сараас хойш Сингапур Улсын Natixis Банк нь импортын ажил гүйлгээг санхүүжүүлэхээр импортын дараах санхүүжилтыг санал болгосон. Санхүүжилт бүрээр татан авах дүн, валют, хүүгийн хувь, зээл олгох огноо, эргэн төлөлтийн огноо болон санхүүжилт бүрийн бусад нөхцлийг тухайн нөхцөл байдалд нь тулгуурлан Групп болон харилцагч харилцан зөвшилцөнө. 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлийн үлдэгдэл 385,000 евро (1,003,229 мянган төгрөг) байна. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацаа нь зээлдэгчдэд олгосон зээлийн хугацаанаас хамааран харилцан адилгүй байна.

18 Санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл (үргэлжлэл)

Чайлизинг Олон Улсын Санхүүгийн Үйлчилгээ

Групп 2016 оны 01 дүгээр сард 2,500,000 ам.долларын хоёр талын зээлийн гэрээг Чайлизинг Олон Улсын Санхүүгийн Үйлчилгээний байгууллагатай байгуулсан. Зээлийн эргэн төлөгдөх хугацаа 2 жил бөгөөд хагас жил тутамд 5%, 12.5%, 12.5% болон 70%-аар 4 удаа хэсэгчлэн эргэн төлнө. 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлийн үлдэгдэл 2,295,020 ам.доллар (5,713,521 мянган төгрөг) байна.

19 Гаргасан өрийн үнэт цаас

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Гаргасан өрийн бичиг, хорогдуулсан өртгөөр	1,569,366,930	1,175,921,345

Групп 2012 оны 10 дугаар сарын 13-ны өдөр хэрэгжиж эхэлсэн 700,000,000 ам.долларын Евро Дунд Хугацааны Өрийн Бичиг ("ЕДХӨБ") хөтөлбөрийн хүрээнд 2014 оны 01 дүгээр сарын 21-ний өдөр 700,000,000 юанийн давуу эрхийн бондыг нэрлэсэн үнийн 99.367 хувиар гаргасан ба эргэн төлөгдөх хугацаа нь 2017 оны 01 дүгээр сарын 21-ний өдөр байна. Эдгээр бонд нь жилийн 10.0 хувийн хүүтэй ба хүүг хагас жил тутамд төлнө.

Групп 2015 оны 4 дүгээр сарын 28-ны өдөр хэрэгжиж эхэлсэн 500,000,000 ам.долларын Глобал Дунд Хугацааны Өрийн Бичиг ("ГДХӨБ") хөтөлбөрийн хүрээнд 2015 оны 5 дугаар сарын 19-ний өдөр 500,000,000 ам.долларын баталгаажсан бондыг (аливаа нөхцөлгүй, буцалтгүй Засгийн Газрын баталгаатай) нэрлэсэн үнийн 100 хувиар гаргасан ба эргэн төлөгдөх хугацаа нь 2020 оны 5 дугаар сарын 19-ний өдөр байна. Эдгээр бонд нь жилийн 9.375 хувийн хүүтэй ба хүүг хагас жил тутамд төлнө.

Групп 2016 оны 6 дугаар сарын 28-ны өдөр "Дотоодын актив чанаргүйдэх эрсдлийг бууруулах арга хэмжээ" ("ДАЧЭБАХ") хөтөлбөрийн хүрээнд 160,000,000,000 төгрөгийн үнэт цаасыг нэрлэсэн үнийн 100 хувиар гаргасан ба эргэн төлөгдөх хугацаа нь 2021 оны 6 дугаар сарын 28-ны өдөр байна.

2016 болон 2015 оны тайлант жилүүдэд өрийн үнэт цаасны дансны үнэ нь үр ашигт хүүгийн аргаар тооцоход 11,947,629 мянган төгрөг ба 7,840,740 мянган төгрөгөөр тус тус нэмэгдсэн болно.

Групп нь Монгол Улс болон холбогдох орнуудын хоорондын байгуулагдсан давхар татварын хэлэлцээрийн дагуу давуу эрхийн бондын тодорхой хөрөнгө оруулагчид төлж буй хүүгийн зардлаас гадна суутган татвар төлөх үүрэгтэй. Эдгээр нэмэлт мөнгөн гүйлгээний зардал нь бондын бодит хүүгийн хувийг нэмэгдүүлж байгаа болно.

20 Хоёрдогч өглөг

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Хоёрдогч өглөг, хорогдуулсан өртөгөөр	24,895,300	29,939,700

2011 оны 5 дугаар сарын 24-ний өдөр болон 2012 оны 6 дугаар сарын 27-ны өдрүүдэд Групп 5,000,000 ам.доллар болон 10,000,000 ам.долларын хоёрдогч өглөгийг нэрлэсэн үнээр нь гаргасан ба эргэн төлөгдөх хугацаа нь 2016 оны 5 дугаар сарын 25-ны өдөр болон 2017 оны 6 дугаар сарын 06-ны өдөр бөгөөд хагас жил тутамд төлөгдөнө.

Татварыг давхардуулж ногдуулахгүй байх тухай Монгол Улс болон холбогдох улс хоорондын хэлэлцээрийн дагуу Групп нь тодорхой хөрөнгө оруулагчдад төлсөн хүү дээр нэмж татвар ногдуулж, суутган төлөх үүрэгтэй ба ийнхүү төлж буй төлбөрүүд нь бодит хүүгийн хувийг нэмэгдүүлж байна. Үнэт цаас гаргагч нь үйл ажиллагаагаа зогсоовол үнэт цаас гаргагчийн хадгаламж эзэмшигчид болон бусад өрийг барагдуулсны дараа хоёрдогч өглөгийн нэхэмжлэлийн шаардлагыг хангана.

2016 болон 2015 оны тайлант жилүүдэд хоёрдогч өглөгийн дансны үнэ нь үр ашигт хүүгийн аргаар тооцоход тэг болон 76,671 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн болно.

21 Бусад өр төлбөр

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Хуримтлагдсан хүүгийн өглөг	94,075,114	73,107,803
Клирингийн саатал	23,241,786	5,990,901
Спот арилжааны өглөг	9,173,670	104,718,936
Арилжаалах үүсмэл санхүүгийн өр төлбөр	47,289,538	27,904,044
Санхүүгийн түрээсийн өглөг	5,723,739	2,642,334
Дотоод арилжааны төлөх өглөг	8,347,828	3,540,888
Бусад	21,521,912	13,098,306
	209,373,587	231,003,212

22 Хувьцаат капитал

	Энгийн хувьцааны тоо		2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
	2016	2015		
01 дүгээр сарын 01	3,305,056	3,305,056	50,000,011	16,525,280
Нэмж гаргасан	-	-	-	33,474,731
12 дугаар сарын 31	3,305,056	3,305,056	50,000,011	50,000,011

22 Хувьцаат капитал (үргэлжлэл)

Группын 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар нийт зөвшөөрөгдсөн 4,000,000 ширхэг хувьцаанаас 3,305,056 ширхэг хувьцааг гаргасан байна. Групп 2015 онд хуримтлагдсан ашигаа капиталжуулах замаар хувьцаат капиталын дүнгээ 16,525,280 мянган төгрөгөөс 50,000,011 мянган төгрөг болгож нэмэгдүүлсэн. 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар нийт гаргасан хувьцааны төлбөр бүрэн төлөгдсөн ба нэгжийн нэрлэсэн үнэ нь тус бүр 15,128 төгрөг байна. Групп нь хуримтлагдсан ашигаа капиталжуулахтай холбоотойгоор хувьцаа эзэмшигчдийнхээ өмнөөс ногдол ашгийн суутган татвар төлсөн бөгөөд энэ нь хувьцаа эзэмшигчдэд хуваарилах дүнгээс төлөгдөнө. Энэхүү татварыг шууд эздийн өмчийн хэсэгт хувьцаа эзэмшигчдэд хуваарилах дүнгийн хэсгээр хүлээн зөвшөөрсөн. 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар эздийн өмчид шууд хүлээн зөвшөөрсөн ногдол ашгийн суутган татварын дүн 3,719,415 мянган төгрөг байна.

23 Халаасны хувьцаа

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
01 дүгээр сарын 01-ний үлдэгдэл	-	2,620,626
Худалдсан халаасны хувьцаа	-	(2,620,626)
12 дугаар сарын 31-ний үлдэгдэл	-	-

2014 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар халаасны хувьцааны үлдэгдэл 126,015 ширхэг хувьцаа буюу нийт эргэлтэнд байгаа энгийн хувьцааны 3.81 хувийг эзэлж байсан. 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилд Групп бүх халаасны хувьцаагаа Юнайтед Банкинг Корпорэйшн ХХК-д худалдсан.

24 Капитал тохируулга

2016 онд, ННХ ХХК нь Улаанбаатар Хотын Банкнаас 10,000 ширхэг халаасны хувьцааг 1,583,600 мянган төгрөгөөр авсан, энэ нь 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар нийт энгийн хувьцааны 8.04 хувийг эзэлж байна.

25 Хүримтлагдсан бусад дэлгэрэнгүй орлого

	2016 Мян.төг			
	Борлуулах боломжит санхүүгийн хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн цэвэр өөрчлөлт	Мөнгөн гүйлгээний хейджийн үнэлгээний цэвэр өөрчлөлт	Дахин үнэлгээний нөөц	Дүн
Эхний үлдэгдэл	(23,831,129)	39,938,362	135,298,874	151,406,107
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	41,197,955	-	(7,317,887)	33,880,068
Мөнгөн гүйлгээний хейджийн үнэлгээний хэрэгжээгүй цэвэр олз	-	(25,032,960)	-	(25,032,960)
Худалдсан болон данснаас хассанаас үүссэн өөрчлөлт	12,852,428	-	(988,863)	11,863,565
Эцсийн үлдэгдэл	30,219,254	14,905,402	126,992,124	172,116,780

	2015 Мян.төг			
	Борлуулах боломжит санхүүгийн хөрөнгийн бодит үнэ цэнийн цэвэр өөрчлөлт	Мөнгөн гүйлгээний хейджийн үнэлгээний цэвэр өөрчлөлт	Дахин үнэлгээний нөөц	Дүн
Эхний үлдэгдэл	(27,487,697)	-	153,645,983	126,158,286
Бодит үнэ цэнийн өөрчлөлт	(15,794,880)	-	7,943,000	(7,851,880)
Мөнгөн гүйлгээний хейджийн үнэлгээний хэрэгжээгүй цэвэр олз	-	39,938,362	-	39,938,362
Худалдсан болон данснаас хассанаас үүссэн өөрчлөлт	19,451,448	-	(26,290,109)	(6,838,661)
Эцсийн үлдэгдэл	(23,831,129)	39,938,362	135,298,874	151,406,107

26 Хүүгийн орлого

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Зээл ба урьдчилгаа	371,947,581	340,982,730
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	196,953,296	166,998,538
Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан харилцах, хадгаламж	18,496,459	20,768,734
Буцаан худалдах гэрээгээр авсан үнэт цаас	5,494,686	3,781,652
Хоёрдогч зээл	325,333	324,444
	593,217,355	532,856,098

27 Хүүгийн зардал

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Хадгаламж	160,758,871	156,722,952
Авсан зээл, эх үүсвэр	79,979,835	66,412,474
Буцаан худалдах гэрээгээр борлуулсан үнэт цаас	13,955,270	3,181,170
Гаргасан өрийн бичиг	143,606,860	126,082,205
Хоёрдогч өглөг	2,531,855	6,121,875
	400,832,691	358,520,676

28 Шимтгэл, хураамжийн цэвэр орлого

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Шимтгэл, хураамжийн орлого		
Банкны шилжүүлэг	5,717,728	5,259,369
Картын үйлчилгээ	13,565,508	11,618,027
Зээлийн үйлчилгээ	14,620,895	15,088,605
Бусад	4,752,873	3,199,376
Шимтгэл, хураамжийн орлогын дүн	38,657,004	35,165,377
Шимтгэл, хураамжийн зардал		
Картын үйлчилгээний зардал	5,072,975	4,313,008
Бусад	2,965,429	1,432,875
Шимтгэл, хураамжийн зардлын дүн	8,038,404	5,745,883
Шимтгэл, хураамжийн цэвэр орлого	30,618,600	29,419,494

29 Үйл ажиллагааны бусад орлого (алдагдал), цэвэр

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Ханшийн тэгшитгэлийн гарз, цэвэр	(15,653,147)	(24,936,845)
Үнэт металлын арилжааны олз, цэвэр	1,598,180	272,783
Үнэт цаас худалдсаны олз, цэвэр	21,827,163	411,065
Охин болон хараат компанид оруулсан хөрөнгийг борлуулсанаас үүссэн олз, цэвэр	8,907,904	-
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгийн үнэлгээний олз (гарз)	(7,792,650)	4,654,281
Үндсэн хөрөнгө борлуулсанаас үүссэн гарз	(9,348)	(1,777,788)
Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө борлуулсанаас үүссэн гарз	(1,252,400)	-
Бусад	4,395,303	6,184,046
	<u>12,021,005</u>	<u>(15,192,458)</u>

30 Үйл ажиллагааны зардал

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Боловсон хүчний зардал	32,355,970	30,008,387
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл (Тодруулга 10)	10,472,544	10,409,780
Биет бус хөрөнгийн хорогдуулга (Тодруулга 11)	1,838,219	969,647
Зар сурталчилгааны зардал	7,955,187	8,065,456
Түрээсийн зардал	4,882,541	4,555,035
Мэргэжлийн үйлчилгээний хөлс	10,051,702	3,036,016
Техникийн туслалцаа болон гадаадын банкны гүйвүүлгын шимтгэл	1,148,260	1,619,185
Данснаас хассан үндсэн хөрөнгө	9,380	10,376,532
Данснаас хассан ХОЗҮХХ	1,151,774	-
Даатгал	6,339,408	5,601,473
Албан томилолт	1,393,627	1,649,807
Бэлэн мөнгө цуглуулах зардал	491,057	438,994
Бичиг хэргийн зардал	1,046,893	831,859
Харилцаа холбооны зардал	1,201,448	3,295,209
Сургалтын зардал	275,808	133,034
Ашиглалтын зардал	884,237	772,310
Засвар үйлчилгээний зардал	427,957	866,483
Харуул, хамгаалалтын зардал	249,835	213,858
Зочин төлөөлөгчийн зардал	965,919	579,921
Тээврийн зардал	306,142	354,224
Мэдээлэл технологийн засвар үйлчилгээ	1,770,654	1,397,618
Гүүдвилл үнэ цэнийн бууралт (*1)	-	2,803,205
Бусад (*2)	7,431,475	3,439,639
	<u>92,650,037</u>	<u>91,417,672</u>

(*1) Групп нь гүүдвиллийн үнэ цэнийг, өмнө нь 2013 онд Ти Ди Би Медиа ХХК-ийн худалдан авалттай холбогдон хүлээн зөвшөөрөгдөж байсан бөгөөд 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний тайлант жилд тэг болтол бууруулсан.

(*2) Бусад үйл ажиллагааны зардалд зээл барагдуулахтай холбоотой зардал, цэвэрлэгээ болон удирдлагын бусад нэмэгдэл зардал орно.

31 Үнэ цэнийн бууралтын нөөцийн алдагдал

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Зээлийн үнэ цэнийн бууралтын нөөцийн зардал	(91,794,836)	(44,573,901)
Бусад хөрөнгө болон өмчлөх бусад хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын нөөцийн зардал	(202,796)	(2,402,138)
	<u>(91,997,632)</u>	<u>(46,976,039)</u>

32 Түрээс

Групп нь зарим салбар, нэгжийн оффисын байрыг төрөл бүрийн түрээсийн гэрээгээр түрээсэлдэг. 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар нэг жилээс дээш хугацаатай, гэрээг цуцлах боломжгүй үйл ажиллагааны түрээсийн гэрээгээр түрээсэлсэн түрээсийн хамгийн бага үүрэг амлалт дараах байдалтай байна:

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Нэг жилийн доторхи	3,260,901	3,013,141
1 – 5 жил	4,589,308	2,638,080
	7,850,209	5,651,221

33 Орлогын татварын зардал

Нэгтгэсэн дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрсөн:

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Орлогын татварын зардал – тайлант жил	212,876	1,263,569

Орлогын албан татварын зардлын тохируулга:

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Татварын өмнөх ашиг	67,673,085	62,738,857
Нийтлэг хувь хэмжээгээр ногдуулсан орлогын албан татвар (*1)	16,468,271	15,234,714
Татвар ногдох орлогоос хасагдахгүй зардалд ногдох татвар	8,478,009	13,892,534
Татвар ногдохгүй орлогод ногдох татвар	(24,929,456)	(27,797,848)
Тусгай хувь хэмжээгээр тооцсон орлогын албан татварын ногдох татвар (*2)	136,247	663,378
Охин компаниуд дахь татварын хувь, хэмжээний үр нөлөө	(36,678)	(738,851)
Бусад	96,483	9,642
	212,876	1,263,569

(*1) Групп нь Монгол Улсын Аж Ахуйн Нэгжийн Орлогын Албан Татварын тухай хуулийн дагуу 3 тэрбум хүртэлх төгрөгийн татвар ногдуулах орлогод 10 хувийн татвар, 3 тэрбум төгрөгөөс дээш татвар ногдуулах жилийн орлого олсон бол 3 тэрбумаас давсан орлогын дүнгийн 25 хувиар нэмж татвар ногдуулж, төлөх үүрэгтэй.

33 Орлогын татварын зардал (үргэлжлэл)

Орлогын албан татварын зардлын тохируулга: (үргэлжлэл)

(*2) Групп нь Монгол Улсын Аж Ахуйн Нэгжийн Орлогын Албан Татварын тухай хуулийн дагуу зарим татвар ногдуулах орлогын төрөлд тусгай хувь хэмжээгээр тооцсон орлогын албан татвар төлөх үүрэгтэй.

34 Ногдол ашиг

Групп 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилүүдэд ногдол ашиг зарлаагүй болно.

35 Мөнгө, түүнтэй адилтгах зүйлс

Нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан дахь мөнгө, түүнтэй адилтгах зүйлс нь касс дахь бэлэн мөнгө болон ямар нэгэн хязгаарлалт хийгдээгүй төлбөр гүйцэтгэхэд бэлэн, бусад банк санхүүгийн байгууллага дахь харилцах дансанд байршуулсан 3 сар хүртэлх хугацаатай мөнгөн хөрөнгөөс бүрдэнэ. 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайланд тусгагдсан мөнгө, түүнтэй адилтгах зүйлс дараах байдалтай байна:

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Бэлэн мөнгө, банкинд байршуулсан мөнгө (Тодруулга 5)	1,188,822,410	694,959,701
Монголбанкн дахь заавал байлгах нөөц	(297,533,953)	(296,787,518)
Мөнгө, түүнтэй адилтгах зүйлс	891,288,457	398,172,183

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилийн бэлэн бүс томоохон ажил гүйлгээний дэлгэрэнгүй дараах байдалтай байна:

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Үндсэн хөрөнгөөс шилжүүлсэн хөрөнгө оруулалтын зориулалтай үл хөдлөх хөрөнгө	1,332,386	-
Үндсэн хөрөнгөөс шилжүүлсэн хөрөнгө оруулалтын зориулалтай үл хөдлөх хөрөнгө	-	61,132,316
Борлуулах боломжтой санхүүгийн хөрөнгийн үнэлгээний олз	54,050,383	3,656,568
Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээ	(7,317,887)	7,943,000
Мөнгөн хөрөнгийн хейджийн үнэлгээний олз (гарз)	(25,032,960)	39,938,362

36 Сегментийн тайлагнал

Сегментийн мэдээллийг Группын бизнесийн сегментэд үндэслэн тайлагнасан. Групп нь тайлангийн хэлбэр болон үйл ажиллагааны сегментийг Группын удирдлагын болон дотоод тайлагналын бүтэц зохион байгуулалтанд үндэслэн тодорхойлдог.

Үйл ажиллагааны сегментүүд нь капитал болон санхүүжилтийн өртгийн хуваарилалтыг тусгахын тулд Хөрөнгө зохицуулалтын газарт хүү төлж, мөн хүлээн авдаг.

Сегментийн капитал зардал нь тайлант жилд гүүдвиллээс бусад биет бус хөрөнгө, үндсэн хөрөнгө худалдан авахтай холбоотой гарсан нийт зардлыг хэлнэ.

Үйл ажиллагааны сегмент

Группын үйл ажиллагааны сегмент нь дараах үндсэн сегментүүдээс бүрдэж байна:

- *Байгууллагын Банк* Байгууллагын харилцагчдын харилцахын үлдэгдэл, зээл, хадгаламж болон бусад гүйлгээнээс бүрдэнэ. Групп 3,000,000 мянган төгрөгөөс дээш зээлийн санхүүжилт олгосон эсвэл 6,000,000 мянган төгрөгөөс дээш борлуулалтын орлоготой харилцагчидаа энэхүү ангилалд оруулдаг.
- *Жижиг, Дунд Байгууллагын Банк* Жижиг, Дунд байгууллагын харилцагчдын харилцахын үлдэгдэл, зээл, хадгаламж болон бусад гүйлгээнээс бүрдэнэ. Групп 350,000 - 3,000,000 мянган төгрөгийн хооронд зээлийн санхүүжилт олгосон эсвэл 1,500,000-6,000,000 мянган төгрөгийн борлуулалтын орлоготой харилцагчидаа энэхүү ангилалд оруулдаг.
- *Иргэдийн Банк* Карт эзэмшигчдийн карт, иргэдийн харилцахын үлдэгдэл, зээл, хадгаламж болон бусад гүйлгээнээс бүрдэнэ. Групп 350,000 мянган төгрөгөөс доош зээлийн санхүүжилт олгосон эсвэл 1,500,000 мянган төгрөгөөс доош борлуулалтын орлоготой харилцагчидаа энэхүү ангилалд оруулдаг.
- *Олон Улсын Байгууллагын Банк* Олон Улсын санхүүгийн зах зээлд бонд гаргах, санхүүгийн байгууллагаас санхүүжилт авах, үг зах зээл дээр арилжаа хийх үйл ажиллагааг хариуцдаг.
- *Хөрөнгө Зохицуулалт* Зээл авах, өрийн үнэт цаас гаргах, эрсдэлийн удирдлагын зорилгоор дериватив хэрэгсэл хэрэглэх, богино хугацаат хадгаламж хийх, Засгийн Газрын болон компанийн өрийн үнэт цаас зэрэг түргэн хөрвөх хөрөнгөнд хөрөнгө оруулалт хийх зэргээр Группын санхүүжилт, эрсдэлийн төвлөрсөн удирдлагаар хангах үүрэгтэй. Үйл ажиллагаа нь Группын хөрөнгийн удирдлагын үйл ажиллагаа байдаг.
- *Бусад* Төв оффисын үйл ажиллагаа болон арын албаны үйлчилгээний хэсгийн үйл ажиллагаанаас бүрдэнэ. Энэ нь Группын үл хөдлөх хөрөнгө болон холбогдох тогтмол гардаг зардлуудыг хянаж, зохицуулдаг.

ХУДАЛДАА ХӨГЖЛИЙН БАНК ХХК БОЛОН ТҮҮНИЙ ОХИН КОМПАНИУД

Нэгтгэсэн Санхүүгийн Тайлангийн Тодруулга

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жил

36 Сегментийн тайлагнал (үргэлжлэл)

(Мянган төгрөгөөр)

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр	Байгууллагын Банк	Жижиг, Дунд Байгууллагын Банк	Иргэдийн Банк	Олон Улсын Байгууллагын Банк	Хөрөнгө Зохицуулалт	Бусад	Нийт
Сегментийн үр дүн							
Гадаад орлого							
Хүүгийн цэвэр орлого (зардал)	288,769,011	16,003,139	(48,489,425)	(197,813,173)	134,015,463	(100,351)	192,384,664
Хураамж, шимтгэлийн цэвэр орлого	8,809,563	156,656	20,080,641	246,751	752,647	572,342	30,618,600
Үйл ажиллагааны бусад орлого (зардал)	-	28	6,568,014	2,541,530	9,259,921	(6,348,488)	12,021,005
Сегмент хоорондын орлого (зардал)	(190,407,980)	(3,709,253)	111,133,003	205,424,542	(122,402,115)	(38,197)	-
Нийт сегментийн орлого (зардал)	107,170,594	12,450,570	89,292,233	10,399,650	21,625,916	(5,914,694)	235,024,269
Үйл ажиллагааны зардал	(1,030,426)	(59)	(32,792,390)	(5,832,779)	(2,895,301)	(50,099,082)	(92,650,037)
Хараат болон хамтарсан үйлдвэрийн ашгийн эзлэх хувь						17,296,485	17,296,485
Үнэ цэнийн бүүралтын нөөцийн алдагдал	(82,736,618)	(3,428,822)	(5,553,953)	-	(287,274)	9,035	(91,997,632)
Татварын өмнөх цэвэр ашиг (алдагдал)	23,403,550	9,021,689	50,945,890	4,566,871	18,443,341	(38,708,256)	67,673,085
Орлогын албан татварын зардал							(212,876)
Тайлант жилийн цэвэр ашиг							67,460,209
Хяналтын эрхгүй хувь							505,332
Сегментийн хөрөнгө	2,319,752,370	92,531,517	566,119,424	-	3,069,522,050	597,259,545	6,645,184,906
Сегментийн өр төлбөр	86,132,136	58,995	2,223,315,735	2,346,004,571	1,213,756,686	16,766,058	5,886,034,181
Элэгдэл, хорогдол	(4,482)	-	(3,130,419)	(5,576)	(9,669)	(9,160,617)	(12,310,763)
Капиталын зардал	220	-	6,017,398	127	5,017	147,106,138	153,128,900

36 Сегментийн тайлагнал (үргэлжлэл)*(Мянган төгрөгөөр)*

2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр	Байгууллагын Банк	Жижиг, Дунд Байгууллагын Банк	Иргэдийн Банк	Олон Улсын Байгууллагын Банк	Хөрөнгө Зохицуулалт	Бусад	Нийт
Сегментийн үр дүн							
Гадаад орлого							
Хүүгийн цэвэр орлого (зардал)	249,508,278	17,413,822	(23,806,089)	(157,995,079)	119,683,147	(30,468,002)	174,336,077
Хураамж, шимтгэлийн цэвэр орлого	10,618,841	200,909	16,821,128	236,755	120,889	1,420,972	29,419,494
Үйл ажиллагааны бусад орлого (зардал)	420,000	-	3,236,722	61,039	(27,469,339)	8,559,120	(15,192,458)
Сегмент хоорондын орлого (зардал)	(160,617,051)	(5,081,158)	82,223,497	164,933,852	(98,703,267)	17,244,127	--
Нийт сегментийн орлого (зардал)	99,930,068	12,533,573	78,475,258	7,236,567	(6,368,570)	(3,243,783)	188,563,113
Үйл ажиллагааны зардал	(1,108,930)	-	(31,344,784)	(2,257,491)	(4,859,630)	(51,846,837)	(91,417,672)
Хараат болон хамтарсан үйлдвэрийн ашгийн эзлэх хувь	-	-	-	-	-	12,569,455	12,569,455
Үнэ цэнийн бууралтын нөөцийн буцаалт	(42,835,397)	457,390	(4,597,317)	-	-	(715)	(46,976,039)
Татварын өмнөх цэвэр ашиг (алдагдал)	55,985,741	12,990,963	42,533,157	4,979,076	(11,228,200)	(42,521,880)	62,738,857
Орлогын албан татварын зардал							(1,263,569)
Тайлант жилийн цэвэр ашиг							61,475,288
Хяналтын эрхгүй хувь							(381,090)
Сегментийн хөрөнгө	2,139,782,228	115,501,330	484,758,282	-	2,422,259,063	381,783,402	5,544,084,305
Сегментийн өр төлбөр	18,053,850	-	1,676,582,526	1,859,640,398	1,302,255,130	19,619,860	4,876,151,764
Элэгдэл, хорогдол	(8,195)	-	(2,558,440)	(5,658)	(10,462)	(8,796,672)	(11,379,427)
Капиталын зардал	-	-	3,047,189	29,874	10,114	7,094,222	10,181,399

37 Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ

Дараах байгууллагууд нь Группын холбоотой талууд болно. Үүнд:

• Улаанбаатар Хотын Банк болон түүний охин компани	Группын ТУЗ-ын дарга Улаанбаатар Хотын Банкны ТУЗ-ын гишүүн юм.
• МИК Холдинг ХК ("МИК")	Групп нь 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар ойролцоогоор МИК-ийн энгийн хувьцааны 31.27 хувийг эзэмшиж байна. (тодруулга 6)
• Монгол Женерал Лизинг ХХК болон түүний охин компани ("Эм Жи Эл Эл")	Групп нь 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар JCDesaux ХХК-ийн энгийн хувьцааны 49 хувийг эзэмшиж байна. (тодруулга 6)
• JCDesaux ХХК	2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилд Группын төлөөлөн удирдах гишүүний ойрын хамаатан нь Валиант Арт ХХК-ийг эзэмшиж байна.
• Валиант Арт ХХК	

Группын гүйцэтгэх удирдлагууд болон тэдгээрийн ойрын хамаатан садангууд нь мөн Группын холбоотой талууд юм.

37 Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ (үргэлжлэл)

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ нь дараах байдалтай байна:

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Улаанбаатар Хотын Банк болон түүний охин компани:		
12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жил		
Хүүгийн орлого	8,245,657	7,629,444
Хүүгийн зардал	(1,275,662)	(4,484,327)
Шимтгэл, хураамжийн цэвэр орлого	(16)	(12)
12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар		
Банк болон бусад санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хадгаламж	124,349,000	99,799,000
Банк болон бусад санхүүгийн байгууллагаас татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө	12,696,603	9,680,503
Зээл ба урьдчилгаа	12,696,580	11,676,483
Хоёрдогч өглөг (Тодруулга 9)	4,000,000	4,000,000
Хуримтлагдсан хүүгийн орлого	102,182	13,671
Хуримтлагдсан хүүгийн зардал	18,784	4,244
Харилцах	1,572,658	974,072
МИК:		
12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жил		
Хүүгийн орлого	6,301,629	4,776,022
Хүүгийн зардал	(4,566,995)	(1,286,789)
12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар		
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас (Тодруулга 5)	57,919,000	51,814,600
Банк болон бусад санхүүгийн байгууллагаас татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө	31,610,000	31,720,000
Хуримтлагдсан хүүгийн орлого	794,143	632,980
Хуримтлагдсан хүүгийн зардал	760,716	148,682

37 Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ (үргэлжлэл)

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Эм Жи Эл Эл:		
12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жил		
Цэвэр хураамж, шимтгэлийн орлого	310,000	360,000
Хүүгийн орлого	147,705	203,846
Хүүгийн зардал	(92,461)	(140,919)
Үйл ажиллагааны зардал	(153)	-
12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар		
Бусад хөрөнгө	-	90,000
Банк болон бусад санхүүгийн байгууллагаас татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө	5,505,292	3,966,494
Зээл ба урьдчилгаа	237,754	16,463,281
Хуримтлагдсан хүүгийн орлого	1,234	83,054
Авлага	1,634,160	-
Бусад өр төлбөр	654	1,424
Хуримтлагдсан хүүгийн зардал	-	253
Түрээсийн өглөг	5,742,678	2,577,072
ICDeceaux ХХК:		
12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жил		
Үйл ажиллаганы зардал	(10,071)	(69,150)

37 Холбоотой талуудтай хийсэн ажил гүйлгээ (үргэлжлэл)

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Валиант Арт ХХК:		
12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жил		
Хүүгийн орлого	255,283	326,074
12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар		
Зээл ба урьдчилгаа	1,968,240	1,963,267
Хуримтлагдсан хүүгийн орлого	-	4,738
Гүйцэтгэх удирдлага:		
12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жил		
Хүүгийн орлого	644,200	655,728
12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар		
Зээл ба урьдчилгаа	7,526,693	7,961,039
Хуримтлагдсан хүүгийн орлого	38,256	31,559

Гүйцэтгэх удирдлагад олгосон зээл нь Группын зээл ба урьдчилгааны дүнд багтсан ба гүйцэтгэх удирдлагад олгосон ипотекийн болон бусад зээлийн хүү нь зах зээлийн хүүгээс доогуур байна. Ипотекийн зээлд зээлдэгчдийн худалдан авч буй үл хөдлөх хөрөнгүүдийг барьцаалсан.

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон тайлант жилүүдэд гүйцэтгэх удирдлага болон ТУЗ-ийн гишүүдэд төлсөн нийт цалин хөлс урамшуулал, тэтгэмж нь 6,612,414 мянган төгрөг болон 5,339,872 мянган төгрөг түс түс байна.

38 Санхүүгийн хэрэгслүүдийн ангилал

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар санхүүгийн хөрөнгө болон санхүүгийн өр төлбөрийн дансны үлдэгдэл дараах байдалтай байна:

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар

(Мянган төгрөгөөр)

	Арилжаа	Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө орүүлалт	Зээл ба авлага	Борлуулах боломжтой санхүүгийн хөрөнгө	Санхүүгийн өр төлбөр (хорогдуулсан өртгөөр)	Хейджийн зорилгоор эзэмшиж буй үүсмэл хэрэглүүр	Нийт
Санхүүгийн хөрөнгө							
Бэлэн мөнгө, бусад банкинд байршуулсан хөрөнгө	-	-	1,188,822,410	-	-	-	1,188,822,410
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	-	1,115,728,071	-	409,707,146	-	-	1,525,435,217
Зээл ба урьдчилгаа	-	-	2,835,167,306	-	-	-	2,835,167,306
Хоёрдогч зээл	-	-	4,000,000	-	-	-	4,000,000
Үүсмэл санхүүгийн хөрөнгө	70,898,721	-	-	-	-	288,075,402	358,974,123
Спот хэлцлийн авлага	-	-	9,146,782	-	-	-	9,146,782
Бусад хөрөнгө (*1)	-	-	209,057,978	-	-	-	209,057,978
	70,898,721	1,115,728,071	4,246,194,476	409,707,146	-	288,075,402	6,130,603,816
Санхүүгийн өр төлбөр							
Хадгаламж	-	-	-	-	2,415,529,106	-	2,415,529,106
Банк, санхүүгийн байгууллагаас татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө	-	-	-	-	143,207,671	-	143,207,671
Буцаан худалдан авах гэрээгээр борлуулсан үнэт цаас	-	-	-	-	129,960,388	-	129,960,388
Зээлийн эх үүсвэр	-	-	-	-	1,392,176,891	-	1,392,176,891
Гаргасан өрийн бичиг	-	-	-	-	1,569,366,930	-	1,569,366,930
Хоёрдогч өглөг	-	-	-	-	24,895,300	-	24,895,300
Үүсмэл санхүүгийн өр төлбөр	47,289,538	-	-	-	-	-	47,289,538
Спот хэлцлийн өр төлбөр	-	-	-	-	9,173,670	-	9,173,670
Бусад өр төлбөр (*2)	-	-	-	-	152,907,967	-	152,907,967
	47,289,538	-	-	-	5,837,216,923	-	5,884,506,461

(*1) Урьдчилж төлсөн зардал, үнэт металл, бараа материал, үүсмэл санхүүгийн хөрөнгө болон спот хэлцлийн авлага ороогүй болно.

(*2) Урьдчилж төлөгдсөн орлого, үүсмэл санхүүгийн өр төлбөр болон спот хэлцлийн өр төлбөр ороогүй болно.

38 Санхүүгийн хэрэгслүүдийн ангилал (үргэлжлэл)

2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар

(Мянган төгрөгөөр)

	Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалт		Зээл ба авлага	Борлуулах боломжтой санхүүгийн хөрөнгө	Санхүүгийн өр төлбөр (хорогдуулсан өртгөөр)	Хейджийн зорилгоор эзэмшиж буй үүсмэл хэрэглүүр	Нийт
Арилжаа							
Санхүүгийн хөрөнгө							
Бэлэн мөнгө, бусад банкинд байршуулсан хөрөнгө	-	-	694,959,701	-	-	-	694,959,701
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	-	988,095,150	-	424,444,772	-	-	1,412,539,922
Зээл ба урьдчилгаа	-	-	2,644,979,616	-	-	-	2,644,979,616
Буцаан худалдан авах нөхцөлтэй гэрээний буцаалт	-	-	-	99,799,000	-	-	99,799,000
Хоёрдогч зээл	-	-	4,000,000	-	-	-	4,000,000
Үүсмэл санхүүгийн хөрөнгө	34,642,718	-	-	-	-	66,333,362	100,976,080
Спот хэлцлийн авлага	-	-	104,719,018	-	-	-	104,719,018
Бусад хөрөнгө (*1)	-	-	107,301,626	-	-	-	107,301,626
	34,642,718	988,095,150	3,555,959,961	524,243,772	-	66,333,362	5,169,274,963
Санхүүгийн өр төлбөр							
Хадгаламж	-	-	-	-	2,209,953,463	-	2,209,953,463
Банк, санхүүгийн байгууллагаас татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө	-	-	-	-	112,754,972	-	112,754,972
Буцаан худалдан авах гэрээгээр борлуулсан үнэт цаас	-	-	-	-	99,799,000	-	99,799,000
Зээлийн эх үүсвэр	-	-	-	-	1,012,394,089	-	1,012,394,089
Гаргасан өрийн бичиг	-	-	-	-	1,175,921,345	-	1,175,921,345
Хоёрдогч өглөг	-	-	-	-	29,939,700	-	29,939,700
Үүсмэл санхүүгийн өр төлбөр	27,904,044	-	-	-	-	-	27,904,044
Спот хэлцлийн өр төлбөр	-	-	-	-	104,718,936	-	104,718,936
Бусад өр төлбөр (*2)	-	-	-	-	97,837,860	-	97,837,860
	27,643,093	-	-	-	4,843,319,365	-	4,871,223,409

(*1) Урьдчилж төлсөн зардал, үнэт металл, бараа материал, үүсмэл санхүүгийн хөрөнгө болон спот хэлцлийн авлага ороогүй болно.

(*2) Урьдчилж төлөгдсөн орлого, үүсмэл санхүүгийн өр төлбөр болон спот хэлцлийн өр төлбөр ороогүй болно.

38 Санхүүгийн хэрэгслүүдийн ангилал (үргэлжлэл)

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар санхүүгийн хэрэглүүрийн төрлөөрх цэвэр олз (гарз) дараах байдалтай байна:

(Мянган төгрөгөөр)

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар

	Хүүгийн орлого	Хүүгийн зардал	Шимтгэл, хураамжийн орлого	Үйл ажиллагааны бусад орлого	Үнэ цэнийн бууралтын нөөцийн алдагдал	Цэвэр олз (гарз)	Бусад дэлгэрэнгүй орлого
Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалт	163,215,917	-	-	-	-	163,215,917	-
Зээл ба авлага	396,264,059	-	14,620,895	-	(92,201,226)	318,683,728	-
Борлуулах боломжтой санхүүгийн хөрөнгө	33,737,379	-	-	21,827,163	-	55,564,542	54,050,383
Үүсмэл санхүүгийн хөрөнгө болон спот хэлцэл	-	-	-	(15,653,147)	-	(15,653,147)	(25,032,960)
Санхүүгийн өр төлбөр (хорогдуулсан өртгөөр)	-	(400,832,691)	-	-	-	(400,832,691)	-
	<u>593,217,355</u>	<u>(400,832,691)</u>	<u>14,620,895</u>	<u>6,174,016</u>	<u>(92,201,226)</u>	<u>120,978,349</u>	<u>29,017,423</u>

2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар

	Хүүгийн орлого	Хүүгийн зардал	Шимтгэл, хураамжийн орлого	Үйл ажиллагааны бусад орлого	Үнэ цэнийн бууралтын нөөцийн алдагдал	Цэвэр олз (гарз)	Бусад дэлгэрэнгүй орлого
Дуусгавар хугацаа хүртэл эзэмших хөрөнгө оруулалт	105,083,652	-	-	-	-	105,083,652	-
Зээл ба авлага	365,858,215	-	15,088,605	-	(44,593,884)	336,352,936	-
Борлуулах боломжтой санхүүгийн хөрөнгө	61,914,886	-	-	411,065	-	62,325,951	3,656,568
Үүсмэл санхүүгийн хөрөнгө болон спот хэлцэл	-	-	-	(24,936,845)	-	(24,936,845)	39,938,362
Санхүүгийн өр төлбөр (хорогдуулсан өртгөөр)	-	(358,520,676)	-	-	-	(358,520,676)	-
	<u>532,856,753</u>	<u>(358,520,676)</u>	<u>15,088,605</u>	<u>(24,525,780)</u>	<u>(44,593,884)</u>	<u>120,305,018</u>	<u>43,594,930</u>

39 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага

(а) Оршил

Групп нь санхүүгийн хэрэгслүүдийг ашигласнаар дараах эрсдэлүүдийг хүлээж байдаг.

- Зээлийн эрсдэл
- Хөрвөх чадварын эрсдэл
- Зах зээлийн эрсдэл

Энэхүү тодруулга нь дээрх эрсдэл түс бүрийн Группт нөлөөлөх нөлөөлөл, үг эрсдэлийг тооцоолох, удирдах Группын зорилго, бодлого, авах арга хэмжээ, мөн Группын хөрөнгийн удирдлагын талаарх мэдээллийг агуулсан.

Эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл нь Группын эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог бий болгох, түүнийг хянах ерөнхий үүрэг хариуцлагыг хүлээж байдаг. Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлөөс өөр өөрийн ажлын чиг хүрээнд банкны эрсдэлийн удирдлагын бодлогыг боловсруулж, хянах үүрэг бүхий Актив, Пассивын Удирдлагын Хороо (АПУХ) болон Зээлийн Хороог байгуулсан.

Группын эрсдэлийн удирдлагын бодлого нь Группт тулгарч буй эрсдэлүүдийг тодорхойлох, шинжлэх, тохиромжтой эрсдэлийн хязгаар, хяналтыг бий болгох, эрсдэлийг хянах, хязгаарыг мөрдөхөд чиглэгдсэн байдаг. Эрсдэлийн удирдлагын бодлого болон системийг зах зээлийн нөхцөл байдал болон Группын үйл ажиллагаанд нөлөөлөх аливаа өөрчлөлтүүдийг тусгахын тулд тогтмол хянаж байдаг. Групп өөрийн сургалт, удирдлагын стандарт болон журамыг ашиглан ажилчид нь өөрсдийн үүрэг хариуцлагыг бүрэн ойлгосон, дэг журамтай, бүтээлч хяналтын орчныг бий болгохоор зорьж ажилладаг.

Группын Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл нь Группын эрсдэлийн удирдлагын бодлого, журам хэрхэн хэрэгжиж байгааг хянах, Группт тулгарч буй эрсдэлд эрсдэлийн удирдлагын ерөнхий тогтолцоо тохирч буй эсэхийг хянан хэлэлцэх үүрэгтэй. Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийг энэ үүргээ биелүүлэхэд нь Дотоод Аудитын Газар туслалцаа үзүүлдэг. Дотоод Аудитын Газар нь эрсдэлийн удирдлагын хяналт, горимыг тогтмол болон тусгайлан тодорхой тохиолдлуудад хянан үзэж, үр дүнг нь Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлд тайлагнадаг.

(б) Зээлийн эрсдэл

Зээлийн эрсдэл гэдэг нь Группын зээл, урьдчилгаа болон хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас зэргээс харилцагч эсвэл санхүүгийн хэрэгслийн холбогдох тал гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлж чадаагүйгээс Групп санхүүгийн алдагдал хүлээх эрсдэл юм.

Зээлийн эрсдэлийн удирдлага

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөл зээлийн эрсдэлийн удирдлагын талаарх өөрийн үүргийг Зээлийн Хороонд төлөөлүүлсэн байна. Салбар бүр Группын Зээлийн Хорооноос тогтоосон зээл олгох эрх мэдлийн хүрээнд Группын зээлийн бодлого, журамыг хэрэгжүүлэх үүрэгтэй. Мөн салбар нэг бүр нь өөрийн зээлийн багцын чанар, гүйцэтгэл болон багц дахь зээлийн эрсдэлийг хянан, удирдах үүрэг хүлээдэг.

39 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(6) Зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)

Дотоод Аудитын Газраас зээлийн үйл явц болон салбаруудад тогтмол аудит хийдэг.

Тайлагналын өдрөөрх зээл болон хөрөнгө оруулалтыг хасагдуулгыг хассан цэвэр дүнгээр харуулбал дараах байдалтай байна. “Дотоодын актив чанаргүйдэх эрсдлийг бууруулах арга хэмжээ” (“ДАЧЭБАХ”) хөтөлбөрийн гэрээ болон Монголбанкны тушаалаар ангилал хийсэн. (Тодруулга 7)

(Мянган төгрөгөөр)	Зээл ба урьдчилгаа		Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	
	2016	2015	2016	2015
Дансны үнэ	2,835,167,306	2,644,979,616	1,329,001,579	1,412,539,922
Хэвийн зээл	2,495,898,306	2,343,211,617	1,329,001,579	1,412,539,922
Хугацаа хэтэрсэн зээл (*)	269,964,291	225,843,900	-	-
Чанаргүй зээл. Үүнээс:				
а) Хэвийн бүс зээл	101,288,684	83,290,704	-	-
б) Эргэлзээтэй зээл	105,022,665	76,841,944	-	-
в) Мүү зээл	16,559,997	13,932,061	-	-
Нийт дүн	2,988,733,943	2,743,120,226	-	-
Эрсдэлийн сан ба хасагдуулга	(153,566,637)	(98,140,610)	-	-
Цэвэр дүн	2,835,167,306	2,644,979,616	1,329,001,579	1,412,539,922
Санхүүгийн батлан даалт	639,918,016	393,897,555	-	-
Зээл болон кредит картын үүрэг хариуцлага	172,678,391	160,542,611	-	-
Санхүүжүүлээгүй хамтын эрсдэлийн оролцоо	111,791,240	134,518,272	-	-
	924,387,647	688,958,438	-	-

(*) Энэ ангилалд багтаж буй зээлүүд нь гэрээгээр тогтсон зээлийн үндсэн төлбөр болон хүүгийн төлөлт нь хугацаа хэтэрсэн боловч барьцаа хөрөнгийн байдал болон Группт төлөх мөнгөн дүнгийн цуглуулалтын үе шатанд үндэслэн Групп үнэ цэнийн бууралт тооцох нь зохисгүй гэж үзсэн зээлүүд юм.

39 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(6) Зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)

Үнэ цэнэ буурсан зээл болон үнэт цаас

Үнэ цэнэ нь буурсан зээл, үнэт цаас гэдэг нь хөрөнгийн анхны хүлээн зөвшөөрөлтийн дараа алдагдалд хүргэх үйл явдал тохиолдсон бөгөөд уг алдагдалд хүргэх үйл явдал нь хөрөнгийн найдвартайд тооцогдох ирээдүйн мөнгөн урсгалд нөлөө үзүүлэх үндэслэлтэй нотолгоо бүхий зээл, үнэт цаасыг хэлнэ.

Доорх хүснэгтэд хугацаа хэтэрсэн эсвэл үнэлгээ буурсан хөрөнгийн дүнг нийт болон цэвэр (зээлийн болзошгүй эрсдийн сан байгуулсны дараах) дүнгээр ангилал тус бүрээр нь үзүүлэв.

	2016			2015		
	Мян.төг			Мян.төг		
	Нийт	Цэвэр	Барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ цэнэ (*)	Нийт	Цэвэр	Барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ цэнэ (*)
Хугацаа хэтэрсэн	269,964,291	223,146,289	197,553,676	225,843,900	214,551,704	192,555,800
Хэвийн бүс	101,288,684	75,966,513	75,803,959	83,290,704	62,468,028	61,564,992
Эргэлзээтэй	105,022,665	52,511,332	49,853,563	76,841,944	38,420,972	37,967,140
Мүү	16,559,997	-	-	13,932,061	-	-
	492,835,637	351,624,124	323,211,198	399,908,609	315,440,704	292,087,932

(*) Барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ цэнэ нь барьцаа хөрөнгийн зүйл тус бүрээрх зээлийн эрсдэлээс хамгаална гэдгийг илэрхийлнэ. Барьцаа хөрөнгийн бодит үнэ цэнэд зээлийн чанар сайжруулалтын бусад төрлүүд болох хөвөгч хүү, гуравдагч этгээдийн баталгаа батлан даалт болон бусад биет хөрөнгийн зээлийн эрсдэлийн хамгаалалт багтаагүй болно.

Групп нь харилцагчдад зээл ба урьдчилгааг олгохдоо үл хөдлөх эд хөрөнгө, хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаас барьцаанд авах ба баталгаа гаргуулдаг. Ерөнхийдөө буцаан борлуулахаар худалдан авсан гэрээ болон үнэт цаасаарх санхүүжилтийн үйл ажиллагаанаас бусад тохиолдолд бусад банкинд зээл, санхүүжилт олгоход барьцаа авдаггүй. 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар хөрөнгө оруулалтын үнэт цаасанд барьцаа аваагүй.

Зээл бүрэн төлөгдөх эсэх нь хэд хэдэн хүчин зүйлсээс хамаарах ба түүний дотор батлагдсан эсвэл хэлцлийн шатандаа байгаа бүтцийн өөрчлөлтийн төлөвлөгөөний хүрээнд харилцагч амжилттай ажиллаж чадах эсэх, Монгол Улсын одоогийн эдийн засгийн нөхцөл байдлын хүрээнд зээлдэгчид зээлийн төлбөрөө барагдуулж чадах эсэх, сөрөг хандлагууд болон бусад тааламжгүй үр дагаврууд хэдий удаан үргэлжлэх зэрэг хүчин зүйлүүдээс хамаардаг. Тиймээс ойрын ирээдүйд Группын нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөө үзүүлэхүйц дүнгээр чанаргүй зээлийн алдагдлын сан болон хөрөнгө оруулалтын дансны үнэд залруулга хийж болох үндэслэлтэй юм.

39 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(б) Зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)

Групп нь зээлийн эрсдэлийн төвлөрлийг эдийн засгийн салбаруудаар удирддаг. Тайлант жилийн зээлийн эрсдэлийн төвлөрлийг харуулсан шинжилгээг дор харуулав:

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
Хөдөө аж ахуй	15,714,040	14,999,422
Уур уурхай ба олборлолт	240,828,986	357,352,881
Үйлдвэрлэл	274,246,131	254,559,053
Түлшний импорт ба худалдаа	91,124,769	114,907,340
Худалдаа	494,210,051	432,642,345
Барилга	456,448,086	531,639,949
Цахилгаан, эрчим хүч ба дулаан	67,796,130	6,214,824
Зочид буудал, ресторан ба аялал зуучлал	221,693,441	179,258,186
Санхүүгийн үйлчилгээ (*)	341,952,173	166,778,566
Тээвэр	42,641,764	62,462,802
Эрүүл мэнд	19,419,045	21,004,416
Боловсрол	22,357,776	3,152,349
Орон сууц	343,081,723	249,235,635
Төлбөрийн карт	82,231,423	96,837,809
Барьцаалсан хадгаламж	22,195,922	20,802,803
Бусад	99,225,846	133,131,236
Нийт	2,835,167,306	2,644,979,616

(*) Группын санхүүгийн салбарын кодчилолын дагуу хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагаа эрхлэж буй холдинг компанийн санхүүгийн үйлчилгээний салбарт ангилсан.

Банкны тухай хуулийн дагуу Группээс нэг зээлдэгч болон түүнтэй холбоотой бүлэг этгээдэд олгох зээл, зээлтэй адилтган тооцох бусад актив хөрөнгө, батлан даалтын нийлбэр дүн нь тухайн Группын өөрийн хөрөнгийн 20 хувиас хэтэрч болохгүй. Группын хувь нийлүүлэгч, Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн дарга, гишүүн, Гүйцэтгэх захирал, бусад ажилтан болон тэдгээрт холбогдох этгээдэд олгох зээл, зээлтэй адилтган тооцох бусад актив хөрөнгө, батлан даалтын дээд хэмжээ нь Группын өөрийн хөрөнгийн 5 хувиас, тэдгээрийн нийлбэр дүн нь өөрийн хөрөнгийн 20 хувиас тус тус хэтэрч болохгүй. 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зээлийн төвлөрүүлэлтэнд тавигдах дараах шалгуур үзүүлэлтүүд байна:

Үзүүлэлт	Тохиромжтой харьцаа	2016.12.31	Зөрчил
Нэг зээлдэгчид олгосон зээл ба батлан даалт	<Eq 20%	17.77%	-
Холбоотой нэг этгээдэд олгосон зээл ба батлан даалт	<Eq 5%	3.83%	-
Холбоотой талуудад олгосон зээл ба батлан даалт	<Eq 20%	6.88%	-

39 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(в) Хөрвөх чадварын эрсдэл

Хөрвөх чадварын эрсдэл нь санхүүгийн өр төлбөртэй хамаарал бүхий үүрэг хариуцлагаа биелүүлэхэд Группт тулгарч болох аливаа хүндрэлүүд юм. Группын хөрвөх чадвараа удирдах арга хандлага нь хэвийн болон ачаалалтай аль ч үед аль болох хугацаанд нь өөрийн өр төлбөрийг барагдуулах хангалттай хөрвөх чадвартай байх, үл хүлээн зөвшөөрөгдөх аливаа алдагдлыг хүлээхгүй байх, Группын нэр хүндэд сөв суулгахгүй байх явдал юм.

Групп нь тайлант үеийн хадгаламж, хугацаа нь дуусч буй хадгаламж болон зээлийн төлөлт зэрэгт хангалттай хэмжээний бэлэн мөнгөний нөөцийг тогтмол байршуулах шаардлагатай байдаг. Группын Актив, Пассивын Удирдлагын Хороо (АПУХ) нь бэлэн мөнгөний гадагш үрсгалд хүрэлцэхүйц хэмжээний мөнгийг бэлэн байлгахын тулд хугацаа нь дуусч буй эх үүсвэрийн доод хэмжээнд хязгаар тогтоохын зэрэгцээ гэнэтийн их хэмжээний гүйлгээ хийхэд хөрөнгийг бэлэн байлгах үүднээс банк хоорондын болон бусад зээлдэгч байгууллагын өрийн хэрэгслийн доод хэмжээг тогтоодог.

Хөрвөх чадварын эрсдэлд өртөх нь

Группын хөрвөх чадварын эрсдэлийг удирдахад ашигладаг гол хэмжүүр нь Банкны тухай хуулийн дагуу хөрвөх активыг нийт пассивтай харьцуулсан харьцаа юм.

Энэхүү зорилгын хүрээнд Групп хөрвөх чадварын харьцааг хадгалж байдаг ба Группын хөрвөх чадварын харьцааг тооцоход хөрвөх активыг (бэлэн мөнгө, банк болон бусад санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хадгаламж, Монголбанкнд байршуулсан мөнгө болон хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас) хөрвөх пассивт (харилцагчийн харилцах, хадгаламж, банк болон бусад санхүүгийн байгууллагаас татан төвлөрүүлсэн хөрөнгө, гадаадын санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл, татварын өр төлбөр болон гаргасан өрийн үнэт цаас) харьцуулдаг.

Тооцоолсон харьцаанууд тайлагналын өдрөөр дараах байдалтай байна:

	2016	2015
12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр	47%	44%

39 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(в) Хөрвөх чадварын эрсдэл (үргэлжлэл)

Дараах хүснэгтэнд Группын санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийг төлөгдөх үлдсэн хугацаанд нь үндэслэн холбогдох дуусгавар болох хугацаагаар нь бүлэглэн ангилсан шинжилгээг харууллаа:

(Мянган төгрөгөөр)

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар	3 хүртэлх сар	3-6 сар	6 сараас 1 жил	1-5 жил	5-аас дээш жил	Нийт
Санхүүгийн хөрөнгө						
Мөнгө, түүнтэй адилтгах зүйлс	73,377,054	-	-	-	-	73,377,054
Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан харилцах, хадгаламж	658,425,089	-	-	-	-	658,425,089
Монголбанк дахь үлдэгдэл	457,020,267	-	-	-	-	457,020,267
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	149,865,167	4,983,718	-	626,802,724	743,783,608	1,525,435,217
Зээл ба урьдчилгаа	287,951,793	274,414,437	699,422,143	1,278,905,541	294,473,392	2,835,167,306
Хоёрдогч зээл	-	-	4,000,000	-	-	4,000,000
Бусад хөрөнгө (*1)	175,320,673	50,932	-	378,965,005	22,842,273	577,178,883
	1,801,960,043	279,449,087	703,422,143	2,284,673,270	1,061,099,273	6,130,603,816
Санхүүгийн өр төлбөр						
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	1,668,217,430	268,733,902	412,507,220	66,070,554	-	2,415,529,106
Банк, бусад санхүүгийн байгууллагуудын харилцах, хадгаламж	61,302,134	49,790,600	32,114,937	-	-	143,207,671
Буцаан худалдах гэрээгээр борлуулсан үнэт цаас	-	-	-	129,960,388	-	129,960,388
Санхүүгийн байгууллагуудаас авсан зээл	178,806,622	232,209,355	263,150,348	483,591,267	234,419,299	1,392,176,891
Гаргасан өрийн үнэт цаас	206,531,928	-	-	1,362,835,002	-	1,569,366,930
Хоёрдогч өглөг	-	24,895,300	-	-	-	24,895,300
Бусад өр төлбөр (*2)	111,856,687	12,953,087	24,169,339	60,369,433	21,629	209,370,175
Гаргасан санхүүгийн батлан даалт	639,918,016	-	-	-	-	639,918,016
Хүлээн зөвшөөрөөгүй зээлийн үүрэг	172,678,391	-	-	-	-	172,678,391
Эх үүсвэргүй нэгдсэн эрсдэлийн оролцоо	111,791,240	-	-	-	-	111,791,240
	3,151,102,448	588,582,244	731,941,844	2,102,826,644	234,440,928	6,808,894,108
Цэвэр санхүүгийн хөрөнгө/ (өр төлбөр)	(1,349,142,405)	(309,133,157)	(28,519,701)	181,846,626	826,658,345	(678,290,292)

(*1) Урьдчилж төлсөн зардал, үнэт металл болон бараа материал ороогүй болно.

(*2) Урьдчилж төлөгдсөн орлого ороогүй болно.

39 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(в) Хөрвөх чадварын эрсдэл (үргэлжлэл)

(Мянган төгрөгөөр)

2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар	3 хүртэлх сар	3-6 сар	6 сараас 1 жил	1-5 жил	5-аас дээш жил	Нийт
Санхүүгийн хөрөнгө						
Мөнгө, түүнтэй адилтгах зүйлс	62,391,611	-	-	-	-	62,391,611
Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан харилцах, хадгаламж	287,224,533	-	-	-	-	287,224,533
Монголбанкн дахь үлдэгдэл	345,343,557	-	-	-	-	345,343,557
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	194,649,861	4,516,389	74,918,525	253,000,000	885,455,147	1,412,539,922
Зээл ба урьдчилгаа	545,091,337	296,818,327	666,009,123	903,391,505	233,669,324	2,644,979,616
Буцаан борлуулах гэрээгээр авсан үнэт цаас	-	99,799,000	-	-	-	99,799,000
Хоёрдогч зээл	-	-	-	4,000,000	-	4,000,000
Бусад хөрөнгө (*1)	180,597,612	1,739,475	1,931,908	101,928,853	26,798,876	312,996,724
	1,615,298,511	402,873,191	742,859,556	1,262,320,358	1,145,923,347	5,169,274,963
Санхүүгийн өр төлбөр						
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	1,776,286,299	156,730,456	210,551,733	66,384,975	-	2,209,953,463
Банк, бусад санхүүгийн байгууллагуудын харилцах, хадгаламж	21,580,545	43,969,500	47,204,927	-	-	112,754,972
Буцаан худалдах гэрээгээр борлуулсан үнэт цаас	-	99,799,000	-	-	-	99,799,000
Санхүүгийн байгууллагуудаас авсан зээл	63,158,931	155,508,698	279,239,586	350,482,505	164,004,369	1,012,394,089
Гаргасан өрийн үнэт цаас	-	-	-	1,175,921,345	-	1,175,921,345
Хоёрдогч өглөг	-	19,959,800	-	9,979,900	-	29,939,700
Бусад өр төлбөр (*2)	157,077,765	8,338,833	12,024,586	52,988,451	31,206	230,460,841
Гаргасан санхүүгийн батлан даалт	393,897,555	-	-	-	-	393,897,555
Хүлээн зөвшөөрөөгүй зээлийн үүрэг	160,542,611	-	-	-	-	160,542,611
Эх үүсвэргүй нэгдсэн эрсдэлийн оролцоо	134,518,272	-	-	-	-	134,518,272
	2,707,061,978	484,306,287	549,020,832	1,655,757,176	164,035,575	5,560,181,848
Цэвэр санхүүгийн хөрөнгө/ (өр төлбөр)	(1,091,763,467)	(81,433,096)	193,838,724	(393,436,818)	981,887,772	(390,906,885)

(*1) Урьдчилж төлсөн зардал, үнэт металл болон бараа материал ороогүй болно.

(*2) Урьдчилж төлөгдсөн орлого ороогүй болно.

39 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(г) Зах зээлийн эрсдэл

Зах зээлийн эрсдэл нь гадаад валютын ханш, хүүгийн түвшин зэрэг зах зээлийн үнийн өөрчлөлт Группын орлого, санхүүгийн хэрэглүүрийн үнэ цэнэд нөлөөлөх эрсдэл юм. Зах зээлийн эрсдэлийн удирдлагын зорилго нь өгөөжийг оновчтой байлгах зуур зах зээлийн эрсдэлийг хүлээн зөвшөөрөгдөхүйц хэмжээнд удирдаж, хянах явдал юм.

2017 оны 02 дугаар сарын 19-ний өдөр Олон Улсын Валютын Сан (“ОУВС”)-аас Монгол Улсын Засгийн Газартай хийсэн анхны хэлэлцээр болох гурван жилийн санхүүжилтийн хөтөлбөрийг зарласан бөгөөд үүнд 5.5 тэрбум ам.долларын гадаад санхүүжилт багтсан болно. Уг санхүүжилтийн хөтөлбөр нь эдийн засаг болон санхүүгийн салбарыг үрт хугацаанд сайжруулахад шаардлагатай олон төрлийн арга хэмжээг Засгийн Газраас авч хэрэгжүүлэхийг шаардсан. Уг арга хэмжээний хүрээнд татварын хувь хэмжээг нэмэгдүүлэх, хэвийн бүс зээлийг бүүруулах зэрэг алхамууд орохоор хүлээгдэж байна. Энэхүү санхүүгийн тайлан батлагдах өдрөөр Монгол Улсын Засгийн Газар болон ОУВС эцсийн байдлаар гэрээнд гарын үсэг зураагүй байсан бөгөөд Монголын санхүүгийн салбар тэр дундаа банкинд үг хөтөлбөр болон авах арга хэмжээ хэрхэн нөлөө үзүүлэх нь тодорхой бус байсан. Энэ нь зах зээл, хууль тогтоомж, зээлийн болон бусад эрсдэлүүдийн нилээд тодорхойгүй нөхцөл байдлыг үүсгэж байгаа ба тухайн эрсдэлүүд банкинд хэрхэн нөлөөлөх нь цаг хугацаагаар хэмжигдэхээр байна.

Зах зээлийн эрсдэлийн удирдлага

Группын санхүүгийн байдал болон мөнгөн урсгал нь зах зээлийн хүүгийн түвшний хэлбэлзлийн нөлөөнд өртөж байдаг. Хүүгийн түвшний эрсдэлийг зах зээлийн хүүгийн түвшний өөрчлөлт Группын ашиг болон цэвэр орлогод хэрхэн нөлөөлж байгаагаар хэмждэг. Хүү тооцогддог хөрөнгийн бүтэц өр төлбөрийн бүтцээс ялгарах хэмжээнд хүүгийн цэвэр орлого нь хүүгийн түвшний өөрчлөлтөөс шалтгаалан нэмэгдэж эсвэл буурч байдаг.

Хүүгийн түвшний эрсдэлийг Группын удирдлагаас тогтоосон хязгаарын хүрээнд нэмэгдүүлэх эсвэл бууруулах замаар удирддаг. Энэ хязгаар нь хүүгийн ашиг дахь хүүгийн түвшний хөдөлгөөн болон хүүнд мэдрэмтгийн актив, пассивын үнэ цэнэд үзүүлэх боломжит үр нөлөөг хязгаарлаж байдаг.

Группын зах зээлийн эрсдэлийг зохицуулах ерөнхий эрх мэдлийг АПУХ эзэмшдэг.

Хүүгийн түвшний эрсдэлд өртөх нь

Группын санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрт нөлөөлөх үндсэн эрсдэл нь зах зээлийн хүүгийн түвшний өөрчлөлтөөс шалтгаалан санхүүгийн хэрэгслүүдийн ирээдүйн мөнгөн урсгал эсвэл бодит үнэ цэнийн хэлбэлзлээс алдагдал хүлээх явдал юм. Хүүгийн түвшний эрсдэлийг ерөнхийдөө урьдчилан батлагдсан хязгаар тогтоох болон хүүгийн түвшний зөрүүг хянах замаар удирддаг. Тус Группын хүүгийн түвшний зөрүүний санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрт үзүүлэх нөлөөллийн байдал дараах байдалтай байна:

39 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(г) Зах зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар

(Мянган төгрөгөөр)	Үр ашигт хүү	Нийт	Хүүгийн мэдрэмжгүй	3 сар хүртэлх	3-6 сар хүртэл	6 сараас 1 жил хүртэл	1-5 жил хүртэл	5-аас дээш жил
Санхүүгийн хөрөнгө								
Бэлэн мөнгө	-	73,377,054	73,377,054	-	-	-	-	-
Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан харилцах, хадгаламж	2.88%	658,425,089	372,256,639	286,168,450	-	-	-	-
Монголбанк дахь үлдэгдэл		457,020,267	457,020,267	--	-	-	-	-
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	14.62%	1,525,435,217	104,175,747	45,689,420	4,983,718	-	626,802,724	743,783,608
Зээл ба урьдчилгаа	12.68%	2,835,167,306	-	287,951,793	274,414,437	699,422,143	1,278,905,541	294,473,392
Хоёрдогч зээл	8.00%	4,000,000	-	-	-	4,000,000	-	-
Бусад хөрөнгө (*1)	-	577,178,883	577,178,883	-	-	-	-	-
		6,130,603,816	1,584,008,590	619,809,663	279,398,155	703,422,143	1,905,708,265	1,038,257,000
Санхүүгийн өр төлбөр								
Харилцагчийн харилцах, хадгаламж	6.37%	2,415,529,106	-	1,668,217,430	268,733,902	412,507,220	66,070,554	-
Банк, бусад санхүүгийн байгууллагуудын харилцах, хадгаламж	6.70%	143,207,671	45,344,034	15,958,100	49,790,600	32,114,937	-	-
Буцаан худалдах гэрээгээр борлуулсан үнэт цаас	7.50%	129,960,388	-	-	-	-	129,960,388	-
Гаргасан өрийн үнэт цаас	9.54%	1,569,366,930	-	206,531,928	-	-	1,362,835,002	-
Хоёрдогч өглөг	8.26%	24,895,300	-	-	24,895,300	-	-	-
Бусад өр төлбөр (*2)	-	209,370,175	209,370,175	-	-	-	-	-
		5,884,506,461	254,714,209	2,069,514,079	575,629,157	707,772,505	2,042,457,211	234,419,300
Цэвэр санхүүгийн хөрөнгө/(өр төлбөр)		246,097,355	1,329,294,381	(1,449,704,416)	(296,231,002)	(4,350,362)	(136,748,946)	803,837,700

(*1) Урьдчилж төлсөн зардал, үнэт металл болон бараа материал ороогүй болно.

(*2) Урьдчилж төлөгдсөн орлого ороогүй болно.

39 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(г) Зах зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)

2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар

(Мянган төгрөгөөр)	Үр ашигт хүү	Нийт	Хүүгийн мэдрэмжгүй	3 сар хүртэлх	3-6 сар хүртэл	6 сараас 1 жил хүртэл	1-5 жил хүртэл	5-аас дээш жил
Санхүүгийн хөрөнгө								
Бэлэн мөнгө		62,391,611	62,391,611	-	-	-	-	-
Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан харилцах, хадгаламж	5.5%	287,224,533	97,602,110	189,622,423	-	-	-	-
Монголбанкн дахь үлдэгдэл		345,343,557	345,343,557	-	-	-	-	-
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	14.9%	1,412,539,922	94,450,200	194,649,861	4,516,389	74,918,525	253,000,000	791,004,947
Зээл ба урьдчилгаа	13.6%	2,644,979,616	-	545,091,337	296,818,327	666,009,123	903,391,505	233,669,324
Буцаан борлуулах гэрээгээр авсан үнэт цаас	6.1%	99,799,000	-	-	99,799,000	-	-	-
Хоёрдогч зээл	8.0%	4,000,000	-	-	-	-	4,000,000	-
Бусад хөрөнгө (*1)		312,996,724	312,996,724	-	-	-	-	-
		<u>5,169,274,963</u>	<u>912,784,202</u>	<u>929,363,621</u>	<u>401,133,716</u>	<u>740,927,648</u>	<u>1,160,391,505</u>	<u>1,024,674,271</u>
Санхүүгийн өр төлбөр								
Харилцагчийн харилцах, хадгаламж	6.8%	2,209,953,463	-	1,776,286,299	156,730,456	210,551,733	66,384,975	-
Банк, бусад санхүүгийн байгууллагуудын харилцах, хадгаламж	5.3%	112,754,972	11,874,249	9,706,296	43,969,500	47,204,927	-	-
Санхүүгийн байгууллагуудаас авсан зээл	5.2%	1,012,394,089	-	63,158,932	155,508,698	279,239,585	350,482,505	164,004,369
Буцаан худалдах гэрээгээр борлуулсан үнэт цаас	5.0%	99,799,000	-	-	99,799,000	-	-	-
Гаргасан өрийн үнэт цаас	9.8%	1,175,921,345	-	-	-	-	1,175,921,345	-
Хоёрдогч өглөг	8.7%	29,939,700	-	-	19,959,800	-	9,979,900	-
Бусад өр төлбөр (*2)		230,460,841	230,460,841	-	-	-	-	-
		<u>4,871,223,410</u>	<u>242,335,090</u>	<u>1,849,151,527</u>	<u>475,967,454</u>	<u>536,996,245</u>	<u>1,602,768,725</u>	<u>164,004,369</u>
Цэвэр санхүүгийн хөрөнгө/(өр төлбөр)		<u>298,051,553</u>	<u>670,449,112</u>	<u>(919,787,906)</u>	<u>(74,833,738)</u>	<u>203,931,403</u>	<u>(442,377,220)</u>	<u>860,669,902</u>

(*1) Урьдчилж төлсөн зардал, үнэт металл болон бараа материал ороогүй болно.

(*2) Урьдчилж төлөгдсөн орлого ороогүй болно.

39 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(г) Зах зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)

Хүүгийн түвшний эрсдэлийн удирдлагад хүүгийн зөрүүнд лимит тогтоох, хэвийн болон хэвийн бүс байдлаар хүүгийн хувь хэмжээ өөрчлөгдөхөд Группын хөрөнгө, өр төлбөр хэр мэдрэмжтэй байгааг шинжлэх зэрэг хамаардаг. 100 суурь пунктээр зах зээлийн хүүгийн түвшин өсч, буурахад Группын мэдрэмжийн шинжилгээ дараах байдалтай байна:

	100 суурь пункт паралель өсөлт Мян.төг	100 суурь пункт паралель бууралт Мян.төг
Төсөөлөсөн цэвэр хүүгийн орлогын мэдрэмж		
2016		
12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар	(14,547,233)	14,547,233
2015		
12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар	(8,006,027)	8,006,027

Гадаад валютын ханшийн эрсдэлд өртөх нь

Группын санхүүгийн байдал болон мөнгөн урсгал гадаад валютын ханшийн өөрчлөлтийн үр нөлөөнд өртөж байдаг. Группын удирдлагын зүгээс нийтэд нь болон валют тус бүр дээр хязгаар тогтоож байдаг (ихэндээ ам.доллар). Эдгээр хязгаарлалтууд нь Монголбанкны тогтоосон шалгуурыг хангадаг.

39 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(г) Зах зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)

(Мянган төгрөгөөр)

	Төгрөгөөр илэрхий- лэгдсэн	2016 Гадаад валют	Нийт	Төгрөгөөр илэрхий- лэгдсэн	2015 Гадаад валют	Нийт
Санхүүгийн хөрөнгө						
Бэлэн мөнгө	30,437,277	42,939,777	73,377,054	30,086,238	32,305,373	62,391,611
Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан харилцах, хадгаламж	124,355,972	534,069,117	658,425,089	99,799,722	187,424,812	287,224,534
Монголбанкн дахь үлдэгдэл	133,806,175	323,214,092	457,020,267	138,049,193	207,294,364	345,343,557
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	1,421,604,807	103,830,410	1,525,435,217	1,325,346,534	87,193,388	1,412,539,922
Зээл ба урьдчилгаа	1,672,127,290	1,163,040,016	2,835,167,306	1,323,279,054	1,321,700,562	2,644,979,616
Буцаан худалдах гэрээгээр авсан үнэт цаас	-	-	-	-	99,799,000	99,799,000
Хоёрдогч зээл	4,000,000	-	4,000,000	4,000,000	-	4,000,000
Бусад хөрөнгө (*1)	441,921,676	135,257,207	577,178,883	64,926,104	248,995,703	313,921,807
	3,828,253,197	2,302,350,619	6,130,603,816	2,985,486,845	2,184,713,202	5,170,200,047
Санхүүгийн өр төлбөр						
Харилцагчийн харилцах, хадгаламж	1,007,248,638	1,408,280,468	2,415,529,106	1,084,139,596	1,125,813,868	2,209,953,464
Банк, бусад санхүүгийн байгууллагуудын харилцах, хадгаламж	1,010,892	142,196,779	143,207,671	840,763	111,914,209	112,754,972
Буцаан худалдах гэрээгээр борлуулсан үнэт цаас	129,960,388	-	129,960,388	-	99,799,000	99,799,000
Санхүүгийн байгууллагуудаас авсан зээл	553,094,842	839,082,049	1,392,176,891	409,821,669	602,572,420	1,012,394,089
Гаргасан өрийн үнэт цаас	160,000,000	1,409,366,930	1,569,366,930	-	1,175,921,345	1,175,921,345
Хоёрдогч өглөг	-	24,895,300	24,895,300	-	29,939,700	29,939,700
Бусад өр төлбөр (*2)	107,180,360	102,189,815	209,370,175	137,106,798	93,354,043	230,460,841
	1,958,495,120	3,926,011,341	5,884,506,461	1,631,908,826	3,239,314,585	4,871,223,411
Балансын гадуурх гадаад валютын ханшийн эрсдэлийн өртөлт (цэвэр)		1,585,454,291			1,187,650,650	
Цэвэр гадаад валютын ханшийн эрсдэлийн өртөлт		(38,206,431)			133,049,267	

(*1) Урьдчилж төлсөн зардал, үнэт металл болон бараа материал ороогүй болно.

(*2) Урьдчилж төлөгдсөн орлого ороогүй болно.

39 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(г) Зах зээлийн эрсдэл (үргэлжлэл)

Гадаад валютын ханшийн эрсдэлд өртөх нь (үргэлжлэл)

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар төгрөгийн ам.доллартай харьцах ханш 10 хувиар чангарах эсвэл сулрах нь мөн онуудын дэлгэрэнгүй орлогод дараах байдлаар нөлөөлөхөөр байна. Энэ шинжилгээгээр хүүгийн түвшин зэрэг бусад хувьсах хүчин зүйлсийг тогтмол байна гэж үзсэн.

	10 хувь чангарах Мян.төг	10 хувь сулрах Мян.төг
2016		
12 дугаар сарын 31-ний байдлаар	3,820,643	(3,820,643)
2015		
12 дугаар сарын 31-ний байдлаар	(13,304,927)	13,304,927

(д) Капиталын удирдлага

Монголбанк нь Группын капиталын шаардлагыг бүхэлд нь тогтоож, хянаж байдаг.

Монголбанк нь Группыг эрсдэлээр жигнэсэн нийт актив болон өөрийн хөрөнгөд суурилан тооцсон өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний харьцааг (ӨХХ) 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 14 хувиас багагүй, 1 дүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгийг (НЗӨХ) эрсдэлээр жигнэсэн нийт активд харьцуулж тооцсон 1 дүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгийн харьцааг 2014 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 9 хувиас багагүй байлгахыг шаардсан.

Капитал сүүрийн элементүүдэд төрөл бүрийн хязгаарыг тогтоосон байдаг. Үүнд: 2 дугаар зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө нь 1 дүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгөөс хэтрэхгүй байх ба хоёрдогч өглөг нь 1 дүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгийн 50 хувиас хэтрэхгүй байх зэрэг орно.

Эрсдэлээр жигнэсэн актив нь хөрөнгө болон тэнцлийн гадуурх балансын зүйлсийн эрсдэлд өртөхтэй холбоотой үүсэн гарах өөр өөр эрсдэлийн түвшинг тусгасан тодорхой шаардлагуудын дагуу тодорхойлогдоно.

Группын бодлого нь хөрөнгө оруулагч, зээлдэгч болон зах зээлийн итгэл найдварыг хадгалсаар байх, мөн бизнесээ цаашид улам өргөжүүлэн хөгжүүлэхийн тулд хүчтэй капиталын баазтай байх явдал юм. Хувьцаа эзэмшигчдийн ашигт нөлөөлөх капиталын түвшний нөлөөг Групп тооцон үзэхийн зэрэгцээ оновчтой капиталын харьцааг бий болгосноор илүү их ашиг хүртэх давуу тал болон аюулгүй байдлын хоорондын балансыг тэнцүүлэх нь чухал гэдгийг Групп хүлээн зөвшөөрч байгаа.

Групп тайлант үеийн туршид бүхий л капиталын шаардлагуудыг ханган ажилласан. Тайлант үеийн туршид Группын капиталын удирдлагад томоохон өөрчлөлт ороогүй байна.

39 Санхүүгийн эрсдэлийн удирдлага (үргэлжлэл)

(д) Капиталын удирдлага (үргэлжлэл)

2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар Группын хувьцаат капиталын дүнг 50 тэрбум төгрөг болгон өсгөх, мөн 2017 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр хүртэл ногдол ашиг төлөхгүй байх тухай Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн А-58 тоот тушаал 2015 оны 4 дүгээр сарын 01-ний өдөр гарсан.

Группын өөрийн хөрөнгө болон активын зохистой харьцаа 2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар дараах байдалтай байна.

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
1-р зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө	559,892,249	490,113,103
2-р зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө	173,983,557	173,222,689
1 ба 2-р зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө	733,875,806	663,335,792
Эрсдэлээр жигнэсэн актив	5,019,707,306	3,980,409,511
Хөрөнгийн харьцаа		
Эрсдэлээр жигнэсэн нийт активын хувиар илэрхийлсэн зохицуулалттай өөрийн хөрөнгө ("ӨХХ")	14.62%	16.67%
Эрсдэлээр жигнэсэн активын хувиар илэрхийлсэн нийт 1-р зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө ("НЗӨХ")	11.15%	12.31%

40 Санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэнэ

Бодит үнэ цэнийг тодорхойлох ба бодит үнэ цэнийн шатлал

Групп санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнийг тодорхойлж, тэдгээрийн тодруулгыг бэлтгэхэд хэрэглэсэн нөлөө бүхий өгөгдлийн түвшинээс хамааралтайгаар дараах шатлалыг ашигласан болно.

Түвшин 1: Бодит үнэ цэнэ нь ижил төстэй актив, пассивын идэвхтэй зах зээлийн жишиг үнэд үндэслэсэн байх

Түвшин 2: Бодит үнэ цэнийг хэмжихдээ хэрэглэсэн өгөгдөл нь зах зээл дээрээс шүүд ба шүүд бусаар олох боломжтой.

Түвшин 3: Зах зээлийн мэдээлэлд үндэслэгдээгүй өгөгдөл ашиглан үнэлгээний аргаар бодит үнэ цэнийг тооцоолох.

40 Санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэнэ (үргэлжлэл)

Бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдээгүй санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэнэ

Групп нь санхүүгийн тайланд бодит үнэ цэнээр тусгагдаагүй санхүүгийн хэрэгслүүдийн бодит үнэ цэнийг дараах байдлаар тодорхойлов:

(i) Бодит үнэ цэнэ нь дансны үнэтэй ойролцоо байдаг санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрүүд

Нэг жилийн дотор төлөгдөх богино хугацаатай санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрүүдийн балансын үнэ нь балансын өдрөөрх эдгээр санхүүгийн хэрэгслүүдийн бодит үнэ цэнийг илэрхийлнэ гэж үзсэн. Түүнчлэн хугацаатай, хугацаагүй хадгаламж болон хувьсах хүүтэй санхүүгийн хэрэгслүүдийн хувьд ижил төстэй бүтээгдэхүүнүүдийн одоогийн зах зээлийн үнэ ханш нь уг санхүүгийн хэрэгслийг анх гаргахад үйлчилж байсан зах зээлийн үнэ ханшаас хол зөрөхгүй байгаа тул бодит үнэ цэнэ нь дансны үнээр илэрхийлэгдэж байна.

(ii) Тогтмол хүүтэй санхүүгийн хэрэгслүүд

Хорогдуулсан өртгөөр бүртгэлд тусгагддаг тогтмол хүүтэй санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэнийг тооцоолохдоо тэдгээрийг анх гаргах үеийн зах зээлийн хүүгийн хувийг зах зээл дээр байгаа ижил төстэй санхүүгийн хэрэгслийн одоогийн үнэ ханштай харьцуулдаг. Харин зах зээл дээр үнэ ханш нь тогтоогддог өрийн бичиг гаргасан бол зах зээлийн үнийг ашиглан бодит үнэ цэнийг хэмжих ба хэрэв бэлэн зах зээлийн үнэ ханш олдохгүй бол дискаунтичлан мөнгөн гүйлгээний аргыг ашиглан тооцоолдог.

40 Санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэнэ (үргэлжлэл)

(Мянган төгрөгөөр)

(Мянган төгрөгөөр)	Тод	2016		2015	
		Дансны үнэ	Бодит үнэ цэнэ	Дансны үнэ	Бодит үнэ цэнэ
Санхүүгийн хөрөнгө					
Бэлэн мөнгө	5	73,377,054	73,377,054	62,391,612	62,391,612
Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан харилцах, хадгаламж	5	1,115,445,356	1,115,445,356	632,568,089	632,568,089
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	6	1,525,435,217	1,401,861,397	1,412,539,922	1,447,532,256
Зээл ба урьдчилгаа	8	2,835,167,306	2,872,860,132	2,644,979,617	2,672,755,808
Буцаан худалдах гэрээгээр авсан үнэт цаас	9	-	-	99,799,000	99,799,000
Хоёрдогч зээл	10	4,000,000	4,000,000	4,000,000	4,000,000
Бусад хөрөнгө (*1)	15	577,178,883	577,178,883	312,996,724	312,996,724
		<u>6,130,603,816</u>	<u>6,044,722,822</u>	<u>5,169,274,964</u>	<u>5,232,043,489</u>
Санхүүгийн өр төлбөр					
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	16	2,415,529,106	2,413,087,367	2,209,953,464	2,208,001,687
Банк, бусад санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	17	143,207,671	143,207,671	112,754,972	112,754,972
Буцаан худалдан авах гэрээгээр борлуулсан үнэт цаас	18	129,960,388	129,960,388	99,799,000	99,799,000
Санхүүгийн байгууллагуудаас авсан зээл	19	1,392,176,891	1,392,176,891	1,012,394,089	1,012,394,089
Гаргасан өрийн бичиг	20	1,569,366,930	1,372,738,626	1,175,921,345	1,151,884,991
Хоёрдогч өглөг	21	24,895,300	24,461,061	29,939,700	29,501,465
Бусад өр төлбөр (*2)	22	209,370,175	209,370,175	230,460,841	230,460,841
		<u>5,884,506,461</u>	<u>5,685,002,179</u>	<u>4,871,223,411</u>	<u>4,844,797,045</u>

(*1) Урьдчилж төлсөн зардал, үнэт металл болон бараа материал ороогүй болно.

(*2) Урьдчилж төлөгдсөн орлого ороогүй болно.

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар санхүүгийн байдлын тайланд бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэн санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнэ дараах шатлалтай байна:

(Мянган төгрөгөөр)

	2016(*2)			
	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас (*1)	103,732,318	213,273,508	-	317,005,826
Үүсмэл санхүүгийн хөрөнгө	-	70,898,721	288,075,402	358,974,123
	<u>103,732,318</u>	<u>284,172,229</u>	<u>288,075,402</u>	<u>675,979,949</u>
Үүсмэл санхүүгийн өр төлбөр	-	47,289,538	-	47,289,538

40 Санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэнэ (үргэлжлэл)

(*1) 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 92,257,890 мянган төгрөг болон 443,430 мянган төгрөгийн өртөгтэй өмчлөх бусад хөрөнгө болон идэвхтэй зах зээлд арилжаалагддаггүй өмчийн үнэт цаасыг тус тус оруулаагүй.

(*2) Түвшин 2-ын санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнийг хэмжихэд зах зээл дээрх ажиглагдахуйц хүүгийн түвшин болон гадаад валютын ханш гэх мэт мэдээллийг ашигладаг үнэлгээний аргачлалыг хэрэглэсэн. 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар түвшин 1 болон түвшин 2-ын хооронд шилжилт хөдөлгөөн гараагүй болно.

(*3) Түвшин 3-ын санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнийг хэмжихэд зах зээл дээрх ажиглагдахуйц бүс форвард ханшийг ашигладаг дискаунталсан мөнгөн гүйлгээний аргачлалыг хэрэглэсэн. 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар ам.доллар болон төгрөгийн хоорондох форвард ханш 3,373.18 байна.

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар зах зээл дээрх ажиглагдахуйц бүс үнэ ханш 10 хувиар чангарах эсвэл сулрахад мөн оны бусад дэлгэрэнгүй орлого нь 82,467,530 мянган төгрөгөөр өсч эсвэл буурахаар байна.

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилд түвшин 3 дахь санхүүгийн хэрэгслийн ашиг, алдагдлаар болон бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрсөн нийт олз, гарз нь 273,170,000 мянган төгрөг болон 14,905,402 мянган төгрөг байна.

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар түвшин 3 болон бусад түвшингүүдийн хооронд шилжилт хөдөлгөөн гараагүй болно.

(Мянган төгрөгөөр)

	2015(*2)			
	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас (*1)	94,006,770	329,994,572	-	424,001,342
Үүсмэл санхүүгийн хөрөнгө	-	34,642,718	66,333,362	100,976,080
	94,006,770	364,637,290	66,333,362	524,977,422

Үүсмэл санхүүгийн өр төлбөр - 27,904,044 - 27,904,044

(*1) 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх 443,430 төгрөгийн өртөгтэй идэвхтэй зах зээлд арилжаалагддаггүй өмчийн үнэт цаасыг оруулаагүй.

(*2) 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар түвшин 1 болон түвшин 2-ын хооронд шилжилт хөдөлгөөн гараагүй болно.

(*3) Түвшин 3-ын санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнийг хэмжихэд зах зээл дээрх ажиглагдахуйц бүс форвард ханшийг ашигладаг дискаунталсан мөнгөн гүйлгээний аргачлалыг хэрэглэсэн. 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар ам.доллар болон төгрөгийн хоорондох форвард ханш 2,549.04 байна.

40 Санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэнэ (үргэлжлэл)

2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон жилд түвшин 3 дахь санхүүгийн хэрэгслийн ашиг, алдагдлаар болон бусад дэлгэрэнгүй орлогоор хүлээн зөвшөөрсөн нийт олз, гарз нь 26,395,000 мянган төгрөг болон 39,938,362 мянган төгрөг байна. 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар түвшин 3 болон бусад түвшингүүдийн хооронд шилжилт хөдөлгөөн гараагүй болно.

Түвшин 2-ын санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнийг хэмжихэд зах зээл дээр ажиглагдахуйц хүүгийн түвшин болон гадаад валютын ханш гэх мэт мэдээллийг ашигладаг үнэлгээний аргачлалыг хэрэглэсэн.

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар санхүүгийн байдлын тайланд бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдээгүй санхүүгийн хэрэгслийн бодит үнэ цэнэ дараах шатлалтай байна:

(Мянган төгрөгөөр)

	2016			
	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт
Бэлэн мөнгө	73,377,054	-	-	73,377,054
Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан харилцах, хадгаламж	-	-	1,115,445,356	1,115,445,356
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас (Гэрээний хугацаа дуустал эзэмших)	-	1,084,855,571	-	1,084,855,571
Зээл ба урьдчилгаа	-	-	2,872,860,132	2,872,860,132
Хоёрдогч зээл	-	-	4,000,000	4,000,000
Спот авлага	9,146,782	-	-	9,146,782
Бусад хөрөнгө (*1)	-	-	209,057,978	209,057,978
	82,523,836	1,084,855,571	4,201,363,466	5,368,742,873
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	-	-	2,413,087,367	2,413,087,367
Банк, бусад санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	-	-	143,207,671	143,207,671
Буцаан худалдан авах гэрээгээр борлуулсан үнэт цаас	-	-	129,960,388	129,960,388
Санхүүгийн байгууллагуудаас авсан зээл	-	-	1,392,176,891	1,392,176,891
Гаргасан өрийн бичиг	-	1,372,738,626	-	1,372,738,626
Хоёрдогч өглөг	-	24,461,061	-	24,461,061
Спот өглөг	9,173,670	-	-	9,173,670
Бусад өр төлбөр (*2)	-	-	152,906,967	152,906,967
	9,173,670	1,397,199,687	4,231,339,284	5,637,712,641

(*1) Урьдчилж төлсөн зардал, үнэт металл, бараа материал, үүсмэл санхүүгийн хөрөнгө болон спот авлага ороогүй болно.

(*2) Урьдчилж төлөгдсөн орлого, үүсмэл санхүүгийн өр төлбөр болон спот өглөг ороогүй болно.

40 Санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн бодит үнэ цэнэ (үргэлжлэл)

(Мянган төгрөгөөр)

	2015			
	Түвшин 1	Түвшин 2	Түвшин 3	Нийт
Бэлэн мөнгө	62,391,612	-	-	62,391,612
Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан харилцах, хадгаламж	-	-	632,568,089	632,568,089
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас (Гэрээний хугацаа дуусал эзэмших)	-	1,023,530,914	-	1,023,530,914
Зээл ба урьдчилгаа	-	-	2,672,755,808	2,672,755,808
Буцаан худалдах гэрээгээр авсан үнэт цаас	-	-	99,799,000	99,799,000
Хоёрдогч зээл	-	-	4,000,000	4,000,000
Спот авлага	104,719,018	-	-	104,719,018
Бусад хөрөнгө (*1)	-	-	60,467,724	60,467,724
	<u>167,110,630</u>	<u>1,023,530,914</u>	<u>3,469,590,621</u>	<u>4,660,232,165</u>
Харилцагчдын харилцах, хадгаламж	-	-	2,208,001,687	2,208,001,687
Банк, бусад санхүүгийн байгууллагын харилцах, хадгаламж	-	-	112,754,972	112,754,972
Буцаан худалдах гэрээгээр борлуулсан үнэт цаас	-	-	99,799,000	99,799,000
Санхүүгийн байгууллагуудаас авсан зээл	-	-	1,012,394,089	1,012,394,089
Гаргасан өрийн бичиг	-	1,151,884,991	-	1,151,884,991
Хоёрдогч өглөг	-	29,501,465	-	29,501,465
Спот өглөг	104,718,936	-	-	104,718,936
Бусад өр төлбөр (*2)	-	-	50,968,312	50,968,312
	<u>104,718,936</u>	<u>1,181,386,456</u>	<u>3,483,918,060</u>	<u>4,770,023,452</u>

(*1) Урьдчилж төлсөн зардал, үнэт металл, бараа материал, үүсмэл санхүүгийн хөрөнгө болон спот авлага ороогүй болно.

(*2) Урьдчилж төлөгдсөн орлого, үүсмэл санхүүгийн өр төлбөр болон спот өглөг ороогүй болно.

41 Цэвэр дүнгээр илэрхийлэх санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөр

2016 болон 2015 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар цэвэр дүнгээр илэрхийлэгдэх, цэвэр дүнгээр илэрхийлэх мастер гэрээ болон бусад ижил төстэй гэрээнд захирагдах санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн дэлгэрэнгүй дараах байдалтай байна:

(Мянган төгрөгөөр)

	2016					
	Хүлээн зөвшөөрсөн санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөр	Цэвэршүүлэх санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөр	Цэвэршүүлсний дараах санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөр	Санхүүгийн байдлын тайлан дахь цэвэршүүлээгүй дүн		Нийт
				Санхүүгийн хэрэгслүүд	Хүлээн авсан барьцаа мөнгө	
Санхүүгийн хөрөнгө						
Үүсмэл санхүүгийн хөрөнгө (*1)	-	-	-	9,146,782	-	-
Авлагын спот ханш (*1)	9,146,782	-	9,146,782			
	9,146,782	-	9,146,782	9,146,782	-	-
Санхүүгийн өр төлбөр						
Үүсмэл санхүүгийн өр төлбөр(*1)	20,657,925	-	20,657,925	9,146,782	-	20,684,813
Өглөгийн спот ханш (*1)	9,173,670	-	9,173,670			
Буцаан худалдах гэрээгээр борлуулсан үнэт цаас(*2)	129,960,388	-	129,960,388	129,960,388	-	-
	159,791,983	-	159,791,983	139,107,170	-	20,684,813

(*1) Групп нь тодорхой үүсмэл санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн ажил гүйлгээтэй бөгөөд эдгээр нь Олон Улсын Деривативын Своп болон Диллерийн Холбоо (ОУСДХ)-ны журмаар зохицуулагддаг. ОУСДХ-ны гэрээний дагуу харилцагч талтай холбоотой зээлийн асуудал үүсэх (төлбөрийн чадваргүй болох гэх мэт) үед бүх үүсмэл санхүүгийн хэлцлийг хүчингүй болгодог.

(*2) Буцаан худалдах, худалдан авах нөхцөлтэй гэрээ, үнэт цаасаарх зээл болон санхүүжилтийн гэрээнүүд нь ОУСДХ-ны гэрээтэй ижил цэвэр дүнгээр илэрхийлж болох гэрээнүүд юм.

41 Цэвэр дүнгээр илэрхийлэх санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөр (үргэлжлэл)

(Мянган төгрөгөөр)

	2015					
	Хүлээн зөвшөөрсөн санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөр	Цэвэршүүлэх санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөр	Цэвэршүүлсний дараах санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөр	Санхүүгийн байдлын тайлан дахь цэвэршүүлээгүй дүн		
				Санхүүгийн хэрэгслүүд	Хүлээн авсан барьцаа мөнгө	Нийт
Санхүүгийн хөрөнгө						
Үүсмэл санхүүгийн хөрөнгө (*1)	45,893	-	45,893			
Авлагын спот ханш (*1)	3,994,152	-	3,994,152	3,994,152	-	45,893
Буцаан худалдах гэрээгээр авсан үнэт цаас (*2)	99,799,000	-	99,799,000	99,799,000	-	-
	103,839,045	-	103,839,045	103,793,152	-	45,893
Санхүүгийн өр төлбөр						
Үүсмэл санхүүгийн өр төлбөр(*1)	7,965,038	-	7,965,038			
Өглөгийн спот ханш (*1)	3,994,428	-	3,994,428	3,994,152	-	7,965,314
Буцаан худалдах гэрээгээр авсан үнэт цаас (*2)	99,799,000	-	99,799,000	99,799,000	-	-
	111,758,466	-	111,758,466	103,793,152	-	7,965,314

[*1] Групп нь тодорхой үүсмэл санхүүгийн хөрөнгө, өр төлбөрийн ажил гүйлгээтэй бөгөөд эдгээр нь Олон Улсын Деривативын Своп болон Диллерийн Холбоо (ОУСДХ)-ны журмаар зохицуулагддаг. ОУСДХ-ын гэрээний дагуу харилцагч талтай холбоотой зээлийн асуудал үүсэх (төлбөрийн чадваргүй болох гэх мэт) үед бүх үүсмэл санхүүгийн хэлцлийг хүчингүй болгодог.

[*2] Буцаан худалдах, худалдан авах нөхцөлтэй гэрээ, үнэт цаасаарх зээл болон санхүүжилтийн гэрээнүүд нь ОУСДХ-ны гэрээтэй ижил цэвэр дүнгээр илэрхийлж болох гэрээнүүд юм.

42 Санхүүгийн үүрэг ба болзошгүй өр төлбөр

Санхүүгийн баталгаа, аккредитив

Ямар ч үед Групп нь зээл нэмж гаргах үүргийг гэрээгээр хүлээж байдаг ба эдгээр нь харилцагч батлагдсан зээлийн аваагүй хэсгийг хэсгийг авах, кредит картын лимит, овердрафт зэрэгтэй холбоотой үүсдэг.

Групп аккредитив болон санхүүгийн батлан даалт гаргах зэргээр гуравдагч этгээдийн өмнө харилцагчдынхаа үйл ажиллагаанд баталгаа гаргаж өгөх үйлчилгээг үзүүлдэг. Эдгээр гэрээнүүд нь тогтсон лимиттэй ба ерөнхийдөө нэгээс доош жилийн хугацаатай байдаг. Мөн үнэт цаас зээлэх, зээлдүүлэх гүйлгээнд төлбөр тооцоо гүйцэтгэх зуучлагчаар оролцож баталгаа гаргадаг. Гэрээгээр хүлээсэн үүрэг ба болзошгүй өр төлбөрийн гэрээний дүнг төрлөөр нь ангилан дараах хүснэгтээр харуулав.

Хүснэгтэнд үзүүлсэн аккредитив болон батлан даалтын дүн нь гэрээнд оролцогч талууд гэрээний үүргээ бүрэн биелүүлж чадахгүй бол балансын өдрөөр хүлээх хамгийн их эрсдэлийг илэрхийлж байна.

	2016 Мян.төг	2015 Мян.төг
12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар		
Аккредитив ба батлан даалт	639,918,016	393,897,555
Зээл ба кредит картын үүрэг	172,678,391	160,542,611
Эх үүсвэргүй хамтын эрсдэлийн оролцоо	111,791,240	134,518,272

Ихэнх болзошгүй өр төлбөр болон гэрээний үүргүүдийн хугацаа уг гэрээний хэсэгчилсэн болон нийт төлбөр биелэгдээгүй тохиолдолд дуусгавар болдог. Иймд эдгээр дүнгүүд нь ирээдүйд хүлээгдэж буй мөнгөн зарлагыг илэрхийлдэггүй.

Эрдэнэт Үйлдвэр ХХК-тай холбоотой асуудал

2017 оны 1 дүгээр сард Монгол Улсын Их Хурлын Хууль Зүйн Байнгын Хорооноос ажлын хэсэг томилогдож Эрдэнэт Үйлдвэр ХХК-ийн 49 хувийг худалдан авсан Монголын Зэс Корпораци ХХК-ийн худалдан авалтын хэлцэлийг шалгасан ба Групп Монголын Зэс Корпораци ХХК ("МЗК")-д шаардлагатай санхүүжилтийн зээлийг олгосон.

Ажлын хэсгийн тайланд дурдсанаар Групп энэхүү хэлцэлийг дээр дурдсан зээлээс гадна Юнайтед Энержи Систем ХХК болон Канетик ХХК-д олгосон зээлүүдээр дамжуулан шууд бусаар санхүүжүүлсэн байж болзошгүй бөгөөд ингэснээр МЗК нь Эрдэнэт Үйлдвэр ХХК-ийн 49%-ийг хувьцааг Кыю Эс Си ХХК болон Риверстоун Проперти ХХК гэх мэт бусад компаниудаас авсан санхүүгийн эх үүсвэрүүдийн хамтаар худалдан авах боломж бүрдсэн гэж үзсэн. Тайланд дурдсанаар Групп нь Монгол Улсын Банкны тухай хуулиар зөвшөөрөгдөөгүй үйл ажиллагаанд оролцсон байж болзошгүй бөгөөд хэлцэлд оролцсон компаниудыг холбоотой талууд гэж үзсэн. Түүнчлэн, тайланд дурдсанаар хэлцэлд олгосон санхүүжилтийн эх үүсвэр нь Монгол Улсын Засгийн Газар ("МУЗГ")-аас Группт олгосон эх үүсвэр байх боломжтой гэж үзсэн. Ингэснээр Групп Монгол Улсын Банкны тухай хуулийн нэг зээлдэгч, түүний холбоотой талуудтай холбоотой зээлийн эрсдэлийн хязгаарыг зөрчсөн байж болзошгүй гэж мэдэгдсэн.

Ажлын хэсгийн тайланд үндэслэн Эрдэнэт Үйлдвэрийн 49 хувийг МЗК-аас төрд шилжүүлэн авах, хувьцааны төлбөрийг МУЗГ-аас Группт байршуулсан гэж үзсэн эх үүсвэрээс суутган тооцож, МУ-ын хууль тогтоомж зөрчсөн этгээдэд холбогдох арга хэмжээ авахыг МУЗГ-т даалгасан УИХ тогтоол 2017 оны 2 сард батлагдсан.

42 Санхүүгийн үүрэг ба болзошгүй өр төлбөр (үргэлжлэл)

Энэхүү ажлын хэсгийн тайлангаас хойш МУЗГ-аас уг асуудлаар дахин шалгалт хийгээгүй, Группт ямар нэгэн торгууль ногдуулаагүй, хориг тавиагүй ба одоогоор МУЗГ-аас Группын ирээдүйн бизнес болон үйл ажиллагаанд сөрөгөөр нөлөөлж болох ямар арга хэмжээг авах нь тодорхойгүй байна.

43 Нэгтгэлд хамрагдаагүй аж ахуйн нэгж дэх хувь оролцоо

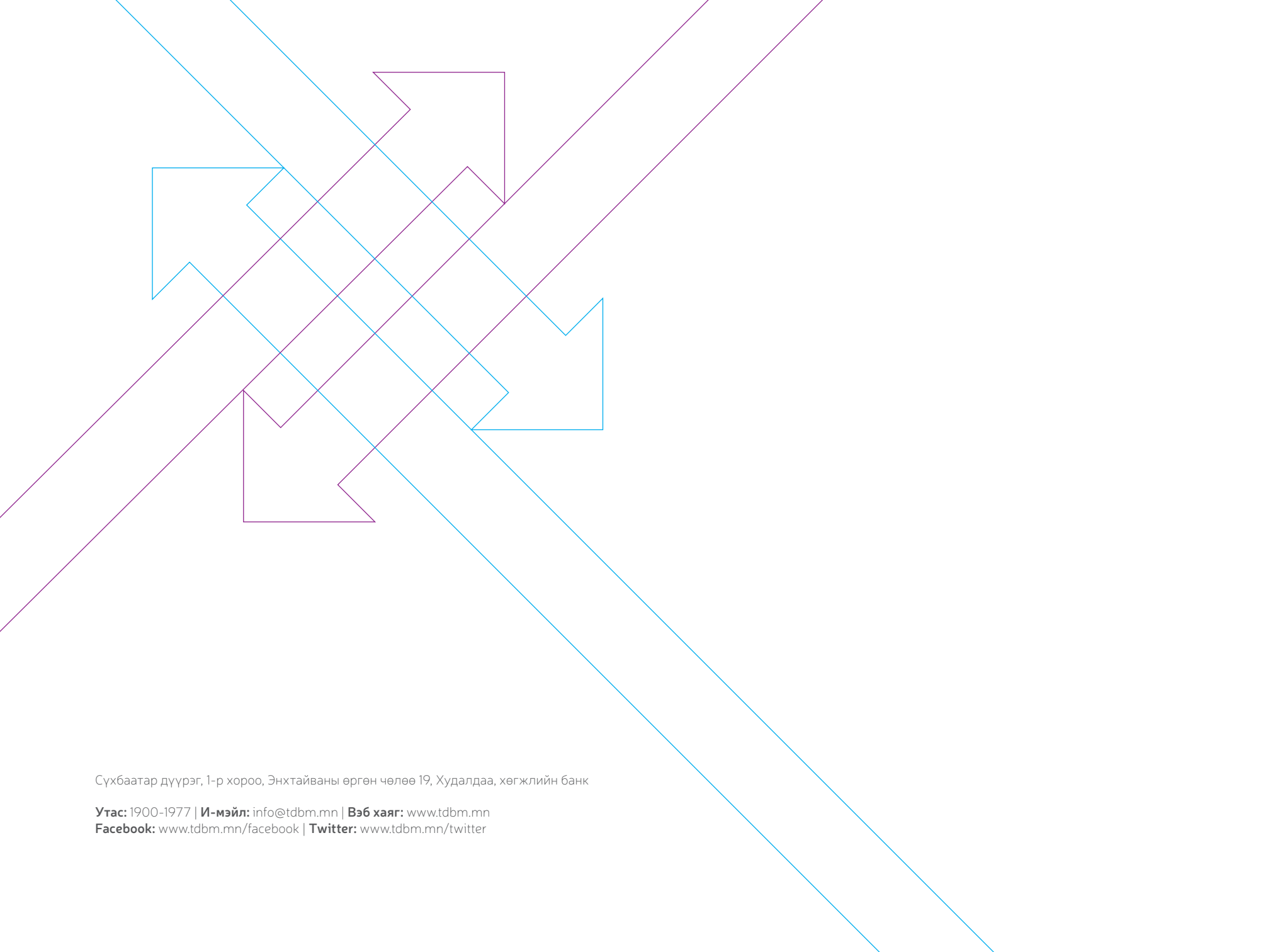
2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар нэгтгэлд хамрагдаагүй аж ахуйн нэгжид оруулсан хөрөнгө оруулалттай холбоотой эрсдэлийн шинж чанар нь дараах байдалтай байна:

Төрөл	Шинж чанар болон зорилго	Санхүүжилт	Нийт Хөрөнгө
Зээл болон урьдчилгааг хамгаалах хэрэгсэл	- Группын зээлийн үйл ажиллагааг санхүүжүүлэх - Зээлийн үйлчилгээний төлбөрийг бий болгох	ОСИЗ-ийн гаргасан бонд	2,150,867,102
	Эдгээр хэрэгслүүдийг хөрөнгө оруулагчдад бонд гаргах замаар санхүүжүүлж байна.		

2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар нэгтгэлд хамрагдаагүй аж ахуйн нэгжид оруулсан хөрөнгө оруулалттай холбоотой эрсдэлийн нөлөө нь дараах байдлаар байна:

	Зээл болон урьдчилгааг хамгаалах хэрэгсэл
Хөрөнгө:	
Хөрөнгө оруулалтын үнэт цаас	57,919,000

Сүхбаатар дүүрэг, 1-р хороо, Энхтайваны өргөн чөлөө 19, Худалдаа, хөгжлийн банк

Утас: 1900-1977 | **И-мэйл:** info@tdbm.mn | **Вэб хаяг:** www.tdbm.mn
Facebook: [www.tdbm.mn/facebook](https://www.facebook.com/tdbm.mn) | **Twitter:** [www.tdbm.mn/twitter](https://www.twitter.com/tdbm.mn)